

U S T A W A

z dnia

o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu^{1), 2)}

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. Ustawa określa zasady i tryb przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, a także inne środki służące ochronie interesu publicznego.

¹⁾ Niniejsza ustawa:

- 1) w zakresie swojej regulacji wdraża dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/849 z dnia 20 maja 2015 r. w sprawie zapobiegania wykorzystywaniu systemu finansowego do prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu, zmieniającą rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 648/2012 i uchylającą dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2005/60/WE oraz dyrektywę Komisji 2006/70/WE (Dz. Urz. UE L 141 z 05.06.2015, str. 73);
- 2) służy stosowaniu: rozporządzenia Rady (WE) nr 2580/2001 z dnia 27 grudnia 2001 r. w sprawie szczególnych środków restrykcyjnych skierowanych przeciwko niektórym osobom i podmiotom mających na celu zwalczanie terroryzmu (Dz. Urz. UE L 344 z 28.12.2001, str. 70), rozporządzenia Rady (WE) nr 881/2002 z dnia 27 maja 2002 r. wprowadzającego niektóre szczególne środki ograniczające skierowane przeciwko niektórym osobom i podmiotom związanym z organizacjami ISIL (Daisz) i Al. Kaida (Dz. Urz. UE L 139 z 29.05.2002, str. 9, z późn. zm.), rozporządzenia (WE) nr 1889/2005 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 października 2005 r. w sprawie kontroli środków pieniężnych wwożonych do Wspólnoty lub wywożonych ze Wspólnoty (Dz. Urz. UE L 309 z 25.11.2005, str. 9), rozporządzenia Rady (WE) nr 753/2011 z dnia 1 sierpnia 2011 r. w sprawie środków ograniczających skierowanych przeciwko niektórym osobom, grupom, przedsiębiorstwom i podmiotom w związku z sytuacją w Afganistanie (Dz. Urz. UE L 199 z 02.08.2011, str. 1), rozporządzenia Komisji (UE) nr 389/2013 z dnia 2 maja 2013 r. ustanawiającego rejestr Unii zgodnie z dyrektywą 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady, decyzjami nr 280/2004/WE i nr 406/2009/WE Parlamentu Europejskiego i Rady oraz uchylającego rozporządzenia Komisji (UE) nr 920/2010 i nr 1193/2011 (Dz. Urz. UE L 122 z 03.05.2013, str. 1 oraz Dz. Urz. UE L 17 z 21.01.2017, str. 52), rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/847 z dnia 20 maja 2015 r. w sprawie informacji towarzyszących transferom środków pieniężnych i uchylenia rozporządzenia (WE) nr 1781/2006 (Dz. Urz. UE L 141 z 05.06.2015, str. 1).

²⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze, ustawę z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych, ustawę z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach, ustawę z dnia 7 kwietnia 1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach, ustawę z dnia 14 lutego 1991 r. – Prawo o notariacie, ustawę z dnia 5 lipca 1996 r. o doradztwie podatkowym, ustawę z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych, ustawę z dnia 11 kwietnia 2001 r. o rzecznikach patentowych, ustawę z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu, ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi, ustawę z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych, ustawę z dnia 9 listopada 2009 r. o grach hazardowych, ustawę z dnia 9 kwietnia 2010 r. o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych, ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze, ustawę z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych, ustawę z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej, ustawę z dnia 10 czerwca 2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji, ustawę z dnia 15 grudnia 2016 r. o Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, ustawę z dnia 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej oraz ustawę z dnia 9 marca 2017 r. o wymianie informacji podatkowych z innymi państwami.

Art. 2. 1. Instytucjami obowiązаныmi są:

- 1) banki krajowe, oddziały banków zagranicznych, oddziały instytucji kredytowych, instytucje finansowe mające siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz oddziały instytucji finansowych niemających siedziby na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w rozumieniu ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 1876, 2361 i 2491 oraz z 2018 r. poz. 62, 106 i 138);
- 2) spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe oraz Krajowa Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa, w rozumieniu ustawy z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych (Dz. U. z 2017 r. poz. 2065, 2486 i 2491 oraz z 2018 r. poz. 62, 106 i 138);
- 3) krajowe instytucje płatnicze, krajowe instytucje pieniądza elektronicznego, oddziały unijnych instytucji płatniczych, oddziały unijnych i zagranicznych instytucji pieniądza elektronicznego, biura usług płatniczych oraz agenci rozliczeniowi, w rozumieniu ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych (Dz. U. z 2017 r. poz. 2003 oraz z 2018 r. poz. 62);
- 4) firmy inwestycyjne, banki powiernicze w rozumieniu ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz. U. z 2017 r. poz. 1768, 2486 i 2491 oraz z 2018 r. poz. 106 i 138) oraz oddziały zagranicznych firm inwestycyjnych w rozumieniu tej ustawy, prowadzące działalność na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 5) zagraniczne osoby prawne prowadzące na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej działalność maklerską, w tym prowadzące taką działalność w formie oddziału, oraz towarowe domy maklerskie w rozumieniu ustawy z dnia 26 października 2000 r. o giełdach towarowych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1127, 1089 i 2491 oraz z 2018 r. poz. 106 i 138), a także spółki handlowe, o których mowa w art. 50a tej ustawy;
- 6) spółki prowadzące rynek regulowany – w zakresie, w jakim prowadzą platformę aukcyjną, o której mowa w art. 3 pkt 10a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi;
- 7) fundusze inwestycyjne, alternatywne spółki inwestycyjne, towarzystwa funduszy inwestycyjnych, zarządzający ASI, oddziały spółek zarządzających oraz oddziały zarządzających z UE znajdujące się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w rozumieniu ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi (Dz. U. z 2018 r. poz. 56, 106 i 138);

- 8) zakłady ubezpieczeń wykonujące działalność, o której mowa w dziale I załącznika do ustawy z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Dz. U. z 2017 r. poz. 1170, z późn. zm.³⁾), w tym krajowe zakłady ubezpieczeń, główne oddziały zagranicznych zakładów ubezpieczeń z siedzibą w państwie niebędącym państwem członkowskim Unii Europejskiej oraz oddziały zagranicznych zakładów ubezpieczeń mających siedzibę w innym niż Rzeczpospolita Polska państwie członkowskim Unii Europejskiej;
- 9) pośrednicy ubezpieczeniowi wykonujący czynności pośrednictwa ubezpieczeniowego w zakresie ubezpieczeń wymienionych w dziale I załącznika do ustawy z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej oraz oddziały zagranicznych pośredników wykonujących takie czynności mające siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, z wyłączeniem agenta ubezpieczeniowego, który jest agentem ubezpieczeniowym wykonującym czynności pośrednictwa ubezpieczeniowego na rzecz jednego zakładu ubezpieczeń w zakresie tego samego działu zgodnie z załącznikiem do ustawy z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej oraz nie pobiera od klienta składki ubezpieczeniowej ani od zakładu ubezpieczeń kwot należnych klientowi;
- 10) Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S.A. oraz spółka, której Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S.A. przekazał wykonywanie czynności z zakresu, o którym mowa w art. 48 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi, w zakresie, w jakim prowadzą rachunki papierów wartościowych lub rachunki zbiorcze;
- 11) przedsiębiorcy prowadzący działalność kantorową w rozumieniu ustawy z dnia 27 lipca 2002 r. – Prawo dewizowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 679), inni przedsiębiorcy świadczący usługę wymiany walut lub usługę pośrednictwa w wymianie walut, niebędący innymi instytucjami obowiązany, oraz oddziały przedsiębiorców zagranicznych prowadzących taką działalność na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 12) podmioty prowadzące działalność gospodarczą polegającą na świadczeniu usług w zakresie:
 - a) wymiany pomiędzy walutami wirtualnymi i środkami płatniczymi,
 - b) wymiany pomiędzy walutami wirtualnymi,

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2017 r. poz. 1089, 1926, 2102 i 2486 oraz z 2018 r. poz. 8 i 106.

- c) pośrednictwa w wymianie, o której mowa w lit. a lub b,
 - d) prowadzenia rachunków, o których mowa w ust. 2 pkt 17 lit. e;
- 13) notariusze w zakresie czynności dokonywanych w formie aktu notarialnego, obejmujących:
- a) przeniesienie własności wartości majątkowej, w tym sprzedaż, zamianę lub darowiznę ruchomości lub nieruchomości,
 - b) zawarcie umowy działu spadku, zniesienia współwłasności, dożywocia, renty w zamian za przeniesienie własności nieruchomości oraz o podział majątku wspólnego,
 - c) przeniesienie spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu, prawa użytkowania wieczystego oraz ekspektatywy odrębnej własności lokalu,
 - d) wniesienie wkładu niepieniężnego po założeniu spółki,
 - e) zawarcie umowy dokumentującej wniesienie lub podwyższenie wkładów do spółki albo wniesienie lub podwyższenie kapitału zakładowego,
 - f) przekształcenie lub połączenie spółek,
 - g) zbycie przedsiębiorstwa,
 - h) zbycie udziałów w spółce;
- 14) adwokaci, radcowie prawni, prawnicy zagraniczni, doradcy podatkowi w zakresie, w jakim świadczą na rzecz klienta pomoc prawną lub czynności doradztwa podatkowego dotyczące:
- a) kupna lub sprzedaży nieruchomości, przedsiębiorstwa lub zorganizowanej części przedsiębiorstwa,
 - b) zarządzania środkami pieniężnymi, instrumentami finansowymi lub innymi aktywami klienta,
 - c) zawierania umowy o prowadzenie rachunku bankowego, rachunku papierów wartościowych lub wykonywania czynności związanych z prowadzeniem tych rachunków,
 - d) wnoszenia wkładu do spółki kapitałowej lub podwyższenia kapitału zakładowego spółki kapitałowej,
 - e) tworzenia, prowadzenia działalności lub zarządzania spółkami kapitałowymi lub trustami
- z wyjątkiem radców prawnych oraz prawników zagranicznych wykonujących zawód w ramach stosunku pracy lub służby w urzędach obsługujących organy administracji

publicznej, innych państwowych lub samorządowych jednostkach organizacyjnych oraz w podmiotach innych niż spółki, o których mowa w art. 8 ust. 1 pkt 1–3 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1870 i 2400 oraz z 2018 r. poz. 138), oraz doradców podatkowych wykonujących zawód w ramach stosunku pracy w podmiotach innych niż te, o których mowa w art. 4 ust. 1 pkt 1 i 3 ustawy z dnia 5 lipca 1996 r. o doradztwie podatkowym (Dz. U. z 2016 r. poz. 794 i 1948 oraz z 2017 r. poz. 1089);

- 15) doradcy podatkowi, w zakresie innych czynności doradztwa podatkowego niż wymienione w pkt 14, oraz biegli rewidenci;
- 16) przedsiębiorcy w rozumieniu ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2017 r. poz. 2168, 2290 i 2486 oraz z 2018 r. poz. 107), niebędący innymi instytucjami obowiązany, świadczący usługi polegające na:
 - a) tworzeniu osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej nieposiadającej osobowości prawnej,
 - b) pełnieniu funkcji członka zarządu lub umożliwianiu innej osobie pełnienia tej funkcji lub podobnej funkcji w osobie prawnej lub jednostce organizacyjnej nieposiadającej osobowości prawnej,
 - c) zapewnianiu siedziby, adresu prowadzenia działalności lub adresu korespondencyjnego oraz innych pokrewnych usług dla osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej nieposiadającej osobowości prawnej,
 - d) działaniu lub umożliwieniu innej osobie działania, jako powiernik trustu, który powstał w drodze czynności prawnej,
 - e) działaniu lub umożliwieniu innej osobie działania, jako osoba wykonująca prawa z akcji lub udziałów na rzecz podmiotu innego niż spółka notowana na rynku regulowanym podlegającym wymogom dotyczącym ujawniania informacji zgodnie z prawem Unii Europejskiej lub podlegająca równoważnym standardom międzynarodowym;
- 17) podmioty prowadzące działalność w zakresie usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych;
- 18) pośrednicy w obrocie nieruchomościami;
- 19) operatorzy pocztowi w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. – Prawo pocztowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 1481 oraz z 2018 r. poz. 106 i 138);

- 20) podmioty prowadzące działalność w zakresie gier losowych, zakładów wzajemnych, gier w karty i gier na automatach, w rozumieniu ustawy z dnia 19 listopada 2009 r. o grach hazardowych (Dz. U. z 2018 r. poz. 165);
- 21) fundacje utworzone na podstawie ustawy z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach (Dz. U. z 2016 r. poz. 40 oraz z 2017 r. poz. 1909) w zakresie, w jakim przyjmują lub dokonują płatności w gotówce o wartości równej lub przekraczającej równowartość 10 000 euro, bez względu na to, czy płatność jest przeprowadzana jako pojedyncza operacja, czy kilka operacji, które wydają się być ze sobą powiązane;
- 22) stowarzyszenia posiadające osobowość prawną, utworzone na podstawie ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. z 2017 r. poz. 210), w zakresie, w jakim przyjmują lub dokonują płatności w gotówce o wartości równej lub przekraczającej równowartość 10 000 euro, bez względu na to, czy płatność jest przeprowadzana jako pojedyncza operacja, czy kilka operacji, które wydają się być ze sobą powiązane;
- 23) przedsiębiorcy w rozumieniu ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej w zakresie, w jakim przyjmują lub dokonują płatności za towary w gotówce o wartości równej lub przekraczającej równowartość 10 000 euro, bez względu na to, czy transakcja jest przeprowadzana jako pojedyncza operacja, czy kilka operacji, które wydają się być ze sobą powiązane;
- 24) przedsiębiorcy w rozumieniu ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej w zakresie, w jakim prowadzą działalność polegającą na udostępnianiu skrytek sejfowych, oraz oddziały przedsiębiorców zagranicznych prowadzące taką działalność na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 25) instytucje pożyczkowe w rozumieniu ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2016 r. poz. 1528 oraz z 2017 r. poz. 819).

2. Ilekroć w ustawie jest mowa o:

- 1) beneficjencie rzeczywistym – rozumie się przez to osobę fizyczną lub osoby fizyczne, sprawujące bezpośrednio lub pośrednio kontrolę nad klientem poprzez posiadane uprawnienia, które wynikają z okoliczności prawnych lub faktycznych, umożliwiające wywieranie decydującego wpływu na czynności lub działania podejmowane przez klienta, lub osobę fizyczną lub osoby fizyczne, w imieniu których stosunki gospodarcze są nawiązywane lub przeprowadzana jest transakcja okazjonalna, w tym:
 - a) w przypadku klienta będącego osobą prawną inną niż spółka, której papiery wartościowe są dopuszczone do obrotu na rynku regulowanym podlegającym

wymogom ujawniania informacji wynikającym z przepisów prawa Unii Europejskiej lub odpowiadającym im przepisom prawa państwa trzeciego:

- osobę fizyczną będącą udziałowcem lub akcjonariuszem klienta, której przysługuje prawo własności więcej niż 25% ogólnej liczby udziałów lub akcji tej osoby prawnej,
 - osobę fizyczną dysponującą więcej niż 25% ogólnej liczby głosów w organie stanowiącym klienta, także jako zastawnik albo użytkownik, lub na podstawie porozumień z innymi uprawnionymi do głosu,
 - osobę fizyczną sprawującą kontrolę nad osobą prawną lub osobami prawnymi, którym łącznie przysługuje prawo własności więcej niż 25% ogólnej liczby udziałów lub akcji klienta lub łącznie dysponującą więcej niż 25% ogólnej liczby głosów w organie klienta, także jako zastawnik albo użytkownik, lub na podstawie porozumień z innymi uprawnionymi do głosu,
 - osobę fizyczną sprawującą kontrolę nad klientem poprzez posiadanie w stosunku do tej osoby prawnej uprawnień, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 37 lit. a–e ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2017 r. poz. 2342 i 2201 oraz z 2018 r. poz. 62), lub
 - osobę fizyczną zajmującą wyższe stanowisko kierownicze, w przypadku udokumentowanego braku możliwości ustalenia lub wątpliwości co do tożsamości osób fizycznych określonych w tiret pierwsze, drugie, trzecie i czwarte oraz w przypadku niestwierdzenia podejrzeń prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu,
- b) w przypadku klienta będącego trustem:
- założyciela,
 - powiernika,
 - nadzorcę, jeżeli został ustanowiony,
 - beneficjenta,
 - inną osobę sprawującą kontrolę nad trustem,
- c) w przypadku klienta będącego osobą fizyczną prowadzącą działalność gospodarczą, wobec którego nie stwierdzono przesłanek lub okoliczności mogących wskazywać na fakt sprawowania kontroli nad nim przez inną osobę fizyczną lub osoby fizyczne, przyjmuje się, że taki klient jest jednocześnie beneficjentem rzeczywistym;

- 2) blokadzie rachunku – rozumie się przez to czasowe uniemożliwienie korzystania i dysponowania ze wszystkich lub części wartości majątkowych gromadzonych na rachunku, w tym również przez instytucję obowiązaną;
- 3) członkach rodziny osoby zajmującej eksponowane stanowisko polityczne – rozumie się przez to:
 - a) małżonka lub osobę pozostającą we wspólnym pożyciu z osobą zajmującą eksponowane stanowisko polityczne,
 - b) dziecko osoby zajmującej eksponowane stanowisko polityczne i jego małżonka lub osoby pozostającej we wspólnym pożyciu,
 - c) rodziców osoby zajmującej eksponowane stanowisko polityczne;
- 4) dyrektywie 2015/849 – rozumie się przez to dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/849 z dnia 20 maja 2015 r. w sprawie zapobiegania wykorzystywaniu systemu finansowego do prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu, zmieniającą rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 648/2012 i uchylającą dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2005/60/WE oraz dyrektywę Komisji 2006/70/WE (Dz. Urz. UE L 141 z 05.06.2015, str. 73);
- 5) europejskich urzędach nadzoru – rozumie się przez to Europejski Urząd Nadzoru Bankowego, Europejski Urząd Nadzoru Ubezpieczeń i Pracowniczych Programów Emerytalnych oraz Europejski Urząd Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych;
- 6) finansowaniu terroryzmu – rozumie się przez to czyn określony w art. 165a ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2017 r. poz. 2204 oraz z 2018 r. poz. 20);
- 7) grupie – rozumie się przez to jednostkę dominującą wraz z jej jednostkami podporządkowanymi w rozumieniu ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości;
- 8) jednostkach współpracujących – rozumie się przez to organy administracji rządowej, organy jednostek samorządu terytorialnego oraz inne państwowe jednostki organizacyjne, a także Narodowy Bank Polski (NBP), Komisję Nadzoru Finansowego (KNF) i Najwyższą Izbę Kontroli (NIK);
- 9) kadrze kierowniczej wyższego szczebla – rozumie się przez to członka zarządu, dyrektora lub pracownika instytucji obowiązanej, posiadającego wiedzę z zakresu ryzyka prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu związanego z działalnością instytucji obowiązanej oraz podejmującego decyzje mające wpływ na to ryzyko;
- 10) kliencie – rozumie się przez to osobę fizyczną, osobę prawną lub jednostkę organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej, na rzecz której instytucja obowiązana świadczy

usługi lub wykonuje czynności wchodzące w zakres prowadzonej przez nią działalności zawodowej, w tym nawiązuje stosunki gospodarcze lub na rzecz której przeprowadza transakcję okazjonalną; w przypadku umowy ubezpieczenia za klienta instytucji obowiązaney rozumie się ubezpieczającego;

- 11) osobach zajmujących eksponowane stanowiska polityczne – rozumie się przez to osoby fizyczne zajmujące znaczące stanowiska lub pełniące znaczące funkcje publiczne, w tym:
- a) szefów państw, szefów rządów, ministrów, wiceministrów, sekretarzy stanu, podsekretarzy stanu, w tym Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Prezesa Rady Ministrów i wiceprezesa Rady Ministrów,
 - b) członków parlamentu lub podobnych organów ustawodawczych, w tym posłów i senatorów,
 - c) członków organów zarządzających partii politycznych,
 - d) członków sądów najwyższych, trybunałów konstytucyjnych oraz innych organów sądowych wysokiego szczebla, których decyzje nie podlegają zaskarżeniu, z wyjątkiem trybów nadzwyczajnych, w tym sędziów Sądu Najwyższego, Trybunału Konstytucyjnego, Naczelnego Sądu Administracyjnego, wojewódzkich sądów administracyjnych oraz sędziów sądów apelacyjnych,
 - e) członków trybunałów obrachunkowych lub zarządów banków centralnych, w tym Prezesa oraz członków Zarządu NBP,
 - f) ambasadorów, *chargés d'affaires* oraz wyższych oficerów sił zbrojnych,
 - g) członków organów administracyjnych, zarządczych lub nadzorczych przedsiębiorstw państwowych, w tym dyrektorów przedsiębiorstw państwowych oraz członków zarządów i rad nadzorczych spółek z udziałem Skarbu Państwa, w których ponad połowa akcji albo udziałów należy do Skarbu Państwa lub innych państwowych osób prawnych,
 - h) dyrektorów, zastępców dyrektorów oraz członków organów organizacji międzynarodowych lub osoby pełniące równoważne funkcje w tych organizacjach,
 - i) dyrektorów generalnych w urzędach naczelnych i centralnych organów państwowych, dyrektorów generalnych urzędów wojewódzkich oraz kierowników urzędów terenowych organów rządowej administracji specjalnej;

- 12) osobach znanych jako bliscy współpracownicy osoby zajmującej eksponowane stanowisko polityczne – rozumie się przez to:
 - a) osoby fizyczne będące beneficjentami rzeczywistymi osób prawnych, jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej lub trustów wspólnie z osobą zajmującą eksponowane stanowisko polityczne lub utrzymujące z taką osobą inne bliskie stosunki związane z prowadzoną działalnością gospodarczą,
 - b) osoby fizyczne będące jedynym beneficjentem rzeczywistym osób prawnych, jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej lub trustu, o których wiadomo, że zostały utworzone w celu uzyskania faktycznej korzyści przez osobę zajmującą eksponowane stanowisko polityczne;
- 13) państwie trzecim wysokiego ryzyka – rozumie się przez to państwo identyfikowane na podstawie informacji pochodzących z wiarygodnych źródeł, w tym raportów z ewaluacji krajowych systemów przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu przeprowadzanych przez Grupę Specjalną do spraw Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy (FATF) oraz organy lub organizacje z nią powiązane, jako nieposiadające skutecznego systemu przeciwdziałania praniu pieniędzy lub finansowaniu terroryzmu lub posiadające znaczące braki w systemie przeciwdziałania praniu pieniędzy lub finansowaniu terroryzmu, w szczególności państwo trzecie, zidentyfikowane przez Komisję Europejską w akcie delegowanym przyjętym na podstawie art. 9 dyrektywy 2015/849;
- 14) praniu pieniędzy – rozumie się przez to czyn określony w art. 299 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny;
- 15) przeprowadzaniu transakcji – rozumie się przez to wykonanie przez instytucję obowiązaną dyspozycji lub zlecenia wydanego przez klienta lub osobę działającą w jego imieniu;
- 16) przetwarzaniu informacji – rozumie się przez to każdą operację wykonywaną na informacjach, w szczególności uzyskiwanie, gromadzenie, utrwalanie, przechowywanie, opracowywanie, zmienianie, udostępnianie i usuwanie, a zwłaszcza te, które wykonuje się w systemach informatycznych;
- 17) rachunku – rozumie się przez to:
 - a) rachunek płatniczy w rozumieniu ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych,
 - b) rachunek bankowy i rachunek w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej, niebędące rachunkami płatniczymi,

- c) rachunek papierów wartościowych i rachunek zbiorczy oraz służący do ich obsługi rachunek pieniężny, w rozumieniu ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi,
 - d) rejestr uczestników funduszu lub ewidencję uczestników funduszu inwestycyjnego zamkniętego,
 - e) prowadzony w formie elektronicznej zbiór danych identyfikacyjnych zapewniających osobom uprawnionym możliwość korzystania z jednostek walut wirtualnych, w tym przeprowadzania transakcji ich wymiany,
 - f) rachunek derywatów w rozumieniu ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi;
- 18) relacjach korespondenckich – rozumie się przez to:
- a) świadczenie usług bankowych przez jeden bank, jako korespondenta, na rzecz innego banku, jako respondenta,
 - b) relacje między instytucjami kredytowymi, instytucjami finansowymi, w tym relacje, w ramach których są świadczone podobne usługi przez instytucję będącą korespondentem na rzecz instytucji będącej respondentem, oraz relacje, które zostały ustanowione na potrzeby transakcji dotyczących papierów wartościowych lub na potrzeby transferów środków pieniężnych;
- 19) rozporządzeniu 2015/847 – rozumie się przez to rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/847 z dnia 20 maja 2015 r. w sprawie informacji towarzyszących transferom środków pieniężnych i uchylecia rozporządzenia (WE) nr 1781/2006 (Dz. Urz. UE L 141 z 05.06.2015, str. 1);
- 20) stosunkach gospodarczych – rozumie się przez to stosunki instytucji obowiązanej z klientem związane z działalnością zawodową instytucji obowiązanej, które w chwili ich nawiązywania wykazują cechę trwałości;
- 21) transferze środków pieniężnych – rozumie się przez to transfer środków pieniężnych w rozumieniu rozporządzenia 2015/847;
- 22) transakcji – rozumie się przez to czynność prawną lub faktyczną, na podstawie której dokonuje się przeniesienia własności lub posiadania wartości majątkowych, lub czynność prawną lub faktyczną dokonywaną w celu przeniesienia własności lub posiadania wartości majątkowych;
- 23) transakcji okazjonalnej – rozumie się przez to transakcję, która nie jest przeprowadzana w ramach stosunków gospodarczych;

- 24) truście (trust) – rozumie się przez to, regulowany przepisami prawa obcego, stosunek prawny wynikający ze zdarzenia prawnego, umowy lub porozumienia, w tym zespołu takich zdarzeń lub czynności prawnych, na podstawie którego dokonuje się przeniesienia własności lub posiadania wartości majątkowych na powiernika w celu sprawowania zarządu powierniczego oraz udostępniania tych wartości beneficjentom tego stosunku;
- 25) umowie ubezpieczenia – rozumie się przez to umowę, o której mowa w dziale I załącznika do ustawy z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej;
- 26) walucie wirtualnej – rozumie się przez to cyfrowe odwzorowanie wartości, które nie jest:
- a) prawnym środkiem płatniczym emitowanym przez NBP, zagraniczne banki centralne lub inne organy administracji publicznej,
 - b) międzynarodową jednostką rozrachunkową ustanawianą przez organizację międzynarodową i akceptowaną przez poszczególne kraje należące do tej organizacji lub z nią współpracujące,
 - c) pieniądzem elektronicznym w rozumieniu ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych,
 - d) instrumentem finansowym w rozumieniu ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi,
 - e) wekslem lub czekiem
- oraz jest wymienialne w obrocie gospodarczym na prawne środki płatnicze i akceptowane jako środek wymiany, a także może być elektronicznie przechowywane lub przeniesione albo może być przedmiotem handlu elektronicznego;
- 27) wartościach majątkowych – rozumie się przez to prawa majątkowe lub inne mienie ruchome lub nieruchomości, środki płatnicze, instrumenty finansowe w rozumieniu ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi, inne papiery wartościowe, wartości dewizowe oraz waluty wirtualne;
- 28) wstrzymaniu transakcji – rozumie się przez to czasowe ograniczenie korzystania i dysponowania wartościami majątkowymi, polegające na uniemożliwieniu przeprowadzenia przez instytucję obowiązaną określonej transakcji lub większej liczby określonych transakcji.

Art. 3. Do umowy ubezpieczenia oraz do umowy o udostępnieniu skrytki sejfowej stosuje się odpowiednio przepisy niniejszej ustawy.

Art. 4. Przepisów rozporządzenia 2015/847 nie stosuje się do transferów środków pieniężnych wykonywanych pomiędzy dostawcami usług płatniczych mającymi siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, na rachunek płatniczy odbiorcy umożliwiającą dokonywanie wyłącznie płatności za dostawę towarów lub usług, jeżeli:

- 1) dostawca usług płatniczych odbiorcy może przy pomocy niepowtarzalnego identyfikatora transakcji monitorować transfer środków pieniężnych pomiędzy odbiorcą a osobą fizyczną, osobą prawną lub jednostką organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej, która zawarła z odbiorcą umowę na dostawę towarów lub usług;
- 2) kwota transferu środków pieniężnych z tytułu płatności za dostawę towarów lub usług nie przekracza równowartości 1000 euro.

Art. 5. Przeliczenia kwot wyrażonych w niniejszej ustawie w euro dokonuje się według średniego kursu waluty ogłoszonego przez NBP obowiązującego w dniu przeprowadzania transakcji, w dniu zlecenia przeprowadzenia transakcji lub w dniu wydania decyzji o nałożeniu kary pieniężnej.

Art. 6. Instytucje obowiązane wyznaczają kadre kierowniczą wyższego szczebla odpowiedzialną za wykonywanie obowiązków określonych w ustawie.

Art. 7. W przypadku instytucji obowiązanej, w której działa zarząd lub inny organ zarządzający, wyznacza się spośród członków tego organu osobę odpowiedzialną za wdrażanie obowiązków określonych w ustawie.

Art. 8. Instytucje obowiązane wyznaczają pracownika zajmującego kierownicze stanowisko odpowiedzialnego za zapewnienie zgodności działalności instytucji obowiązanej oraz jej pracowników i innych osób wykonujących czynności na rzecz tej instytucji obowiązanej z przepisami o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu. Wyznaczony pracownik jest również odpowiedzialny za przekazywanie w imieniu instytucji obowiązanej zawiadomień, o których mowa w art. 74 ust. 1, art. 86 ust. 1, art. 89 ust. 1 i art. 90.

Art. 9. W przypadku instytucji obowiązanych prowadzących działalność jednoosobowo, zadania kadry kierowniczej wyższego szczebla oraz pracownika, o których mowa w art. 6 i art. 8, wykonuje osoba prowadząca tę działalność.

Rozdział 2

Organy informacji finansowej

Art. 10. 1. Organami administracji rządowej właściwymi w sprawach przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, zwanymi dalej „organami informacji finansowej”, są:

- 1) minister właściwy do spraw finansów publicznych, jako naczelny organ informacji finansowej;
- 2) Generalny Inspektor Informacji Finansowej, zwany dalej „Generalnym Inspektorem”.

2. Generalnego Inspektora powołuje i odwołuje Prezes Rady Ministrów na wniosek ministra właściwego do spraw finansów publicznych po zasięgnięciu opinii ministra – członka Rady Ministrów właściwego do spraw koordynowania działalności służb specjalnych, jeżeli został wyznaczony przez Prezesa Rady Ministrów.

3. Generalny Inspektor jest sekretarzem albo podsekretarzem stanu w urzędzie obsługującym ministra właściwego do spraw finansów publicznych.

Art. 11. Generalnym Inspektorem może być osoba, która:

- 1) posiada wyłącznie obywatelstwo polskie;
- 2) korzysta z pełni praw publicznych;
- 3) wykazuje nieskazitelną postawę moralną, obywatelską i patriotyczną;
- 4) nie była skazana za przestępstwo popełnione umyślnie ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe;
- 5) spełnia wymagania określone w przepisach o ochronie informacji niejawnych w zakresie dostępu do informacji niejawnych o klauzuli „ściśle tajne”;
- 6) posiada tytuł zawodowy magistra lub tytuł równorzędny w zakresie prawa, ekonomii lub finansów;
- 7) posiada wiedzę z zakresu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu;
- 8) nie pełniła przed dniem 12 września 1989 r. służby lub nie świadczyła pracy na rzecz totalitarnego państwa w rozumieniu art. 13b ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby

Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2018 r. poz. 132 i 138) lub przed dniem 12 września 1989 r. nie była współpracownikiem cywilnych lub wojskowych instytucji i formacji, określonych w tej ustawie.

Art. 12. 1. Do zadań Generalnego Inspektora należy podejmowanie działań w celu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, w szczególności:

- 1) analizowanie informacji dotyczących wartości majątkowych, co do których Generalny Inspektor powziął podejrzenia, że mają one związek z przestępstwem prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu;
- 2) przeprowadzanie procedury wstrzymania transakcji lub blokady rachunku;
- 3) żądanie przekazania informacji o transakcjach i ich udostępnianie;
- 4) przekazywanie uprawnionym organom informacji i dokumentów uzasadniających podejrzenie popełnienia przestępstwa;
- 5) wymiana informacji z jednostkami współpracującymi;
- 6) sporządzanie krajowej oceny ryzyka prania pieniędzy i finansowania terroryzmu oraz strategii przeciwdziałania tym przestępstwom we współpracy z jednostkami współpracującymi i instytucjami obowiązany;
- 7) sprawowanie kontroli przestrzegania przepisów dotyczących przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu;
- 8) wydawanie decyzji w sprawach wpisu na listę osób i podmiotów, wobec których stosuje się szczególne środki ograniczające, o których mowa w art. 116, lub skreślenia z niej oraz prowadzenie tej listy;
- 9) współpraca z właściwymi organami innych państw, a także zagranicznymi instytucjami i międzynarodowymi organizacjami zajmującymi się przeciwdziałaniem praniu pieniędzy lub finansowaniu terroryzmu;
- 10) nakładanie kar administracyjnych, o których mowa w ustawie;
- 11) udostępnianie wiedzy i informacji z zakresu przepisów o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw finansów publicznych;
- 12) przetwarzanie informacji w trybie określonym w ustawie;
- 13) inicjowanie innych działań w celu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu.

2. Generalny Inspektor wykonuje swoje zadania przy pomocy komórki organizacyjnej wyodrębnionej w tym celu w urzędzie obsługującym ministra właściwego do spraw finansów publicznych.

3. W celu skutecznego i efektywnego wykonywania zadań Generalny Inspektor może wydać, z zachowaniem wymogów dotyczących ochrony informacji niejawnych, instrukcję dotyczącą sposobu realizacji zadań przez komórkę organizacyjną, o której mowa w ust. 2, w zakresie gromadzenia, przetwarzania i analizy informacji w trybie ustawy.

4. Generalny Inspektor jest administratorem systemu teleinformatycznego służącego przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu.

Art. 13. W celu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu Generalny Inspektor może przetwarzać informacje pochodzące również od izb rozliczeniowych utworzonych na podstawie art. 67 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe oraz instytucji utworzonych na podstawie art. 105 ust. 4 tej ustawy.

Art. 14. 1. Generalny Inspektor przedstawia Prezesowi Rady Ministrów, za pośrednictwem ministra właściwego do spraw finansów publicznych, roczne sprawozdanie ze swojej działalności w terminie 3 miesięcy od zakończenia roku, za który jest składane sprawozdanie.

2. Sprawozdanie, o którym mowa w ust. 1, zawiera w szczególności informacje o:

- 1) poszczególnych kategoriach instytucji obowiązanych i znaczeniu gospodarczym sektorów rynku, do których należą, według stanu na dzień 31 grudnia tego roku, za który jest składane sprawozdanie;
- 2) liczbie przekazanych przez instytucje obowiązane informacji w trybie przewidzianym w ustawie;
- 3) liczbie przekazanych przez jednostki współpracujące informacji w trybie przewidzianym w ustawie;
- 4) działaniach podjętych przez Generalnego Inspektora na podstawie przekazanych informacji, o których mowa w pkt 2 i 3, wraz z opisem tych działań;
- 5) liczbie postępowań karnych wszczętych i zakończonych w sprawach dotyczących prania pieniędzy i liczbie postępowań karnych wszczętych i zakończonych w sprawach dotyczących finansowania terroryzmu;
- 6) liczbie osób, którym przedstawiono zarzut prania pieniędzy, i liczbie osób, którym przedstawiono zarzut finansowania terroryzmu;

- 7) liczbie osób prawomocnie skazanych za pranie pieniędzy i liczbie osób prawomocnie skazanych za finansowanie terroryzmu;
- 8) rodzajach przestępstw bazowych, o których mowa w art. 1 lit. e Konwencji Rady Europy o praniu, ujawnianiu, zajmowaniu i konfiskacie dochodów pochodzących z przestępstwa oraz o finansowaniu terroryzmu, sporządzonej w Warszawie dnia 16 maja 2005 r. (Dz. U. z 2008 r. poz. 1028), do których odnoszą się informacje wskazane w pkt 5–7;
- 9) wartościach majątkowych, w stosunku do których dokonano zamrożenia, wstrzymania transakcji i blokady lub orzeczono zajęcie, zabezpieczenie majątkowe lub przepadek;
- 10) danych statystycznych dotyczących informacji od instytucji obowiązyanych i jednostek współpracujących, przekazanych przez Generalnego Inspektora do prokuratury i innych organów oraz jednostek administracji publicznej, w trybie przewidzianym w ustawie;
- 11) danych statystycznych dotyczących informacji, o których mowa w pkt 10, w wyniku których prokurator, inny organ lub jednostka administracji publicznej podjęły dalsze czynności, w tym dotyczących przekazania innemu organowi lub jednostce administracji publicznej, a w przypadku czynności podjętych przez prokuratora – wszczęcia postępowania przygotowawczego, postawienia zarzutów popełnienia przestępstwa, dokonania blokady rachunku albo wstrzymania transakcji, wydania postanowienia o zabezpieczeniu majątkowym;
- 12) liczbie transgranicznych wniosków o udzielenie informacji, które zostały przekazane przez zagraniczne jednostki analityki finansowej, rozpatrzonych przez Generalnego Inspektora;
- 13) liczbie kontroli instytucji obowiązyanych przeprowadzonych na podstawie przepisów ustawy;
- 14) karach administracyjnych nałożonych na instytucje obowiązywane na podstawie przepisów ustawy;
- 15) działalności Komitetu Bezpieczeństwa Finansowego.

3. Minister Sprawiedliwości przekazuje Generalnemu Inspektorowi informacje, o których mowa w ust. 2 pkt 5–9, w terminie miesiąca od zakończenia roku, za który są przekazywane informacje.

4. Podmioty, o których mowa w art. 129 ust. 2, w zakresie swoich właściwości przekazują Generalnemu Inspektorowi posiadane informacje, o których mowa w ust. 2 pkt 1, w terminie miesiąca od zakończenia roku, za który są przekazywane informacje.

5. Podmioty, o których mowa w art. 104 ust. 1–4, przekazują Generalnemu Inspektorowi informacje, o których mowa w ust. 2 pkt 11, w terminie miesiąca od zakończenia roku, za który są przekazywane informacje.

6. Minister Sprawiedliwości oraz podmioty, o których mowa w art. 104 ust. 1–4 i art. 129 ust. 2, przekazują informacje w trybie i formie uzgodnionej z Generalnym Inspektorem.

7. Sprawozdanie, o którym mowa w ust. 1, po przekazaniu Prezesowi Rady Ministrów, Generalny Inspektor udostępnia w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw finansów publicznych.

Art. 15. 1. Generalny Inspektor oraz pracownicy komórki organizacyjnej, o której mowa w art. 12 ust. 2, podlegają wyłączeniu od wykonywania zadań, o których mowa w art. 12 ust. 1 pkt 1–5 i 7–10, w przypadku wystąpienia okoliczności mogącej wywołać wątpliwość co do ich bezstronności, w tym w przypadku spraw dotyczących ich praw lub obowiązków albo praw lub obowiązków ich małżonka lub osoby pozostającej z nimi faktycznie we wspólnym pożyciu, krewnych i powinowatych do drugiego stopnia albo osób związanych z nimi z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli. Powody wyłączenia trwają mimo ustania małżeństwa, wspólnego pożycia, przysposobienia, opieki lub kurateli.

2. O wyłączeniu, o którym mowa w ust. 1, rozstrzyga z urzędu lub na wniosek:

- 1) minister właściwy do spraw finansów publicznych – w przypadku Generalnego Inspektora;
- 2) Generalny Inspektor – w przypadku kierownika komórki organizacyjnej, o której mowa w art. 12 ust. 2;
- 3) bezpośredni przełożony – w przypadku innych pracowników komórki organizacyjnej, o której mowa w art. 12 ust. 2.

3. W przypadku wyłączenia:

- 1) Generalnego Inspektora – jego zadania wykonuje minister właściwy do spraw finansów publicznych;
- 2) kierownika lub pracownika komórki organizacyjnej, o której mowa w art. 12 ust. 2 – ich zadania wykonuje pracownik tej komórki wyznaczony odpowiednio przez Generalnego Inspektora albo bezpośredniego przełożonego.

Art. 16. 1. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, Szef Centralnego Biura Antykorupcyjnego oraz Szef Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych, na wniosek Generalnego Inspektora

mogą delegować pracowników lub funkcjonariuszy jednostek i organów im podległych lub przez nich nadzorowanych do pracy lub służby w komórce organizacyjnej, o której mowa w art. 12 ust. 2.

2. Szczegółowe warunki i tryb delegowania funkcjonariuszy jednostek i organów podległych ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych lub przez niego nadzorowanych regulują odrębne przepisy, określające sposób działania tych jednostek i organów.

3. Minister Obrony Narodowej w przypadku uzgodnienia z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych obsady stanowiska w komórce organizacyjnej, o której mowa w art. 12 ust. 2, może skierować żołnierza zawodowego na stanowisko służbowe, w trybie art. 22 ustawy z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (Dz. U. z 2018 r. poz. 173 i 138), w celu wyznaczenia go przez ministra właściwego do spraw finansów publicznych do pełnienia służby wojskowej w tej komórce.

Art. 17. 1. Generalny Inspektor może zawierać porozumienia z innymi podmiotami niż instytucje obowiązane, w zakresie gromadzenia informacji istotnych dla realizacji jego zadań. W porozumieniu określa się zakres, formę i tryb przekazania informacji.

2. Generalny Inspektor może przetwarzać informacje, o których mowa w ust. 1.

Art. 18. W przypadku prowadzenia postępowania kontrolnego w zakresie i na zasadach określonych w przepisach o Najwyższej Izbie Kontroli, Generalny Inspektor udostępnia kontrolerom informacje uzyskane w wyniku realizacji zadań, o których mowa w art. 12 ust. 1, na podstawie odrębnego upoważnienia Prezesa Najwyższej Izby Kontroli, zwanego dalej „Prezesem NIK”. Przepis art. 100 ust. 1 stosuje się.

Rozdział 3

Komitet Bezpieczeństwa Finansowego

Art. 19. 1. Przy Generalnym Inspektorze działa Komitet Bezpieczeństwa Finansowego, zwany dalej „Komitetem”, pełniący funkcję opiniodawczą i doradczą w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu.

2. Do zadań Komitetu należy w szczególności:

- 1) opiniowanie krajowej oceny ryzyka prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu;
- 2) wydawanie opinii w zakresie zasadności zastosowania zaleceń Komisji Europejskiej, o których mowa w art. 6 ust. 4 dyrektywy 2015/849;
- 3) opiniowanie strategii, o której mowa w art. 31 ust. 1, a także dokonywanie przeglądu postępów w jej realizacji;

- 4) wydawanie rekomendacji dotyczących zastosowania wobec danej osoby lub podmiotu szczególnych środków ograniczających;
- 5) opiniowanie wniosków o uznaniu za bezprzedmiotowe stosowania wobec osoby lub podmiotu szczególnych środków ograniczających;
- 6) dokonywanie analiz i ocen rozwiązań prawnych z zakresu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu;
- 7) przedstawienie opinii o potrzebie dokonania zmian przepisów o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu.

Art. 20. 1. W skład Komitetu wchodzi:

- 1) przewodniczący Komitetu – Generalny Inspektor;
- 2) wiceprzewodniczący Komitetu – kierujący komórką, o której mowa w art. 12 ust. 2;
- 3) członkowie Komitetu – po jednym przedstawicielu spośród osób wskazanych przez:
 - a) ministra właściwego do spraw wewnętrznych,
 - b) Ministra Sprawiedliwości,
 - c) ministra właściwego do spraw zagranicznych,
 - d) Ministra Obrony Narodowej,
 - e) ministra właściwego do spraw gospodarki,
 - f) ministra właściwego do spraw finansów publicznych,
 - g) ministra właściwego do spraw informatyzacji,
 - h) ministra – członka Rady Ministrów właściwego do spraw koordynowania działalności służb specjalnych, jeżeli został wyznaczony przez Prezesa Rady Ministrów,
 - i) Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego, zwanego dalej „Przewodniczącym KNF”,
 - j) Prezesa Narodowego Banku Polskiego, zwanego dalej „Prezesem NBP”,
 - k) Komendanta Głównego Policji,
 - l) Komendanta Głównego Żandarmerii Wojskowej,
 - m) Komendanta Głównego Straży Granicznej,
 - n) Prokuratora Krajowego,
 - o) Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego,
 - p) Szefa Centralnego Biura Antykorupcyjnego,
 - q) Szefa Agencji Wywiadu,
 - r) Szefa Służby Wywiadu Wojskowego,

- s) Szefa Służby Kontrwywiadu Wojskowego,
- t) Szefa Krajowej Administracji Skarbowej,
- u) Szefa Biura Bezpieczeństwa Narodowego.

2. Członkiem Komitetu może być osoba posiadająca wiedzę z zakresu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu oraz spełniająca wymagania określone w przepisach o ochronie informacji niejawnych w zakresie dostępu do informacji niejawnych o klauzuli „tajne” lub wyższej.

3. Sekretarza Komitetu powołuje i odwołuje przewodniczący Komitetu. Sekretarzem Komitetu może być osoba, która spełnia wymagania określone w przepisach o ochronie informacji niejawnych w zakresie dostępu do informacji niejawnych o klauzuli „ściśle tajne”.

4. Przewodniczący Komitetu może zapraszać do udziału w pracach Komitetu inne osoby, bez prawa głosu.

Art. 21. Posiedzenia Komitetu odbywają się co najmniej trzy razy w roku, w terminach wyznaczonych przez przewodniczącego Komitetu.

Art. 22. 1. Zadania, o których mowa w art. 19 ust. 2, Komitet wykonuje na wniosek przewodniczącego Komitetu lub członka Komitetu wniesiony za pośrednictwem sekretarza Komitetu. Do wniosku dołącza się projekt opinii, wniosku, rekomendacji lub analizy, wraz z uzasadnieniem.

2. Wniosek o wydanie rekomendacji, o której mowa w art. 19 ust. 2 pkt 4, lub opinii, o której mowa w art. 19 ust. 2 pkt 5, zawiera dodatkowo informacje o wynikach ustaleń mających wpływ na wydanie rekomendacji i inne niezbędne informacje.

Art. 23. 1. Posiedzenia Komitetu odbywają się w obecności co najmniej połowy jego składu.

2. Członkowie Komitetu uczestniczą w jego posiedzeniach osobiście.

3. Uchwały są podejmowane w drodze głosowania zwykłą większością głosów osób obecnych na posiedzeniu Komitetu. W przypadku równej liczby głosów rozstrzyga głos przewodniczącego Komitetu, a pod jego nieobecność – głos wiceprzewodniczącego Komitetu.

4. Przewodniczący może zarządzić, że uchwała Komitetu jest podejmowana w trybie obiegowym przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej.

Art. 24. Szczegółowy tryb i sposób działania Komitetu określa regulamin przyjęty przez Komitet i zatwierdzony przez Generalnego Inspektora.

Rozdział 4

Krajowa ocena ryzyka prania pieniędzy i finansowania terroryzmu oraz ocena ryzyka instytucji obowiązanych

Art. 25. 1. Generalny Inspektor opracowuje krajową ocenę ryzyka prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu, zwaną dalej „krajową oceną ryzyka”, we współpracy z Komitetem, jednostkami współpracującymi i instytucjami obowiązany.

2. Przy przygotowywaniu krajowej oceny ryzyka Generalny Inspektor bierze pod uwagę sprawozdanie Komisji Europejskiej, o którym mowa w art. 6 ust. 1–3 dyrektywy 2015/849.

3. Generalny Inspektor weryfikuje aktualność i w razie potrzeby aktualizuje krajową ocenę ryzyka nie rzadziej niż co 2 lata.

Art. 26. 1. Jednostki współpracujące przekazują Generalnemu Inspektorowi informacje lub dokumenty mogące mieć wpływ na krajową ocenę ryzyka.

2. Na żądanie Generalnego Inspektora jednostka współpracująca przekazuje informacje lub dokumenty mogące mieć wpływ na krajową ocenę ryzyka. W żądaniu Generalny Inspektor wskazuje format oraz termin ich przekazania.

3. Szef Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego może odmówić przekazania informacji, o których mowa w ust. 1 i 2, jeżeli mogłoby to uniemożliwić wykonywanie jego ustawowych zadań.

Art. 27. 1. Instytucje obowiązane identyfikują i oceniają ryzyka związane z praniem pieniędzy i finansowaniem terroryzmu odnoszące się do ich działalności, z uwzględnieniem czynników ryzyka dotyczących klientów, państw lub obszarów geograficznych, produktów, usług, transakcji lub kanałów ich dostaw. Działania te są proporcjonalne do charakteru i wielkości instytucji obowiązanej.

2. Przy ocenianiu ryzyka instytucje obowiązane mogą uwzględniać obowiązującą krajową ocenę ryzyka, jak również sprawozdanie Komisji Europejskiej, o którym mowa w art. 6 ust. 1–3 dyrektywy 2015/849.

3. Oceny ryzyka, o których mowa w ust. 1, instytucje obowiązane sporządzają w postaci papierowej lub elektronicznej i w razie potrzeby, nie rzadziej jednak niż co 2 lata, aktualizują, w szczególności w związku ze zmianami czynników ryzyka dotyczących klientów, państw lub obszarów geograficznych, produktów, usług, transakcji lub kanałów ich dostaw albo dokumentów, o których mowa w ust. 2.

4. Oceny ryzyka, o których mowa w ust. 1, instytucje obowiązane mogą udostępniać organom samorządów zawodowych lub stowarzyszeń skupiających te instytucje obowiązane.

Art. 28. 1. Na żądanie Generalnego Inspektora instytucje obowiązane przekazują przygotowane w zakresie swojej właściwości oceny ryzyka oraz inne informacje mogące mieć wpływ na krajową ocenę ryzyka.

2. Przekazanie ocen ryzyka oraz informacji, o których mowa w ust. 1, może nastąpić za pośrednictwem organów samorządów zawodowych lub stowarzyszeń instytucji obowiązanych.

Art. 29. 1. Krajowa ocena ryzyka zawiera w szczególności:

- 1) opis metodyki krajowej oceny ryzyka;
- 2) opis zjawisk związanych z praniem pieniędzy oraz finansowaniem terroryzmu;
- 3) opis obowiązujących regulacji dotyczących prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu;
- 4) wskazanie poziomu ryzyka prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu w Rzeczypospolitej Polskiej wraz z uzasadnieniem;
- 5) wnioski wynikające z oceny ryzyka prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu;
- 6) identyfikację zagadnień dotyczących ochrony danych osobowych związanych z przeciwdziałaniem praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu.

2. W krajowej ocenie ryzyka Generalny Inspektor może określić ryzyka typowe dla poszczególnych rodzajów instytucji obowiązanych, które nie wymagają dokumentowania w ocenach ryzyka sporządzanych przez te instytucje.

3. Generalny Inspektor przedstawia Komitetowi krajową ocenę ryzyka do zaopiniowania.

Art. 30. 1. Krajowa ocena ryzyka, po jej zaopiniowaniu przez Komitet, jest przekazywana do akceptacji ministra właściwego do spraw finansów publicznych.

2. Krajową ocenę ryzyka po akceptacji, o której mowa w ust. 1, i po wyłączeniu części zawierającej informacje niejawne, Generalny Inspektor publikuje w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw finansów publicznych.

Art. 31. 1. Generalny Inspektor, na podstawie krajowej oceny ryzyka, opracowuje projekt strategii przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, zwanej dalej „strategią”, zawierający plan działań mających na celu ograniczenie ryzyka związanego z praniem pieniędzy oraz finansowaniem terroryzmu.

2. W przypadku zmiany krajowej oceny ryzyka lub gdy wymaga tego wdrożenie zaleceń Komisji Europejskiej, o których mowa w art. 6 ust. 4 dyrektywy 2015/849, Generalny Inspektor opracowuje projekt aktualizacji strategii.

3. Przepisy art. 29 ust. 3 i art. 30 ust. 1 stosuje się odpowiednio.

Art. 32. 1. Projekt strategii jest przedkładany do rozpatrzenia przez Radę Ministrów.

2. Rada Ministrów w drodze uchwały przyjmuje strategię.

3. Jednostki współpracujące przekazują do Generalnego Inspektora informacje o:

- 1) sposobie wykorzystania zaleceń zawartych w strategii – w przypadku jednostek współpracujących innych niż organy administracji rządowej,
- 2) podjętych działaniach wynikających z zaleceń zawartych w strategii – w przypadku organów administracji rządowej

– co najmniej raz na 6 miesięcy od dnia jej ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.

Rozdział 5

Środki bezpieczeństwa finansowego oraz inne obowiązki instytucji obowiązanych

Art. 33. 1. Instytucje obowiązane stosują wobec swoich klientów środki bezpieczeństwa finansowego.

2. Instytucje obowiązane rozpoznają ryzyko prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu związane ze stosunkami gospodarczymi lub transakcją okazjonalną oraz oceniają poziom rozpoznanego ryzyka.

3. Instytucje obowiązane dokumentują rozpoznane ryzyko prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu związane ze stosunkami gospodarczymi lub transakcją okazjonalną oraz jego ocenę, uwzględniając w szczególności czynniki dotyczące:

- 1) rodzaju klienta;
- 2) obszaru geograficznego;
- 3) przeznaczenia rachunku;
- 4) rodzaju produktów, usług i sposobów ich dystrybucji;
- 5) poziomu wartości majątkowych deponowanych przez klienta lub wartości przeprowadzonych transakcji;
- 6) celu, regularności lub czasu trwania stosunków gospodarczych.

4. Instytucje obowiązane stosują środki bezpieczeństwa finansowego w zakresie i z intensywnością uwzględniającą rozpoznane ryzyko prania pieniędzy oraz finansowania

terroryzmu związane ze stosunkami gospodarczymi lub transakcją okazjonalną oraz jego ocenę.

Art. 34. 1. Środki bezpieczeństwa finansowego obejmują:

- 1) identyfikację klienta oraz weryfikację jego tożsamości;
- 2) identyfikację beneficjenta rzeczywistego oraz podejmowanie uzasadnionych czynności w celu:
 - a) weryfikacji jego tożsamości,
 - b) ustalenia struktury własności i kontroli – w przypadku klienta będącego osobą prawną albo jednostką organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej;
- 3) ocenę stosunków gospodarczych i, stosownie do sytuacji, uzyskanie informacji na temat ich celu i zamierzonego charakteru;
- 4) bieżące monitorowanie stosunków gospodarczych klienta w tym:
 - a) analizę transakcji przeprowadzanych w ramach stosunków gospodarczych w celu zapewnienia, że transakcje te są zgodne z wiedzą instytucji obowiązanej o kliencie, rodzaju i zakresie prowadzonej przez niego działalności oraz zgodne z ryzykiem prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu związanym z tym klientem,
 - b) badanie źródła pochodzenia wartości majątkowych będących w dyspozycji klienta – w przypadkach uzasadnionych okolicznościami,
 - c) zapewnienie, aby posiadane dokumenty, dane lub informacje dotyczące stosunków gospodarczych były na bieżąco aktualizowane.

2. Instytucje obowiązane, stosując środki bezpieczeństwa finansowego, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2, identyfikują osobę upoważnioną do działania w imieniu klienta oraz weryfikują jej tożsamość i umocowanie do działania w imieniu klienta.

3. Instytucje obowiązane dokumentują zastosowane środki bezpieczeństwa finansowego oraz wyniki bieżącej analizy przeprowadzanych transakcji. Na żądanie organów, o których mowa w art. 129, instytucje obowiązane wykazują że przy uwzględnieniu poziomu rozpoznanego ryzyka prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu związanego z danymi stosunkami gospodarczymi lub transakcją okazjonalną zastosowały odpowiednie środki bezpieczeństwa finansowego.

4. Instytucje obowiązane na potrzeby stosowania środków bezpieczeństwa finansowego mogą przetwarzać informacje zawarte w dokumentach tożsamości klienta oraz sporządzać ich kopie.

5. Przed nawiązaniem stosunków gospodarczych lub przeprowadzeniem transakcji okazjonalnej instytucje obowiązane informują klienta o przetwarzaniu jego danych osobowych, w szczególności o obowiązkach instytucji obowiązanej wynikających z ustawy w zakresie przetwarzania tych danych.

6. Przetwarzanie informacji o beneficjentach rzeczywistych przez instytucje obowiązane odbywa się bez wiedzy osób, których informacje te dotyczą.

Art. 35. 1. Instytucje obowiązane stosują środki bezpieczeństwa finansowego w przypadku:

- 1) nawiązywania stosunków gospodarczych;
- 2) przeprowadzania transakcji okazjonalnej:
 - a) o równowartości 15 000 euro lub większej, bez względu na to, czy transakcja jest przeprowadzana jako pojedyncza operacja, czy kilka operacji, które wydają się być ze sobą powiązane, lub
 - b) która stanowi transfer środków pieniężnych na kwotę przekraczającą równowartość 1000 euro;
- 3) przeprowadzania gotówkowej transakcji okazjonalnej o równowartości 10 000 euro lub większej, bez względu na to, czy transakcja jest przeprowadzana jako pojedyncza operacja, czy kilka operacji, które wydają się być ze sobą powiązane – w przypadku instytucji obowiązanych, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 23;
- 4) obstawiania stawek oraz odbioru wygranych o równowartości 2000 euro lub większej, bez względu na to, czy transakcja jest przeprowadzana jako pojedyncza operacja, czy kilka operacji, które wydają się być ze sobą powiązane – w przypadku instytucji obowiązanych, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 20;
- 5) podejrzenia prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu;
- 6) wątpliwości co do prawdziwości lub kompletności dotychczas uzyskanych danych identyfikacyjnych klienta.

2. Instytucje obowiązane stosują środki bezpieczeństwa finansowego również w odniesieniu do klientów, z którymi utrzymują stosunki gospodarcze, z uwzględnieniem rozpoznanego ryzyka prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu, w szczególności gdy doszło do zmiany uprzednio ustalonego charakteru lub okoliczności stosunków gospodarczych.

Art. 36. 1. Identyfikacja klienta polega na ustaleniu w przypadku:

- 1) osoby fizycznej:
 - a) imienia i nazwiska,
 - b) obywatelstwa,
 - c) numeru Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności (PESEL) lub daty urodzenia – w przypadku gdy nie nadano numeru PESEL, oraz państwa urodzenia,
 - d) serii i numeru dokumentu stwierdzającego tożsamość osoby,
 - e) adresu zamieszkania – w przypadku posiadania informacji przez instytucję obowiązaną,
 - f) nazwy (firmy), numeru identyfikacji podatkowej (NIP) oraz adresu głównego miejsca wykonywania działalności gospodarczej – w przypadku osoby fizycznej prowadzącej działalność gospodarczą;
- 2) osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej nieposiadającej osobowości prawnej:
 - a) nazwy (firmy),
 - b) formy organizacyjnej,
 - c) adresu siedziby lub adresu prowadzenia działalności,
 - d) NIP, a w przypadku braku takiego numeru – państwa rejestracji, rejestru handlowego oraz numeru i daty rejestracji,
 - e) danych identyfikacyjnych, o których mowa w pkt 1 lit. a i c, osoby reprezentującej tę osobę prawną lub jednostkę organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej.

2. Identyfikacja beneficjenta rzeczywistego obejmuje ustalenie danych, o których mowa w ust. 1 pkt 1 lit. a i b, w przypadku posiadania informacji przez instytucję obowiązaną również danych, o których mowa w ust. 1 pkt 1 lit. c–e.

3. Identyfikacja osoby upoważnionej do działania w imieniu klienta obejmuje ustalenie danych, o których mowa w ust. 1 pkt 1 lit. a–d.

Art. 37. Weryfikacja tożsamości klienta, osoby działającej w jego imieniu oraz beneficjenta rzeczywistego polega na potwierdzeniu ustalonych danych identyfikacyjnych, na podstawie dokumentu stwierdzającego tożsamość osoby fizycznej, dokumentu zawierającego aktualne dane z wyciągu z właściwego rejestru lub innych dokumentów, danych lub informacji pochodzących z wiarygodnego i niezależnego źródła.

Art. 38. 1. Instytucje obowiązane przy uwzględnieniu rozpoznanego ryzyka prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu mogą odstąpić od stosowania środków bezpieczeństwa finansowego, o których mowa w art. 34 ust. 1 pkt 1–3, w odniesieniu do pieniądza elektronicznego w rozumieniu ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych, pod warunkiem że spełnione są następujące warunki ograniczające ryzyko prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu:

- 1) instrument płatniczy nie może być zasilony lub instrument ten ma maksymalny miesięczny limit transakcji płatniczych w wysokości równowartości 50 euro, która to kwota może być wykorzystana wyłącznie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) maksymalna kwota przechowywana elektronicznie nie przekracza równowartości 50 euro;
- 3) instrument płatniczy może być wykorzystywany wyłącznie do zakupu towarów lub usług;
- 4) instrument płatniczy nie może być zasilony pieniądzem elektronicznym wydanym bez zastosowania środków bezpieczeństwa finansowego;
- 5) wydawca pieniądza elektronicznego prowadzi bieżącą analizę przeprowadzanych transakcji lub monitoruje stosunki gospodarcze w sposób umożliwiający identyfikację transakcji nietypowych lub transakcji, których okoliczności wskazują, że mogą mieć one związek z praniem pieniędzy lub finansowaniem terroryzmu.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się w przypadku wykupu pieniądza elektronicznego lub podjęcia w gotówce wartości pieniądza elektronicznego, gdy kwota podlegająca wykupowi przekracza równowartość 50 euro.

Art. 39. 1. Weryfikacja tożsamości klienta oraz beneficjenta rzeczywistego następuje przed nawiązaniem stosunków gospodarczych lub przeprowadzeniem transakcji okazjonalnej.

2. Weryfikacja tożsamości klienta i beneficjenta rzeczywistego może być zakończona podczas nawiązywania stosunków gospodarczych, jeżeli jest to konieczne dla zapewnienia ciągłości prowadzenia działalności gospodarczej i gdy występuje niskie ryzyko prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu. W takich przypadkach weryfikacja jest dokonywana w możliwie krótkim terminie od momentu rozpoczęcia nawiązywania stosunków gospodarczych.

3. Instytucje obowiązane, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1–5, 7–11, 24 i 25, mogą zawrzeć umowę o prowadzenie rachunku bankowego, rachunku papierów wartościowych lub rachunku zbiorczego pod warunkiem, że środki bezpieczeństwa finansowego, o których mowa

w art. 34 ust. 1 pkt 1 i 2, zostaną zastosowane przed przeprowadzeniem transakcji z wykorzystaniem tych rachunków.

4. W przypadku trustów, w których beneficjenci są określani na podstawie szczególnych cech, instytucje obowiązane uzyskują informacje dotyczące rodzaju tych beneficjentów pozwalające im na identyfikację beneficjenta w momencie dokonywania wypłaty wartości majątkowych lub wykonywania przez beneficjenta przysługujących mu praw.

Art. 40. 1. Instytucje obowiązane, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 8, będące stronami umowy ubezpieczenia, stosują wobec osób uprawnionych z tytułu tych umów środki bezpieczeństwa finansowego polegające na identyfikacji i weryfikacji ich tożsamości. Środki te są stosowane niezwłocznie po ustaleniu osób uprawnionych z tytułu umów ubezpieczeń, nie później niż w momencie wypłaty świadczenia. Przepisy art. 36 ust. 1 pkt 1 i art. 37 stosuje się odpowiednio.

2. W przypadku uzyskania informacji o częściowym lub całkowitym przeniesieniu praw z tytułu umowy ubezpieczenia instytucje obowiązane wymienione w art. 2 ust. 1 pkt 8 stosują wobec osób uprawnionych z tytułu tych umów środki bezpieczeństwa finansowego, o którym mowa w art. 34 ust. 1 pkt 2.

Art. 41. 1. W przypadku gdy instytucja obowiązana nie może zastosować jednego ze środków bezpieczeństwa finansowego, o których mowa w art. 34 ust. 1:

- 1) nie nawiązuje stosunków gospodarczych;
- 2) nie przeprowadza transakcji okazjonalnej;
- 3) nie przeprowadza transakcji za pośrednictwem rachunku bankowego;
- 4) rozwiązuje stosunki gospodarcze.

2. Instytucja obowiązana ocenia, czy niemożność zastosowania środków bezpieczeństwa finansowego, o której mowa w ust. 1, stanowi podstawę do przekazania Generalnemu Inspektorowi zawiadomienia, o którym mowa w art. 74 lub art. 86.

3. Przepisów ust. 1 i 2 nie stosuje się do instytucji obowiązanych, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 14, w zakresie, w jakim instytucje te ustalają sytuację prawną klienta w związku z postępowaniem sądowym, wykonywaniem obowiązków polegających na obronie, reprezentowaniu lub zastępowaniu klienta w postępowaniu sądowym albo udzielaniu klientowi porady prawnej dotyczącej wszczęcia postępowania sądowego lub uniknięcia takiego postępowania.

Art. 42. 1. Instytucje obowiązane mogą stosować uproszczone środki bezpieczeństwa finansowego w przypadkach, w których ocena ryzyka, o której mowa w art. 33 ust. 2, potwierdziła niższe ryzyko prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu.

2. O niższym ryzyku prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu może świadczyć w szczególności:

- 1) klient będący:
 - a) jednostką sektora finansów publicznych, o której mowa w art. 9 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 2077 oraz z 2018 r. poz. 62),
 - b) przedsiębiorstwem państwowym albo spółką z większościowym udziałem Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego lub ich związków,
 - c) spółką, której papiery wartościowe są dopuszczone do obrotu na rynku regulowanym podlegającym wymogom ujawniania informacji o jej beneficjencie rzeczywistym wynikającym z przepisów prawa Unii Europejskiej lub odpowiadającym im przepisom prawa państwa trzeciego albo spółką z większościowym udziałem takiej spółki,
 - d) rezydentem państwa członkowskiego Unii Europejskiej, państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym,
 - e) rezydentem państwa trzeciego określonym przez wiarygodne źródła jako państwo o niskim poziomie korupcji lub innej działalności przestępczej,
 - f) rezydentem państwa trzeciego, w którym według danych pochodzących z wiarygodnych źródeł obowiązują przepisy dotyczące przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu odpowiadające wymogom wynikającym z przepisów z zakresu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu Unii Europejskiej;
- 2) zawarcie umowy ubezpieczenia, gdy składka roczna nie przekracza równowartości 1500 euro lub składka jednorazowa nie przekracza 3500 euro; w przypadku grupowych umów ubezpieczenia wskazana wartość składek liczona jest w odniesieniu do każdego ubezpieczonego;
- 3) przystąpienie i uczestnictwo w pracowniczym programie emerytalnym, zawarcie umowy i gromadzenie oszczędności na indywidualnym koncie emerytalnym lub indywidualnym koncie zabezpieczenia emerytalnego;

- 4) oferowanie produktów lub usług w celu zapewnienia odpowiednio zdefiniowanego i ograniczonego dostępu do systemu finansowego klientom mającym ograniczony dostęp do produktów lub usług oferowanych w ramach tego systemu;
- 5) oferowanie produktów lub usług powiązanych z klientem, w przypadku których ryzyko prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu jest ograniczane za pomocą innych czynników, w tym jednostek uczestnictwa funduszy inwestycyjnych otwartych lub specjalistycznych funduszy inwestycyjnych otwartych lub określonych rodzajów pieniądza elektronicznego;
- 6) powiązanie stosunków gospodarczych lub transakcji okazjonalnej z:
 - a) państwem członkowskim Unii Europejskiej, państwem członkowskim Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym,
 - b) państwem trzecim określanym przez wiarygodne źródła jako państwo o niskim poziomie korupcji lub innej działalności przestępczej,
 - c) państwem trzecim, w którym według danych pochodzących z wiarygodnych źródeł, obowiązują przepisy dotyczące przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu odpowiadające wymogom wynikającym z przepisów z zakresu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu Unii Europejskiej.

3. Uproszczonych środków bezpieczeństwa finansowego nie stosuje się w przypadkach, o których mowa w art. 35 ust. 1 pkt 5 i 6.

Art. 43. 1. Instytucje obowiązane stosują wzmożone środki bezpieczeństwa finansowego w przypadkach wyższego ryzyka prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu, a także w przypadkach, o których mowa w art. 44–46.

2. O wyższym ryzyku prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu może świadczyć w szczególności:

- 1) nawiązywanie stosunków gospodarczych w nietypowych okolicznościach;
- 2) klient będący:
 - a) osobą prawną lub jednostką organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej, których działalność służy do przechowywania aktywów osobistych,
 - b) spółką, w której wydano akcje na okaziciela, której papiery wartościowe nie są dopuszczone do obrotu zorganizowanego, lub spółką, w której prawa z akcji lub udziałów są wykonywane przez podmioty inne niż akcjonariusze lub udziałowcy;

- 3) przedmiot prowadzonej przez klienta działalności gospodarczej obejmujący przeprowadzanie znacznej liczby lub opiewających na wysokie kwoty transakcji gotówkowych;
- 4) nietypowa lub nadmiernie złożona struktura własnościowa klienta, biorąc pod uwagę rodzaj i zakres prowadzonej przez niego działalności gospodarczej;
- 5) korzystanie przez klienta z usług lub produktów oferowanych w ramach bankowości prywatnej;
- 6) korzystanie przez klienta z usług lub produktów sprzyjających anonimowości lub utrudniających jego identyfikację, w tym z usługi polegającej na tworzeniu dodatkowych numerów rachunków, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 68 pkt 3 i 4 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe oraz art. 4a ust. 5 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych, powiązanych z posiadanym rachunkiem, w celu ich udostępniania innym podmiotom do identyfikacji płatności lub zleceniodawców tych płatności;
- 7) nawiązywanie albo utrzymywanie stosunków gospodarczych lub przeprowadzanie transakcji okazjonalnej bez fizycznej obecności klienta – w przypadku gdy związane z tym wyższe ryzyko prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu nie zostało ograniczone w inny sposób, w tym przez użycie notyfikowanego środka identyfikacji elektronicznej adekwatnie do średniego poziomu bezpieczeństwa, o którym mowa w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 910/2014 z dnia 23 lipca 2014 r. w sprawie identyfikacji elektronicznej i usług zaufania w odniesieniu do transakcji elektronicznych na rynku wewnętrznym oraz uchylającym dyrektywę 1999/93/WE (Dz. Urz. UE L 257 z 28.08.2014, str. 73), lub wymóg stosowania kwalifikowanego podpisu elektronicznego lub podpisu potwierdzonego profilem zaufanym ePUAP;
- 8) zlecenie przez nieznaną lub niepowiązaną z klientem podmiot trzeciej transakcji, których beneficjentem jest klient;
- 9) objęcie stosunkami gospodarczymi lub transakcjami nowych produktów lub usług albo oferowanie produktów lub usług przy wykorzystaniu nowych kanałów dystrybucji;
- 10) powiązanie stosunków gospodarczych lub transakcji okazjonalnej z:
 - a) państwem trzecim wysokiego ryzyka,
 - b) państwem określanym przez wiarygodne źródła jako państwo o wysokim poziomie korupcji lub innego rodzaju działalności przestępczej, państwo finansujące lub

wspierające popełnianie czynów o charakterze terrorystycznym, lub z którym łączona jest działalność organizacji o charakterze terrorystycznym,

- c) państwem, w stosunku do którego Organizacja Narodów Zjednoczonych lub Unia Europejska podjęły decyzję o nałożeniu sankcji lub szczególnych środków ograniczających.

3. Instytucje obowiązane prowadzą bieżącą analizę przeprowadzanych transakcji.

4. W przypadku ujawnienia transakcji nietypowych, nienaturalnie złożonych oraz opiewających na wysokie kwoty, które wydają się nie mieć uzasadnienia prawnego lub gospodarczego, instytucje obowiązane:

- 1) podejmują działania w celu wyjaśnienia okoliczności, w jakich przeprowadzono te transakcje;
- 2) intensyfikują stosowanie środka bezpieczeństwa finansowego, o którym mowa w art. 34 ust. 1 pkt 4, w odniesieniu do stosunków gospodarczych, w ramach których te transakcje zostały przeprowadzone.

Art. 44. 1. Instytucje obowiązane stosują wzmożone środki bezpieczeństwa finansowego wobec klientów pochodzących lub mających siedzibę w państwie trzecim wysokiego ryzyka.

2. Obowiązek stosowania wzmożonych środków bezpieczeństwa finansowego wyłącznie ze względu na siedzibę w państwie trzecim wysokiego ryzyka nie dotyczy:

- 1) oddziałów instytucji obowiązanych,
- 2) jednostek zależnych z większościowym udziałem instytucji obowiązanych,
- 3) oddziałów i jednostek zależnych z większościowym udziałem, podmiotów mających siedzibę na terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej podlegających obowiązkowi wynikającemu z przepisów o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, wydanych na podstawie dyrektywy 2015/849

– stosujących procedury z zakresu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu obowiązujące w grupie, w skład której wchodzi.

3. W przypadku, o którym mowa w ust. 2, zakres stosowanych środków bezpieczeństwa finansowego jest określany z uwzględnieniem oceny ryzyka, o której mowa w art. 33 ust. 2.

Art. 45. 1. W przypadku transgranicznych relacji korespondenckich z instytucją-respondentem z państwa trzeciego instytucje obowiązane, o których mowa w art. 2

ust. 1 pkt 1–5, 7–11, 24 i 25, będące instytucją-korespondentem, stosują środki bezpieczeństwa finansowego oraz podejmują następujące działania:

- 1) pozyskują informacje o instytucji-respondencie w celu zrozumienia charakteru działalności prowadzonej przez tę instytucję;
- 2) ustalają na podstawie powszechnie dostępnych informacji wiarygodność instytucji-respondenta oraz jakość sprawowanego nad nią nadzoru;
- 3) oceniają procedury w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu stosowane przez instytucję-respondenta;
- 4) uzyskują przed nawiązaniem relacji korespondenckiej akceptację kadry kierowniczej wyższego szczebla;
- 5) określają oraz dokumentują zakres odpowiedzialności instytucji obowiązanej oraz instytucji-respondenta za wykonanie obowiązków związanych z przeciwdziałaniem praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu;
- 6) w odniesieniu do rachunków upewniają się, że instytucja-respondent zastosowała wobec klientów mających bezpośredni dostęp do tych rachunków prowadzonych w instytucji obowiązanej środki bezpieczeństwa finansowego, w tym środki bezpieczeństwa finansowego, o których mowa w art. 34 ust. 1 pkt 1, oraz zapewniają, iż instytucja-respondent udostępnia na ich żądanie informacje dotyczące zastosowanych środków bezpieczeństwa finansowego.

2. Instytucje obowiązane, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1–5, 7–11, 24 i 25, nie nawiązują lub nie utrzymują relacji korespondenckich:

- 1) z instytucją kredytową, finansową oraz podmiotem prowadzącym równoważną działalność, niebędącymi częścią grupy, które nie posiadają siedziby oraz nie są faktycznie zarządzane i kierowane, na terytorium państwa, według prawa którego zostały utworzone (bank fikcyjny);
- 2) z instytucjami kredytowymi i finansowymi, o których wiadomo, że zawierają umowy o prowadzenie rachunków z bankiem fikcyjnym.

Art. 46. 1. W celu ustalenia, czy klient lub beneficjent rzeczywisty jest osobą zajmującą eksponowane stanowisko polityczne, instytucje obowiązane wdrażają procedury oparte na analizie ryzyka, w tym mogą przyjmować od klienta oświadczenie w formie pisemnej, że jest on albo nie jest osobą zajmującą takie stanowisko, składane pod rygorem odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia. Składający oświadczenie jest obowiązany do zawarcia w nim klauzuli następującej treści: „Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za

złożenie fałszywego oświadczenia.”. Klauzula ta zastępuje pouczenie o odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

2. W przypadku stosunków gospodarczych z osobą zajmującą eksponowane stanowisko polityczne instytucje obowiązane stosują wobec tych osób środki bezpieczeństwa finansowego oraz podejmują następujące działania:

- 1) uzyskują akceptację kadry kierowniczej wyższego szczebla na nawiązanie lub kontynuację stosunków gospodarczych z osobą zajmującą eksponowane stanowisko polityczne;
- 2) stosują odpowiednie środki w celu ustalenia źródła majątku klienta i źródła pochodzenia wartości majątkowych pozostających w dyspozycji klienta w ramach stosunków gospodarczych lub transakcji okazjonalnej;
- 3) intensyfikują stosowanie środka bezpieczeństwa finansowego, o którym mowa w art. 34 ust. 1 pkt 4.

3. Instytucje obowiązane, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 8, będące stronami umowy ubezpieczenia, nie później niż w momencie przeniesienia praw z tytułu takiej umowy lub wypłaty świadczenia, podejmują odpowiednie środki w celu ustalenia, czy uprawnieni z tytułu umowy lub ich beneficjenci rzeczywiście są osobami zajmującymi eksponowane stanowiska polityczne.

4. W przypadku stwierdzenia wyższego ryzyka prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu instytucje obowiązane, przed wypłatą świadczenia z tytułu umowy ubezpieczenia lub przeniesienia praw z tytułu umowy ubezpieczenia, stosują środki bezpieczeństwa finansowego oraz podejmują następujące działania:

- 1) dokonują pogłębionej analizy stosunków gospodarczych z klientem;
- 2) informują o zamiarze wypłaty tego świadczenia kadrę kierowniczą wyższego szczebla.

5. W okresie od dnia zaprzestania zajmowania przez osobę eksponowanego stanowiska politycznego do dnia ustalenia, że nie wiąże się z tą osobą wyższe ryzyko, jednak nie krócej niż przez 12 miesięcy, instytucja obowiązana stosuje wobec takiej osoby środki uwzględniające to ryzyko.

6. Przepisy ust. 1–5 stosuje się odpowiednio do członków rodziny osoby zajmującej eksponowane stanowisko polityczne oraz osób znanych jako bliscy współpracownicy osoby zajmującej eksponowane stanowisko polityczne.

Art. 47. 1. Instytucje obowiązane mogą korzystać z usług podmiotu trzeciego przy stosowaniu środków bezpieczeństwa finansowego, o których mowa w art. 34 ust. 1 pkt 1–3,

pod warunkiem niezwłocznego przekazywania przez ten podmiot, na żądanie instytucji obowiązanej, niezbędnych informacji oraz dokumentów dotyczących zastosowanych środków bezpieczeństwa finansowego, w tym kopii dokumentów uzyskanych podczas stosowania środków bezpieczeństwa finansowego polegających na identyfikacji klienta i beneficjenta rzeczywistego oraz weryfikacji ich tożsamości.

2. Korzystanie z usług podmiotu trzeciego nie zwalnia instytucji obowiązanej z odpowiedzialności za zastosowanie środków bezpieczeństwa finansowego.

3. Podmiotem trzecim, o którym mowa w ust. 1, może być:

- 1) instytucja obowiązana;
- 2) podmiot z siedzibą w innym państwie lub organizacja członkowska lub federacja zrzeszająca taki podmiot, który na podstawie właściwych przepisów tego państwa z zakresu przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu jest obowiązany do stosowania środków bezpieczeństwa finansowego i przechowywania dokumentów i informacji oraz podlegający nadzorowi właściwych organów tego państwa w sposób odpowiadający wymogom wynikającym z przepisów Unii Europejskiej z zakresu przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu.

4. Instytucje obowiązane nie korzystają z usług, o których mowa w ust. 1, jeżeli podmiot trzeci ma siedzibę w państwie trzecim wysokiego ryzyka. Zakaz ten nie dotyczy przypadków korzystania z usług:

- 1) oddziałów instytucji obowiązanych lub jednostek zależnych z większościovym udziałem instytucji obowiązanych,
- 2) oddziałów lub jednostek zależnych z większościovym udziałem podmiotów mających siedzibę na terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej oraz podlegających obowiązkowi wynikającym z przepisów o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, wydanych na podstawie dyrektywy 2015/849

– jeżeli stosują procedury grupowe, o których mowa w art. 51 ust. 1.

5. Instytucja obowiązana wchodząca w skład grupy, która stosuje środki bezpieczeństwa finansowego, zasady przechowywania dokumentów i informacji i która wdrożyła wewnętrzną procedurę na poziomie grupy oraz podlega nadzorowi właściwych organów państwa członkowskiego lub państwa trzeciego na zasadach i w sposób odpowiadający wymogom wynikającym z przepisów z zakresu przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu Unii Europejskiej, może uznać, że obowiązek stosowania środków bezpieczeństwa finansowego, o których mowa w art. 34 ust. 1 pkt 1–3, został wykonany, jeżeli środki

bezpieczeństwa finansowego zostały zastosowane przez podmiot, wchodzący w skład tej samej grupy. Przepis ust. 1 w zakresie przekazywania informacji i dokumentów oraz przepis ust. 2 w zakresie zasad odpowiedzialności za zastosowanie środków bezpieczeństwa finansowego stosuje się.

Art. 48. 1. Instytucje obowiązane mogą powierzyć stosowanie środków bezpieczeństwa finansowego oraz prowadzenie i dokumentowanie wyników bieżącej analizy przeprowadzanych transakcji, o której mowa w art. 43 ust. 3, osobie fizycznej, osobie prawnej lub jednostce organizacyjnej nieposiadającej osobowości prawnej działającej w imieniu i na rzecz instytucji obowiązanej, jeżeli na podstawie pisemnej umowy podmiot, któremu powierzono stosowanie środków bezpieczeństwa finansowego, ma być traktowany jako część instytucji obowiązanej.

2. Powierzenie stosowania środków bezpieczeństwa finansowego na zasadach określonych w ust. 1 nie zwalnia instytucji obowiązanej z odpowiedzialności za zastosowanie środków bezpieczeństwa finansowego.

Art. 49. 1. Instytucje obowiązane przechowują przez okres 5 lat, licząc od pierwszego dnia roku następującego po roku, w którym zakończono stosunki gospodarcze z klientem lub w którym przeprowadzono transakcje okazjonalne:

- 1) kopie dokumentów i informacje uzyskane w wyniku stosowania środków bezpieczeństwa finansowego;
- 2) dowody potwierdzające przeprowadzone transakcje i ewidencje transakcji, obejmujące oryginalne dokumenty lub kopie dokumentów, konieczne do identyfikacji transakcji.

2. Instytucje obowiązane przechowują wyniki analiz, o których mowa w art. 34 ust. 3, przez okres 5 lat, licząc od pierwszego dnia roku następującego po roku ich przeprowadzenia.

3. Przed upływem okresu, o którym mowa w ust. 1 i 2, Generalny Inspektor może zażądać przechowywania dokumentacji, o której mowa w ust. 1 i 2, przez okres nie dłuższy niż 5 lat, licząc od upływu okresu, o którym mowa w ust. 1 i 2, jeżeli jest to konieczne w celu przeciwdziałania praniu pieniędzy lub finansowaniu terroryzmu.

4. Przepisu ust. 3 nie stosuje się do instytucji obowiązanych, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 13–18 i 21–23.

5. W przypadku likwidacji, połączenia, podziału lub przekształcenia instytucji obowiązanej, do przechowywania dokumentacji stosuje się przepisy art. 76 ust. 1 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości.

Art. 50. 1. Instytucje obowiązane wprowadzają wewnętrzną procedurę w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, zwaną dalej „wewnętrzną procedurą instytucji obowiązanej”.

2. Wewnętrzna procedura instytucji obowiązanej określa, z uwzględnieniem charakteru, rodzaju i rozmiaru prowadzonej działalności, zasady postępowania stosowane w instytucji obowiązanej i obejmuje w szczególności określenie:

- 1) czynności lub działań podejmowanych w celu ograniczenia ryzyka prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu i właściwego zarządzania zidentyfikowanym ryzykiem prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu;
- 2) zasad rozpoznawania i oceny ryzyka prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu związanego z danymi stosunkami gospodarczymi lub transakcją okazjonalną, w tym zasad weryfikacji i aktualizacji uprzednio dokonanej oceny ryzyka prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu;
- 3) środków stosowanych w celu właściwego zarządzania rozpoznanym ryzykiem prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu związanym z danymi stosunkami gospodarczymi lub transakcją okazjonalną;
- 4) zasad stosowania środków bezpieczeństwa finansowego;
- 5) zasad przechowywania dokumentów oraz informacji;
- 6) zasad wykonywania obowiązków obejmujących przekazywanie Generalnemu Inspektorowi informacji o transakcjach oraz zawiadomieniach;
- 7) zasad upowszechniania wśród pracowników instytucji obowiązanej wiedzy z zakresu przepisów o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu;
- 8) zasad zgłaszania przez pracowników rzeczywistych lub potencjalnych naruszeń przepisów z zakresu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu;
- 9) zasad kontroli wewnętrznej lub nadzoru zgodności działalności instytucji obowiązanej z przepisami o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu oraz zasadami postępowania określonymi w wewnętrznej procedurze.

3. Wewnętrzna procedura instytucji obowiązanej, przed jej wprowadzeniem do stosowania, podlega akceptacji przez kadre kierowniczą wyższego szczebla.

Art. 51. 1. Instytucje obowiązane wchodzące w skład grupy oraz ich oddziały i jednostki zależne z większościami udziałem tych instytucji mające siedzibę w państwie trzecim wprowadzają grupową procedurę w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, zwaną dalej „procedurą grupową”, w celu wykonania ciążących na

grupie oraz wchodzących w jej skład podmiotach obowiązków określonych w przepisach o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu.

2. Procedura grupowa określa zasady wymiany i ochrony informacji przekazywanych na potrzeby wykonywania obowiązków z zakresu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu pomiędzy poszczególnymi podmiotami wchodzącymi w skład grupy.

3. W przypadku gdy wymogi obowiązujące w państwie trzecim w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy lub finansowaniu terroryzmu są mniej rygorystyczne niż wynikające z niniejszej ustawy, instytucje obowiązane wymagają stosowania przepisów niniejszej ustawy, również dotyczących ochrony danych osobowych, przez ich oddziały i jednostki zależne z większościovym udziałem tych instytucji mające siedzibę w państwie trzecim w zakresie, w jakim pozwalają na to przepisy tego państwa.

4. W przypadku gdy przepisy państwa trzeciego nie pozwalają na wdrożenie procedury grupowej w oddziałach instytucji obowiązanych i jednostkach zależnych z większościovym udziałem instytucji obowiązanych mających siedzibę w tym państwie, instytucje obowiązane zapewniają stosowanie przez te oddziały i jednostki zależne dodatkowych środków w celu skutecznego przeciwdziałania ryzyku prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu i informują o tym Generalnego Inspektora oraz organy, o których mowa w art. 129 ust. 2, właściwe dla instytucji obowiązanej w zakresie kontroli lub nadzoru. Jeżeli organy, o których mowa w art. 129, stwierdzą, w tym w wyniku kontroli, że zastosowane dodatkowe środki są niewystarczające do skutecznego przeciwdziałania praniu pieniędzy lub finansowaniu terroryzmu, podejmują odpowiednie działania, w tym zakazują nawiązywania stosunków gospodarczych lub nakazują ich zakończenie, zakazują przeprowadzania transakcji, a w razie potrzeby nakazują zakończenie działalności w państwie trzecim.

5. Generalny Inspektor informuje europejskie organy nadzoru o przypadkach, gdy przepisy państwa trzeciego nie pozwalają na wdrożenie procedury grupowej.

Art. 52. 1. Instytucje obowiązane zapewniają udział osób wykonujących obowiązki związane z przeciwdziałaniem praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu w programach szkoleniowych dotyczących realizacji tych obowiązków.

2. Programy szkoleniowe, o których mowa w ust. 1, powinny uwzględniać charakter, rodzaj i rozmiar działalności prowadzonej przez instytucję obowiązaną oraz zapewniać aktualną wiedzę w zakresie realizacji obowiązków instytucji obowiązanej, w szczególności obowiązków, o których mowa w art. 74 ust. 1, art. 86 ust. 1 i art. 89 ust. 1.

3. Do instytucji obowiązków będących osobami fizycznymi prowadzącymi działalność gospodarczą ust. 1 stosuje się odpowiednio.

Art. 53. 1. Instytucje obowiązkane opracowują i wdrażają wewnętrzną procedurę anonimowego zgłaszania przez pracowników lub inne osoby wykonujące czynności na rzecz instytucji obowiązkanej rzeczywistych lub potencjalnych naruszeń przepisów z zakresu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu.

2. Procedura anonimowego zgłaszania naruszeń, o której mowa w ust. 1, określa w szczególności:

- 1) osobę odpowiedzialną za odbieranie zgłoszeń;
- 2) sposób odbierania zgłoszeń;
- 3) sposób ochrony pracownika dokonującego zgłoszenia, zapewniający co najmniej ochronę przed działaniami o charakterze represyjnym, dyskryminacją lub innymi rodzajami niesprawiedliwego traktowania;
- 4) sposób ochrony danych osobowych pracownika dokonującego zgłoszenia oraz osoby, której zarzuca się dokonanie naruszenia, zgodnie z przepisami o ochronie danych osobowych;
- 5) zasady zachowania poufności w przypadku ujawnienia tożsamości lub gdy tożsamość jest możliwa do ustalenia;
- 6) rodzaj i charakter działań następczych podejmowanych na skutek odebrania zgłoszeń;
- 7) termin usunięcia przez instytucje obowiązkane danych osobowych zawartych w zgłoszeniach.

Art. 54. 1. Instytucje obowiązkane, ich pracownicy oraz inne osoby działające w imieniu i na rzecz instytucji obowiązkanych zachowują w tajemnicy fakt przekazania Generalnemu Inspektorowi lub innym właściwym organom informacji określonych w rozdziale 7 i 8 oraz informacji o prowadzonych analizach dotyczących prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu.

2. Obowiązek zachowania w tajemnicy informacji, o których mowa w ust. 1, nie dotyczy przekazywania informacji pomiędzy:

- 1) instytucjami obowiązanymi, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1–5, 7–11, 24 i 25, oraz ich oddziałami i jednostkami zależnymi wchodzącymi w skład grupy i stosującymi zasady postępowania określone w procedurze grupowej, w tym oddziałami i jednostkami zależnymi mającymi siedzibę w państwie trzecim;

- 2) instytucjami obowiązanyymi, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 13–15, oraz osobami z państw trzecich, które podlegają wymogom określonym w dyrektywie 2015/849 lub równoważnym i wykonują swoje czynności zawodowe w ramach tej samej osoby prawnej lub w ramach struktury mającej wspólnego właściciela, wspólny zarząd lub wspólną kontrolę zgodności z przepisami z zakresu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, w skład której wchodzi osoba prawna, w ramach której ta instytucja obowiązana wykonuje swoje czynności zawodowe;
- 3) instytucjami obowiązanyymi, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 13–15, a ich klientami w zakresie informacji przekazywanych w celu zaprzestania przez klienta prowadzenia działalności sprzecznej z prawem lub powstrzymania klienta od podjęcia takiej działalności;
- 4) instytucjami obowiązanyymi, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1–5, 7–11, 13–15, 24 i 25, oraz pomiędzy tymi instytucjami obowiązanyymi i ich odpowiednikami mającymi siedzibę w państwie członkowskim lub w państwie trzecim, które podlegają wymogom określonym w dyrektywie 2015/849 lub równoważnym oraz stosują właściwe przepisy dotyczące tajemnicy zawodowej i ochrony danych osobowych, w przypadkach dotyczących tego samego klienta i tej samej transakcji.

3. Generalny Inspektor w uzasadnionych przypadkach może zażądać od instytucji obowiązanych, o których mowa w ust. 2 pkt 1, zachowania w tajemnicy faktu przekazania Generalnemu Inspektorowi lub innym właściwym organom informacji, na zasadach określonych w rozdziale 9.

Rozdział 6

Centralny Rejestr Beneficjentów Rzeczywistych

Art. 55. Centralny Rejestr Beneficjentów Rzeczywistych, zwany dalej „Rejestrem”, jest systemem teleinformatycznym służącym przetwarzaniu informacji o beneficjentach rzeczywistych spółek wymienionych w art. 58.

Art. 56. Organem właściwym w sprawach Rejestru jest minister właściwy do spraw finansów publicznych.

Art. 57. 1. Organ właściwy w sprawach Rejestru jest administratorem danych zgromadzonych w Rejestrze.

2. Do zadań organu właściwego w sprawach Rejestru należy:

- 1) prowadzenie Rejestru oraz określanie organizacyjnych warunków i technicznych sposobów jego prowadzenia;
- 2) przetwarzanie informacji o beneficjentach rzeczywistych;
- 3) opracowywanie analiz statystycznych dotyczących informacji przetwarzanych w Rejestrze.

Art. 58. Do zgłaszania informacji o beneficjentach rzeczywistych i ich aktualizacji są obowiązane:

- 1) spółki jawne;
- 2) spółki komandytowe;
- 3) spółki komandytowo-akcyjne;
- 4) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością;
- 5) spółki akcyjne, z wyjątkiem spółek publicznych w rozumieniu ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1639 oraz z 2017 r. poz. 452, 724, 791 i 1089).

Art. 59. Informacje podlegające zgłoszeniu do Rejestru obejmują:

- 1) dane identyfikacyjne spółek wymienionych w art. 58:
 - a) nazwę (firmę),
 - b) formę organizacyjną,
 - c) siedzibę,
 - d) numer w Krajowym Rejestrze Sądowym,
 - e) NIP;
- 2) dane identyfikacyjne beneficjenta rzeczywistego i członka organu lub współnika uprawnionego do reprezentowania spółek wymienionych w art. 58:
 - a) imię i nazwisko,
 - b) obywatelstwo,
 - c) państwo zamieszkania,
 - d) numer PESEL albo datę urodzenia – w przypadku osób nieposiadających numeru PESEL,
 - e) informację o wielkości i charakterze udziału lub uprawnienia przysługujących beneficjentowi rzeczywistemu.

Art. 60. 1. Informacje, o których mowa w art. 59, są zgłaszane do Rejestru nie później niż w terminie 7 dni od dnia wpisu spółek wymienionych w art. 58 w Krajowym Rejestrze Sądowym, a w przypadku zmiany przekazanych informacji – w terminie 7 dni od ich zmiany.

2. Do liczenia terminów, o których mowa w ust. 1, nie wlicza się sobót i dni ustawowo wolnych od pracy.

3. W przypadku awarii lub zakłóceń funkcjonowania systemu teleinformatycznego organ właściwy w sprawach Rejestru informuje o ich wystąpieniu i usunięciu w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw finansów publicznych. W takim przypadku do liczenia terminów, o których mowa w ust. 1, nie wlicza się okresu od chwili wystąpienia awarii lub zakłócenia, wskazanych w informacji zamieszczonej w tym Biuletynie, do chwili zamieszczenia informacji o ich usunięciu.

Art. 61. 1. Zgłoszenia do Rejestru dokonuje osoba uprawniona do reprezentacji spółki wymienionej w art. 58.

2. Zgłoszenie następuje nieodpłatnie za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

3. Zgłoszenie składane jest w formie dokumentu elektronicznego, zgodnie ze wzorem określonym przez ministra właściwego do spraw finansów publicznych.

4. Zgłoszenie jest opatrzone kwalifikowanym podpisem elektronicznym lub podpisem potwierdzonym profilem zaufanym ePUAP oraz zawiera oświadczenie osoby dokonującej zgłoszenia do Rejestru o prawdziwości informacji zgłaszanych do Rejestru.

5. Oświadczenie, o którym mowa w ust. 4, składane jest pod rygorem odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia. Składający oświadczenie jest obowiązany do zawarcia w nim klauzuli o następującej treści: „Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.”. Klauzula ta zastępuje pouczenie o odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

Art. 62. Minister właściwy do spraw finansów publicznych określi, w drodze rozporządzenia, sposób i tryb składania zgłoszenia do Rejestru, o którym mowa w art. 61, mając na uwadze konieczność zapewnienia bezpiecznego, sprawnego i wiarygodnego zgłoszenia.

Art. 63. Informacje, o których mowa w art. 59, są wprowadzane do Rejestru niezwłocznie po ich zgłoszeniu lub aktualizacji.

Art. 64. Zgromadzone w Rejestrze informacje, o których mowa w art. 59, są przechowywane przez okres konieczny do realizacji zadań w celu przeciwdziałania praniu pieniędzy lub finansowaniu terroryzmu.

Art. 65. Przetwarzanie informacji o beneficjentach rzeczywistych zgromadzonych w Rejestrze odbywa się bez wiedzy osób, których informacje te dotyczą.

Art. 66. Do przetwarzania danych osobowych zgromadzonych w Rejestrze nie stosuje się przepisów art. 32 ust. 1 pkt 3 i 5 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2016 r. poz. 922 oraz z 2018 r. poz. 138).

Art. 67. Rejestr jest jawny.

Art. 68. Domniemywa się, że dane wpisane do Rejestru są prawdziwe. Osoba dokonująca zgłoszenia informacji o beneficjentach rzeczywistych i ich aktualizacji ponosi odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną zgłoszeniem do Rejestru nieprawdziwych danych, a także niezgłoszeniem w ustawowym terminie danych i zmian danych objętych wpisem do Rejestru, chyba że szkoda nastąpiła wskutek siły wyższej albo wyłącznie z winy poszkodowanego lub osoby trzeciej, za którą osoba dokonująca zgłoszenia informacji o beneficjentach rzeczywistych i ich aktualizacji nie ponosi odpowiedzialności.

Art. 69. Informacje o beneficjentach rzeczywistych zgromadzone w Rejestrze są udostępniane nieodpłatnie.

Art. 70. Informacje o beneficjentach rzeczywistych zgromadzone w Rejestrze są udostępniane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Art. 71. Minister właściwy do spraw finansów publicznych określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) sposób sporządzania i składania wniosków o udostępnienie informacji, o których mowa w art. 59, oraz udostępniania tych informacji,
 - 2) tryb składania wniosków o udostępnienie informacji, o których mowa w art. 59, oraz udostępniania tych informacji,
 - 3) terminy udostępniania informacji, o których mowa w art. 59
- mając na uwadze potrzebę zapewnienia szybkiego, wiarygodnego i bezpiecznego dostępu do informacji z Rejestru.

Rozdział 7

Przekazywanie i gromadzenie informacji

Art. 72. 1. Instytucje obowiązane, z wyjątkiem instytucji, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 11, 13–15 i 18, przekazują Generalnemu Inspektorowi informacje o:

- 1) przyjętej wpłacie lub dokonanej wypłacie środków pieniężnych o równowartości przekraczającej 15 000 euro;
- 2) wykonanym transferze środków o równowartości przekraczającej 15 000 euro, z wyjątkiem:
 - a) transferu środków pieniężnych pomiędzy rachunkiem płatniczym i rachunkiem lokaty terminowej, które należą do tego samego klienta w tej samej instytucji obowiązanej,
 - b) krajowego transferu środków pieniężnych z innej instytucji obowiązanej,
 - c) transakcji związanej z gospodarką własną instytucji obowiązanej, która została przeprowadzona przez instytucję obowiązaną we własnym imieniu i na własną rzecz, w tym transakcji zawartej na rynku międzybankowym,
 - d) transakcji przeprowadzonej w imieniu lub na rzecz jednostek sektora finansów publicznych, o których mowa w art. 9 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych,
 - e) transakcji przeprowadzanej przez bank zrzeszający banki spółdzielcze, jeżeli informacja o transakcji została przekazana przez zrzeszony bank spółdzielczy,
 - f) przewłaszczenia na zabezpieczenie wartości majątkowych, wykonanej na czas trwania umowy przewłaszczenia z instytucją obowiązaną.

2. Obowiązek przekazywania informacji, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, dotyczy również transferu środków pieniężnych spoza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na rzecz odbiorcy, którego dostawcą usług płatniczych jest instytucja obowiązana.

3. Instytucje obowiązane, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 11, przekazują Generalnemu Inspektorowi informacje o przeprowadzonej transakcji kupna lub sprzedaży wartości dewizowych, której równowartość przekracza 15 000 euro, albo o pośredniczeniu w przeprowadzeniu takiej transakcji.

4. Instytucje obowiązane, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 13, przekazują Generalnemu Inspektorowi informacje o czynnościach wymienionych w tym przepisie, których równowartość przekracza 15 000 euro.

5. Instytucje obowiązane przekazują informacje w terminie 7 dni od dnia:

- 1) przyjęcia wpłaty lub dokonania wypłaty środków pieniężnych – w przypadku informacji, o których mowa w ust. 1 pkt 1;
- 2) wykonania transakcji płatniczej transferu środków pieniężnych – w przypadku informacji, o których mowa w ust. 1 pkt 2;
- 3) udostępnienia środków płatniczych odbiorcy – w przypadku informacji, o których mowa w ust. 2;
- 4) przeprowadzenia albo pośredniczenia w przeprowadzeniu transakcji kupna lub sprzedaży wartości dewizowych – w przypadku informacji, o których mowa w ust. 3;
- 5) sporządzenia aktu notarialnego – w przypadku informacji, o których mowa w ust. 4.

6. Informacje, o których mowa w ust. 1–5, zawierają:

- 1) niepowtarzalny identyfikator transakcji w ewidencji instytucji obowiązanej;
- 2) datę albo datę i godzinę przeprowadzenia transakcji;
- 3) dane identyfikacyjne, o których mowa w art. 36 ust. 1, klienta wydającego dyspozycję lub zlecenie przeprowadzenia transakcji;
- 4) posiadane dane identyfikacyjne, o których mowa w art. 36 ust. 1, pozostałych stron transakcji;
- 5) kwotę i walutę transakcji albo wagę i próbę złota dewizowego lub platyny dewizowej będącej przedmiotem transakcji;
- 6) rodzaj transakcji;
- 7) tytuł transakcji;
- 8) sposób wydania dyspozycji lub zlecenia przeprowadzenia transakcji;
- 9) numery rachunków wykorzystanych do przeprowadzenia transakcji oznaczone identyfikatorem Międzynarodowego Numeru Rachunku Bankowego (IBAN) lub identyfikatorem zawierającym kod kraju oraz numer rachunku w przypadku rachunków nieoznaczonych IBAN.

Art. 73. 1. Informacje, o których mowa w art. 72, mogą być przekazywane do Generalnego Inspektora za pośrednictwem:

- 1) izb gospodarczych zrzeszających instytucje obowiązane;
- 2) banków zrzeszających banki spółdzielcze;
- 3) izb rozliczeniowych utworzonych na podstawie art. 67 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe oraz instytucji utworzonych na podstawie art. 105 ust. 4 tej ustawy;
- 4) innych podmiotów na podstawie podpisanych przez instytucję obowiązaną umów.

2. Korzystanie z pośrednictwa podmiotów, o których mowa w ust. 1, nie zwalnia instytucji obowiązanej z odpowiedzialności za przekazanie informacji do Generalnego Inspektora.

Art. 74. 1. Instytucja obowiązana zawiadamia Generalnego Inspektora o okolicznościach, które mogą wskazywać na podejrzenie popełnienia przestępstwa prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu.

2. Zawiadomienie jest przekazywane niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 2 dni roboczych od dnia potwierdzenia przez instytucję obowiązaną podejrzenia, o którym mowa w ust. 1.

3. W zawiadomieniu podaje się:

- 1) dane identyfikacyjne, o których mowa w art. 36 ust. 1, klienta instytucji obowiązanej przekazującej zawiadomienie;
- 2) posiadane dane identyfikacyjne, o których mowa w art. 36 ust. 1, osób fizycznych, osób prawnych i jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej, niebędących klientami instytucji obowiązanej przekazującej zawiadomienie;
- 3) rodzaj i wielkość wartości majątkowych oraz miejsce ich przechowywania;
- 4) numer rachunku prowadzonego dla klienta instytucji obowiązanej przekazującej zawiadomienie, oznaczony identyfikatorem IBAN lub identyfikatorem zawierającym kod kraju oraz numer rachunku w przypadku rachunków nieoznaczonych IBAN;
- 5) posiadane informacje, o których mowa w art. 72 ust. 6, w odniesieniu do transakcji lub prób ich przeprowadzenia;
- 6) wskazanie państwa Europejskiego Obszaru Gospodarczego, z którym jest powiązana transakcja, jeżeli została przeprowadzona w ramach działalności transgranicznej;
- 7) posiadane informacje o rozpoznanym ryzyku prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu oraz o czynie zabronionym, z którego mogą pochodzić wartości majątkowe;
- 8) uzasadnienie przekazania zawiadomienia.

Art. 75. Obowiązek przekazywania informacji i zawiadomień, o których mowa w art. 74 ust. 1, art. 86 ust. 1, art. 89 ust. 1 oraz w art. 90, nie dotyczy instytucji obowiązanych, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 14, w zakresie informacji uzyskanych podczas ustalania sytuacji prawnej klienta w związku z postępowaniem sądowym, wykonywaniem obowiązków polegających na obronie, reprezentowaniu lub zastępowaniu klienta w postępowaniu sądowym albo udzielaniu klientowi porady prawnej dotyczącej wszczęcia postępowania sądowego lub uniknięcia takiego postępowania, niezależnie od czasu uzyskania tych informacji.

Art. 76. 1. Na żądanie Generalnego Inspektora instytucja obowiązana niezwłocznie przekazuje lub udostępnia posiadane informacje lub dokumenty, niezbędne do realizacji zadań Generalnego Inspektora określonych w ustawie, w tym dotyczące:

- 1) klientów;
- 2) przeprowadzonych transakcji, w zakresie danych określonych w art. 72 ust. 6;
- 3) rodzaju i wielkości wartości majątkowych oraz miejsca ich przechowywania;
- 4) stosowania środka bezpieczeństwa finansowego, o którym mowa w art. 34 ust. 1 pkt 4;
- 5) adresów IP, z których następowało połączenie z systemem teleinformatycznym instytucji obowiązanej oraz czasów połączeń z tym systemem.

2. Instytucja obowiązana, o której mowa w art. 2 ust. 1 pkt 13, na żądanie Generalnego Inspektora przekazuje również informacje i dokumenty w zakresie innych czynności notarialnych niż wymienione w tym przepisie.

3. Generalny Inspektor w żądaniu, o którym mowa w ust. 1 i 2, może wskazać:

- 1) termin oraz formę przekazania lub udostępnienia informacji lub dokumentów;
- 2) zakres informacji oraz termin do ich pozyskania przez instytucję obowiązaną w związku ze stosowaniem środka bezpieczeństwa finansowego, o którym mowa w art. 34 ust. 1 pkt 4, lub w związku z określonymi transakcjami okazjonalnymi.

4. Informacje i dokumenty, o których mowa w ust. 1 i 2, są przekazywane i udostępniane nieodpłatnie.

Art. 77. 1. W celu realizacji po raz pierwszy obowiązków, o których mowa w art. 72, art. 74, art. 76, art. 86, art. 89 ust. 8 i art. 90, instytucja obowiązana przekazuje do Generalnego Inspektora formularz identyfikujący instytucję obowiązaną.

2. Formularz identyfikujący instytucję obowiązaną zawiera:

- 1) nazwę (firmę) wraz z określeniem formy organizacyjnej instytucji obowiązanej;
- 2) NIP instytucji obowiązanej;
- 3) określenie rodzaju działalności prowadzonej przez instytucję obowiązaną;
- 4) adres siedziby lub adres prowadzenia działalności;
- 5) imię, nazwisko, stanowisko, numer telefonu i adres elektronicznej skrzynki pocztowej pracownika, o którym mowa w art. 8;
- 6) imiona, nazwiska, stanowiska, numery telefonów i adresy elektronicznej skrzynki pocztowej innych pracowników odpowiedzialnych za realizację przepisów ustawy, których instytucja obowiązana chce wskazać do kontaktów z Generalnym Inspektorem;

7) nazwę (firmę) i NIP albo imię, nazwisko i PESEL podmiotu pośredniczącego, o którym mowa w art. 73 ust. 1 – w przypadku korzystania z pośrednictwa tego podmiotu.

3. W przypadku zmiany danych, o których mowa w ust. 2 pkt 1 i 3–7, instytucja obowiązana dokonuje niezwłocznie ich aktualizacji.

Art. 78. 1. Instytucja obowiązana przekazuje za pomocą środków komunikacji elektronicznej informację, o których mowa w art. 72, oraz formularz, o którym mowa w art. 77.

2. Minister właściwy do spraw finansów publicznych udostępnia, w formie dokumentu elektronicznego, wzory informacji, o których mowa w art. 72, oraz wzór formularza, o którym mowa w art. 77.

3. Minister właściwy do spraw finansów publicznych określi, w drodze rozporządzenia, sposób sporządzania i przekazywania informacji, o których mowa w art. 72, oraz formularza, o którym mowa w art. 77, a także tryb ich przekazywania, mając na uwadze konieczność sprawnego, wiarygodnego i bezpiecznego ich przekazywania.

Art. 79. 1. Instytucja obowiązana przekazuje za pomocą środków komunikacji elektronicznej zawiadomienia, o których mowa w art. 74, oraz informacje i dokumenty, o których mowa w art. 76.

2. Minister właściwy do spraw finansów publicznych udostępnia, w formie dokumentu elektronicznego, wzór zawiadomienia, o którym mowa w art. 74, oraz wzór informacji, o których mowa w art. 76.

3. Minister właściwy do spraw finansów publicznych określi, w drodze rozporządzenia, sposób sporządzania i przekazywania zawiadomienia, o którym mowa w art. 74, oraz informacji i dokumentów, o których mowa w art. 76, jak również tryb ich przekazywania, mając na uwadze konieczność sprawnego, wiarygodnego i bezpiecznego ich przekazywania.

Art. 80. 1. Generalny Inspektor przyjmuje zgłoszenia rzeczywistych lub potencjalnych naruszeń przepisów z zakresu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu od pracowników, byłych pracowników instytucji obowiązanych lub innych osób wykonujących lub które wykonywały czynności na rzecz instytucji obowiązanych na innej podstawie niż stosunek pracy. Przekazanie zgłoszenia nie narusza obowiązku zachowania tajemnicy zawodowej.

2. Generalny Inspektor zapewnia ochronę danych osobowych osób dokonujących zgłoszenia lub osób, którym zarzuca się naruszenie w zakresie przeciwdziałania praniu

pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu. Dane osobowe są gromadzone w odrębnym zbiorze danych.

3. Minister właściwy do spraw finansów publicznych określi, w drodze rozporządzenia, sposób odbierania zgłoszeń, o których mowa w ust. 1, sposób postępowania ze zgłoszeniami i ich przechowywania, a także informowania o działaniach, jakie mogą być podejmowane po przyjęciu zgłoszenia, mając na względzie zapewnienie odpowiedniej ochrony, w tym ochrony danych osobowych, osoby dokonującej zgłoszenia lub osoby, której zarzuca się naruszenie w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu.

Art. 81. 1. Prokurator informuje Generalnego Inspektora o wydaniu postanowienia o blokadzie rachunku lub wstrzymaniu transakcji, wszczęciu postępowania, przedstawieniu zarzutu i wniesieniu aktu oskarżenia, w sprawach o przestępstwo prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu.

2. Przekazanie informacji, o których mowa w ust. 1, następuje niezwłocznie, nie później niż w terminie 7 dni od dnia dokonania czynności.

3. Informacje, o których mowa w ust. 1, wskazują w szczególności okoliczności dotyczące popełnienia przestępstwa, wraz ze wskazaniem posiadanych danych identyfikacyjnych, o których mowa w art. 36 ust. 1, osób fizycznych, osób prawnych lub jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej oraz sygnaturę akt.

4. Generalny Inspektor niezwłocznie informuje prokuratora o posiadaniu informacji, pozostających w związku z informacjami przekazanymi na podstawie ust. 1.

Art. 82. 1. Na wniosek Generalnego Inspektora jednostki współpracujące w granicach swoich ustawowych kompetencji przekazują lub udostępniają posiadane informacje lub dokumenty. We wniosku Generalny Inspektor może wskazać termin oraz formę ich przekazania lub udostępnienia.

2. W celu przekazania lub udostępnienia informacji lub dokumentów, o których mowa w ust. 1, Generalny Inspektor może zawrzeć porozumienie z jednostką współpracującą, określające warunki techniczne przekazania lub udostępnienia informacji lub dokumentów.

Art. 83. 1. Jednostki współpracujące niezwłocznie powiadamiają Generalnego Inspektora o podejrzeniu popełnienia przestępstwa prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu oraz opracowują instrukcje postępowania w tych przypadkach.

2. Powiadomienie, o którym mowa w ust. 1, powinno zawierać w szczególności:

- 1) posiadane dane, o których mowa w art. 36 ust. 1, osób fizycznych, osób prawnych lub jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej, pozostających w związku z okolicznościami mogącymi wskazywać na podejrzenie popełnienia przestępstwa prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu;
- 2) opis okoliczności, o których mowa w pkt 1;
- 3) uzasadnienie przekazania powiadomienia.

3. Generalny Inspektor, nie później niż w terminie 30 dni, informuje Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Centralne Biuro Antykorupcyjne, Policję, Żandarmerię Wojskową i Straż Graniczną o okolicznościach wskazujących na związek pomiędzy informacjami zawartymi w powiadomieniu, o którym mowa w ust. 1, a zawiadomieniami przekazanymi na podstawie art. 74 ust. 1, art. 86 ust. 1, art. 89 ust. 1 i art. 90.

Art. 84. 1. Informacje, o których mowa w art. 81, i powiadomienia, o których mowa w art. 83, są przekazywane w postaci papierowej lub za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

2. Minister właściwy do spraw finansów publicznych udostępnia wzory informacji, o których mowa w art. 81, i powiadomień, o których mowa w art. 83, w formie dokumentu elektronicznego.

3. Generalny Inspektor zamieszcza wzory informacji, o których mowa w art. 81, i powiadomień, o których mowa w art. 83, przekazywane w postaci papierowej, w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw finansów publicznych.

4. Minister właściwy do spraw finansów publicznych określi, w drodze rozporządzenia, sposób sporządzania i przekazywania za pomocą środków komunikacji elektronicznej informacji, o których mowa w art. 81, oraz powiadomień, o których mowa w art. 83, a także tryb ich przekazywania, mając na uwadze potrzebę zapewnienia szybkiego, wiarygodnego i bezpiecznego ich przekazania.

Art. 85. 1. Organy Straży Granicznej oraz naczelnicy urzędów celno-skarbowych przekazują Generalnemu Inspektorowi informacje, o których mowa w art. 5 rozporządzenia (WE) nr 1889/2005 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 października 2005 r. w sprawie kontroli środków pieniężnych wwożonych do Wspólnoty lub wywożonych ze Wspólnoty (Dz. Urz. UE L 309 z 25.11.2005, str. 9), oraz informacje zawarte w zgłoszeniu określonym w przepisach wydanych na podstawie art. 21 ustawy z dnia 27 lipca 2002 r. – Prawo dewizowe.

Informacje te są przekazywane w terminie do 14. dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym dokonano przywozu środków pieniężnych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub wywozu środków pieniężnych z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Informacje, o których mowa w ust. 1, są przekazywane za pomocą środków komunikacji elektronicznej za pośrednictwem:

- 1) Szefa Krajowej Administracji Skarbowej – w przypadku informacji przekazywanych przez naczelników urzędów celno-skarbowych;
- 2) Komendanta Głównego Straży Granicznej – w przypadku informacji przekazywanych przez organy Straży Granicznej.

3. Minister właściwy do spraw finansów publicznych udostępnia wzór informacji, o których mowa w ust. 1, w formie dokumentu elektronicznego.

4. Minister właściwy do spraw finansów publicznych określi, w drodze rozporządzenia, sposób sporządzania i przekazywania informacji, o których mowa w ust. 1, oraz tryb ich przekazywania, mając na uwadze potrzebę zapewnienia szybkiego, wiarygodnego i bezpiecznego przekazania tych informacji.

Rozdział 8

Wstrzymywanie transakcji i blokowanie rachunków

Art. 86. 1. Instytucja obowiązana niezwłocznie zawiadamia Generalnego Inspektora, za pomocą środków komunikacji elektronicznej, o przypadku powzięcia uzasadnionego podejrzenia, że określona transakcja lub określone wartości majątkowe mogą mieć związek z praniem pieniędzy lub finansowaniem terroryzmu.

2. W zawiadomieniu instytucja obowiązana przekazuje, pozostające w jej posiadaniu, informacje związane z powziętym podejrzeniem oraz informację o przewidywanym terminie przeprowadzenia transakcji, o której mowa w ust. 1. Do zawiadomienia przepis art. 74 ust. 3 stosuje się odpowiednio.

3. Po otrzymaniu zawiadomienia Generalny Inspektor dokonuje niezwłocznie potwierdzenia jego przyjęcia, w postaci urzędowego poświadczenia odbioru, zawierającego w szczególności datę i godzinę przyjęcia zawiadomienia.

4. Do czasu otrzymania żądania, o którym mowa w ust. 5, lub zwolnienia, o którym mowa w ust. 6, nie dłużej jednak niż przez 24 godziny, liczone od momentu potwierdzenia przyjęcia zawiadomienia, o którym mowa w ust. 3, instytucja obowiązana nie przeprowadza transakcji,

o której mowa w ust. 1, lub innych transakcji obciążających rachunek, na którym zgromadzono wartości majątkowe, o których mowa w ust. 1.

5. Generalny Inspektor w przypadku uznania, że transakcja, o której mowa w ust. 1, może mieć związek z praniem pieniędzy lub finansowaniem terroryzmu, przekazuje instytucji obowiązanej żądanie wstrzymania transakcji lub blokady rachunku na okres nie dłuższy niż 96 godzin, liczony od daty i godziny wskazanych w potwierdzeniu, o którym mowa w ust. 3. Niezwłocznie po otrzymaniu tego żądania instytucja obowiązana wstrzymuje transakcję lub blokuje rachunek. W żądaniu Generalny Inspektor określa wartości majątkowe objęte żądaniem.

6. Generalny Inspektor może zwolnić instytucję obowiązaną z obowiązku, o którym mowa w ust. 4, w przypadku gdy posiadane informacje nie dają podstaw do zawiadomienia prokuratora o podejrzeniu popełnienia przestępstwa prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu albo w przypadku uznania, że wstrzymanie transakcji lub blokada rachunku mogłyby utrudnić wykonywanie zadań organom wymiaru sprawiedliwości oraz służbom lub instytucjom odpowiedzialnym za ochronę porządku publicznego, bezpieczeństwa obywateli lub ściganie sprawców przestępstw lub przestępstw skarbowych.

7. Generalny Inspektor przekazuje instytucji obowiązanej żądanie, o którym mowa w ust. 5, lub zwolnienie, o którym mowa w ust. 6, za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

8. Niezwłocznie po przekazaniu żądania, o którym mowa w ust. 5, Generalny Inspektor zawiadamia właściwego prokuratora o podejrzeniu popełnienia przestępstwa prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu.

9. Po otrzymaniu zawiadomienia, o którym mowa w ust. 8, prokurator może postanowieniem wstrzymać transakcję lub dokonać blokady rachunku na czas oznaczony, nie dłuższy niż 6 miesięcy od otrzymania tego zawiadomienia.

10. Postanowienie w przedmiocie wstrzymania transakcji lub blokady rachunku, o którym mowa w ust. 9, może zostać wydane również pomimo braku zawiadomienia określonego w ust. 8.

11. W postanowieniu, o którym mowa w ust. 9, określa się zakres, sposób i termin wstrzymania transakcji lub blokady rachunku. Na postanowienie przysługuje zażalenie do sądu właściwego do rozpoznania sprawy.

12. Instytucja obowiązana na wniosek klienta wydającego dyspozycje lub zlecenie przeprowadzenia transakcji, o których mowa w ust. 1, lub będącego posiadaczem albo właścicielem wartości majątkowych, o których mowa w ust. 1, może poinformować tego

klienta o przekazaniu przez Generalnego Inspektora żądania, o którym mowa w ust. 5. W tym przypadku przepisu art. 54 nie stosuje się.

13. Wstrzymanie transakcji lub blokada rachunku upada, jeżeli przed upływem 6 miesięcy od otrzymania zawiadomienia, o którym mowa w ust. 8, nie zostanie wydane postanowienie o zabezpieczeniu majątkowym lub postanowienie w przedmiocie dowodów rzeczowych.

Art. 87. 1. Generalny Inspektor w przypadku uznania, że określona transakcja lub określone wartości majątkowe mogą mieć związek z praniem pieniędzy lub finansowaniem terroryzmu, przekazuje instytucji obowiązanej, za pomocą środków komunikacji elektronicznej, żądanie wstrzymania transakcji lub blokady rachunku. W żądaniu blokady rachunku Generalny Inspektor określa wartości majątkowe objęte żądaniem.

2. Instytucja obowiązana wstrzymuje transakcję lub dokonuje blokady rachunku na okres nie dłuższy niż 96 godzin liczony od momentu otrzymania żądania, o którym mowa w ust. 1.

3. Niezwłocznie po przekazaniu żądania, o którym mowa w ust. 1, Generalny Inspektor zawiadamia właściwego prokuratora o podejrzeniu popełnienia przestępstwa prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu.

4. Przepisy art. 86 ust. 9–13 stosuje się odpowiednio.

Art. 88. Generalny Inspektor informuje niezwłocznie, za pomocą środków komunikacji elektronicznej, Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego o przekazaniu żądania, o którym mowa w art. 86 ust. 5 oraz art. 87 ust. 1.

Art. 89. 1. Instytucja obowiązana, z wyłączeniem instytucji obowiązanych, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1, niezwłocznie zawiadamia właściwego prokuratora o przypadku powzięcia uzasadnionego podejrzenia, że określona transakcja lub określone wartości majątkowe mogą mieć związek z przestępstwem skarbowym lub innym przestępstwem niż przestępstwo prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu.

2. W zawiadomieniu instytucja obowiązana przekazuje, pozostające w jej posiadaniu, informacje pozostające w związku z powziętym podejrzeniem oraz informację o przewidywanym terminie przeprowadzenia transakcji, o której mowa w ust. 1.

3. Do czasu otrzymania postanowienia, o którym mowa w ust. 4, nie dłużej niż przez 96 godzin, liczonych od momentu przekazania zawiadomienia, o którym mowa w ust. 1, instytucja obowiązana nie przeprowadza transakcji, o której mowa w ust. 1, lub innych transakcji obciążających rachunek, na którym zgromadzono wartości majątkowe, o których mowa w ust. 1.

4. W terminie określonym w ust. 3, prokurator wydaje postanowienie o wszczęciu lub odmowie wszczęcia postępowania, o którym niezwłocznie zawiadamia instytucję obowiązaną. W przypadku wszczęcia postępowania prokurator, w drodze postanowienia, dokonuje wstrzymania transakcji lub blokady rachunku, na okres nie dłuższy niż 6 miesięcy od otrzymania zawiadomienia, o którym mowa w ust. 1.

5. Postanowienie w przedmiocie wstrzymania transakcji lub blokady rachunku, o którym mowa w ust. 4, może zostać wydane również pomimo braku zawiadomienia określonego w ust. 1.

6. W postanowieniu, o którym mowa w ust. 4, określa się zakres, sposób i termin wstrzymania transakcji lub blokady rachunku. Na postanowienie przysługuje zażalenie do sądu właściwego do rozpoznania sprawy.

7. Wstrzymanie transakcji lub blokada rachunku upada, jeżeli przed upływem 6 miesięcy od wydania postanowienia, o którym mowa w ust. 4 i 5, nie zostanie wydane postanowienie o zabezpieczeniu majątkowym lub postanowienie w przedmiocie dowodów rzeczowych.

8. Niezwłocznie po otrzymaniu postanowień, o których mowa w ust. 4 i 7, instytucja obowiązana przekazuje, za pomocą środków komunikacji elektronicznej, Generalnemu Inspektorowi informacje o zawiadomieniach, o których mowa w ust. 1, oraz kopie tych postanowień.

Art. 90. 1. Instytucja obowiązana niezwłocznie zawiadamia Generalnego Inspektora, za pomocą środków komunikacji elektronicznej, o przeprowadzeniu transakcji, o której mowa w art. 86 ust. 1, w przypadku gdy przekazanie zawiadomienia było niemożliwe przed jej przeprowadzeniem. W zawiadomieniu instytucja obowiązana uzasadnia przyczyny wcześniejszego nieprzekazania zawiadomienia oraz przekazuje pozostające w jej posiadaniu informacje potwierdzające powzięcie podejrzenia, o którym mowa w art. 86 ust. 1. Przepis art. 74 ust. 3 stosuje się odpowiednio.

2. Instytucja obowiązana niezwłocznie zawiadamia właściwego prokuratora o przeprowadzeniu transakcji, o której mowa w art. 89 ust. 1, w przypadku gdy przekazanie zawiadomienia o tej transakcji było niemożliwe przed jej przeprowadzeniem. W zawiadomieniu instytucja obowiązana uzasadnia przyczyny wcześniejszego nieprzekazania zawiadomienia oraz przekazuje pozostające w jej posiadaniu informacje potwierdzające powzięcie podejrzenia, o którym mowa w art. 89 ust. 1. Przepis art. 89 ust. 8 stosuje się odpowiednio.

Art. 91. Do biegu terminów, o których mowa w art. 86 ust. 4 i 5, w art. 87 ust. 2 oraz w art. 89 ust. 3, nie wlicza się sobót i dni ustawowo wolnych od pracy.

Art. 92. Minister właściwy do spraw finansów publicznych udostępnia wzory:

- 1) zawiadomień, o których mowa w art. 86 ust. 1 i art. 90 ust. 1,
 - 2) żądań, o których mowa w art. 86 ust. 5 i art. 87 ust. 1,
 - 3) zwolnień, o których mowa w art. 86 ust. 6,
 - 4) informacji o zawiadomieniu, o której mowa w art. 89 ust. 8
- w formie dokumentu elektronicznego.

Art. 93. Minister właściwy do spraw finansów publicznych określi, w drodze rozporządzenia, sposób sporządzania i przekazywania:

- 1) zawiadomień, o których mowa w art. 86 ust. 1 i art. 90 ust. 1,
- 2) potwierdzeń, o których mowa w art. 86 ust. 3,
- 3) żądań, o których mowa w art. 86 ust. 5 i art. 87 ust. 1,
- 4) zwolnień, o których mowa w art. 86 ust. 6,
- 5) informacji o zawiadomieniu, o której mowa w art. 89 ust. 8

– oraz tryb ich przekazywania, mając na uwadze konieczność sprawnego, wiarygodnego i bezpiecznego ich przekazywania.

Art. 94. W zakresie nieuregulowanym w niniejszym rozdziale do wstrzymania transakcji lub blokady rachunku przepisy ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2017 r. poz. 1904 i 2405 oraz z 2018 r. poz. 5, 106, 138 i 201) stosuje się odpowiednio.

Rozdział 9

Ochrona i udostępnianie informacji

Art. 95. 1. Do ujawnienia Generalnemu Inspektorowi informacji w trybie i zakresie przewidzianym ustawą nie stosuje się przepisów ograniczających udostępnianie informacji lub danych objętych tajemnicą, z wyjątkiem informacji niejawnych w rozumieniu przepisów o ochronie informacji niejawnych.

2. W celu realizacji zadań ustawowych Generalny Inspektor może:

- 1) zbierać i wykorzystywać niezbędne informacje zawierające dane osobowe oraz przetwarzać je w rozumieniu przepisów o ochronie danych osobowych, także bez wiedzy i zgody osoby, której dane dotyczą;

- 2) tworzyć zbiory danych osobowych;
- 3) przetwarzać informacje, o których mowa w art. 76 ust. 1 pkt 5, objęte tajemnicą telekomunikacyjną w rozumieniu ustawy z dnia 16 lipca 2004 r. – Prawo telekomunikacyjne (Dz. U. z 2017 r. poz. 1907 i 2201 oraz z 2018 r. poz. 106 i 138).

3. Dane, o których mowa w art. 27 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych, mogą być zbierane i wykorzystywane oraz przetwarzane przez Generalnego Inspektora wyłącznie, gdy jest to niezbędne ze względu na zakres wykonywanych zadań lub czynności.

Art. 96. 1. Nadzór nad zgodnością przetwarzania danych osobowych gromadzonych przez Generalnego Inspektora z przepisami ustawy oraz przepisami o ochronie danych osobowych sprawuje, w imieniu ministra właściwego do spraw finansów publicznych, pełnomocnik do spraw kontroli przetwarzania danych osobowych przez Generalnego Inspektora, zwany dalej „pełnomocnikiem”.

2. Pełnomocnikowi przysługują uprawnienia i obowiązki administratora bezpieczeństwa informacji, o którym mowa w art. 36a ust. 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych.

3. Pełnomocnika powołuje minister właściwy do spraw finansów publicznych na wniosek Generalnego Inspektora.

4. W ramach nadzoru pełnomocnik prowadzi rzetelną, obiektywną i niezależną kontrolę prawidłowości przetwarzania przez Generalnego Inspektora danych osobowych, a w szczególności ich przechowywania, weryfikacji i usuwania.

5. Pełnomocnik ma prawo do:

- 1) wglądu do wszelkich dokumentów związanych z wykonywaną kontrolą;
- 2) swobodnego wstępu do pomieszczeń komórki organizacyjnej, o której mowa w art. 12 ust. 2;
- 3) żądania pisemnych wyjaśnień.

6. Kierownik komórki organizacyjnej, o której mowa w art. 12 ust. 2, któremu pełnomocnik wydał pisemne polecenie usunięcia stwierdzonych uchybień, informuje Generalnego Inspektora, w terminie 7 dni od dnia wydania polecenia, o jego wykonaniu albo przyczynie jego niewykonania.

7. W przypadku naruszenia przepisów ustawy lub przepisów o ochronie danych osobowych pełnomocnik podejmuje działania zmierzające do wyjaśnienia okoliczności tego

naruszenia, zawiadamiając o tym niezwłocznie ministra właściwego do spraw finansów publicznych oraz Generalnego Inspektora.

8. Pełnomocnik przedstawia corocznie, w terminie do dnia 31 marca, ministrowi właściwemu do spraw finansów publicznych oraz Generalnemu Inspektorowi Ochrony Danych Osobowych, za pośrednictwem Generalnego Inspektora, sprawozdanie za poprzedni rok kalendarzowy, w którym przedstawia stan ochrony danych osobowych przetwarzanych przez Generalnego Inspektora oraz przypadki naruszenia przepisów w tym zakresie.

Art. 97. 1. Kontrolę nad uzyskiwaniem przez Generalnego Inspektora danych, o których mowa w art. 76 ust. 1 pkt 5, sprawuje Sąd Okręgowy w Warszawie.

2. Generalny Inspektor przekazuje, z zachowaniem przepisów o ochronie informacji niejawnych, Sądowi Okręgowemu w Warszawie, w okresach półrocznych, informacje o liczbie przypadków wystąpienia z żądaniem do instytucji obowiązanych o przekazanie lub udostępnienie posiadanych informacji lub dokumentów zawierających dane telekomunikacyjne, o których mowa w art. 76 ust. 1 pkt 5.

3. W ramach kontroli, o której mowa w ust. 1, Sąd Okręgowy w Warszawie może zapoznać się z materiałami uzasadniającymi wystąpienie przez Generalnego Inspektora z żądaniem, o którym mowa w art. 76 ust. 1 pkt 5.

4. Sąd, o którym mowa w ust. 1, informuje Generalnego Inspektora o wyniku kontroli w terminie 30 dni od jej zakończenia.

Art. 98. 1. Informacje gromadzone i udostępniane przez organy informacji finansowej w trybie przewidzianym w ustawie są objęte tajemnicą informacji finansowej.

2. Organy informacji finansowej udostępniają informacje, o których mowa w ust. 1, wyłącznie w trybie przewidzianym w ustawie.

3. Obowiązek zachowania tajemnicy informacji finansowej obejmuje osoby pełniące funkcje organów informacji finansowej, pracowników zatrudnionych w komórce organizacyjnej, o której mowa w art. 12 ust. 2, lub osoby wykonujące czynności na rzecz tej komórki na innej podstawie niż stosunek pracy.

4. Obowiązek zachowania tajemnicy informacji finansowej istnieje również po ustaniu pełnienia funkcji organu informacji finansowej, zatrudnienia w komórce organizacyjnej, o której mowa w art. 12 ust. 2, lub wykonywania na jej rzecz czynności na innej podstawie niż stosunek pracy.

5. Obowiązek zachowania tajemnicy informacji finansowej obejmuje również osoby pełniące funkcje organów uprawnionych do uzyskania informacji w trybie przewidzianym w ustawie, pracowników, funkcjonariuszy lub osoby wykonujące czynności na rzecz tych organów. Przepis ust. 4 stosuje się odpowiednio.

6. Osoby, o których mowa w ust. 5, udostępniają informacje objęte tajemnicą informacji finansowej, jeżeli obowiązek taki wynika z odrębnych przepisów.

7. Informacje, o których mowa w ust. 1, objęte tajemnicami prawnie chronionymi określonymi w odrębnych przepisach organy informacji finansowej udostępniają w zakresie i na zasadach wskazanych w tych przepisach.

Art. 99. 1. Generalny Inspektor przetwarza informacje finansowe, w tym dane osobowe, przez okres, w którym są one niezbędne do realizacji jego ustawowych zadań.

2. Generalny Inspektor dokonuje, nie rzadziej niż raz na 5 lat, weryfikacji potrzeby dalszego przetwarzania zgromadzonych informacji.

3. Po dokonaniu weryfikacji informacje, które nie są niezbędne do realizacji ustawowych zadań Generalnego Inspektora, niezwłocznie usuwa powołana przez niego komisja. Z czynności komisji sporządza się protokół zawierający w szczególności wykaz usuniętych informacji oraz sposób ich usunięcia.

Art. 100. 1. Ujawnienie osobom nieuprawnionym przez osoby, o których mowa w art. 98 ust. 3 i 5, faktu przekazania Generalnemu Inspektorowi informacji w trybie przewidzianym w ustawie jest zabronione.

2. Jednostki współpracujące, ich pracownicy i funkcjonariusze mogą wymieniać między sobą informacje o fakcie przekazania lub pozyskania informacji w trybie przewidzianym w ustawie, gdy jest to konieczne dla zapewnienia prawidłowości realizowanych przez nich zadań.

Art. 101. 1. Generalny Inspektor udostępnia dane osobowe:

- 1) osób fizycznych dokonujących w imieniu instytucji obowiązanej zawiadomień, o których mowa w art. 74 i art. 86 ust. 1,
- 2) osób zgłaszających podejrzenie prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu w ramach struktur wewnętrznych instytucji obowiązanej,
- 3) osób zgłaszających naruszenia przepisów z zakresu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, o których mowa w art. 80 ust. 1,

4) pracowników komórki organizacyjnej, o której mowa w art. 12 ust. 2, wykonujących zadania Generalnego Inspektora, o których mowa w art. 12 ust. 1 pkt 1–5

– wyłącznie na żądanie sądu lub prokuratora, gdy jest to konieczne w toku prowadzonego postępowania.

2. Dane osobowe udostępnione na podstawie ust. 1 nie mogą być udostępniane innym podmiotom lub osobom z wyjątkiem osób, o których mowa w art. 156 § 1 i 5 oraz art. 321 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego, którym dane te mogą być udostępnione na zasadach określonych w tych przepisach.

Art. 102. 1. Jeżeli uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstwa prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu wynika z posiadanych przez Generalnego Inspektora informacji, ich przetworzenia lub analizy, Generalny Inspektor przekazuje właściwemu prokuratorowi zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa wraz z informacjami lub dokumentami uzasadniającymi to podejrzenie.

2. Jeżeli podstawą zawiadomienia, o którym mowa w ust. 1, była:

- 1) informacja lub zawiadomienie, o których mowa w art. 74 i art. 86 ust. 1,
- 2) powiadomienie, o którym mowa w art. 83 ust. 1

– Generalny Inspektor, nie później niż w terminie 30 dni od przekazania zawiadomienia, o którym mowa w ust. 1, informuje o tym fakcie instytucję obowiązaną lub jednostkę współpracującą, która przekazała informacje będące podstawą tego zawiadomienia.

Art. 103. 1. Generalny Inspektor udostępnia, na pisemny wniosek, informacje lub dokumenty, w tym informacje lub dokumenty objęte tajemnicami prawnie chronionymi, zgromadzone na podstawie przepisów ustawy, sądom i prokuratorom na potrzeby postępowania karnego.

2. W celu weryfikacji danych zawartych w zawiadomieniu o podejrzeniu popełnienia przestępstwa prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu, przekazany przez Generalnego Inspektora, prokurator może żądać od Generalnego Inspektora udostępnienia informacji lub dokumentów, w tym informacji lub dokumentów objętych tajemnicami prawnie chronionymi.

3. Generalny Inspektor występuje do instytucji obowiązanych, jednostek współpracujących lub zagranicznych jednostek analityki finansowej, w przypadku gdy żądane informacje, o których mowa w ust. 2, nie znajdują się w jego posiadaniu.

Art. 104. 1. Generalny Inspektor udostępnia posiadane informacje na pisemny i uzasadniony wniosek:

- 1) Komendanta Głównego Policji,
- 2) Komendanta Centralnego Biura Śledczego Policji,
- 3) Komendanta Głównego Żandarmerii Wojskowej,
- 4) Komendanta Głównego Straży Granicznej,
- 5) Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego,
- 6) Szefa Agencji Wywiadu,
- 7) Szefa Służby Kontrwywiadu Wojskowego,
- 8) Szefa Służby Wywiadu Wojskowego,
- 9) Szefa Centralnego Biura Antykorupcyjnego,
- 10) Inspektora Nadzoru Wewnętrznego,
- 11) Komendanta Biura Spraw Wewnętrznych Policji,
- 12) Komendanta Biura Spraw Wewnętrznych Straży Granicznej

– lub osób przez nich upoważnionych, w zakresie ich ustawowych zadań.

2. Generalny Inspektor udostępnia informacje, o których mowa w art. 72:

- 1) Centralnemu Biuru Antykorupcyjnemu, w trybie i na zasadach określonych w art. 22a ust. 5 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1993 i 2405 oraz z 2018 r. poz. 138);
- 2) Szefowi Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, na warunkach określonych w art. 34 ust. 2a ustawy z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu (Dz. U. z 2017 r. poz. 1920 i 2405 oraz z 2018 r. poz. 138).

3. Generalny Inspektor udostępnia posiadane informacje również na pisemny i uzasadniony wniosek:

- 1) Przewodniczącego KNF – w zakresie nadzoru sprawowanego przez KNF na podstawie ustawy z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym (Dz. U. z 2017 r. poz. 196, z późn. zm.⁴⁾);
- 2) Prezesa NIK – w zakresie niezbędnym do przeprowadzenia postępowania kontrolnego określonego w ustawie z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2017 r. poz. 524);

⁴⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2017 r. poz. 724, 791, 819, 1089, 2102 i 2486.

- 3) krajowego administratora, o którym mowa w art. 3 pkt 22 rozporządzenia Komisji (UE) nr 389/2013 z dnia 2 maja 2013 r. ustanawiającego rejestr Unii zgodnie z dyrektywą 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady, decyzjami nr 280/2004/WE i nr 406/2009/WE Parlamentu Europejskiego i Rady oraz uchylającego rozporządzenia Komisji (UE) nr 920/2010 i nr 1193/2011 (Dz. Urz. UE L 122 z 03.05.2013, str. 1, z późn. zm.⁵⁾) – w zakresie jego kompetencji;
- 4) ministra właściwego do spraw zagranicznych – w zakresie jego kompetencji ustawowych w związku ze stosowaniem szczególnych środków ograniczających;
- 5) ministra właściwego do spraw finansów publicznych – w związku z wnioskiem, o którym mowa w art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 19 listopada 2009 r. o grach hazardowych.

4. Generalny Inspektor udostępnia posiadane informacje na pisemny i uzasadniony wniosek Szefa Krajowej Administracji Skarbowej, dyrektora izby administracji skarbowej lub naczelnika urzędu celno-skarbowego, w zakresie ich ustawowych zadań.

5. Do informacji udostępnianych na podstawie ust. 1, 2, ust. 3 pkt 5 i ust. 4 przepisu art. 98 ust. 7 nie stosuje się, z wyjątkiem przepisów ustawy z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1167 i 1948, z 2017 r. poz. 935 oraz z 2018 r. poz. 106 i 138).

6. Generalny Inspektor w szczególnie uzasadnionych przypadkach może odmówić udostępnienia posiadanych informacji podmiotom, o których mowa w ust. 1–4, jeżeli ich udostępnienie:

- 1) mogłoby negatywnie wpłynąć na proces analizowania przez Generalnego Inspektora informacji dotyczących wartości majątkowych, co do których powzięto podejrzenie, że mogą mieć związek z przestępstwem prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu;
- 2) mogłoby narazić na niewspółmierną szkodę osobę fizyczną lub prawną.

Art. 105. 1. W przypadku powzięcia podejrzenia popełnienia przestępstwa skarbowego lub innego przestępstwa niż przestępstwo prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu, Generalny Inspektor przekazuje informacje uzasadniające to podejrzenie właściwym organom wskazanym w art. 104 ust. 1 i 4, w celu podjęcia czynności wynikających z ich ustawowych zadań.

⁵⁾ Zmiana wymienionej dyrektywy została ogłoszona w Dz. Urz. UE L 17 z 21.01.2017, str. 52.

2. W przypadku powzięcia uzasadnionego podejrzenia naruszenia przepisów związanych z funkcjonowaniem rynku finansowego Generalny Inspektor przekazuje KNF informacje uzasadniające to podejrzenie.

3. Do informacji udostępnianych na podstawie ust. 1 przepisu art. 98 ust. 7 nie stosuje się, z wyjątkiem przepisów ustawy z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych.

Art. 106. 1. Po otrzymaniu zawiadomienia, o którym mowa w art. 86 ust. 8, art. 87 ust. 3 lub art. 102 ust. 1, prokurator w terminie 30 dni informuje Generalnego Inspektora o:

- 1) wydaniu postanowienia w przedmiocie blokady rachunku lub wstrzymania transakcji;
- 2) zawieszeniu postępowania;
- 3) podjęciu zawieszzonego postępowania;
- 4) wydaniu postanowienia o przedstawieniu zarzutu popełnienia przestępstwa.

2. Informacje, o których mowa w ust. 1, zawierają sygnaturę akt sprawy oraz znak i datę zawiadomienia, o którym mowa w ust. 1.

Art. 107. 1. W przypadku otrzymania informacji, o których mowa w art. 105, jednostka współpracująca przekazuje informację zwrotną o sposobie ich wykorzystania, w terminie do 90 dni od dnia jej otrzymania.

2. Informacja zwrotna zawiera sygnaturę akt jednostki współpracującej, znak i datę pisma, którym Generalny Inspektor przekazał te informacje, oraz wskazanie sposobu wykorzystania informacji.

Art. 108. Minister właściwy do spraw finansów publicznych może określić, w drodze rozporządzenia:

- 1) sposób sporządzania i przyjmowania przez Generalnego Inspektora wniosków, o których mowa w art. 103 ust. 1 oraz art. 104 ust. 1, 3 i 4, oraz tryb ich przyjmowania,
- 2) przekazywania przez Generalnego Inspektora informacji, o których mowa w art. 105 ust. 1 i 2

– mając na uwadze potrzebę zapewnienia szybkiego i bezpiecznego ich przyjmowania i przekazania.

Art. 109. 1. Generalny Inspektor udostępnia, na wniosek lub z urzędu, zagranicznym jednostkom analityki finansowej oraz pozyskuje od tych jednostek informacje związane z praniem pieniędzy lub finansowaniem terroryzmu, w tym informacje o czynach zabronionych, z których mogą pochodzić wartości majątkowe.

2. Udostępnienie informacji, o których mowa w ust. 1, następuje w celu ich wykorzystania przy wykonywaniu zadań przez jednostki analityki finansowej określone w dyrektywie 2015/849, w przepisach krajowych wdrażających tę dyrektywę lub w przepisach prawa międzynarodowego regulujących zasady funkcjonowania jednostek analityki finansowej.

Art. 110. 1. Generalny Inspektor udostępnia posiadane informacje i dokumenty jednostkom analityki finansowej państw członkowskich Unii Europejskiej.

2. Generalny Inspektor udostępnia posiadane informacje jednostkom analityki finansowej z państw niebędących państwami członkowskimi Unii Europejskiej, na zasadzie wzajemności.

3. Generalny Inspektor udostępnia posiadane informacje jednostkom państw będących stronami Konwencji Rady Europy o praniu, ujawnianiu, zajmowaniu i konfiskacie dochodów pochodzących z przestępstwa oraz o finansowaniu terroryzmu, sporządzonej w Warszawie dnia 16 maja 2005 r., na zasadach określonych w tej Konwencji.

4. Generalny Inspektor w zakresie swoich uprawnień określonych w ustawie może pozyskiwać informacje w celu udostępnienia ich zagranicznej jednostce analityki finansowej.

5. Do informacji udostępnianych zagranicznym jednostkom analityki finansowej przepisu art. 98 ust. 7 nie stosuje się, z wyjątkiem przepisów ustawy z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych.

6. Udostępnienie informacji na wniosek zagranicznej jednostki analityki finansowej następuje w terminie 30 dni od dnia otrzymania tego wniosku przez Generalnego Inspektora.

7. Udostępnianie i pozyskiwanie informacji i dokumentów od jednostek analityki państw członkowskich Unii Europejskiej następuje przy wykorzystaniu bezpiecznych systemów łączności oraz systemów teleinformatycznych umożliwiających porównanie danych posiadanych przez Generalnego Inspektora z danymi posiadanych przez jednostki analityki finansowej państw członkowskich Unii Europejskiej w sposób anonimowy, przy zapewnieniu ochrony danych osobowych.

Art. 111. 1. Wniosek zagranicznej jednostki analityki finansowej o udostępnienie informacji kierowany do Generalnego Inspektora oraz wniosek Generalnego Inspektora kierowany do zagranicznej jednostki analityki finansowej w celu pozyskania informacji zawierają dane identyfikacyjne, o których mowa w art. 36 ust. 1, opis okoliczności wskazujących na związek z praniem pieniędzy lub finansowaniem terroryzmu oraz zamierzony cel wykorzystania informacji.

2. W przypadku gdy wniosek zagranicznej jednostki analityki finansowej nie spełnia wymogów, o których mowa w ust. 1, lub w sposób niewystarczający wskazuje na związek wnioskowanych informacji z praniem pieniędzy lub finansowaniem terroryzmu, Generalny Inspektor zwraca się o jego uzupełnienie.

3. W przypadku gdy informacje przekazane Generalnemu Inspektorowi w zawiadomieniu lub informacje, o których mowa w art. 74 ust. 1, art. 86 ust. 1, art. 89 ust. 8 lub art. 90, dotyczą innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej, Generalny Inspektor niezwłocznie przekazuje te informacje z urzędu do jednostki analityki finansowej właściwego państwa członkowskiego Unii Europejskiej.

Art. 112. 1. Na uzasadniony wniosek zagranicznej jednostki analityki finansowej Generalny Inspektor może zezwolić na przekazanie udostępnionych informacji innym organom lub jednostkom analityki finansowej lub na wykorzystanie tych informacji do celów innych, niż określone w art. 109 ust. 2. Generalny Inspektor wskazuje organy lub jednostki analityki finansowej, którym udostępnione informacje mogą być przekazane, oraz określa cele, do jakich informacje te mogą być wykorzystane.

2. Generalny Inspektor występuje do zagranicznej jednostki analityki finansowej o wyrażenie zgody w celu przekazania pozyskanych od niej informacji sądom, jednostkom współpracującym, innym jednostkom analityki finansowej lub w celu wykorzystania takich informacji do celów innych niż wykonywanie swoich zadań. W przypadku wyrażenia zgody przez zagraniczną jednostkę analityki finansowej Generalny Inspektor przekazuje lub wykorzystuje pozyskane od niej informacje wyłącznie w zakresie i na cele przez nią wskazane.

3. Do informacji przekazywanych na podstawie ust. 1 i 2 przepisu art. 98 ust. 7 nie stosuje się, z wyjątkiem przepisów ustawy z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych.

4. Na uzasadniony wniosek zagranicznej jednostki analityki finansowej, pozwalający na uprawdopodobnienie podejrzenia popełnienia przestępstwa prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu, Generalny Inspektor może przekazać instytucji obowiązanej żądanie wstrzymania transakcji lub blokady rachunku. Przepisy art. 87 stosuje się.

Art. 113. 1. Generalny Inspektor odmawia udostępnienia informacji zagranicznej jednostce analityki finansowej, jeżeli:

- 1) wniosek zagranicznej jednostki analityki finansowej o udostępnienie informacji nie dotyczy informacji, o których mowa w art. 109 ust. 1, lub pozyskane informacje mają być

wykorzystane do celów innych niż te, o których mowa w art. 109 ust. 2, chyba że zachodzi przypadek określony w art. 112 ust. 1;

- 2) informacje podlegają ochronie zgodnie z przepisami o ochronie informacji niejawnych;
- 3) udostępnienie informacji mogłoby utrudnić wykonywanie zadań organom wymiaru sprawiedliwości oraz służbom lub instytucjom odpowiedzialnym za ochronę porządku publicznego, bezpieczeństwa obywateli lub ściganie sprawców przestępstw lub przestępstw skarbowych;
- 4) udostępnienie informacji mogłoby zagrozić bezpieczeństwu lub porządkowi konstytucyjnemu Rzeczypospolitej Polskiej;
- 5) państwo trzecie nie gwarantuje odpowiedniego poziomu ochrony danych osobowych.

2. Odmowa udostępnienia informacji zagranicznej jednostce analityki finansowej wymaga uzasadnienia.

Art. 114. 1. Generalny Inspektor może dokonywać wymiany informacji związanych z praniem pieniędzy lub finansowaniem terroryzmu z Agencją Unii Europejskiej do spraw Współpracy Organów Ścigania (Europol), bezpośrednio lub za pośrednictwem Jednostki Krajowej Europolu.

2. Tryb i warunki techniczne wymiany informacji, o której mowa w ust. 1, mogą zostać określone w porozumieniu zawartym między Generalnym Inspektorem a Szefem Jednostki Krajowej Europolu.

3. Do wymiany informacji, o której mowa w ust. 1 i 2, przepisu art. 98 ust. 7 nie stosuje się, z wyjątkiem przepisów ustawy z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych.

Art. 115. 1. Generalny Inspektor w ramach współpracy z właściwymi organami innych państw, zagranicznymi instytucjami i międzynarodowymi organizacjami zajmującymi się przeciwdziałaniem praniu pieniędzy lub finansowaniu terroryzmu oraz europejskimi urzędami nadzoru może udostępniać oraz pozyskiwać informacje. W celu realizacji współpracy Generalny Inspektor może zawierać porozumienia, w których określa się tryb i warunki techniczne, na jakich udostępnia się lub pozyskuje informacje.

2. Do udostępniania i pozyskiwania informacji, o których mowa w ust. 1, przepisu art. 98 ust. 7 nie stosuje się, z wyjątkiem przepisów ustawy z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych.

Rozdział 10

Szczególne środki ograniczające

Art. 116. 1. W celu przeciwdziałania terroryzmowi oraz finansowaniu terroryzmu, instytucje obowiązane stosują szczególne środki ograniczające wobec osób i podmiotów, o których mowa w art. 117 ust. 1.

2. Szczególne środki ograniczające polegają na:

- 1) zamrożeniu wartości majątkowych, będących własnością, posiadanych, kontrolowanych pośrednio oraz bezpośrednio przez osoby i podmioty, a także korzyści pochodzących z tych wartości majątkowych, przez co rozumie się zapobieganie ich przenoszeniu, zmianie lub wykorzystaniu, a także przeprowadzeniu z udziałem tych wartości jakiegokolwiek operacji w jakikolwiek sposób, który może spowodować zmianę ich wielkości, wartości, miejsca, własności, posiadania, charakteru, przeznaczenia lub jakąkolwiek inną zmianę, która może umożliwić osiągnięcie z nich korzyści;
- 2) nieudostępnieniu wartości majątkowych bezpośrednio ani pośrednio osobom i podmiotom, ani na ich rzecz, przez co rozumie się w szczególności nieudzielanie pożyczek, kredytu konsumenckiego lub kredytu hipotecznego, niedokonywanie darowizn, niedokonywanie płatności za towary lub usługi.

Art. 117. 1. Instytucje obowiązane stosują szczególne środki ograniczające wobec osób i podmiotów:

- 1) wskazanych na listach, ogłaszanych przez Generalnego Inspektora na podstawie rezolucji Rady Bezpieczeństwa Narodów Zjednoczonych, wydanych na podstawie rozdziału VII Karty Narodów Zjednoczonych, dotyczących zagrożeń dla międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa spowodowanych aktami terrorystycznymi, w szczególności na listach, o których mowa w pkt 3 Rezolucji 2253 (2015) Rady Bezpieczeństwa Narodów Zjednoczonych lub w pkt 1 Rezolucji 1988 (2011) Rady Bezpieczeństwa Narodów Zjednoczonych,
- 2) wskazanych na liście, o której mowa w art. 119 ust. 1
– publikowanych w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej ministra właściwego do spraw finansów publicznych.

2. Listy, o których mowa w ust. 1, wraz z ich aktualizacjami są publikowane niezwłocznie.

3. Generalny Inspektor może rozpowszechniać przy wykorzystaniu środków masowego przekazu komunikat, w określonej przez Generalnego Inspektora formie i czasie, o stosowaniu szczególnych środków ograniczających wobec osób lub podmiotów.

Art. 118. 1. Instytucje obowiązane bez uprzedniego informowania osób i podmiotów, o których mowa w art. 117 ust. 1, zamrażają wartości majątkowe oraz nie udostępniają ich.

2. Wszystkie posiadane informacje związane z zamrożeniem wartości majątkowych lub ich nieudostępnieniem są przekazywane do Generalnego Inspektora niezwłocznie, nie później niż w terminie 2 dni roboczych od dnia dokonania zamrożenia lub nieudostępnienia wartości majątkowych.

3. W przypadku gdy Generalny Inspektor otrzyma informacje o zastosowaniu środków ograniczających wobec osoby lub podmiotu, które nie są wymienione na listach, o których mowa w art. 117 ust. 1, wydaje decyzję o zwolnieniu z zamrożenia wartości majątkowych lub ich udostępnieniu.

Art. 119. 1. Generalny Inspektor prowadzi listę osób i podmiotów, wobec których stosuje się szczególne środki ograniczające, oraz wydaje decyzje w sprawach wpisu na listę lub wykreślenia z niej.

2. Postępowanie w sprawie wydania decyzji w sprawie wpisu na listę wszczyna się z urzędu.

3. Decyzję w sprawie wpisu na listę lub wykreślenia z niej wydaje się na podstawie rekomendacji Komitetu zawierającej wskazanie osoby lub podmiotu, w stosunku do których ma zostać wydana decyzja, uzasadnienie oraz informacje i dokumenty potwierdzające okoliczności, o których mowa w art. 120.

4. Decyzje, o których mowa w ust. 1, zawierają w szczególności datę wydania, oznaczenie osoby lub podmiotu, wobec którego stosuje się szczególne środki ograniczające lub zaprzestaje się stosowania szczególnych środków ograniczających, powołanie podstawy prawnej, rozstrzygnięcie oraz uzasadnienie.

5. Decyzja w sprawie wpisu na listę zawiera również pouczenie o dopuszczalności wniesienia odwołania, złożenia wniosku, o którym mowa w art. 124 ust. 1 pkt 1, oraz wniosku, o którym mowa w art. 126.

6. Generalny Inspektor może ograniczyć zakres uzasadnienia, ze względu na interes bezpieczeństwa państwa lub porządek publiczny.

7. Decyzje, o których mowa w ust. 1, podlegają natychmiastowemu wykonaniu.

8. Zawiadomienie strony o decyzjach, o których mowa w ust. 1, i innych czynnościach podejmowanych w toku postępowania dotyczącego wydawania tych decyzji następuje na zasadach i w trybie określonych w art. 49 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2017 r. poz. 1257 oraz z 2018 r. poz. 149).

9. Od decyzji w sprawie wpisu na listę przysługuje prawo wniesienia odwołania do ministra właściwego do spraw finansów publicznych w terminie 14 dni od dnia doręczenia decyzji.

Art. 120. Komitet może rekomendować wpisanie na listę, o której mowa w art. 119 ust. 1, osób lub podmiotów:

- 1) co do których istnieje uzasadnione podejrzenie, że dokonują same lub wspólnie i w porozumieniu z inną osobą przestępstwa określonego w art. 115 § 20, art. 120, art. 121, art. 136, art. 166, art. 167, art. 171, art. 252, art. 255a lub art. 259a, ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny albo wykonanie takiego czynu polecają lub kierują popełnieniem go przez inną osobę albo podżegają do jego popełnienia lub ułatwiają jego popełnienie;
- 2) które są własnością lub są kontrolowane bezpośrednio lub pośrednio przez osoby, co do których istnieje uzasadnione podejrzenie, o którym mowa w pkt 1;
- 3) które działają w imieniu lub pod kierunkiem osób, co do których istnieje uzasadnione podejrzenie, o którym mowa w pkt 1, albo osób lub podmiotów, o których mowa w pkt 2.

Art. 121. 1. Komitet może rekomendować wpisanie na listę, o której mowa w art. 119 ust. 1, lub wykreślenie z niej osób lub podmiotów, na uzasadniony wniosek przekazany za pośrednictwem ministra właściwego do spraw zagranicznych przez podmioty, o których mowa w art. 12 ust. 1 pkt 9.

2. Do wpisu na listę osób lub podmiotów rekomendowanych w trybie określonym w ust. 1 przepisy art. 119 stosuje się odpowiednio.

Art. 122. Generalny Inspektor, po uzyskaniu rekomendacji Komitetu, może wystąpić, za pośrednictwem ministra właściwego do spraw zagranicznych, do niektórych podmiotów, o których mowa w art. 12 ust. 1 pkt 9, z wnioskiem o stosowanie szczególnych środków ograniczających wobec osób lub podmiotów, o których mowa w art. 119.

Art. 123. Komitet dokonuje raz na 6 miesięcy oceny okoliczności uzasadniających dalszą potrzebę stosowania szczególnych środków ograniczających wobec osób lub podmiotów wskazanych na liście, o której mowa w art. 119 ust. 1.

Art. 124. 1. Komitet może potwierdzić brak okoliczności uzasadniających dalszą potrzebę stosowania szczególnych środków ograniczających wobec osób lub podmiotów wskazanych na liście, o której mowa w art. 119 ust. 1, w szczególności:

- 1) na umotywowany wniosek tej osoby lub podmiotu, złożony do Generalnego Inspektora;
- 2) w wyniku dokonania okresowej oceny okoliczności uzasadniających dalszą potrzebę stosowania szczególnych środków ograniczających, o której mowa w art. 123.

2. W przypadku potwierdzenia braku okoliczności uzasadniających potrzebę stosowania szczególnych środków ograniczających wobec osób lub podmiotów wskazanych na liście, o której mowa w art. 119 ust. 1, Komitet rekomenduje wykreślenie osoby lub podmiotu z listy.

Art. 125. Do postępowania w pierwszej instancji w sprawie wydania decyzji, o których mowa w art. 119 ust. 1, nie stosuje się przepisów art. 9, art. 11, art. 13, art. 31, art. 61 § 4, art. 73, art. 78 i art. 79 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego.

Art. 126. 1. O ile nie sprzeciwia się to realizacji celu przeciwdziałania terroryzmowi oraz finansowaniu terroryzmu, Generalny Inspektor, na wniosek osób lub podmiotów, które wykażą uzasadniony interes, wydaje zezwolenie na użycie zamrożonych wartości majątkowych lub ich udostępnienie, w szczególności w celu:

- 1) zaspokojenia podstawowych potrzeb osoby fizycznej, wobec której stosuje się szczególne środki ograniczające, lub podstawowych potrzeb osób najbliższych w rozumieniu ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny;
- 2) zapłaty podatków, składek obowiązkowego ubezpieczenia społecznego, opłaty za usługi użyteczności publicznej;
- 3) pokrycia uzasadnionych kosztów związanych z przechowywaniem lub utrzymywaniem zamrożonych wartości majątkowych;
- 4) pokrycia uzasadnionych kosztów honorariów oraz zwrotu poniesionych wydatków związanych ze świadczeniem usług prawnych.

2. W przypadkach, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2, do wniosku załącza się dokumenty potwierdzające informacje o stanie rodzinnym, majątku, dochodach, źródłach utrzymania oraz wydatkach osoby, wobec której stosowane są szczególne środki ograniczające.

3. W pozostałych przypadkach do wniosku załącza się dokumenty poświadczające informacje o uzasadnionych kosztach i wydatkach.

4. Decyzję, o której mowa w ust. 1, Generalny Inspektor wydaje po uzyskaniu rekomendacji Komitetu.

5. Przepisy ust. 1–4 stosuje się odpowiednio do wniosków, dotyczących zezwolenia na użycie zamrożonych wartości majątkowych lub udostępnienie wartości majątkowych, złożonych na podstawie rozporządzenia Rady (WE) nr 881/2002 z dnia 27 maja 2002 r. wprowadzającego niektóre szczególne środki ograniczające skierowane przeciwko niektórym osobom i podmiotom związanym z organizacjami ISIL (Daisz) i Al-Kaida (Dz. Urz. UE L 139 z 29.05.2002, str. 9, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem 881/2002”, rozporządzenia Rady (WE) nr 753/2011 z dnia 1 sierpnia 2011 r. w sprawie środków ograniczających skierowanych przeciwko niektórym osobom, grupom, przedsiębiorstwom i podmiotom w związku z sytuacją w Afganistanie (Dz. Urz. UE L 199 z 02.08.2011, str. 1), zwanego dalej „rozporządzeniem 753/2011”, rozporządzenia Rady (WE) nr 2580/2001 z dnia 27 grudnia 2001 r. w sprawie szczególnych środków restrykcyjnych skierowanych przeciwko niektórym osobom i podmiotom mających na celu zwalczanie terroryzmu (Dz. Urz. UE L 344 z 28.12.2001, str. 70, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem 2580/2001”.

Art. 127. Przepisów art. 116 ust. 2 pkt 2 nie stosuje się do:

- 1) naliczania należnych odsetek od środków pieniężnych zgromadzonych na rachunkach osób lub podmiotów, wobec których stosuje się szczególne środki ograniczające, pod warunkiem że naliczone odsetki podlegają zamrożeniu;
- 2) dokonywania płatności na rachunek osoby lub podmiotu, wobec których stosuje się szczególne środki ograniczające z tytułu zobowiązań wobec tych osób lub podmiotów, powstałych przed dniem powstania obowiązku stosowania szczególnych środków ograniczających, pod warunkiem że płatności te dokonywane są na rachunek prowadzony w Unii Europejskiej i podlegają zamrożeniu.

Rozdział 11

Inne środki służące ochronie interesu publicznego

Art. 128. 1. Osoby fizyczne:

- 1) będące wspólnikami, w tym akcjonariuszami, spółki prowadzącej działalność w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 16,
 - 2) prowadzące działalność w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 16,
 - 3) zajmujące stanowiska kierownicze w spółkach, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 16
- są obowiązane spełniać wymóg niekaralności za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe.

2. Na żądanie organu, o którym mowa w art. 129, osoby, o których mowa w ust. 1, są obowiązane przedstawić zaświadczenie, że nie były skazane prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe.

Rozdział 12

Kontrolowanie instytucji obowiązanych

Art. 129. 1. Generalny Inspektor sprawuje kontrolę wykonywania przez instytucje obowiązane obowiązków w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, zwaną dalej „kontrolą”.

2. W ramach sprawowanego nadzoru lub kontroli kontrolę sprawują także:

- 1) na zasadach określonych w przepisach odrębnych, z zastrzeżeniem art. 130 ust. 1, 2 i 5:
 - a) Prezes NBP – zgodnie z ustawą z dnia 27 lipca 2002 r. – Prawo dewizowe, w odniesieniu do podmiotów prowadzących działalność kantorową w rozumieniu tej ustawy,
 - b) KNF – w odniesieniu do instytucji obowiązanych przez nią nadzorowanych,
 - c) Krajowa Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa – w odniesieniu do spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych,
 - d) prezesi sądów apelacyjnych – w odniesieniu do notariuszy,
 - e) naczelnicy urzędów celno-skarbowych – w odniesieniu do instytucji obowiązanych kontrolowanych przez te organy;
- 2) na zasadach określonych w niniejszej ustawie wojewodowie lub starostowie – w odniesieniu do stowarzyszeń.

Art. 130. 1. Kontrola jest przeprowadzana na podstawie rocznych planów kontroli zawierających w szczególności wykaz podmiotów podlegających kontroli, zakres kontroli oraz uzasadnienie jej przeprowadzenia.

2. Przy opracowaniu planów kontroli bierze się pod uwagę ryzyko prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu określone w szczególności w krajowej ocenie ryzyka oraz w sprawozdaniu Komisji Europejskiej, o którym mowa w art. 6 ust. 1–3 dyrektywy 2015/849.

3. Generalny Inspektor oraz podmioty, o których mowa w art. 129 ust. 2, mogą przeprowadzić kontrolę nieprzewidzianą w rocznym planie kontroli (kontrola doraźna).

4. Generalny Inspektor może zwrócić się do podmiotów, o których mowa w art. 129 ust. 2, o przeprowadzenie kontroli doraźnej w instytucjach obowiązanych.

5. Podmioty, o których mowa w art. 129 ust. 2, przekazują Generalnemu Inspektorowi:

- 1) roczne plany kontroli wraz z uzasadnieniem, nie później jednak niż do dnia 31 grudnia roku poprzedzającego kontrolę, a także aktualizacje planów, w terminie 14 dni od ich sporządzenia;
- 2) zawiadomienie o zamiarze przeprowadzenia kontroli doraźnej wraz z uzasadnieniem, nie później niż w dniu rozpoczęcia kontroli, chyba że przeprowadzenie kontroli wynika z zaktualizowanego planu kontroli;
- 3) informację o wynikach kontroli, w terminie 14 dni od dnia jej zakończenia lub wydania zaleceń pokontrolnych albo podjęcia decyzji o odstąpieniu od ich wydania.

6. Generalny Inspektor może zwrócić się do podmiotów, o których mowa w art. 129 ust. 2, o przekazanie potwierdzonych kopii dokumentacji zgromadzonej w toku kontroli.

Art. 131. 1. Generalny Inspektor koordynuje kontrole sprawowane przez podmioty, o których mowa w art. 129 ust. 2.

2. W ramach koordynacji, o której mowa w ust. 1, Generalny Inspektor, w terminie do dnia 15 listopada każdego roku, opracowuje i udostępnia informacje o obszarach i sektorach szczególnie narażonych na ryzyko prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu.

3. Generalny Inspektor może przekazywać podmiotom, o których mowa w art. 129 ust. 2, wskazówki dotyczące kontroli przestrzegania przepisów ustawy.

Art. 132. 1. Kontrolę przeprowadza co najmniej dwóch imiennie upoważnionych przez Generalnego Inspektora pracowników komórki organizacyjnej, o której mowa w art. 12 ust. 2, zwanych dalej „kontrolerami”.

2. Upoważnienie do przeprowadzenia kontroli jest udzielane w formie pisemnej i zawiera:

- 1) podstawę prawną do przeprowadzenia kontroli;
- 2) oznaczenie organu przeprowadzającego kontrolę;
- 3) datę i miejsce wystawienia upoważnienia;
- 4) imię i nazwisko kontrolera oraz numer jego legitymacji służbowej;
- 5) oznaczenie kontrolowanej instytucji obowiązanej;
- 6) miejsce przeprowadzenia kontroli;
- 7) przedmiot oraz zakres kontroli;
- 8) datę rozpoczęcia kontroli oraz przewidywany czas jej trwania;
- 9) podpis osoby udzielającej upoważnienie;
- 10) pouczenie o prawach i obowiązkach kontrolowanej instytucji obowiązanej.

Art. 133. 1. Czynności kontrolnych dokonuje kontroler po okazaniu legitymacji służbowej oraz pisemnego upoważnienia, o którym mowa w art. 132 ust. 2.

2. Minister właściwy do spraw finansów publicznych określi, w drodze rozporządzenia, wzór legitymacji służbowej kontrolera oraz ustali tryb jej wydawania i wymiany, mając na uwadze potrzebę identyfikacji kontrolera oraz zapewnienia mu właściwej ochrony.

Art. 134. 1. Czynności kontrolnych dokonuje kontroler w miejscu prowadzenia działalności przez kontrolowaną instytucję obowiązaną oraz w każdym innym miejscu związanym z prowadzoną przez nią działalnością, w dniach i godzinach pracy kontrolowanej instytucji obowiązanej.

2. Gdy zachodzi podejrzenie popełnienia przestępstwa lub przestępstwa skarbowego, czynności kontrolne niecierpiące zwłoki mogą być podejmowane w dniach wolnych od pracy lub poza godzinami pracy kontrolowanej instytucji obowiązanej po uprzednim poinformowaniu osoby upoważnionej do reprezentowania kontrolowanej instytucji obowiązanej.

3. Poszczególne czynności kontrolne mogą być podejmowane również poza miejscem określonym w ust. 1, w szczególności w lokalu komórki organizacyjnej, o której mowa w art. 12 ust. 2, jeżeli jest to uzasadnione charakterem tych czynności oraz może przyczynić się do szybszego i skuteczniejszego przeprowadzenia kontroli.

Art. 135. 1. W zakresie wynikającym z przedmiotu kontroli kontroler jest uprawniony do swobodnego poruszania się po miejscach i pomieszczeniach, bez obowiązku uzyskania przepustki, oraz nie podlega rewizji osobistej.

2. Czynności kontrolnych dokonuje się w obecności osoby upoważnionej przez kontrolowaną instytucję obowiązaną, z wyjątkiem czynności, o których mowa w art. 134 ust. 3.

3. Po zakończeniu czynności kontrolnych, a przed podpisaniem protokołu kontroli, kontroler może zwrócić się do kontrolowanej instytucji obowiązanej o złożenie w wyznaczonym terminie dodatkowych dokumentów oraz pisemnych wyjaśnień w zakresie objętym kontrolą. Do terminu określonego w art. 140 ust. 3 nie wlicza się okresu od dnia wysłania pisma do dnia otrzymania dodatkowych wyjaśnień lub dokumentów.

Art. 136. 1. Kontrolowana instytucja obowiązana ma obowiązek zapewnić kontrolerowi warunki i środki niezbędne do sprawnego przeprowadzania kontroli, w szczególności w wyznaczonym terminie przedstawić żądane dokumenty i materiały, zapewnić terminowe udzielanie informacji, udostępnić w niezbędnym zakresie środki łączności, a także inne

urządzenia techniczne, umożliwić sporządzanie kopii, filmowania, fotografowania, dokonywania nagrań dźwiękowych oraz przedłożyć urzędowe tłumaczenia na język polski dokumentów mających znaczenie dla kontroli, sporządzonych w języku obcym.

2. Koszty realizacji obowiązków określonych w ust. 1 ponosi kontrolowana instytucja obowiązana.

3. W przypadku utrudniania lub uniemożliwiania przeprowadzenia kontroli, kontroler może korzystać z pomocy funkcjonariuszy Policji. Funkcjonariusze Policji wykonują na polecenie kontrolera czynności umożliwiające sprawne i niezakłócone przeprowadzenie kontroli.

4. Kontroler, w związku z wykonywaniem czynności kontrolnych, korzysta z ochrony przewidzianej dla funkcjonariuszy publicznych, o których mowa w ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny.

Art. 137. Przed podjęciem pierwszej czynności kontrolnej, takiej jak przyjęcie informacji, wyjaśnień, przesłuchań, kontroler ma obowiązek poinformować osobę upoważnioną przez kontrolowaną instytucję obowiązana, jej pracowników lub inne osoby wykonujące pracę na jej rzecz na innej podstawie niż stosunek pracy o ich prawach i obowiązkach oraz pouczyć o skutkach prawnych utrudniania lub uniemożliwiania przeprowadzenia czynności kontrolnych, a także o odpowiedzialności za złożenie nieprawdziwych wyjaśnień lub zatajenie prawdy. Składający wyjaśnienia może odmówić odpowiedzi, gdy odpowiedź mogłaby narazić jego lub osoby, o których mowa w art. 83 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego, na odpowiedzialność karną lub bezpośrednią szkodę majątkową.

Art. 138. 1. Informacje pisemne, sporządzane przez kontrolowaną instytucję obowiązana na potrzeby przeprowadzanej kontroli, są podpisywane przez osoby upoważnione do ich sporządzenia. W przypadku odmowy ich podpisania kontroler sporządza stosowną adnotację w protokole przekazania materiałów.

2. Zgodność z oryginałem kopii dokumentów potwierdza osoba upoważniona do reprezentowania kontrolowanej instytucji obowiązanej.

3. Potwierdzenie, o którym mowa w ust. 2, zawiera klauzulę „za zgodność z oryginałem” i podpis osoby dokonującej potwierdzenia. Zgodność z oryginałem kopii danych umieszczonych w systemach informatycznych lub kopii danych utrwalonych na nośnikach informacji innych niż dokumenty potwierdza się na piśmie, ze wskazaniem zawartości nośnika oraz jego rodzaju.

Art. 139. 1. Z odebrania ustnych wyjaśnień sporządza się protokół w dwóch egzemplarzach, z których jeden otrzymuje kontrolowana instytucja obowiązana. Kontroler oraz osoba składająca ustne wyjaśnienia podpisują protokół oraz parafują każdą jego stronę.

2. W przypadku odmowy podpisania protokołu przez osobę składającą ustne wyjaśnienia, wzmiankę o tym umieszcza się w protokole, z podaniem przyczyn odmowy.

3. Wyjaśnienia udzielane ustnie mogą być utrwalane przy wykorzystaniu urządzenia rejestrującego, po uprzednim poinformowaniu osoby składającej wyjaśnienia. W czynnościach ma prawo uczestniczyć osoba upoważniona do reprezentowania kontrolowanej instytucji obowiązanej. Przepisów ust. 1 i 2 nie stosuje się.

4. Kontroler przekazuje kontrolowanej instytucji obowiązanej na nośniku elektronicznym kopię wyjaśnień ustnych utrwalonych za pomocą urządzenia rejestrującego. Kontrolowana instytucja obowiązana lub osoba przez nią upoważniona poświadcza pisemnie otrzymanie takiej kopii.

Art. 140. 1. Z przeprowadzonej kontroli sporządza się protokół kontroli w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach.

2. Protokół kontroli zawiera:

- 1) nazwę i adres kontrolowanej jednostki obowiązanej;
- 2) imiona i nazwiska oraz stanowiska służbowe kontrolerów;
- 3) datę upoważnienia do przeprowadzenia kontroli oraz wzmianki o jego zmianach;
- 4) określenie przedmiotowego zakresu kontroli;
- 5) określenie dnia rozpoczęcia i zakończenia kontroli;
- 6) imiona i nazwiska oraz stanowiska służbowe osób składających oświadczenia oraz udzielających informacji, wyjaśnień oraz składających zeznania w trakcie przeprowadzania kontroli;
- 7) opis wykonanych czynności kontrolnych, ustaleń faktycznych oraz opis stwierdzonych nieprawidłowości i ich zakres oraz osoby odpowiedzialne za te nieprawidłowości;
- 8) opis załączników, z podaniem nazwy każdego załącznika;
- 9) pouczenie podmiotu kontrolowanego o przysługującym prawie zgłoszenia zastrzeżeń do protokołu;
- 10) określenie miejsca i dnia sporządzenia protokołu kontroli.

3. Protokół doręcza się kontrolowanej instytucji obowiązanej w terminie 30 dni od dnia zakończenia kontroli bezpośrednio lub za pokwitowaniem przez operatora wyznaczonego w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. – Prawo pocztowe.

4. Protokół kontroli podpisują kontroler oraz osoba upoważniona do reprezentowania kontrolowanej instytucji obowiązanej.

5. Osoba upoważniona do reprezentowania kontrolowanej instytucji obowiązanej parafuje każdą stronę jednego z otrzymanych egzemplarzy protokołu, a następnie przekazuje ten egzemplarz Generalnemu Inspektorowi, w terminie 14 dni od dnia doręczenia protokołu.

6. Kontroler umieszcza na egzemplarzu protokołu kontroli, który otrzymuje Generalny Inspektor, wzmiankę o odmowie jego podpisania. Odmowa podpisania protokołu kontroli nie zwalnia kontrolowanej instytucji obowiązanej z wykonania zaleceń, o których mowa w art. 141 ust. 3 pkt 3.

7. Kontrolowana instytucja obowiązana ma prawo zgłoszenia umotywowanych zastrzeżeń do protokołu kontroli. Zastrzeżenia zgłasza się na piśmie do Generalnego Inspektora w terminie 14 dni od dnia otrzymania protokołu kontroli.

8. Po rozpatrzeniu zastrzeżeń, nie później niż po upływie 30 dni od dnia ich otrzymania, Generalny Inspektor, uwzględniając zastrzeżenia kontrolowanej instytucji obowiązanej, dokonuje zmiany protokołu w niezbędnym zakresie w formie pisemnego aneksu, który doręcza się tej instytucji w terminie 30 dni od dnia otrzymania zastrzeżeń. W przypadku nieuwzględnienia zastrzeżeń kontrolowanej instytucji obowiązanej doręcza się tej instytucji pisemne stanowisko dotyczące tych zastrzeżeń, w terminie 30 dni od dnia ich otrzymania.

9. Oczywiste omyłki pisarskie lub rachunkowe prostuje kontroler, parafując sprostowania. Generalny Inspektor o sprostowaniu oczywistych omyłek informuje pisemnie kontrolowaną instytucję obowiązaną.

Art. 141. 1. Kontroler sporządza wystąpienie pokontrolne Generalnego Inspektora, zwane dalej „wystąpieniem pokontrolnym”, w terminie 30 dni od dnia:

- 1) doręczenia protokołu kontroli kontrolowanej instytucji obowiązanej, w przypadku braku zastrzeżeń, o których mowa w art. 140 ust. 7;
- 2) doręczenia kontrolowanej instytucji obowiązanej stanowiska, o którym mowa w art. 140 ust. 8.

2. Wystąpienie pokontrolne, o którym mowa w ust. 1, doręcza się kontrolowanej instytucji obowiązanej.

3. Wystąpienie pokontrolne zawiera:

- 1) ocenę działalności instytucji obowiązanej w zakresie objętym kontrolą;
- 2) zwięzły opis ustaleń kontroli, a w przypadku ustalenia nieprawidłowości – wskazanie przepisów prawa, które zostały naruszone;

3) zalecenia pokontrolne ze wskazaniem sposobu i terminu usunięcia ustalonych nieprawidłowości.

4. W terminie 30 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego kontrolowana instytucja obowiązana przesyła Generalnemu Inspektorowi informacje o sposobie realizacji zaleceń pokontrolnych lub o stanie ich realizacji, wraz ze wskazaniem ostatecznego terminu ich wykonania.

5. Zmiana terminu wykonania zalecenia pokontrolnego może nastąpić za zgodą Generalnego Inspektora na wniosek kontrolowanej instytucji obowiązanej złożony nie później niż przed upływem terminu do wykonania zalecenia.

Art. 142. Generalny Inspektor może w każdym czasie odstąpić od dalszego przeprowadzania czynności kontrolnych, informując na piśmie kontrolowaną instytucję obowiązaną. W takim przypadku nie sporządza się protokołu, o którym mowa w art. 140 ust. 1.

Art. 143. Generalny Inspektor przekazuje pisemną informację o wynikach kontroli wykonanej przez Generalnego Inspektora oraz o odstąpieniu, o którym mowa w art. 142, organom sprawującym nadzór nad skontrolowanymi instytucjami obowiązany, w terminie odpowiednio 14 dni od dnia sporządzenia wystąpienia pokontrolnego albo od dnia odstąpienia.

Art. 144. 1. Generalny Inspektor może przeprowadzać kontrolę przestrzegania przepisów ustawy przez jednostki organizacyjne podmiotów mających siedzibę na terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej działające na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz podlegające obowiązkowi wynikającym z przepisów o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu wydanych na podstawie dyrektywy 2015/849.

2. W celu zapewnienia przestrzegania przez jednostki organizacyjne, o których mowa w ust. 1, przepisów ustawy Generalny Inspektor może wymieniać informacje z organami państw członkowskich Unii Europejskiej sprawującymi nadzór nad przestrzeganiem przepisów o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu wydanych na podstawie dyrektywy 2015/849.

Art. 145. W zakresie nieuregulowanym w niniejszym rozdziale do kontroli stosuje się przepisy rozdziału 5 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej.

Rozdział 13

Kary administracyjne

Art. 146. Instytucja obowiązana, która nie dopełnia obowiązku:

- 1) sporządzania oceny ryzyka oraz jej aktualizacji, o którym mowa w art. 27 ust. 3,
 - 2) przekazania na żądanie Generalnego Inspektora oceny ryzyka oraz innych informacji mogących mieć wpływ na krajową ocenę ryzyka, o którym mowa w art. 28,
 - 3) stosowania środków bezpieczeństwa finansowego, o których mowa w:
 - a) art. 33,
 - b) art. 43, w przypadkach wyższego ryzyka prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu oraz w przypadkach, o których mowa w art. 44–46,
 - 4) dokumentowania zastosowanych środków bezpieczeństwa finansowego oraz wyników bieżącej analizy przeprowadzanych transakcji oraz wykazania na żądanie organów, o których mowa w art. 129, zastosowania odpowiednich środków bezpieczeństwa, o których mowa w art. 34 ust. 3,
 - 5) przechowywania dokumentacji, o którym mowa w art. 49 ust. 1 i 2,
 - 6) wprowadzenia wewnętrznej procedury instytucji obowiązanej, o którym mowa w art. 50,
 - 7) wprowadzenia procedury grupowej, o którym mowa w art. 51,
 - 8) zapewnienia udziału osób wykonujących obowiązki związane z przeciwdziałaniem praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu w programach szkoleniowych, o którym mowa w art. 52,
 - 9) wdrożenia wewnętrznej procedury anonimowego zgłaszania naruszeń przepisów z zakresu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, o którym mowa w art. 53,
 - 10) zachowania w tajemnicy przekazania Generalnemu Inspektorowi lub innym właściwym organom informacji, o którym mowa w art. 54 ust. 1,
 - 11) wyznaczenia osoby odpowiedzialnej za wykonanie obowiązków określonych w ustawie, o którym mowa w art. 8,
 - 12) przekazania lub udostępnienia informacji, o którym mowa w art. 72 lub art. 76,
 - 13) przekazania zawiadomień, o którym mowa w art. 74, art. 86 ust. 1 lub art. 90
- podlega karze administracyjnej.

Art. 147. Instytucja obowiązana, która nie dopełnia obowiązku:

- 1) zapewnienia, aby transferowi środków pieniężnych towarzyszyły informacje o płatniku lub odbiorcy, o którym mowa w art. 4–6 rozporządzenia 2015/847,
 - 2) wdrożenia skutecznych procedur, pozwalających na wykrywanie brakujących informacji o płatniku lub odbiorcy, o których mowa w art. 7, art. 8, art. 11 i art. 12 rozporządzenia 2015/847,
 - 3) informowania Generalnego Inspektora o nieprzekazywaniu wymaganych informacji o płatniku lub odbiorcy lub o podjętych działaniach, o którym mowa w art. 8 rozporządzenia 2015/847,
 - 4) zachowania wszystkich otrzymanych informacji o płatniku i odbiorcy, które towarzyszą transferowi, o którym mowa w art. 10 rozporządzenia 2015/847,
 - 5) udzielania Generalnemu Inspektorowi informacji, o którym mowa w art. 14 rozporządzenia 2015/847,
 - 6) przechowywania dokumentacji, o którym mowa w art. 16 rozporządzenia 2015/847
- podlega karze administracyjnej.

Art. 148. Instytucja obowiązana, która nie dopełnia:

- 1) obowiązku stosowania szczególnych środków ograniczających, o których mowa w art. 116 ust. 1, lub przekazywania Generalnemu Inspektorowi informacji posiadanych danych związanych z ich stosowaniem,
- 2) obowiązku zamrażania funduszy lub zasobów gospodarczych albo zakazu udostępnienia funduszy lub zasobów gospodarczych, określonego w art. 2 ust. 1, 2 i 3 rozporządzenia 881/2002, art. 3 ust. 1 i 2 rozporządzenia 753/2011 oraz art. 2 ust. 1 rozporządzenia 2580/2001,
- 3) zakazu świadomego i celowego udziału w działaniach, których przedmiotem lub celem jest, bezpośrednio lub pośrednio, próba obejścia nakazu zamrożenia lub zakazu udostępnienia funduszy lub zasobów gospodarczych lub obowiązku informowania o obejściu tych nakazów i zakazów, określonego w art. 4 ust. 1 i 2 rozporządzenia 881/2002, art. 3 ust. 3 rozporządzenia 753/2011 oraz art. 3 rozporządzenia 2580/2001,
- 4) obowiązku niezwłocznego przekazania informacji, które ułatwiłyby zapewnienie zgodności z rozporządzeniem 881/2002, rozporządzeniem 753/2001 oraz rozporządzeniem 2580/2001 lub obowiązku współpracy z Generalnym Inspektorem w zakresie weryfikacji tych informacji, określonego w art. 5 ust. 1 rozporządzenia

881/2002, art. 8 ust. 1 rozporządzenia 753/2011 oraz art. 4 ust. 1 rozporządzenia 2580/2001,

- 5) zakazu świadczenia usług finansowych określonego w art. 2 ust. 2 rozporządzenia 2580/2001

– podlega karze administracyjnej.

Art. 149. 1. Karami administracyjnymi są:

- 1) publikacja informacji o instytucji obowiązanej oraz zakresie naruszenia przepisów ustawy przez tę instytucję w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw finansów publicznych;
- 2) nakaz zaprzestania podejmowania przez instytucję obowiązaną określonych czynności;
- 3) cofnięcie koncesji lub zezwolenia albo wykreślenie z rejestru działalności regulowanej;
- 4) zakaz pełnienia obowiązków na stanowisku kierowniczym osoby odpowiedzialnej za naruszenie przez instytucję obowiązaną przepisów ustawy, przez okres nie dłuższy niż rok;
- 5) kara pieniężna.

2. Karę pieniężną, o której mowa w ust. 1 pkt 5, nakłada się do wysokości dwukrotności kwoty osiągniętej korzyści lub unikniętej straty albo w przypadku, gdy nie jest możliwe ustalenie kwoty korzyści osiągniętej lub straty unikniętej przez instytucję obowiązaną w wyniku naruszenia – do wysokości równowartości kwoty 1 000 000 euro.

3. Karę pieniężną, o której mowa w ust. 1 pkt 5, nakłada się na instytucje obowiązane, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1, 2–5, 7–11, 24 i 25:

- 1) w przypadku osoby fizycznej – do wysokości 20 868 500 zł;
- 2) w przypadku osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej nieposiadającej osobowości prawnej – do wysokości równowartości kwoty 5 000 000 euro lub do wysokości 10% obrotu wykazanego w ostatnim zatwierdzonym sprawozdaniu finansowym za rok obrotowy lub w ostatnim skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za rok obrotowy, w przypadku instytucji objętych skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym grupy kapitałowej.

4. Ustalając rodzaj kary administracyjnej oraz wysokość kary, uwzględnia się:

- 1) wagę naruszenia i czas jego trwania;
- 2) zakres odpowiedzialności instytucji obowiązanej;
- 3) możliwości finansowe instytucji obowiązanej;

- 4) skalę korzyści uzyskanych lub strat unikniętych przez instytucję obowiązaną, jeżeli można te korzyści lub straty ustalić;
- 5) straty poniesione przez osoby trzecie w związku z naruszeniem, jeżeli można je ustalić;
- 6) stopień współpracy instytucji obowiązanej z organami właściwymi w sprawach przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu;
- 7) uprzednie naruszenia przepisów ustawy przez instytucję obowiązaną.

5. W szczególnie uzasadnionych przypadkach, gdy:

- 1) waga naruszenia przepisów ustawy jest znikoma, a instytucja obowiązana zaprzestała naruszenia przepisów ustawy lub
- 2) za to samo zachowanie prawomocną decyzją na instytucję obowiązaną została uprzednio nałożona kara administracyjna przez inny uprawniony organ administracji publicznej lub instytucja obowiązana została prawomocnie ukarana za wykroczenie lub wykroczenie skarbowe lub prawomocnie skazana za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe i uprzednia kara spełnia cele, dla których miałyby być nałożona kara administracyjna

– organy, o których mowa w art. 150 ust. 1, mogą w drodze decyzji odstąpić od nałożenia kary administracyjnej.

Art. 150. 1. W drodze decyzji:

- 1) Generalny Inspektor – w zakresie naruszeń stwierdzonych w wyniku kontroli, o której mowa w art. 129 ust. 1, nakłada kary administracyjne, o których mowa w art. 149 ust. 1 pkt 1, 2 i 5;
- 2) Prezes NBP – w zakresie naruszeń stwierdzanych w wyniku kontroli, o której mowa w art. 129 ust. 2 pkt 1 lit. a, nakłada kary administracyjne, o których mowa w art. 149 ust. 1 pkt 1–3 i 5;
- 3) KNF – w zakresie naruszeń stwierdzonych w wyniku kontroli, o której mowa w art. 129 ust. 2 pkt 1 lit. b, nakłada kary administracyjne, o których mowa w art. 149 ust. 1.

2. Karę administracyjną, o której mowa w art. 149 ust. 1 pkt 3, na:

- 1) instytucje obowiązane, o których mowa w art. 2 ust. 2 pkt 11, prowadzące działalność kantorową w rozumieniu ustawy z dnia 27 lipca 2002 r. – Prawo dewizowe, nakłada Prezes NBP;
- 2) instytucje obowiązane, o których mowa w art. 2 ust. 2 pkt 20, nakłada minister właściwy do spraw finansów publicznych;
- 3) instytucje obowiązane objęte nadzorem, zgodnie z art. 1 ust. 2 ustawy z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym, nakłada KNF.

3. Karę administracyjną, o której mowa w art. 149 ust. 1 pkt 4, w zakresie sprawowanego nadzoru bankowego nakłada KNF.

4. Organy, o których mowa w ust. 1, mogą odstąpić od wszczęcia postępowania w sprawie nałożenia kar administracyjnych, gdy naruszenie obowiązków, o których mowa w art. 146 lub art. 147, nie ma charakteru poważnego, a instytucja obowiązana wykonała zalecenia pokontrolne.

Art. 151. 1. Generalny Inspektor publikuje w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw finansów publicznych informacje o:

- 1) wydaniu ostatecznej decyzji w sprawie nałożenia kary administracyjnej,
 - 2) wniesieniu skargi na decyzję, o której mowa w pkt 1,
 - 3) orzeczeniach zapadłych w wyniku rozpatrzenia skargi, o której mowa w pkt 2
- w tym dane identyfikacyjne instytucji obowiązanej, na którą nałożono karę administracyjną, rodzaj i charakter naruszenia przepisów ustawy oraz rodzaj lub wysokość nałożonej kary administracyjnej.

2. Dane identyfikacyjne instytucji obowiązanej, o których mowa w ust. 1, obejmują w przypadku:

- 1) osoby fizycznej – dane, o których mowa w art. 36 ust. 1 pkt 1 lit. a–c i f;
- 2) osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej nieposiadającej osobowości prawnej – dane, o których mowa w art. 36 ust. 1 pkt 2 lit. a–d.

3. W przypadku uznania publikacji informacji, o których mowa w ust. 1, za nieproporcjonalną do naruszenia, zagrażającą stabilności rynków finansowych lub zagrażającą prowadzonemu postępowaniu:

- 1) odracza się publikację informacji do momentu, kiedy przyczyny odroczenia publikacji ustaną;
- 2) ogranicza się zakres publikowanej informacji.

4. Generalny Inspektor nie publikuje informacji, o których mowa w ust. 1, w przypadku gdy odraczanie publikacji informacji lub ograniczenie zakresu publikacji informacji jest nieproporcjonalne do naruszenia lub niewystarczające do uniknięcia zagrożenia stabilności rynków finansowych.

5. Informacje, o których mowa w ust. 1, usuwa się z Biuletynu Informacji Publicznej po upływie 5 lat od dnia ich opublikowania, z tym że informacje, o których mowa w ust. 2 pkt 1, usuwa się po upływie roku.

6. Informacja o nałożonej karze administracyjnej jest przekazywana organowi sprawującemu nadzór nad działalnością instytucji obowiązanej.

7. Informacja o nałożonej karze administracyjnej na instytucje obowiązane, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1–5, 7–11 oraz pkt 24 i 25, w zakresie wskazanym w ust. 1 pkt 1–3, jest przekazywana europejskim urzędowi nadzoru.

8. Przepisy niniejszego artykułu stosuje się odpowiednio do kar administracyjnych nakładanych przez organy, o których mowa w art. 150 ust. 1 pkt 2 i 3.

Art. 152. 1. Spółki wymienione w art. 58, które nie dopełniły obowiązku zgłoszenia informacji, o których mowa w art. 59, w terminie wskazanym w ustawie, podlegają karze pieniężnej do wysokości 1 000 000 zł.

2. Osoba fizyczna, o której mowa w art. 128 ust. 1, która nie dopełnia obowiązku przedstawienia zaświadczenia, że nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe, podlega karze pieniężnej do wysokości 100 000 zł.

Art. 153. 1. W przypadku stwierdzenia naruszenia przez instytucję obowiązaną obowiązków, o których mowa w art. 146–147, organy, o których mowa w art. 150 ust. 1, mogą nałożyć na osobę, o której mowa w art. 7, odpowiedzialną za wykonanie obowiązków określonych w ustawie, w czasie, w którym naruszono te przepisy, karę pieniężną do wysokości 1 000 000 zł.

2. Do nakładania kary, o której mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio art. 149 ust. 4 i 5 i art. 151.

Art. 154. Kary pieniężne stanowią dochód budżetu państwa.

Rozdział 14

Przepisy karne

Art. 155. 1. Kto, działając w imieniu lub na rzecz instytucji obowiązanej:

- 1) nie dopełnia obowiązku przekazania Generalnemu Inspektorowi zawiadomienia o okolicznościach, które mogą wskazywać na podejrzenie popełnienia przestępstwa prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu lub obowiązku przekazania Generalnemu Inspektorowi zawiadomienia o powzięciu uzasadnionego podejrzenia, że określona transakcja lub wartości majątkowe będące przedmiotem tej transakcji mogą mieć związek z praniem pieniędzy lub finansowaniem terroryzmu,

2) przekazuje Generalnemu Inspektorowi nieprawdziwe lub zataja prawdziwe dane dotyczące transakcji, rachunków lub osób,
podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

2. Tej samej karze podlega, kto wbrew przepisom ustawy ujawnia osobom nieuprawnionym, posiadaczom rachunku lub osobom, których transakcja dotyczy, informacje zgromadzone zgodnie z ustawą lub wykorzystuje te informacje w sposób niezgodny z przepisami ustawy.

3. Jeżeli sprawca czynu określonego w ust. 1 pkt 1 lub ust. 2 działa nieumyślnie, podlega grzywnie.

Art. 156. Kto udaremnia lub utrudnia przeprowadzenie czynności kontrolnych, o których mowa w rozdziale 12, podlega grzywnie.

Rozdział 15

Zmiany w przepisach obowiązujących

Art. 157. W ustawie z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze (Dz. U. z 2017 r. poz. 2368 i 2400) w art. 6 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Obowiązek zachowania tajemnicy zawodowej nie dotyczy informacji udostępnianych na podstawie przepisów o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu – w zakresie określonym tymi przepisami.”.

Art. 158. W ustawie z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1870 i 2400) w art. 3 ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. Obowiązek zachowania tajemnicy zawodowej nie dotyczy informacji udostępnianych na podstawie przepisów o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu – w zakresie określonym tymi przepisami.”.

Art. 159. W ustawie z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach (Dz. U. z 2016 r. poz. 40 oraz z 2017 r. poz. 1909) po art. 14 dodaje się art. 14a w brzmieniu:

„Art. 14a. 1. Organ, o którym mowa w art. 13, sprawuje kontrolę nad działalnością fundacji będącej instytucją obowiązaną w rozumieniu przepisów o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu w zakresie zgodności jej działania z przepisami tej ustawy.

2. Do kontroli, o której mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio przepisy rozdziału 12 ustawy z dnia ... o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (Dz. U. poz. ...).”.

Art. 160. W ustawie z dnia 7 kwietnia 1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. z 2017 r. poz. 210) po art. 25 dodaje się art. 25a w brzmieniu:

„Art. 25a. 1. Organ, o którym mowa w art. 8 ust. 5, sprawuje kontrolę nad działalnością stowarzyszenia, będącego instytucją obowiązaną w rozumieniu przepisów o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu w zakresie zgodności jej działania z przepisami tej ustawy.

2. Do kontroli, o której mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio przepisy rozdziału 12 ustawy z dnia ... o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (Dz. U. poz. ...).”.

Art. 161. W ustawie z dnia 14 lutego 1991 r. – Prawo o notariacie (Dz. U. z 2017 r. poz. 2291) w art. 18 § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. Obowiązek zachowania tajemnicy nie dotyczy informacji udostępnianych na podstawie przepisów o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu – w zakresie określonym tymi przepisami.”.

Art. 162. W ustawie z dnia 5 lipca 1996 r. o doradztwie podatkowym (Dz. U. z 2016 r. poz. 794 i 1948 oraz z 2017 r. poz. 1089) w art. 37 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Obowiązek, o którym mowa w ust. 1, nie dotyczy informacji udostępnianych na podstawie przepisów o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu – w zakresie określonym tymi przepisami.”.

Art. 163. W ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2016 r. poz. 922 oraz z 2018 r. poz. 138) w art. 43 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W odniesieniu do zbiorów, o których mowa w ust. 1 pkt 1, 2a i 3, oraz zbiorów, o których mowa w ust. 1 pkt 1a, przetwarzanych przez Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencję Wywiadu, Służbę Kontrwywiadu Wojskowego, Służbę Wywiadu Wojskowego, Centralne Biuro Antykorupcyjne i Generalnego Inspektora Informacji Finansowej, z wyjątkiem zbioru danych, o których mowa w art. 80 ust. 2 ustawy z dnia ... o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (Dz. U. poz. ...), Generalnemu Inspektorowi nie przysługują uprawnienia określone w art. 12 pkt 2, art. 14 pkt 1 i 3–5 oraz art. 15–18.”.

Art. 164. W ustawie z dnia 11 kwietnia 2001 r. o rzecznikach patentowych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1314 i 2201) w art. 14 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Obowiązek zachowania tajemnicy zawodowej nie dotyczy informacji udostępnianych na podstawie przepisów o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu – w zakresie określonym tymi przepisami.”.

Art. 165. W ustawie z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu (Dz. U. z 2017 r. poz. 1920 i 2405 oraz z 2018 r. poz. 138) w art. 34a w ust. 2 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) instytucji obowiązanych w rozumieniu przepisów o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu;”.

Art. 166. W ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2016 r. poz. 1817 i 1948 oraz z 2017 r. poz. 60, 573 i 1909) w art. 33a w ust. 2 pkt 5 otrzymuje brzmienie:

„5) niewypełniania obowiązków wynikających z przepisów o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu;”.

Art. 167. W ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz. U. z 2017 r. poz. 1768, 2486 i 2491 oraz z 2018 r. poz. 106 i 138) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 3 uchyla się pkt 25a;
- 2) w art. 150 w ust. 1 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) Generalnemu Inspektorowi Informacji Finansowej – w zakresie i na zasadach określonych w przepisach o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu;”.

Art. 168. W ustawie z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych (Dz. U. z 2017 r. poz. 2065, 2486 i 2491 oraz z 2018 r. poz. 62, 106 i 138) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 67 pkt 7 otrzymuje brzmienie:

„7) badaniu przestrzegania obowiązków wynikających z przepisów o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu;”;

- 2) w art. 68 w ust. 1 pkt 6 otrzymuje brzmienie:

„6) badaniu przestrzegania obowiązków wynikających z przepisów o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu;”;

3) w art. 71 w ust. 1 pkt 5 otrzymuje brzmienie:

„5) usunięcie w wyznaczonym terminie nieprawidłowości w zakresie przestrzegania obowiązków wynikających z przepisów o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu;”.

Art. 169. W ustawie z dnia 9 listopada 2009 r. o grach hazardowych (Dz. U. z 2018 r. poz. 165) w art. 11 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Minister właściwy do spraw finansów publicznych może wystąpić z wnioskiem do Generalnego Inspektora Informacji Finansowej, Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Szefa Centralnego Biura Antykorupcyjnego lub Komendanta Głównego Policji o przekazanie informacji, czy w odniesieniu do podmiotów, o których mowa w ust. 1 pkt 1, istnieją uzasadnione zastrzeżenia z punktu widzenia bezpieczeństwa państwa, porządku publicznego, bezpieczeństwa interesów ekonomicznych państwa, a także zagrożeń związanych z praniem pieniędzy lub finansowaniem terroryzmu.”.

Art. 170. W ustawie z dnia 9 kwietnia 2010 r. o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych (Dz. U. z 2014 r. poz. 1015, z późn. zm.⁶⁾) w art. 25 w ust. 1 pkt 6 otrzymuje brzmienie:

„6) Generalny Inspektor Informacji Finansowej – w zakresie niezbędnym do wykonywania zadań określonych w przepisach o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu;”.

Art. 171. W ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2017 r. poz. 2126) w art. 49a ust. 10 otrzymuje brzmienie:

„10. Minister właściwy do spraw środowiska przekazuje niezwłocznie Komisji Nadzoru Finansowego, Szefowi Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Szefowi Agencji Wywiadu wnioski o przeprowadzenie postępowania kwalifikacyjnego, w celu przedstawienia opinii w zakresie, o którym mowa w ust. 2 pkt 1.”.

Art. 172. W ustawie z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych (Dz. U. z 2017 r. poz. 2003 oraz z 2018 r. poz. 62) w art. 59ic ust. 8 otrzymuje brzmienie:

„8. W przypadkach, o których mowa w ust. 6 i 7, dostawca niezwłocznie informuje konsumenta, nieodpłatnie, o przyczynach odmowy zawarcia umowy, chyba że

⁶⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2014 r. poz. 1188, z 2015 r. poz. 396, z 2016 r. poz. 1948, z 2017 r. poz. 819 i 933 oraz z 2018 r. poz. 138.

przekazanie takiej informacji zagrażałoby bezpieczeństwu narodowemu lub porządkowi publicznemu lub byłoby sprzeczne z przepisami prawa, w tym z przepisami ustawy z dnia ... o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „ustawą o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy”.”

Art. 173. W ustawie z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Dz. U. z 2017 r. poz. 1170, z późn. zm.⁷⁾) w art. 35 w ust. 2 pkt 9 otrzymuje brzmienie:

„9) Generalnego Inspektora Informacji Finansowej, w zakresie wykonywania przez niego zadań określonych w przepisach o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu;”.

Art. 174. W ustawie z dnia 10 czerwca 2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji (Dz. U. z 2017 r. poz. 1937 i 2491) w art. 54 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. W przypadku gdy środki zdeponowane na rachunku zostały zablokowane na podstawie przepisów o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu lub została dokonana blokada rachunku podmiotu kwalifikowanego w rozumieniu art. 119zg pkt 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2017 r. poz. 201, z późn. zm.⁸⁾), wypłatę środków gwarantowanych zawiesza się na czas trwania blokady.”.

Art. 175. W ustawie z dnia 15 grudnia 2016 r. o Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. poz. 2261) w art. 39 ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Obowiązek zachowania tajemnicy nie dotyczy informacji udostępnianych na podstawie przepisów o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu – w zakresie określonym tymi przepisami.”.

⁷⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2017 r. poz. 1089, 1926, 2102 i 2486 oraz z 2018 r. poz. 8 i 106.

⁸⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2017 r. poz. 648, 768, 935, 1428, 1537, 2169 i 2491 oraz z 2018 r. poz. 106 i 138.

Art. 176. W ustawie z dnia 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz. U. poz. 1947, z późn. zm.⁹⁾) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 2 w ust. 1:
 - a) uchyla się pkt 11,
 - b) pkt 15 otrzymuje brzmienie:

„15) rozpoznawanie, wykrywanie i zwalczanie przestępstw określonych w art. 258, art. 270, art. 270a, art. 271, art. 271a, art. 273, art. 277a, w art. 286 § 1 oraz w art. 299 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2017 r. poz. 2204 oraz z 2018 r. poz. 20), zwanej dalej „Kodeksem karnym”, w związku z którymi nastąpiło uszczuplenie lub narażenie na uszczuplenie należności publicznoprawnej, zapobieganie tym przestępstwom oraz ściganie ich sprawców, jeżeli zostały ujawnione przez KAS;”;
- 2) w art. 14 w ust. 1:
 - a) uchyla się pkt 8,
 - b) pkt 9 otrzymuje brzmienie:

„9) koordynowanie kontroli celno-skarbowych wykonywanych przez naczelników urzędów celno-skarbowych, z wyjątkiem kontroli celno-skarbowych, o których mowa w art. 54 ust. 1 pkt 5;”;
- 3) w art. 54 w ust. 1 w pkt 4 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 5 w brzmieniu:

„5) o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu.”;
- 4) w art. 148:
 - a) w ust. 1 w pkt 1 uchyla się lit. c,
 - b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Minister właściwy do spraw finansów publicznych określi, w drodze rozporządzenia, stawki dodatku kontrolerskiego, o którym mowa w ust. 1 pkt 1 i 2, warunki i tryb przyznawania, wypłaty, zmiany wysokości oraz utraty dodatku kontrolerskiego, uwzględniając potrzebę zwiększenia skuteczności kontroli podatkowej, kontroli celno-skarbowej, audytu lub czynności, o których mowa w art. 113–117, art. 118 ust. 1–17, art. 119 ust. 1–10, art. 120 ust. 1–6, art. 122–126, art. 127 ust. 1–5, art. 127a ust. 1, 2 i 6–12, art. 128 ust. 1, art. 131 ust. 1, 2 i 5 i art. 133, przez zapewnienie motywacji do ich sprawnego wykonywania.”.

⁹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2016 r. poz. 2255, z 2017 r. poz. 88, 244, 379, 708, 768, 1086, 1321, 2409 i 2491 oraz z 2018 r. poz. 106 i 138.

Art. 177. W ustawie z dnia 9 marca 2017 r. o wymianie informacji podatkowych z innymi państwami (Dz. U. poz. 648) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w odnośniku nr 1 w pkt 2 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 3 w brzmieniu:
„3) dyrektywę Rady (UE) 2016/2258 z dnia 6 grudnia 2016 r. zmieniającą dyrektywę 2011/16/UE w odniesieniu do dostępu organów podatkowych do informacji dotyczących przeciwdziałania praniu pieniędzy (Dz. Urz. UE L 342 z 16.12.2016, str. 1).”;
- 2) w art. 2 po pkt 7 dodaje się pkt 7a w brzmieniu:
„7a) ustawie o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu – rozumie się przez to ustawę z dnia ... o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (Dz. U. poz. ...);”;
- 3) w art. 4:
 - a) po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:
„1a. W celu realizacji zadań związanych z wymianą informacji podatkowych instytucje obowiązane wymienione w art. 2 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, na pisemne żądanie ministra właściwego do spraw finansów publicznych, Szefa Krajowej Administracji Skarbowej lub jego upoważnionego przedstawiciela, są obowiązane do udzielenia informacji gromadzonych na potrzeby realizacji obowiązków związanych ze stosowaniem środków bezpieczeństwa finansowego wynikających z tej ustawy.”;
 - b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:
„2. Żądania, o których mowa w ust. 1 i 1a, oznacza się klauzulą „Tajemnica skarbowa”, a jego przekazanie następuje w trybie przewidzianym dla dokumentów zawierających informacje niejawne o klauzuli „zastrzeżone” w rozumieniu przepisów o ochronie informacji niejawnych.”;
- 4) w art. 24 w ust. 1 pkt 20 otrzymuje brzmienie:
„20) osobie kontrolującej – rozumie się przez to beneficjenta rzeczywistego, o którym mowa w art. 2 ust. 2 pkt 1 ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu;”.

Rozdział 16

Przepisy przejściowe i dostosowujące

Art. 178. 1. Zawiadomienia, o których mowa w art. 74, art. 86 ust. 1 i art. 90 ust. 1, potwierdzenie, o którym mowa w art. 86 ust. 3, żądania, o których mowa w art. 86 ust. 5 i art. 87 ust. 1, zwolnienia, o których mowa w art. 86 ust. 6, informacje i dokumenty, o których mowa w art. 76, a także informacje o zawiadomieniu, o których mowa w art. 89 ust. 8, są przekazywane w formie pisemnej do dnia wejścia w życie rozporządzeń, o których mowa w art. 79 ust. 3 i art. 93.

2. Przekazanie, o którym mowa w ust. 1, może następować za pomocą środków komunikacji elektronicznej, jeżeli instytucja obowiązana uzgodniła z Generalnym Inspektorem taki sposób przekazywania.

Art. 179. Formularz identyfikacyjny przekazany elektronicznie do Generalnego Inspektora przez instytucję obowiązaną przed dniem wejścia w życie ustawy uznaje się za formularz identyfikujący instytucję obowiązaną w rozumieniu art. 77 ust. 1.

Art. 180. W okresie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy instytucje obowiązane, o których mowa w ustawie uchylanej w art. 194, przekazują informacje, o których mowa w art. 72, oraz formularze, o których mowa w art. 77 ust. 1, zgodnie z przepisami dotychczasowymi, a po upływie tego okresu, nie dłużej jednak niż przez 12 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy – zgodnie z przepisami dotychczasowymi albo przepisami niniejszej ustawy.

Art. 181. 1. W okresie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy do instytucji obowiązanych niebędących instytucjami obowiązаныmi, o których mowa w ustawie uchylanej w art. 194, przepisów art. 72 nie stosuje się.

2. W okresie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy instytucje obowiązane niebędące instytucjami obowiązаныmi, o których mowa w ustawie uchylanej w art. 194, realizując obowiązki, o których mowa w art. 74, art. 76, art. 86, art. 89 ust. 8 i art. 90, nie przekazują do Generalnego Inspektora formularza identyfikującego, o którym mowa w art. 77.

3. Po upływie okresu, o którym mowa w ust. 2, w celu realizacji po raz pierwszy obowiązków, o których mowa w art. 74, art. 76, art. 86, art. 89 ust. 8 i art. 90, instytucje obowiązane niebędące instytucjami obowiązаныmi, o których mowa w ustawie uchylanej w art. 194, przekazują do Generalnego Inspektora formularz, o którym mowa w art. 77.

Art. 182. Do postępowań w sprawie wstrzymania transakcji lub blokady rachunku, wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie ustawy, stosuje się przepisy dotychczasowe.

Art. 183. Do zwolnienia wartości majątkowych, zamrożonych przed dniem wejścia w życie ustawy na podstawie art. 20d ustawy uchylanej w art. 194, stosuje się przepisy dotychczasowe.

Art. 184. Rejestry transakcji, o których mowa w art. 8 ust. 1 i 3 ustawy uchylanej w art. 194, są przechowywane do czasu upływu okresu przewidzianego do ich przechowywania na podstawie przepisów dotychczasowych.

Art. 185. 1. Do kontroli wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe.

2. Czynności podjęte w toku kontroli przed dniem wejścia w życie ustawy pozostają w mocy.

3. Upoważnienia Generalnego Inspektora, wydane na podstawie art. 21 ust. 2 ustawy uchylanej w art. 194, pozostają w mocy.

4. Dotychczasowe legitymacje służbowe, o których mowa w art. 21 ust. 2 ustawy uchylanej w art. 194, zachowują ważność do czasu wydania nowych, nie dłużej niż przez okres 3 lat od dnia wejścia w życie ustawy.

Art. 186. Do postępowań w sprawie nałożenia kar pieniężnych wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe, chyba że przepisy niniejszej ustawy są względniejsze dla podmiotu.

Art. 187. Dotychczasowe przepisy wykonawcze, wydane na podstawie art. 15a ust. 6 ustawy uchylanej w art. 194, zachowują moc do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 85 ust. 4 ustawy, jednak nie dłużej niż przez 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.

Art. 188. 1. Znosi się Międzyresortowy Komitet Bezpieczeństwa Finansowego.

2. Tworzy się Komitet Bezpieczeństwa Finansowego.

3. Komitet Bezpieczeństwa Finansowego przedkłada do zatwierdzenia przez Generalnego Inspektora regulamin Komitetu, w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.

Art. 189. Pierwszą krajową ocenę ryzyka, o której mowa w art. 25 ust. 1, Generalny Inspektor opracowuje w terminie 12 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.

Art. 190. Pierwszą ocenę ryzyka, o której mowa w art. 27, instytucje obowiązane sporządzają w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.

Art. 191. Tworzy się Centralny Rejestr Beneficjentów Rzeczywistych.

Art. 192. Spółki, o których mowa w art. 58, wpisane do Krajowego Rejestru Sądowego przed dniem wejścia w życie rozdziału 6, zgłaszają do Centralnego Rejestru Beneficjentów Rzeczywistych informacje o beneficjentach rzeczywistych w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie tego rozdziału.

Art. 193. 1. Pracownicy, funkcjonariusze i żołnierze delegowani do pracy w jednostce, o której mowa w art. 3 ust. 4 ustawy uchylanej w art. 194, na podstawie art. 5 ust. 1 tej ustawy, stają się pracownikami i funkcjonariuszami delegowanymi do pracy w komórce organizacyjnej, o której mowa w art. 12 ust. 2, na podstawie art. 16 ust. 1.

2. Żołnierze zawodowi wyznaczeni do pełnienia służby w jednostce, o której mowa w art. 3 ust. 4 ustawy uchylanej w art. 194, na podstawie art. 5 ust. 3 tej ustawy, stają się żołnierzami zawodowymi wyznaczonymi do pełnienia służby wojskowej w komórce organizacyjnej, o której mowa w art. 12 ust. 2, na podstawie art. 16 ust. 3.

Rozdział 17

Przepisy końcowe

Art. 194. Traci moc ustawa z dnia 16 listopada 2000 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (Dz. U. z 2017 r. poz. 1049).

Art. 195. Ustawa wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem rozdziału 6, art. 191 i art. 192, które wchodzi w życie po upływie 18 miesięcy od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

W dniu 5 czerwca 2015 r. w Dzienniku Urzędowym UE została opublikowana dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/849 z dnia 20 maja 2015 r. w sprawie zapobiegania wykorzystywaniu systemu finansowego do prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu, zmieniająca rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 648/2012 i uchylająca dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2005/60/WE oraz dyrektywę Komisji 2006/70/WE (zwana dalej „dyrektywą 2015/849”).

Celem przyjętych przepisów jest m.in. dostosowanie europejskich regulacji z zakresu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu do wymogów wynikających ze znowelizowanych zaleceń Financial Action Task Force (zwanymi dalej „FATF”), a także usprawnienie współpracy oraz wymiany informacji pomiędzy jednostkami analityki finansowej państw członkowskich (zwanymi dalej „JAF”), jak również wypracowanie spójnej, unijnej polityki wobec państw trzecich, których systemy przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu wykazują znaczące braki.

Projekt nowej ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu ma na celu dostosowanie polskich przepisów do przepisów dyrektywy 2015/849 oraz znowelizowanych zaleceń FATF, a także zwiększenie efektywności krajowego systemu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu. W tym celu projekt uwzględnia również doświadczenia związane ze stosowaniem przepisów ustawy z dnia 16 listopada 2000 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (Dz. U. z 2017 r. poz. 1049) (zwanej dalej „ustawą o p.p.p.f.t.”).

W toku prac nad projektem uwzględniono również zalecenia kierowane pod adresem krajowego systemu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu przez Komitet Ekspertów ds. Oceny Środków Zapobiegania Praniu Pieniędzy i Finansowaniu Terroryzmu – MONEYVAL, zawarte w raporcie z przeprowadzonej w 2013 r. ewaluacji polskiego systemu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu.

Ponadto w związku z faktem przedłożenia w dniu 5 lipca 2016 r. przez Komisję Europejską wniosku w sprawie dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej dyrektywę (UE) 2015/849 w sprawie zapobiegania wykorzystywaniu systemu finansowego do prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu i zmieniającej dyrektywę

2009/101/WE (COM(2016) 450 final) (dalej „V AMLD”) w projekcie ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu projektodawca starał się uwzględnić te postanowienia obecnej wersji V AMLD (finalizowany obecnie proces legislacyjny V AMLD znajduje się na etapie negocjacji pomiędzy Radą Europejską a Parlamentem Europejskim w ramach tzw. „trilogów”), które zostały uzgodnione w procesie negocjacji prowadzonych pomiędzy Radą Europejską a Parlamentem Europejskim i w stosunku do których z wysoką dozą prawdopodobieństwa można przyjąć, że zostaną przyjęte w V AMLD. W ocenie projektodawcy tego rodzaju uwzględnienie jest wskazane ze względu na projektowany krótki termin implementacji zmian wprowadzanych przez V AMLD do dyrektywy 2015/849.

W art. 1 ogólnie scharakteryzowano zakres przedmiotowy projektu ustawy, która oprócz przepisów normujących środki bezpośrednio służące przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, w celu ochrony interesu publicznego, reguluje również pewne obowiązki instytucji obowiązanych, o których mowa w art. 2 ust. 2 pkt 16.

W art. 2 ust. 1 określono katalog instytucji obowiązanych. Zakres podmiotowy art. 2 ust. 1 uwzględnia regulację art. 2 ust. 1 dyrektywy 2015/849, w którym wskazano kategorie podmiotów zobowiązanych do stosowania przepisów o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu. Katalog instytucji obowiązanych przedstawiony w projekcie w znaczącym stopniu pokrywa się z katalogiem instytucji obowiązanych określonym w obecnie obowiązujących przepisach. Podstawowe zmiany w odniesieniu do przepisów ustawy o p.p.p.f.t. to nadanie statusu instytucji obowiązanej:

- 1) przedsiębiorcom w rozumieniu ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej, niebędący innymi instytucjami obowiązаныmi, świadczący usługi polegające na:
 - a) tworzeniu osób prawnych lub jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej, w tym spółek,
 - b) pełnieniu funkcji lub umożliwianiu innej osobie pełnienia funkcji, członka zarządu spółki lub podobnej funkcji w stosunku do innych osób prawnych lub jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej,
 - c) zapewnianiu siedziby, adresu prowadzenia działalności lub adresu korespondencyjnego i innych pokrewnych usług dla osób prawnych lub jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej, w tym spółek,

- d) działaniu lub umożliwieniu innej osobie działania, jako powiernik trustu, który powstał w drodze czynności prawnej, lub podobnego porozumienia prawnego,
 - e) działaniu lub umożliwieniu innej osobie działania jako osobie wykonującej prawa z akcji lub udziałów na rzecz podmiotu innego niż spółka notowana na rynku regulowanym podlegającej wymogom dotyczącym ujawniania informacji zgodnie z prawem Unii Europejskiej lub podlegająca równoważnym standardom międzynarodowym – art. 2 ust. 1 pkt 16;
- 2) podmiotom prowadzącym działalność gospodarczą polegającą na świadczeniu usług w zakresie:
- a) wymiany pomiędzy walutami wirtualnymi i środkami płatniczymi,
 - b) wymiany pomiędzy walutami wirtualnymi,
 - c) pośrednictwa w wymianie, o której mowa w lit. a lub b, lub
 - d) prowadzenia rachunków, o których mowa w art. 2 ust. 2 pkt 17 lit. e – art. 2 ust. 1 pkt 12;
- 3) przedsiębiorcom w rozumieniu ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej prowadzącym działalność polegającą na udostępnianiu skrytek sejfowych – art. 2 ust. 1 pkt 24;
- 4) instytucjom pożyczkowym w rozumieniu ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2016 r. poz. 1528, z późn. zm.) – art. 2 ust. 1 pkt 25.

Objęcie statusem instytucji obowiązanej przedsiębiorców świadczących usługi na rzecz spółek i trustów (art. 2 ust. 1 pkt 16) wynika z art. 3 ust. 1 lit. c w zw. z art. 2 pkt 7 dyrektywy 2015/849. Natomiast ujęcie w katalogu instytucji obowiązanych podmiotów świadczących usługi w zakresie wymiany pomiędzy walutami wirtualnymi a prawnymi środkami płatniczymi (art. 2 ust. 1 pkt 12) znajduje swoje źródło w V AMLD. Zgodnie z zapisami V AMLD, państwa członkowskie Unii Europejskiej będą miały obowiązek nałożenia na podmioty świadczące usługi w zakresie wymiany pomiędzy walutami wirtualnymi a prawnymi środkami płatniczymi oraz prowadzące na rzecz swoich klientów portfeli walut wirtualnych obowiązków z zakresu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu. W związku z faktem, że procedura legislacyjna projektu V AMLD jest bliska finalizacji oraz ze względu na dotychczasowe doświadczenia Generalnego Inspektora związane z analizą transakcji podejrzanych, doświadczenia zagranicznych jednostek analityki finansowej dotyczące wykorzystywania walut wirtualnych do prania pieniędzy, a także wytyczne FATF

określone w „Guidance for a risk-based approach – Virtual Currencies” z czerwca 2015 r., zdecydowano wprowadzić nową kategorię instytucji obowiązanych, która została określona w art. 2 ust. 1 pkt 12. Nadanie statusu instytucji obowiązanej przedsiębiorcom w rozumieniu ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej prowadzącym działalność polegającą na udostępnianiu skrytek sejfowych (art. 2 ust. 1 pkt 24) wynika z przyjętej na potrzeby dyrektywy 2015/849 definicji instytucji finansowej. Zgodnie z art. 3 pkt 2 lit. a dyrektywy 2015/849 instytucja finansowa to przedsiębiorstwo inne niż instytucja kredytowa, które prowadzi co najmniej jeden z rodzajów działalności wymienionych w pkt 2–12 oraz w pkt 14 i 15 załącznika I do dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi, zmieniającej dyrektywę 2002/87/WE i uchylającej dyrektywy 2006/48/WE oraz 2006/49/WE (Dz. Urz. UE L 176 z 27.06.2013, str. 338). W pkt 14 załącznika I wskazano działalność obejmującą „przechowywanie w sejfach”. Zalecenie objęcia obowiązkami instytucji obowiązanych instytucji pożyczkowych w rozumieniu ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (art. 2 ust. 1 pkt 25) wynikało z analiz przeprowadzonych po głośnej medialnie sprawie upadku jednego z podmiotów działających na rynku finansowym.

Ponadto doprecyzowano zakres, w jakim obowiązki instytucji obowiązanych spoczywają na stowarzyszeniach posiadających osobowość prawną oraz fundacjach (art. 2 ust. 1 pkt 21 i 22), wskazując, że dotyczy on wyłącznie przypadków przyjęcia lub dokonania płatności w gotówce o wartości równej lub przekraczającej równowartość 10 000 euro. Próg 10 000 euro został skorelowany z progiem 10 000 euro wskazanym w art. 2 ust. 1 lit. e dyrektywy 2015/849 i odpowiadającym mu art. 2 ust. 1 pkt 23 dla płatności gotówkowych dokonywanych lub otrzymywanych przez przedsiębiorców w rozumieniu ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej w zakresie, w jakim przyjmują lub dokonują płatności za towary w gotówce. Status instytucji obowiązanych został nadany fundacjom oraz stowarzyszeniom posiadającym osobowość prawną oraz przyjmującym płatności w gotówce o określonej wartości, na mocy przepisów ustawy z dnia 25 czerwca 2009 r. *o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu wprowadzaniu do obrotu finansowego wartości majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł oraz o przeciwdziałaniu finansowaniu terroryzmu oraz o zmianie niektórych*

innych ustaw. Celem uwzględnienia fundacji oraz stowarzyszeń w katalogu instytucji obowiązanych była realizacja wymogów wynikających z zaleceń FATF (obecna rekomendacja FATF nr 8). Zasadność wprowadzonych zmian potwierdzały również zaobserwowane w ramach postępowań analitycznych prowadzonych przez Generalnego Inspektora przypadki wykorzystywania fundacji oraz stowarzyszeń do prób legalizacji środków pochodzących z działalności o charakterze przestępczym jako podmiotów co do zasady mniej kosztownych w założeniu, korzystających z korzystniejszych zasad opodatkowania i oferujących tańszy dostęp do osobowości prawnej niż klasyczne spółki prawa handlowego. Dookreślono zakres definicji podmiotów prowadzących działalność w zakresie wymiany walut, wskazując, że definicja ta obejmuje zarówno podmioty prowadzące działalność kantorową, jak i podmioty świadczące usługi za pośrednictwem platform internetowych w zakresie wymiany walut będących prawnymi środkami płatniczymi, a także zbierania i kojarzenia zleceń zamiany wartości dewizowych od różnych klientów i organizujące/umożliwiające wymianę walut pomiędzy różnymi klientami. Pozbawiono statusu instytucji obowiązanych przedsiębiorców prowadzących: domy aukcyjne, antykwiariaty, działalność w zakresie obrotu metalami lub kamieniami szlachetnymi i półszlachetnymi, sprzedaży komisowej. Uznano, że ryzyko prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu związane z działalnością tego rodzaju podmiotów dotyczy przede wszystkim transakcji gotówkowych, a co za tym idzie w tym zakresie obowiązek ww. przedsiębiorcy będą mieścić się w kategorii instytucji obowiązanych wskazanych w art. 2 ust. 1 pkt 23. Z listy instytucji obowiązanych wykreślono również Narodowy Bank Polski (NBP). Na gruncie obecnie obowiązujących przepisów NBP ma specyficzny, dualistyczny status, zarówno instytucji obowiązanej, jak i jednostki współpracującej. W toku konsultacji przeprowadzonych z przedstawicielami NBP stwierdzono, że dla prawidłowej realizacji przez NBP zadań związanych z przeciwdziałaniem praniu pieniędzy oraz finansowaniem terroryzmu nie jest konieczne utrzymywanie przez NBP statusu instytucji obowiązanej.

Ponadto ograniczono zakres, w jakim adwokaci, radcy prawni, prawnicy zagraniczni oraz doradcy podatkowi będą podlegać obowiązkom związanym z przeciwdziałaniem praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu. W art. 2 ust. 1 pkt 14 projektu status instytucji obowiązanej nadano adwokatom, radcom prawnym, prawnikom zagranicznym oraz doradcom podatkowym. Projekt w porównaniu z przepisami ustawy o p.p.p.f.t. w sposób znaczący ogranicza zakres, w jakim na osoby fizyczne wykonujące zawody prawnicze są

nałożone obowiązki instytucji obowiązyanych. Nadanie statusu instytucji obowiązyanej osobom fizycznym uprawnionym do wykonywania zawodów prawniczych znajduje swoje źródło w art. 2 ust. 3 lit. b dyrektywy 2015/849. Zgodnie z motywem 9 preambuły dyrektywy 2015/849 profesjonaliści świadczący pomoc prawną lub czynności doradztwa podatkowego powinni być objęci przepisami krajowymi wydanymi na podstawie dyrektywy 2015/849 w przypadku, w którym pomoc prawna lub czynności doradztwa podatkowego są wykonywane w odniesieniu do transakcji związanych z wysokim ryzykiem wykorzystania ich do celów prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu. Transakcje te zostały wyszczególnione w art. 2 ust. 3 lit. b pkt i–v dyrektywy 2015/849. Katalog ten znajduje swoje odzwierciedlenie w art. 2 ust. 1 pkt 14 lit. a–e. Ponadto projektodawca, kierując się definicją „prawników oraz innych profesjonalistów świadczących pomoc prawną” wypracowaną przez FATF (ang. *Lawyers, notaries, other independent legal professionals and accountants – this refers to sole practitioners, partners or employed professionals within professional firms. It is not meant to refer to ‘internal’ professionals that are employees of other types of businesses, nor to professionals working for government agencies, who may already be subject to AML/CFT measures*), zdecydował się na nienadawanie statusu instytucji obowiązyanej radcom prawnym, prawnikom zagranicznym oraz doradcom podatkowym wykonującym zawód w ramach stosunku pracy w podmiotach innych niż spółki wskazane w ustawie z dnia 6 lipca 1982 r. *o radcach prawnych* oraz w ustawie z dnia 5 lipca 1996 r. *o doradztwie podatkowym*.

Ze względu na specyfikę zawodu notariusza zakres czynności notarialnych determinujących status notariuszy, jako instytucji obowiązyanych, został określony w art. 2 ust. 1 pkt 13, w sposób nieznacznie wykraczający poza ramy wyznaczone przez art. 2 ust. 3 lit. b pkt i–v dyrektywy 2015/849. Rozszerzenie katalogu transakcji, w związku z którymi na notariuszach będą spoczywać obowiązki instytucji obowiązyanych wynika z praktycznych doświadczeń Generalnego Inspektora w prowadzeniu postępowań analitycznych w sprawach dotyczących przestępstwa prania pieniędzy oraz przestępstwa finansowania terroryzmu i obejmuje transakcje, które najczęściej były wykorzystywane przy próbach legalizacji środków pochodzących z działalności o charakterze przestępczym. Katalog ten został opracowany w konsultacji z Krajową Radą Notarialną. Należy jednak zauważyć, że w porównaniu z aktualnie obowiązującymi przepisami zakres transakcji, w stosunku do których na notariuszach

spoczywają obowiązki instytucji obowiązanym, został ograniczony. Ustawa o p.p.p.f.t. posługuje się bowiem szerokim, niesprecyzowanym sformułowaniem „w zakresie czynności notarialnych dotyczących obrotu wartościami majątkowymi”. Proponowana redakcja przepisu w sposób czytelny określa status notariuszy jako instytucji obowiązanym.

Art. 2 ust. 2 pkt 15 dostosowuje przepisy projektu do wymogów wynikających z art. 2 ust. 1 pkt 3 dyrektywy 2015/849, który wymaga objęcia statusem instytucji obowiązanym biegłych rewidentów oraz doradców podatkowych. Jak wskazano powyżej, czynności doradztwa podatkowego świadczone w odniesieniu do określonych rodzajów transakcji, związanych z wysokim ryzykiem wykorzystania ich do celów prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu powinny być traktowane tak, jak czynności pomocy prawnej udzielanej w stosunku do tego rodzaju transakcji przez adwokatów, radców prawnych lub prawników zagranicznych. W związku z tym doradcy podatkowi wykonujący czynności doradztwa podatkowego w odniesieniu do tego rodzaju transakcji zostali wskazani jako instytucje obowiązanym w art. 2 ust. 1 pkt 14 i w tym zakresie będą podlegać przepisom projektu ustawy dedykowanym osobom wykonującym zawody prawnicze, odmiennie regulującym np. niektóre obowiązki związane ze stosowaniem środków bezpieczeństwa finansowego lub raportowaniem transakcji. Dyrektywa 2015/849 nie pozwala jednak na ograniczenie statusu doradców podatkowych jako instytucji obowiązanym wyłącznie do ww. czynności doradztwa podatkowego, skutkiem czego jest dualistyczny status doradców podatkowych, zdefiniowanych jako instytucje obowiązanym zarówno na podstawie art. 2 ust. 1 pkt 14, jak i wraz z biegłymi rewidentami na podstawie art. 2 ust. 1 pkt 15. W zakresie wskazanym w art. 2 ust. 1 pkt 15 obowiązki instytucji obowiązanym będą ciążyć na doradcach podatkowych w zakresie, w jakim będą oni wykonywać inne czynności doradztwa podatkowego niż te wskazane w art. 2 ust. 1 pkt 15.

W art. 2 ust. 2 zamieszczono objaśnienia określeń użytych w ustawie. Część z definicji zawartych w słowniczku ustawowym została recypowana z przepisów ustawy o p.p.p.f.t.

Fundamentalne dla projektu pojęcia „prania pieniędzy” (art. 2 ust. 2 pkt 14) oraz „finansowania terroryzmu” (art. 2 ust. 2 pkt 6) zostały zdefiniowane poprzez odwołanie się do czynów karalnych stypizowanych odpowiednio w art. 299 oraz art. 165a ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – *Kodeks karny*. Tym samym, w odniesieniu do prania pieniędzy

zrezygnowano z przysparzającej szeregu wątpliwości o charakterze interpretacyjnym definicji legalnej tego pojęcia skonstruowanej wyłącznie na potrzeby przepisów o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (art. 2 pkt 9 ustawy o p.p.p.f.t.).

Definicja blokady rachunku została w swojej zasadniczej części przyjęta w kształcie wskazanym w art. 2 pkt 2 ustawy o p.p.p.f.t. Na podstawie doświadczeń Generalnego Inspektora oraz instytucji obowiązanych, wynikających z praktyki stosowania mechanizmu blokady rachunku, dopuszczono wyraźnie możliwość dokonania blokady rachunku jedynie w odniesieniu do części wartości majątkowych zgromadzonych na rachunku. Obecnie ustawa o p.p.p.f.t. taką możliwość przewiduje wyłącznie w odniesieniu do wartości majątkowych znajdujących się na rachunku zbiorczym.

Definicja przeprowadzenia transakcji (art. 2 ust. 2 pkt 15) została oparta na przepisach ustawy o p.p.p.f.t. Jej wprowadzenie do ustawy o p.p.p.f.t. oraz utrzymanie w projekcie ma na celu wyeliminowanie rozbieżności interpretacyjnych oraz doprecyzowanie obowiązków nakładanych na instytucje obowiązane.

Aktualnie obowiązująca definicja osoby zajmującej eksponowane stanowisko polityczne (PEP) jest zawarta w art. 2 pkt 1f ustawy o p.p.p.f.t. Dyrektywa 2015/849, w przeciwieństwie do uprzednio obowiązujących przepisów prawa europejskiego nie uzależnia kwalifikacji osoby sprawującej jedną z funkcji lub piastującej jedno ze stanowisk wskazanych w art. 3 pkt 9 dyrektywy 2015/849 jako osoby zajmującej eksponowane stanowisko polityczne niezależnie od jej miejsca zamieszkania, obywatelstwa, narodowości, państwa lub organizacji międzynarodowej, w której sprawuje funkcje lub piastuje stanowisko, a więc nie dywersyfikuje osób zajmujących eksponowane stanowisko polityczne na PEP krajowych i zagranicznych. Definicja osoby zajmującej eksponowane stanowisko polityczne zawarta w art. 2 ust. 2 pkt 11 zgodnie z zapisem dyrektywy 2015/849 nie precyzuje pojęć „znaczącego stanowiska” oraz „znaczącej funkcji”, a jedynie zawiera przykładowe wyliczenie stanowisk i funkcji kwalifikowanych jako PEP oraz wskazanie, że definicja osoby zajmującej eksponowane stanowisko polityczne nie obejmuje urzędników średniego i niższego szczebla. Wyliczenie znaczących stanowisk oraz funkcji wynikające z zapisów dyrektywy 2015/849 zostało na gruncie projektu doprecyzowane w zakresie stanowisk i funkcji

określonych w polskim porządku prawnym, poprzez wskazanie wprost m.in. posłów na Sejm RP, Prezesa Rady Ministrów, Prezesa NBP itp.

Projekt definiuje także członków rodzin osób zajmujących eksponowane stanowiska polityczne (art. 2 ust. 2 pkt 3) oraz osoby znane, jako bliscy współpracownicy osoby zajmującej eksponowane stanowisko polityczne (art. 2 ust. 2 pkt 11). Wydaje się, że w tym pierwszym przypadku zakres podmiotowy pojęcia jest określony w sposób wyraźny i jako taki nie wymaga wyjaśnień. W odniesieniu do osób znanych jako bliscy współpracownicy PEP projektodawca nie zdecydował się na podjęcie próby dookreślenia pojęcia „bliskich stosunków związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą” uznając, że wyczerpujące wyliczenie relacji pomiędzy osobą zajmującą eksponowane stanowisko polityczne a potencjalnym bliskim współpracownikiem PEP nie jest możliwe, a co za tym idzie podjęcia takiej próby może skutkować pozostawieniem poza zakresem tej definicji, relacji które obiektywnie należałoby w okolicznościach danego przypadku uznać za bliskie stosunki związane z prowadzoną działalnością gospodarczą.

Jak wynika z raportu przygotowanego na zlecenie Komisji Europejskiej przed przystąpieniem do prac nad dyrektywą 2015/849 instytucja beneficjenta rzeczywistego oraz związane z nią obowiązki instytucji zobowiązanych do stosowania przepisów o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu jest powszechnie identyfikowana w państwach członkowskich UE jako jedno z najbardziej skomplikowanych i dyskusyjnych zagadnień związanych ze stosowaniem przepisów o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu. Za jedną z przyczyn takiej sytuacji należy uznać trudności związane z adekwatnym zdefiniowaniem pojęcia „beneficjenta rzeczywistego”, wynikające jak się wydaje w dużym stopniu z braku właściwego określenia, stanowiącego istotę relacji klient-beneficjent rzeczywisty pojęcia „kontroli”. Prawodawca europejski w art. 3 pkt 6 dyrektywy 2015/849 przyjmuje w praktycznie niezmienionej formie definicję beneficjenta rzeczywistego wypracowaną przez FATF. Definicja beneficjenta rzeczywistego jest zawarta w art. 2 ust. 2 pkt 1. W ocenie projektodawcy istota pojęcia beneficjenta rzeczywistego sprowadza się do sprawowania kontroli rozumianej jako możliwość decydowania o czynnościach lub działaniach podejmowanych przez klienta. Sprawowanie kontroli nad klientem może mieć charakter prawny, mający swoje źródło np. w prawie własności lub prawach o charakterze udziałowym lub charakter faktyczny sprowadzający się do nieformalnego uzależnienia klienta od innej osoby. W ocenie projektodawcy właściwa redakcja definicji

terminu beneficjenta rzeczywistego powinna uwzględniać obydwie wymienione sposoby sprawowania kontroli nad klientem. W związku z powyższym w definicji zaakcentowano aspekt posiadania uprawnień, które przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności, zarówno natury prawnej jak i faktycznej pozwalają na przyjęcie, że dane osoba fizyczna dysponuje możliwością decydowania o czynnościach lub działaniach podejmowanych przez klienta. W ocenie projektodawcy przedłożona redakcja sprawowania kontroli obejmuje również kontrolę nad klientem, która jest domniemywana z tytułu przysługującego danej osobie fizycznej prawa własności. W związku z tym, w celu uniknięcia dodatkowych wątpliwości natury interpretacyjnej, zrezygnowano z odwołania się w definicji do pojęcia „ostatecznego właściciela”, którym posługuje się dyrektywa 2015/849.

W art. 2 ust. 2 pkt 1 lit. a implementowano zapis art. 3 ust. 6 lit. a dyrektywy 2015/849 precyzującego definicję beneficjenta rzeczywistego, określanego z tytułu przysługującego mu prawa własności lub praw o charakterze udziałowym w stosunku do podmiotów o charakterze korporacyjnym oraz kwestie związane z wykonywaniem tych praw nie bezpośrednio, ale poprzez inne osoby prawne. Ponadto dyrektywa 2015/849 w odniesieniu do podmiotów o charakterze korporacyjnym wskazuje, że kontrola nad tego rodzaju podmiotami może być sprawowana również w inny sposób, niedomniemywany z przysługującego danej osobie fizycznej prawa własności lub praw o charakterze udziałowym. Wskazuje przy tym, że do kwalifikacji kontroli sprawowanej w inny sposób wykorzystane być mogą m.in. kryteria wskazane w art. 22 ust. 1–5 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/34/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie rocznych sprawozdań finansowych, skonsolidowanych sprawozdań finansowych i powiązanych sprawozdań niektórych rodzajów jednostek, zmieniającej dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2006/43/WE oraz uchylającej dyrektywy Rady 78/660/EWG i 83/349/EWG (Dz. Urz. UE L 182 z 29.06.2013, str. 19). Kryteria te zostały wprowadzone do krajowego porządku prawnego w art. 3 ust. 1 pkt 37 lit. a–e ustawy z dnia 29 września 1994 r. *o rachunkowości*. W art. 2 ust. 2 pkt 1 lit. a tiret 4 wprowadzono do projektu wymogi wynikające z art. 3 ust. 6 lit. a pkt (ii) dyrektywy 2015/849 dopuszczono możliwość uznania za beneficjenta rzeczywistego podmiotu o charakterze korporacyjnym osoby lub osób fizycznych zajmującej wyższe stanowisko kierownicze. Możliwość taka pozostaje dopuszczalna w przypadku niestwierdzenia podejrzeń prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu oraz udokumentowanego braku możliwości

identyfikacji innych osób fizycznych. Zawarty w ostatnim zdaniu art. 3 ust. 6 lit. a pkt (ii) dyrektywy 2015/849 wymóg udokumentowania czynności podejmowanych przez instytucje obowiązane w celu identyfikacji beneficjenta rzeczywistego jest wprowadzony do projektu poprzez zawarcie w art. 30 ust. 3 ogólnego obowiązku dokumentowania zastosowanych środków bezpieczeństwa finansowego. W art. 2 ust. 2 pkt 1 lit. b wskazano osoby fizyczne, które powinny być kwalifikowane jako beneficjenci rzeczywiści trustów. W ocenie projektodawcy, ze względu na przyjętą w projekcie szeroką definicję trustu, obejmującą różnego rodzaju konstrukcje zarządu powierniczego, ta jednostka redakcyjna wprowadza do projektu wymogi wynikające zarówno z art. 3 ust. 6 lit. b, jak i art. 3 ust. 6 lit. c dyrektywy 2015/849. Definicję beneficjenta rzeczywistego, w części wskazującej na osobę fizyczną lub osoby fizyczne, w imieniu których stosunki gospodarcze są nawiązywane lub jest przeprowadzana transakcja okazjonalna, uzupełnia zapis art. 2 ust. 2 pkt 1 lit. c zawierający domniemanie, że klient będący osobą fizyczną lub osobą fizyczną prowadzącą działalność gospodarczą w przypadku braku stwierdzenia przesłanek lub okoliczności mogących wskazywać na fakt sprawowania kontroli nad klientem przez inną osobę fizyczną jest jednocześnie beneficjentem rzeczywistym.

W art. 2 ust. 2 pkt 9 zawarto definicję kadry kierowniczej wyższego szczebla. Przepis stanowi implementację art. 3 pkt 12 dyrektywy 2015/849 i wskazuje na członka zarządu, dyrektora lub innego pracownika instytucji obowiązanej, posiadającego wystarczającą wiedzę na temat ryzyka prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu dotyczącego działalności instytucji obowiązanej, a także posiadającego uprawnienia do dokonywania w imieniu instytucji obowiązanej czynności związanych z ekspozycją instytucji obowiązanej na to ryzyko. Dyrektywa 2015/849 zastrzega niektóre z obowiązków nałożonych na instytucje obowiązane, np. wyrażenia zgody na nawiązanie stosunków gospodarczych z osobą zajmującą eksponowane stanowisko polityczne lub wdrożenia procedury wewnętrznej do kompetencji kadry kierowniczej wyższego szczebla.

Definicja „grupy” zawarta w art. 3 pkt 15 dyrektywy 2015/849 wykorzystuje terminologię przepisów o rachunkowości, ponownie odwołując się do kryteriów określonych w art. 22 ust. 1–5 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/34/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie rocznych sprawozdań finansowych, skonsolidowanych sprawozdań finansowych i powiązanych sprawozdań niektórych rodzajów jednostek, zmieniającej dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2006/43/WE oraz uchylającej dyrektywy Rady 78/660/EWG i 83/349/EWG (Dz. Urz.

UE L 182 z 29.06.2013, str. 19). Jednocześnie zakres pojęcia wydaje się być szerszy niż zakres definicji grupy kapitałowej wynikający z art. 3 ust. 1 pkt 44 ustawy z dnia 29 września 1994 r. *o rachunkowości*, która obejmuje wyłącznie jednostkę dominującą wraz z jednostkami zależnymi. W związku z powyższym definicja grupy przyjęta na potrzeby projektu obejmuje jednostkę dominującą wraz z jej jednostkami podporządkowanymi (art. 2 ust. 2 pkt 7).

W art. 2 ust. 2 pkt 25 wprowadzono na potrzeby projektu definicję umowy ubezpieczenia, przez którą rozumie się umowę, o której mowa w dziale I załącznika do ustawy z dnia 11 września 2015 r. *o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej* (Dz. U. z 2017 r. poz. 1170, z późn. zm.). Definicja została wprowadzona w celu doprecyzowania określonych w projekcie obowiązków zakładów ubezpieczeń jako instytucji obowiązanych. Zgodnie z art. 3 pkt 2 lit. b dyrektywy 2015/849 państwa członkowskie są zobowiązane do objęcia obowiązkami z zakresu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu m.in. zakładów ubezpieczeń, zgodnie z definicją w art. 13 pkt 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/138/WE, w zakresie, w jakim prowadzą one działalność dotyczącą ubezpieczeń na życie objętą przepisami tej dyrektywy. Wymóg wynikający z dyrektywy 2015/849 został wdrożony w art. 2 ust. 1 pkt 8 poprzez nadanie statusu instytucji obowiązanych zakładom ubezpieczeń wykonującym działalność, o której mowa w dziale I załącznika do ustawy z dnia 11 września 2015 r. *o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej*, w tym krajowym zakładom ubezpieczeń, głównym oddziałom zagranicznych zakładów ubezpieczeń z siedzibą w państwie niebędącym państwem członkowskim Unii Europejskiej oraz oddziałom zagranicznych zakładów ubezpieczeń mających siedzibę w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej.

W art. 2 ust. 2 pkt 26 zdefiniowano pojęcie waluty wirtualnej. Intencją projektodawcy było objęcie zakresem tej definicji zarówno tzw. kryptowalut, jak i scentralizowanych walut wirtualnych. Użyte pojęcie jest dosłownym tłumaczeniem pojęcia „*virtual currencies*” stosowanego przez FATF dla określenia walut niebędących prawnymi środkami płatniczymi i obejmującego zarówno kryptowaluty (takie jak np. Bitcoin, Monero, Litecoin itp.), jak również dla określenia scentralizowanych walut wirtualnych (takie jak np. WebMoney czy PerfectMoney). Scentralizowana waluta wirtualna posiada jednego centralnego administratora, który zarządza ich wydawaniem i dystrybucją, a także prowadzi centralny rejestr płatności i posiada uprawnienie do wykupu jednostek danej waluty wirtualnej. Zgodnie z klasyfikacją FATF „*virtual currencies*” wraz z e-

money należą do tzw. „*digital currencies*”. Pojęciem „*virtual currencies*” posługuje się również projekt V AMLD.

W art. 2 ust. 2 pkt 24 zdefiniowano pojęcie trustu. Dyrektywa 2015/849 w wielu przepisach posługuje się tym pojęciem, w związku z czym przyjęto, że prawidłowa transpozycja przepisów dyrektywy 2015/849 będzie wymagać posłużenia się tym terminem również w przepisach projektu. W związku z faktem, że polskie prawo nie definiuje instytucji trustu, a rolą przepisów o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu nie jest wdrażanie do polskiego prawa tego rodzaju konstrukcji, w definicji nawiązano do przepisów prawa obcego. Jednocześnie zdefiniowano istotne elementy umowy (stosunku prawnego), których wystąpienie będzie wiązać się z kwalifikacją danej umowy (stosunku prawnego), jako trustu w rozumieniu ustawy, mając na celu objęcie definicją możliwe szerokiego zakresu umów (stosunków prawnych) rozpoznawanych przez prawo innych państw, których istota obejmuje sprawowanie zarządu powierniczego nad wartościami majątkowymi. W ocenie projektodawcy przyjęta szeroka definicja trustu sprawia, że brak jest potrzeby odrębnego implementowania przepisów dyrektywy 2015/849 nakazujących stosować wymagania dotyczące trustów w stosunku do innych porozumień prawnych, tj. fundacji o charakterze prywatnym.

Art. 4 będący odpowiednikiem art. 10c ustawy o p.p.p.f.t. realizuje opcję narodową przewidzianą w art. 2 ust. 5 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/847 z dnia 20 maja 2015 r. w sprawie informacji towarzyszących transferom środków pieniężnych i uchylenia rozporządzenia (WE) nr 1781/2006 (Dz. Urz. UE L 141 z 05.06.2016, str. 1), (zwanego dalej „rozporządzeniem 2015/847”) pozwalającą na wyłączenie w przepisach prawa krajowego stosowania przepisów rozporządzenia 2015/847 w odniesieniu do transferów środków pieniężnych spełniających przesłanki określone w tym przepisie.

W art. 6 zawarto obowiązek wyznaczenia w instytucji obowiązanej osoby pełniącej funkcję kadry kierowniczej wyższego szczebla. Przepisy dyrektywy 2015/849 uzależniają prawidłowość realizacji niektórych obowiązków instytucji obowiązanych od czynności podejmowanych przez kadrę kierowniczą wyższego szczebla. Przepis wprost nakłada obowiązek wyznaczenia takich osób.

W art. 8 określono obowiązek wyznaczenia przez instytucje obowiązane pracownika odpowiedzialnego za nadzór nad zgodnością działalności instytucji obowiązanej

z przepisami o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (tzw. „*compliance officer-a*”). Obowiązek wyznaczenia takiego pracownika znajduje swoje źródło w art. 8 ust. 4 dyrektywy 2015/849. Osoba ta zgodnie z zapisem art. 33 ust. 2 dyrektywy 2015/849 będzie odpowiedzialna m.in. za przekazywanie w imieniu instytucji obowiązanej informacji o powziętych podejrzeniach popełnienia przestępstwa prania pieniędzy, finansowania terroryzmu albo innych przestępstw lub przestępstwa skarbowych.

W rozdziale 2 określono: organy administracji rządowej właściwe w sprawach przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, zadania Generalnego Inspektora, zasady współpracy z Generalnym Inspektorem, procedurę sporządzania rocznego sprawozdania przedstawianego przez Generalnego Inspektora Prezesowi Rady Ministrów, zasady wyłączenia Generalnego Inspektora od wykonywania zadań, kwestie delegacji osób zatrudnionych w innych organach i jednostkach administracji publicznej do pracy w jednostce organizacyjnej wspomagającej Generalnego Inspektora w realizowaniu jego zadań.

Zgodnie z art. 10 organami administracji rządowej właściwymi w sprawach przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, zwanymi dalej „organami informacji finansowej”, są minister właściwy do spraw finansów publicznych, jako naczelny organ informacji finansowej, oraz Generalny Inspektor Informacji Finansowej. Na podstawie przyjętego założenia Generalny Inspektor jest powoływany i odwoływany przez Prezesa Rady Ministrów na wniosek ministra właściwego do spraw finansów publicznych (po zasięgnięciu opinii ministra – członka Rady Ministrów właściwego do spraw koordynowania działalności służb specjalnych). Generalny Inspektor jest sekretarzem lub podsekretarzem stanu w urzędzie obsługującym ministra właściwego do spraw finansów publicznych.

W art. 11 wymieniono warunki, jakie powinna spełniać osoba, która będzie pełniła funkcję Generalnego Inspektora.

Art. 12 ust. 1 wskazuje podstawowe zadania Generalnego Inspektora, tj. przetwarzanie informacji w trybie określonym w ustawie oraz podejmowanie innych działań w celu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (przy czym wymieniono najważniejsze czynności wykonywane przez Generalnego Inspektora, nie zamykając jednak ich katalogu). Generalny Inspektor jest ponadto administratorem

systemu teleinformatycznego, służącego gromadzeniu, przetwarzaniu i analizie informacji zgodnie z przepisami ustawy (art. 12 ust. 4).

Swoje zadania Generalny Inspektor wykonuje przy pomocy jednostki organizacyjnej wyodrębnionej w urzędzie obsługującym ministra właściwego do spraw finansów publicznych (art. 12 ust. 2).

Mając na względzie fakt, że czasami ewentualne informacje uzasadniające podejrzenie prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu mogą być również w posiadaniu innych podmiotów niż instytucje obowiązane czy jednostki współpracujące, przyznano Generalnemu Inspektorowi uprawnienie do przetwarzania – w celu przeciwdziałania ww. przestępstwom – informacji przekazanych przez takie podmioty (art. 13).

Art. 14 określa obowiązek przedstawiania przez Generalnego Inspektora sprawozdania Prezesowi Rady Ministrów, za pośrednictwem ministra właściwego do spraw finansów publicznych. Roczne sprawozdanie ze swojej działalności Generalny Inspektor przedkłada w ciągu 3 miesięcy od zakończenia roku, za który jest składane sprawozdanie. W przepisie wymieniono enumeratywnie kategorie danych, które powinny być w nim zawarte w celu oceny efektywności krajowego systemu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu. Część z nich będzie przekazywana do Generalnego Inspektora przez Ministra Sprawiedliwości oraz podmioty wskazane w art. 101 i 126 ust. 2.

Zakres ww. danych uwzględnia wymogi wynikające z art. 44 dyrektywy 2015/849, który zobowiązuje państwa członkowskie do prowadzenia i przekazywania Komisji Europejskiej statystyk, mających na celu przegląd skuteczności systemów zwalczania prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu w państwach członkowskich. Podkreślić należy, że wskazanie konkretnych kategorii danych nie ogranicza rozszerzenia sprawozdania o inne informacje – katalog kategorii danych nie jest zamknięty. Nie jest możliwe i uzasadnione enumeratywne podanie wszystkich kategorii informacji, które mogą zostać zamieszczone w rocznym sprawozdaniu.

W art. 15 opisano zasady wyłączenia Generalnego Inspektora oraz pracowników jednostki, o której mowa w art. 12 ust. 2 ustawy, od wykonywania większości zadań (wskazanych w przepisie) w przypadku wystąpienia okoliczności mogących wzbudzić wątpliwości co do ich bezstronności, np. związanych ze sprawami dotyczącymi ich praw lub obowiązków albo praw lub obowiązków ich małżonków lub osób pozostających z

nimi faktycznie we wspólnym pożyciu, krewnych i powinowatych do drugiego stopnia albo osób związanych z nimi z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli.

Zgodnie z art. 16 na wniosek Generalnego Inspektora do pracy w jednostce, o której mowa w art. 12 ust. 2, mogą zostać oddelegowani pracownicy lub funkcjonariusze jednostek i organów podlegających ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych i administracji oraz Szefowi Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego czy Szefowi Centralnego Biura Antykorupcyjnego (ust. 1). Przepis przewiduje także, że Minister Obrony Narodowej w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych może skierować żołnierzy zawodowych do pełnienia służby w ww. jednostce (ust. 3).

Art. 17 tworzy mechanizm do pozyskiwania oraz przetwarzania przez Generalnego Inspektora informacji istotnych dla realizacji jego zadań. W praktyce organów odpowiedzialnych za przeciwdziałanie praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu dochodzi do sytuacji, w których podmioty inne niż instytucje obowiązane, w tym podmioty umiejscowione poza granicami RP, dysponują informacjami użytecznymi z punktu widzenia realizacji zadań polskiej jednostki analityki finansowej, jak również wykazują wolę, a często wręcz występują z inicjatywą przekazania tego rodzaju informacji. W związku z powyższym koniecznym stało się stworzenie podstawy prawnej dla Generalnego Inspektora do gromadzenia oraz przetwarzania informacji pochodzących z takich źródeł.

Art. 18 określa zasady udostępniania informacji posiadanych przez Generalnego Inspektora kontrolerom Najwyższej Izby Kontroli. Jego zakres nie odbiega od treści art. 7 obecnie obowiązującej ustawy o p.p.p.f.t.

W rozdziale 3 określono zasady funkcjonowania Komitetu Bezpieczeństwa Finansowego, jako ciała o charakterze opiniodawczo-doradczym działającego przy Generalnym Inspektorze Informacji Finansowej. W art. 19 ust. 2 projektodawca określił zakres zadań Komitetu, do którego należy zaliczyć w szczególności:

- 1) opiniowanie krajowej oceny ryzyka prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu;
- 2) wydawanie opinii w zakresie zasadności zastosowania zaleceń Komisji Europejskiej, o których mowa w art. 6 ust. 4 dyrektywy 2015/849;
- 3) opiniowanie strategii, o której mowa w art. 31 ust. 1, a także dokonywanie przeglądu postępów w jej realizacji;

- 4) wydawanie rekomendacji dotyczących zastosowania wobec danej osoby lub podmiotu szczególnych środków ograniczających;
- 5) opiniowanie wniosków o uznaniu za bezprzedmiotowe stosowania wobec osoby lub podmiotu szczególnych środków ograniczających;
- 6) dokonywanie analiz i ocen rozwiązań prawnych z zakresu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu;
- 7) przedstawianie opinii o potrzebie dokonania zmian przepisów o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu.

Celem funkcjonowania Komitetu jest zapewnienie rzeczywistego wsparcia dla Generalnego Inspektora poprzez ustanowienie platformy wymiany wiedzy i doświadczeń w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu.

Projekt zakłada, że przewodniczącym Komitetu będzie Generalny Inspektor, zaś wiceprzewodniczącym kierujący jednostką organizacyjną wyodrębnioną w urzędzie obsługującym ministra właściwego do spraw finansów publicznych, w celu świadczenia pomocy Generalnemu Inspektorowi przy wykonywaniu jego zadań. W skład Komitetu zostaną powołani przedstawiciele ministra właściwego do spraw wewnętrznych, Ministra Sprawiedliwości, ministra właściwego do spraw zagranicznych, Ministra Obrony Narodowej, ministra właściwego do spraw gospodarki, ministra właściwego do spraw finansów publicznych, ministra właściwego do spraw informatyzacji, ministra – członka Rady Ministrów właściwego do spraw koordynowania działalności służb specjalnych, Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego, Prezesa Narodowego Banku Polskiego, Komendanta Głównego Policji, Komendanta Głównego Żandarmerii Wojskowej, Komendanta Głównego Straży Granicznej, Prokuratora Krajowego, Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Szefa Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Szefa Agencji Wywiadu, Szefa Służby Wywiadu Wojskowego, Szefa Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Szefa Krajowej Administracji Skarbowej, Szefa Biura Bezpieczeństwa Narodowego. Z uwagi na zakres przewidzianych zadań członkowie Komitetu poza wiedzą z zakresu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu muszą dodatkowo spełniać wymagania określone w przepisach o ochronie informacji niejawnych w zakresie dostępu do informacji niejawnych o klauzuli nie niższej niż „tajne”. Ponadto projekt zakłada, że bieżącą obsługę prac Komitetu zapewni Sekretarz Komitetu powołany przez Przewodniczącego Komitetu. Ze względu na zakres zadań Komitetu, których realizacja może wymagać przetwarzania informacji niejawnych

objętych klauzulą tajności „ściśle tajne”, odpowiedzialny za obsługę prac Komitetu Sekretarz musi spełniać wymagania określone w przepisach o ochronie informacji niejawnych w zakresie dostępu do informacji niejawnych o najwyższej klauzuli tajności.

Przyjęto ponadto założenie, że posiedzenia Komitetu będą odbywać się co najmniej trzy razy w roku, uznając to jako minimalny czas spotkań. Jednocześnie pozostawiono inicjatywę zwoływania posiedzeń w zależności od aktualnych potrzeb przez Przewodniczącego Komitetu. Stosownie do art. 23 posiedzenia Komitetu odbywać się mają w obecności co najmniej połowy składu Komitetu, zaś rozstrzygnięcia zapadać mają w drodze głosowania zwykłą większością głosów, przy czym głos Przewodniczącego, a pod jego nieobecność głos wiceprzewodniczącego – ma moc rozstrzygającą. Szczegółowy sposób i tryb działania Komitetu określać ma przyjęty przez Komitet i zatwierdzony przez Generalnego Inspektora regulamin.

Przepisy rozdziału 4 wprowadzają do projektu ustawy wymogi wynikające z sekcji 2 rozdziału I dyrektywy 2015/849, która zobowiązuje państwa członkowskie do działań opartych o analizę ryzyka. Przepisy dyrektywy 2015/849 w tej materii stanowią odzwierciedlenie stosownych rekomendacji FATF, w tym przede wszystkim rekomendacji FATF nr 1 dot. oceny ryzyka i stosowania podejścia opartego na ryzyku (ang. *Assessing risks and applying a risk-based approach*).

U podstaw podejścia opartego na analizie ryzyka znajduje się konieczność identyfikacji, zrozumienia i ograniczenia przez państwa członkowskie Unii Europejskiej dotyczącego ryzyka w zakresie prania pieniędzy i finansowania terroryzmu. Wyniki oceny ryzyka należy w stosownych przypadkach udostępniać w sposób terminowy instytucjom obowiązującym w celu umożliwienia im identyfikacji, zrozumienia i zarządzania własnymi czynnikami ryzyka oraz ograniczenia ich. Jednocześnie ocena ryzyka ma być regularnie aktualizowana. Oprócz tego, w celu jeszcze lepszego identyfikowania, zrozumienia i zarządzania czynnikami ryzyka na szczeblu UE oraz ograniczania ich państwa członkowskie powinny udostępniać wyniki swoich ocen ryzyka: sobie wzajemnie, Komisji Europejskiej oraz Europejskiemu Urzędowi Nadzoru Bankowego, Europejskiemu Urzędowi Nadzoru Ubezpieczeń i Pracowniczych Programów Emerytalnych i Europejskiemu Urzędowi Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych (zwanymi dalej „europejskimi urzędami nadzoru”).

Mając na uwadze powyższe, w przepisach niniejszego rozdziału znalazły się podstawowe zasady przygotowania krajowej oceny ryzyka prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu (zwanej dalej „krajową oceną ryzyka”) wraz z odniesieniem do terminów jej aktualizacji.

Projektowany art. 25 ustawy nakłada na Generalnego Inspektora obowiązek przygotowania krajowej oceny ryzyka. Powinna ona uwzględniać wnioski ze sprawozdania z ponadnarodowej oceny ryzyka prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu wskazane w art. 6 ust. 1–3 dyrektywy 2015/849. Termin przygotowania pierwszej krajowej oceny ryzyka wskazany w art. 189 określono na 12 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy. Generalny Inspektor będzie aktualizował krajową ocenę ryzyka w zależności od potrzeb, jednak nie rzadziej niż raz na 2 lata, czyli w cyklach takich jak w przypadku aktualizowania sprawozdania z ponadnarodowej oceny ryzyka prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu, przygotowywanej przez Komisję Europejską zgodnie z przepisami dyrektywy 2015/849.

Z uwagi na to, że krajowy system przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu opiera się na działaniach wielu różnych organów i jednostek administracji publicznej, zobowiązano je do przekazywania Generalnemu Inspektorowi informacji lub dokumentów mogących mieć wpływ na krajową ocenę ryzyka (art. 26 ust. 1). Obowiązek nałożony na jednostki współpracujące został uzupełniony o uprawnienie Generalnego Inspektora do żądania tego rodzaju informacji lub dokumentów (art. 26 ust. 2).

Implementując art. 8 dyrektywy 2015/849, zobowiązano instytucje obowiązane do podjęcia odpowiednich działań w celu zidentyfikowania i ocenienia ich ryzyka związanego z praniem pieniędzy i finansowaniem terroryzmu (art. 27 ust. 1). Przy sporządzaniu tej oceny instytucje obowiązane mogą posilkować się krajową oceną ryzyka, jak również sprawozdaniem Komisji Europejskiej z ponadnarodowej oceny ryzyka prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu (art. 27 ust. 2).

Termin przygotowania pierwszej oceny ryzyka przez każdą instytucję obowiązaną został wskazany w art. 190. Zgodnie z nim instytucja obowiązana sporządza ją niepóźniej niż w ciągu 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy. Przygotowuje ją w formie papierowej lub elektronicznej (art. 27 ust. 3). Instytucja obowiązana aktualizuje swoją ocenę ryzyka nie rzadziej niż co 2 lata, czyli w cyklach tej samej długości, co w przypadku aktualizacji krajowej oceny ryzyka lub w razie potrzeby, zwłaszcza w związku ze zmianami

czynników ryzyka dotyczących klientów, państw lub obszarów geograficznych, produktów, usług, transakcji lub kanałów ich dostaw albo dokumentów. Swoje oceny ryzyka instytucje obowiązane mogą udostępniać organom samorządów zawodowych lub stowarzyszeń, skupiających te instytucje (art. 27 ust. 4), co odpowiada zasadom współpracy pomiędzy instytucjami obowiązanymi a ich samorządami zawodowymi, określonym w art. 8 ust. 2 w związku z art. 13 ust. 4 dyrektywy 2015/849.

W celu przygotowania lub aktualizacji krajowej oceny ryzyka Generalny Inspektor został wyposażony w uprawnienie żądania od instytucji obowiązanym przekazania przygotowanych przez nie ocen ryzyka oraz innych informacji mogących mieć wpływ na krajową ocenę ryzyka (art. 28 ust. 1). Instytucje obowiązane mogą wywiązać się z tego obowiązku, przekazując te dokumenty i informacje za pośrednictwem ww. organów samorządów zawodowych i stowarzyszeń (art. 28 ust. 2).

Podstawowe elementy składowe krajowej oceny ryzyka zostały określone w art. 29 ust. 1. Jednocześnie w art. 29 ust. 2 wskazano, że w krajowej ocenie ryzyka mogą być opisane ryzyka typowe dla poszczególnych rodzajów instytucji obowiązanym. W takim przypadku instytucje obowiązane nie będą miały obowiązku ich ponownego dokumentowania w swoich ocenach ryzyka.

Kolejne przepisy określają procedurę przygotowania krajowej oceny ryzyka oraz strategii przygotowanej na jej podstawie.

Zgodnie z art. 29 ust. 3 Generalny Inspektor przedstawia krajową ocenę ryzyka do zaopiniowania przez Komitet Bezpieczeństwa Finansowego. Po zaopiniowaniu jej przez Komitet, krajowa ocena ryzyka jest przekazywana do akceptacji ministrowi właściwemu do spraw finansów publicznych (art. 30 ust. 1). Po uzyskaniu tej akceptacji krajowa ocena ryzyka podlega publikacji w Biuletynie Informacji Publicznej. Publikacją nie będzie objęta część oceny ryzyka zawierająca informacje niejawne.

Zgodnie z zamysłem projektodawcy, wnioski sformułowane podczas przygotowania oceny ryzyka prania pieniędzy i finansowania terroryzmu zostaną uwzględnione w strategii przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (art. 31 ust. 1). Jest to implementacja wymogu wynikającego z art. 7 ust. 4 lit. a dyrektywy 2015/849, zgodnie z którym każde państwo członkowskie Unii Europejskiej wykorzystuje przygotowane krajowe oceny ryzyka do poprawy swojego systemu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu.

Podobnie jak w przypadku krajowej oceny ryzyka, strategia będzie przekazywana do zaopiniowania przez Komitet Bezpieczeństwa Finansowego, a następnie do akceptacji przez ministra właściwego do spraw finansów publicznych. Z uwagi na to, że będzie ona zawierała plan działań do realizacji, którego podjęcie przez różne organy i jednostki administracji publicznej będzie konieczne, strategia będzie przedstawiana Radzie Ministrów w celu jej przyjęcia (art. 32 ust. 1 i 2). Strategia będzie przyjmowana przez Radę Ministrów w drodze uchwały. Generalny Inspektor, jako organ koordynujący realizację strategii, będzie gromadził informacje o sposobie wykorzystania zaleceń zawartych w strategii oraz o działaniach podjętych na podstawie tych zaleceń. W zależności od tego, czy adresatem zawartych w strategii zaleceń będą organy administracji rządowej, czy jednostki współpracujące inne niż organy administracji rządowej, rozróżniono odmienne sposoby ich wykorzystania. Informacje będą przekazywane Generalnemu Inspektorowi nie rzadziej niż raz na 6 miesięcy, licząc od dnia ogłoszenia strategii w Monitorze Polskim (art. 32 ust. 3).

Strategia będzie aktualizowana każdorazowo w przypadku zmiany krajowej oceny ryzyka lub w związku z wdrożeniem zaleceń Komisji Europejskiej, o których mowa w art. 6 ust. 4 dyrektywy 2015/849 (art. 31 ust. 2).

W rozdziale 5 określono zasady stosowania przez instytucje obowiązane środków bezpieczeństwa finansowego. Art. 33 ust. 1 statuuje obowiązek instytucji obowiązanych do zastosowania środków bezpieczeństwa finansowego. Konkretyzacja poszczególnych wymagań związanych z prawidłową realizacją tego obowiązku jest uregulowana w kolejnych artykułach rozdziału 5 projektu. Obecnie obowiązek ten jest określony w art. 8b ust. 1 o p.p.p.f.t. Projekt ustawy pozostaje przy ugruntowanej na tle obecnych przepisów terminologii i konsekwentnie na określenie „środków należytej staranności wobec klienta” posługuje się terminem „środki bezpieczeństwa finansowego”.

Zgodnie z art. 13 ust. 2 dyrektywy 2015/849, korespondującym treścią z rekomendacji FATF nr 10, na instytucjach obowiązanych ciąży obowiązek zastosowania każdego ze środków bezpieczeństwa finansowego. Art. 33 ust. 4 transponuje do krajowego porządku prawnego, wynikającą również z art. 13 ust. 2 dyrektywy 2015/849 zasadę, że zakres środków bezpieczeństwa finansowego zastosowanych w danym przypadku jest uzależniony od stopnia rozpoznanego ryzyka prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu związanego z danymi stosunkami gospodarczymi lub transakcją okazjonalną.

W celu określenia właściwego dla danych stosunków gospodarczych lub transakcji okazjonalnej zakresu środków bezpieczeństwa finansowego, instytucja obowiązana powinna najpierw rozpoznać związane z nimi ryzyko prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu, a następnie dokonać oceny rozpoznanego ryzyka (art. 33 ust. 2).

W art. 33 ust. 3 zawarto otwarty katalog elementów stosunków gospodarczych lub transakcji okazjonalnych, które powinny być wzięte pod uwagę w procesie rozpoznania oraz oceny ryzyka prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu związanych z danymi stosunkami gospodarczymi lub transakcją okazjonalną.

Art. 34 ust. 1 zawiera katalog środków bezpieczeństwa finansowego. Zakres przedmiotowy katalogu co do zasady pokrywa się z tym zawartym w art. 8b ust. 3 ustawy o p.p.p.f.t. Została zmieniona redakcja przepisu określającego obowiązki instytucji obowiązane związane z identyfikacją beneficjenta rzeczywistego. W sposób jednoznaczny wskazano, że na instytucji obowiązanej ciąży obowiązek identyfikacji beneficjenta rzeczywistego, a nie jedynie podjęcia działań w celu jego identyfikacji.

W art. 34 ust. 2 zawarto wynikający z art. 13 ust. 1 zdanie ostatnie dyrektywy 2015/849 obowiązek podjęcia przez instytucje obowiązane działań obejmujących identyfikację i weryfikację tożsamości osoby upoważnionej do działania w imieniu klienta oraz jej umocowania do działania w imieniu klienta.

Art. 34 ust. 3 implementuje do przepisów ustawy wymóg wynikający z art. 13 ust. 4 dyrektywy 2015/849 i wprowadza obowiązek wykazania na żądanie właściwych organów zastosowania środków bezpieczeństwa finansowego. W celu umożliwienia właściwym organom realizacji ww. żądań wprost statuowano obowiązek instytucji obowiązanych do dokumentowania zastosowanych środków bezpieczeństwa finansowego.

W art. 35 ust. 1 określono zasady dotyczące momentu, w którym środki bezpieczeństwa finansowego powinny być zastosowane. Art. 35 ust. 1 pkt 2 lit. b jest adresowany do instytucji obowiązanych przeprowadzających w formie transakcji okazjonalnych transakcje transferów środków pieniężnych. W ustawie o p.p.p.f.t. momentu stosowania środków bezpieczeństwa finansowego dotyczy art. 8b ust. 4. Art. 35 transponuje do przepisów projektowanej ustawy zapisy art. 11 dyrektywy 2015/849. W art. 35 ust. 2 wprowadzono do projektu ustawy zapisy art. 14 ust. 5 dyrektywy 2015/849, nakładające na instytucje obowiązane stosowanie środków również w odniesieniu do obecnych

klientów. Obowiązek ten realizowany powinien być w sposób periodyczny z uwzględnieniem stopnia rozpoznanego ryzyka prania pieniędzy i finansowania terroryzmu. Przesłankę do zastosowania środków bezpieczeństwa w stosunku do klientów, z którymi nawiązano już stosunki bezpieczeństwa finansowego, powinna stanowić w szczególności informacja o zmianie uprzednio uzyskanych danych dotyczących klienta. Art. 35 ust. 1 pkt 3 zawiera regulację adresowaną do instytucji obowiązanych określonych w art. 2 ust. 1 pkt 23 projektu, tj. przedsiębiorców przyjmujących i dokonujących płatności za towary w gotówce. Przeprowadzenie przez te instytucje obowiązań transakcji gotówkowej o równowartości 10 000 euro skutkuje koniecznością zastosowania środków bezpieczeństwa finansowego. Art. 35 ust. 1 pkt 4 zawiera specyficzną regulację adresowaną do instytucji obowiązanych z sektora gier hazardowych.

Art. 39 ust. 1 wprowadza do projektu ustawy wyrażoną w art. 14 ust. 1 dyrektywy 2015/849 zasadę, zgodnie z którą środki bezpieczeństwa finansowego, związane z identyfikacją i weryfikacją tożsamości klienta oraz beneficjenta rzeczywistego, powinny zostać zastosowane przed nawiązaniem stosunków gospodarczych lub przeprowadzeniem transakcji okazjonalnej. W kolejnych ustępach art. 39 określono wyjątki od zasady wyrażonej w ust. 1, zgodnie z którymi w określonych przypadkach jest możliwe zastosowanie niektórych środków bezpieczeństwa finansowego w czasie lub już po nawiązaniu stosunków gospodarczych lub przeprowadzeniu transakcji okazjonalnej, przy jednoczesnym ograniczeniu ryzyka prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu.

Zgodnie z art. 39 ust. 3, wdrażającym zapisy art. 14 ust. 3 dyrektywy 2015/849 instytucje finansowe i kredytowe mogą zawrzeć umowę o prowadzenie rachunku bankowego, rachunku papierów wartościowych lub rachunku zbiorczego pod warunkiem, że środki bezpieczeństwa finansowego, związane z identyfikacją oraz weryfikacją tożsamości klienta i beneficjenta rzeczywistego zostaną zastosowane przed przeprowadzeniem transakcji z wykorzystaniem tych rachunków. Przepis ten znajdzie zastosowanie wyłącznie do tych instytucji obowiązanych, które w zakresie swojej działalności zawierają z klientami umowy o oprowadzenie tego rodzaju rachunków.

W art. 36 zawarto minimalne wymogi w zakresie stosowania środka bezpieczeństwa finansowego polegającego na identyfikacji klienta oraz beneficjenta rzeczywistego. Wskazano minimalny zakres danych, który instytucja obowiązana winna ustalić w celu

zapewnienia, że w sposób dostateczny zidentyfikowała klienta. Zakres danych beneficjentów rzeczywistych gromadzonych obowiązkowo został ograniczony ze względu na fakt, że w znaczącej liczbie przypadków instytucje obowiązane nie mają bezpośredniego kontaktu z beneficjentem rzeczywistym klienta i nie są w stanie uzyskać takich samych dokumentów dotyczących tożsamości beneficjenta rzeczywistego, jakie mogą uzyskać w odniesieniu do tożsamości klienta. Ze względu na fakt, że w znacznej liczbie przypadków stosowania środka bezpieczeństwa finansowego obejmującego identyfikację beneficjenta rzeczywistego instytucje obowiązane nie będą miały bezpośredniego kontaktu z tymi osobami, dopuszczono wyraźnie, aby przetwarzanie informacji o beneficjentach rzeczywistych odbywało się bez wiedzy tych osób. Ze względu na fakt, że nowe dokumenty dowodów osobistych nie będą zawierać informacji o adresie zameldowania, a także ze względu na fakt, że informacje o adresie zamieszkania nie stanowią danych jednoznacznie identyfikujących osobę fizyczną, informacje dotyczące adresu zamieszkania klienta nie będą obligatoryjnie objęte obowiązkiem ustalenia przez instytucje obowiązane, niemniej art. 36 ust. 1 pkt 1 lit. e stwarza dla instytucji obowiązanych podstawę prawną do przetwarzania tego rodzaju informacji. Wskazany w art. 36 ust. 1 pkt 2 lit. e zakres danych identyfikacyjnych osób reprezentujących klienta będącego osobą prawną lub jednostką organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej odpowiada danym tych osób ujawnianym w Krajowym Rejestrze Sądowym.

W art. 37 określono dokumenty cechujące się odpowiednim walorem wiarygodności, w oparciu o które powinna nastąpić weryfikacja danych identyfikacyjnych klienta. W stosunku do osób fizycznych weryfikacja powinna zostać przeprowadzona w oparciu o dokument stwierdzający na podstawie odrębnych przepisów tożsamość osoby fizycznej. W stosunku do osób prawnych lub jednostek organizacyjnych bez osobowości prawnej weryfikacja powinna zostać przeprowadzona w oparciu o dokument zawierający aktualne dane z wyciągu z rejestru sądowego lub w oparciu o inne dokumenty, dane lub informacje pochodzące z wiarygodnego i niezależnego źródła. Obecnie wymagania dotyczące weryfikacji tożsamości klienta są zawarte w art. 9a ustawy o p.p.p.f.t.

Art. 40 implementuje do projektu ustawy zapisy art. 13 ust. 5 i 6 dyrektywy 2015/849 i wprowadza wyjątek od ogólnej zasady, że środki bezpieczeństwa finansowego są stosowane wobec klienta. Wyjątek ten znajduje zastosowanie w działalności instytucji obowiązanych zawierających umowy ubezpieczenia. Ze względu na specyfikę ww.

umów ubezpieczenia, możliwość zawierania tego typu umów na rzecz osób trzecich oraz przenoszenia prawa z tytułu tych umów wprowadza się wymóg zastosowania środków bezpieczeństwa finansowego polegających na identyfikacji i weryfikacji tożsamości uprawnionych z tytułu tych umów. Ponadto w przypadku powzięcia informacji o przeniesieniu praw z tytułu umowy ubezpieczenia, instytucja obowiązana zawierająca tego typu umowy powinna zidentyfikować beneficjenta rzeczywistego podmiotu, na rzecz którego zostały przeniesione te prawa.

W art. 41 wprowadzono do projektu ustawy uregulowania zawarte w art. 14 ust. 4 dyrektywy 2015/849. Przepis stanowi odpowiednik art. 8b ust. 5 ustawy o p.p.p.f.t. Zgodnie z art. 41 ust. 1 instytucja obowiązana, która nie jest w stanie zastosować określonych środków bezpieczeństwa finansowego, nie nawiązuje stosunków gospodarczych, nie przeprowadza transakcji okazjonalnej, nie przeprowadza transakcji za pośrednictwem rachunku bankowego lub rozwiązuje stosunki gospodarcze. Jednocześnie w takiej sytuacji instytucja obowiązana powinna ocenić, czy okoliczności sytuacji, w której brak jest możliwości zastosowania środków bezpieczeństwa finansowego, dostarcza wystarczających przesłanek do uznania, że doszło do wykorzystania lub próby wykorzystania działalności instytucji obowiązanej dla celów mających związek z popełnieniem przestępstwa prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu, a co za tym idzie zmaterializował się po jej stronie obowiązek przekazania stosownego zawiadomienia Generalnemu Inspektorowi. W art. 41 ust. 3 wprowadzono do projektu wynikające z drugiego paragrafu art. 14 ust. 4 dyrektywy 2015/849 wyłączenie od stosowania obowiązków przewidzianych w dwóch pierwszych ustępach art. 41 w odniesieniu do instytucji obowiązanych, określonych w art. 2 ust. 1 pkt 14, a więc w odniesieniu do profesjonalistów świadczących pomoc prawną.

Art. 42 implementuje do projektu ustawy przepisy art. 15 i 16 dyrektywy 2015/849 dotyczące uproszczonych środków bezpieczeństwa finansowego. Zgodnie z art. 15 ust. 1 dyrektywy 2015/849 państwa członkowskie mogą zezwolić na stosowanie uproszczonych środków bezpieczeństwa finansowego w określonych sytuacjach, które co do zasady wiążą się z niższym ryzykiem prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu. Otwarty katalog przypadków, w których można uznać, że stosunki gospodarcze lub transakcja okazjonalna niosą ze sobą niskie ryzyko prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu, zawarto w art. 42 ust. 2. Jednakże inne zmienne elementy ryzyka współwystępujące w związku z danymi stosunkami gospodarczymi lub transakcją

okazjonalną mogą powodować, że pomimo faktu, iż dany przypadek będzie zawarty w katalogu, o którym mowa w art. 42 ust. 2, ryzyko prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu nie będzie mogło być uznane za niskie. Z tego względu instytucje obowiązane powinny przed zastosowaniem uproszczonych środków bezpieczeństwa finansowego upewnić się, że dane stosunki gospodarcze lub transakcja okazjonalna rzeczywiście charakteryzują się niskim ryzykiem prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu.

Art. 43 jest pierwszym z przepisów implementujących do projektu ustawy zapisy sekcji 3 rozdziału II dyrektywy 2015/849 regulujących stosowanie wzmożonych środków bezpieczeństwa finansowego. Obowiązek zastosowania wzmożonych środków bezpieczeństwa finansowego materializuje się w przypadku stosunków gospodarczych lub transakcji okazjonalnych wiążących się z podwyższonym ryzykiem prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu. Przykładowy katalog przypadków potencjalnie związanych z wyższym ryzykiem prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu sformułowano w art. 43 ust. 2. Katalog ten uwzględnia przede wszystkim przypadki oraz czynniki ryzyka określone w Załączniku III do dyrektywy 2015/849. Jako jeden z takich przypadków wskazano nawiązanie stosunków gospodarczych w nietypowych okolicznościach. W ocenie projektodawcy jest niewskazaniem dookreślenie przesłanki nietypowości nie tylko ze względu na fakt szerokiego zakresu podmiotowego pojęcia instytucji obowiązanej. Oczywiście jest bowiem, że inne okoliczności zostaną uznane za typowe/nietypowe w przypadku nawiązywania stosunków gospodarczych np. z podmiotem prowadzącym działalność w zakresie usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych, a inne w przypadku nawiązywania stosunków gospodarczych np. z bankiem. Art. 43 ust. 2 pkt 6 projektu określa „korzystanie z usług lub produktów sprzyjających anonimowości lub utrudniających identyfikację klienta...”, jako kolejny z przypadków, który może świadczyć o potencjalnie wyższym ryzyku prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu. W ocenie projektodawcy sformułowanie art. 43 ust. 2 pkt 6 dotyczy wyłącznie produktów lub usług, które mogłyby utrudniać lub uniemożliwiać instytucji obowiązanej identyfikację klienta (np. niektórych rodzajów tzw. „kart przedpłaconych”) i jest całkowicie „neutralne technologicznie”, tzn. nie odnosi się do rodzaju technologii przy wykorzystaniu, której nastąpi połączenie pomiędzy klientem, a instytucją obowiązaną. Art. 43 ust. 2 pkt 7 wdrażający do projektu zapisy pkt 2 lit. c załącznika III (w zw. z art. 18 ust. 3 dyrektywy 2015/849) dotyczy stosunków gospodarczych nawiązywanych lub utrzymywanych bez fizycznej obecności klienta. Przepis ten nie

określa dopuszczalnych sposobów ograniczenia ryzyka związanego z fizyczną nieobecnością klienta. Przykładowe sposoby ograniczenia tego ryzyka dotyczą tylko wskazanych w pkt 2 lit. c załącznika III sposobów związanych z użyciem podpisu elektronicznego. Intencją projektodawcy nie jest „ustawowe legitymizowanie” jakichkolwiek innych sposobów ograniczania ww. ryzyka, poza tymi, które wprost wynikają z załącznika III związanymi ze stosowaniem podpisu elektronicznego (dotyczy to w szczególności tzw. „przelewów weryfikacyjnych”).

Art. 43 ust. 3 nakłada na instytucje obowiązane obowiązek bieżącej analizy przeprowadzanych transakcji w celu wykrycia transakcji podejrzanych, tj. takich, których okoliczności mogą wskazywać na ich związek z przestępstwem prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu oraz transakcji nietypowych. Obowiązek prowadzenia tego typu analiz ma swoje źródło w art. 15 ust. 3 i art. 18 ust. 2 dyrektywy 2015/849.

Według art. 44 wprowadzającego do projektu ustawy regulację art. 18 ust. 1 i 2 dyrektywy 2015/849, zgodnie z którą wzmożone środki bezpieczeństwa finansowego powinny znaleźć zastosowanie w przypadku odnoszącym się do podmiotów mających miejsce zamieszkania lub siedzibę w państwie trzecim wysokiego ryzyka. Jednocześnie, zgodnie z art. 44 ust. 2, zasada określona w ust. 1 tego artykułu doznaje ograniczeń w stosunku do oddziałów instytucji obowiązanych lub jednostek zależnych z większościovym udziałem instytucji obowiązanych oraz oddziałów lub jednostek zależnych z większościovym udziałem podmiotów mających siedzibę na terytorium państwa członkowskiego UE oraz podlegających obowiązkowi wynikającym z przepisów o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, wydanym na podstawie dyrektywy 2015/849 i stosującym procedury z zakresu przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu. W stosunku do tych instytucji zakres stosowanych środków bezpieczeństwa finansowego powinien uwzględniać rozpoznany poziom ryzyka prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu.

Art. 45 implementuje do projektu ustawy uregulowania zawarte w art. 19 dyrektywy 2015/849. Zgodnie z tym przepisem instytucje obowiązane w przypadku nawiązania transgranicznych relacji korespondenckich z instytucją respondentem z państwa trzeciego oprócz środków bezpieczeństwa finansowego, o których mowa w art. 34 ust. 1, są zobowiązane do podjęcia określonych w tym przepisie dodatkowych działań mających na celu odpowiednie ograniczenie ryzyka prania pieniędzy i finansowania terroryzmu.

Art. 45 ust. 2 implementuje do projektu ustawy art. 24 dyrektywy 2015/849. Jego odpowiednikiem jest art. 9f ustawy o p.p.p.f.t. Przepis ten statuuje adresowany do instytucji obowiązanych będących instytucjami finansowymi lub kredytowymi zakaz nawiązywania i utrzymywania relacji korespondenckich z bankami fikcyjnym oraz z instytucjami finansowymi lub kredytowymi, o których wiadomo, że zawierają umowy o prowadzenia rachunków z bankami fikcyjnymi, określając jednocześnie w art. 41 ust. 2 pkt 1, co należy rozumieć pod pojęciem banku fikcyjnego.

Art. 46 wprowadza do projektu ustawy przepisy art. 20–23 dyrektywy 2015/849 dotyczące stosunków gospodarczych lub transakcji okazjonalnych związanych z osobami zajmującymi eksponowane stanowiska polityczne. W ust. 1 tego artykułu określa się kluczowy w kontekście kolejnych wymogów obowiązków instytucji obowiązanych do wdrożenia właściwych procedur umożliwiających identyfikację klientów lub ich beneficjentów rzeczywistych jako osób zajmujących eksponowane stanowiska polityczne. W celu realizacji tego obowiązku stworzono podstawę prawną umożliwiającą instytucjom obowiązanim uzyskanie od klientów oświadczeń, składanych pod rygorem odpowiedzialności karnej. Przepis ust. 2 precyzuje działania, jakie instytucja obowiązana powinna podjąć w związku z nawiązywaniem stosunków gospodarczych z osobą zajmującą eksponowane stanowisko polityczne. Przepis ust. 3 jest adresowany do instytucji obowiązanych zawierających umowy ubezpieczeń i nakłada na nie obowiązek podjęcia określonych działań w przypadku identyfikacji uprawnionego z tytułu tych umów jako osoby zajmującej eksponowane stanowisko polityczne. Zgodnie z ust. 5 wzmożone środki bezpieczeństwa finansowego oraz inne działania właściwe do stosowania w relacjach z osobami zajmującymi eksponowane stanowiska polityczne powinny być podejmowane również po zakończeniu piastowania przez daną osobę eksponowanego stanowiska politycznego w okresie, w którym z osobami takimi nadal wiązać się może wyższe ryzyko prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu. Okres ten nie powinien być krótszy niż 12 miesięcy. Zgodnie z ust. 6 wzmożone środki bezpieczeństwa finansowego oraz inne działania właściwe do stosowania w relacjach z osobami zajmującymi eksponowane stanowiska polityczne powinny być podejmowane również w relacjach z członkami rodziny lub osobami znanymi jako bliscy współpracownicy osób zajmujących eksponowane stanowiska polityczne.

Art. 47 wprowadza do projektu ustawy przepisy sekcji 4 rozdziału II dyrektywy 2015/849 dotyczące stosowania środków bezpieczeństwa finansowego przez podmioty trzecie.

Obecnie przepisy odnoszące się do korzystania z usług innych podmiotów w zakresie realizacji obowiązków instytucji obowiązanych są zawarte w art. 9h ustawy o p.p.p.f.t. Zgodnie z ust. 1 instytucje obowiązane mogą skorzystać z usług innego podmiotu przy stosowaniu środków bezpieczeństwa finansowego. W ust. 1 określono także warunki konieczne do spełniania celu skorzystania z usług innego podmiotu przy stosowaniu środków bezpieczeństwa finansowego. Zgodnie z ust. 2 odpowiedzialność za właściwe zastosowanie środków bezpieczeństwa finansowego ciąży na instytucji obowiązanej korzystającej przy stosowaniu tych środków z usług podmiotu trzeciego. W ust. 3 wprowadzono definicję „innego podmiotu”, z którego usług instytucja obowiązana może skorzystać przy stosowaniu środków bezpieczeństwa finansowego. Definicja ta obejmuje instytucje obowiązane lub ich zagraniczne odpowiedniki z państw, w których podmioty te są zobowiązane do stosowania środków bezpieczeństwa finansowego oraz podlegają właściwemu nadzorowi w sposób analogiczny do określonego w przepisach dyrektywy 2015/849. W ust. 4 wprowadzono zakaz korzystania z usług innych podmiotów mających siedzibę w państwie trzecim wysokiego ryzyka. Zakaz ten nie dotyczy podmiotów zależnych instytucji obowiązanych oraz podmiotów zależnych odpowiedników instytucji obowiązanych z innych państw członkowskich mających siedzibę w państwie trzecim wysokiego ryzyka wchodzących w skład grupy oraz w pełni stosujących procedury grupowe. W ust. 5 określono zasady bazowania przez instytucje obowiązane wchodzące w skład grupy na środkach bezpieczeństwa finansowego zastosowanych przez inne podmioty wchodzące w skład tej grupy.

W związku z treścią art. 48, na mocy którego instytucje obowiązane mogą powierzyć m.in. stosowanie środków bezpieczeństwa finansowego na podstawie umowy, np. agencyjnej lub umowy outsourcingu, zasady określone w art. 47 nie znajdują zastosowania w sytuacji, w której środki bezpieczeństwa finansowego będą stosowane przez podmiot, który jest traktowany jako część instytucji obowiązanej. W ust. 2 wprost wskazano, że odpowiedzialność za właściwe zastosowanie środków bezpieczeństwa finansowego w każdym przypadku ciąży na instytucji obowiązanej.

W art. 49 implementowano do projektu ustawy przepis art. 40 dyrektywy 2015/849 i określono zasady dotyczące przechowywania kopii dokumentów i informacji uzyskanych w wyniku stosowania środków bezpieczeństwa finansowego oraz dowodów przeprowadzenia i ewidencji transakcji. Wskazano pięcioletni okres przechowywania ww. dokumentów i informacji, którego upływ rozpoczyna się wraz z początkiem roku

kalendaryzowego następującego po roku kalendarzowym, w którym zakończono stosunki gospodarcze lub przeprowadzono transakcję okazjonalną. Zgodnie z art. 49 ust. 3 okres przechowywania dokumentacji lub informacji może być wydłużony o kolejne pięć lat na skierowane przed upływem podstawowego okresu przechowywania żądanie Generalnego Inspektora, o ile jest to konieczne w celu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu. Przewidziane w ust. 3 wydłużenie okresu przechowywania dokumentacji nie znajdzie zastosowania do wskazanych w ust. 4 „niefinansowych” instytucji obowiązanych, w tym m.in. osób wykonujących wolne zawody prawnicze, stowarzyszeń, fundacji. Ograniczenie wprowadzono w celu nienakładania na instytucje obowiązane, prowadzące działalność gospodarczą, jako osoby fizyczne lub niedysponujące odpowiednimi zasobami, jak stowarzyszenia lub fundacje, zbyt dolegliwych obowiązków. W ust. 5 zawarto odwołanie do przepisów ustawy z dnia 29 września 1994 r. *o rachunkowości* regulujących zasady przechowywania dokumentacji w przypadku przekształceń instytucji obowiązanych.

W art. 50 ust. 1 wprowadzono do projektu ustawy przepisy art. 8 ust. 3 i 4 dyrektywy 2015/849, zgodnie z którymi prawo krajowe powinno wymagać wprowadzenia na poziomie instytucji obowiązanych odpowiednich strategii, środków kontroli oraz procedur służących skutecznemu ograniczeniu ryzyka związanego z praniem pieniędzy i finansowaniem terroryzmu. Wymogi dotyczące wewnętrznej procedury w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu są zawarte obecnie w art. 10a ustawy o p.p.p.f.t. Wewnętrzna procedura stanowić ma akt wewnętrzny instytucji obowiązanej, w którym sprecyzowane zostaną zasady postępowania stosowane w instytucji obowiązanej w celu właściwego wywiązywania się z nałożonych na tę instytucję obowiązków z zakresu przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu. Określenie tych zasad powinno uwzględniać nie tylko cel, w jakim są wprowadzane, a więc właściwe ograniczanie i zarządzanie rozpoznany ryzykiem prania pieniędzy i finansowania terroryzmu, ale również charakter, rodzaj i rozmiar prowadzonej przez instytucję obowiązanej działalności. Zakres przedmiotowy wewnętrznej procedury instytucji obowiązanej określono w ust. 2. Zgodnie z ust. 3 wewnętrzna procedura instytucji obowiązanej, przed jej wdrożeniem, powinna uzyskać akceptację kadry kierowniczej wyższego szczebla.

Art. 51 uzupełnia zapis art. 50 i nakłada na instytucje obowiązane wchodzące w skład grupy wymóg uzupełnienia wewnętrznych regulacji obowiązujących na poziomie

poszczególnych instytucji obowiązanych o wewnętrzną regulację obowiązującą na poziomie grupy. Art. 51 implementuje do projektu ustawy art. 45 ust. 1 dyrektywy 2015/849. Ust. 2 określa zakres przedmiotowy procedury z zakresu przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu obowiązującej na poziomie grupy.

Art. 52 stanowi odpowiednik art. 10a ust. 4 ustawy o p.p.p.f.t. Przepis wprowadza do projektu ustawy wymogi wynikające z art. 46 ust. 1 dyrektywy 2015/849 i nakłada na instytucje obowiązane obowiązek zapewnienia udziału pracowników w programach szkoleniowych z zakresu przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu. Zakres programów szkoleniowych wdrażanych w poszczególnych instytucjach obowiązanych, zgodnie z art. 52 ust. 2, powinien uwzględniać specyfikę instytucji, w których jest wdrażany oraz zapewniać instytucji obowiązanej oraz jej pracownikom wiedzę i informacje pozwalające instytucji obowiązanej na prawidłową realizację jej obowiązków związanych z raportowaniem podejrzeń popełnienia przestępstwa prania pieniędzy, finansowania terroryzmu lub innych przestępstw lub przestępstw skarbowych.

W art. 53 nałożono obowiązek wprowadzenia na poziomie instytucji obowiązanych procedury zgłaszania rzeczywistych lub potencjalnych naruszeń przepisów z zakresu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu. Przepis wprowadza do projektu ustawy wymogi dotyczące tzw. „*whistleblowing-u*” wynikające z art. 61 ust. 3 dyrektywy 2015/849. Minimalne wymogi, które powinna spełniać procedura anonimowego zgłaszania naruszeń, przewidziano w art. 53 ust. 2.

Art. 54 wprowadza do projektu ustawy przepis art. 39 dyrektywy 2015/849 regulujący zasady wymiany informacji pomiędzy instytucjami obowiązany. Art. 54 ust. 1 ustanawia generalny zakaz informowania przez instytucje obowiązane lub osoby działające w ich imieniu o przekazaniu właściwym organom informacji na temat wartości majątkowych, w stosunku do których instytucja obowiązana powzięła podejrzenia, że wartości te pochodzą lub mogą pochodzić z działalności o charakterze przestępczym lub mieć związek z finansowaniem terroryzmu. Jest zakazane również przekazywanie informacji o prowadzonych analizach dotyczących prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu. Zakaz przekazywania informacji obejmuje zarówno klienta, którego dotyczy informacja o podejrzanych wartościach majątkowych, jak i jakichkolwiek osób trzecich. W art. 54 ust. 2 sformułowano wyjątki od zasady zakazu udostępniania informacji. Dopuszczono przekazywanie informacji o zastosowanych środkach bezpieczeństwa

finansowego oraz o przekazanych właściwym organom zawiadomieniach o podejrzanych wartościach majątkowych, które mogą być wymieniane pomiędzy podmiotami wchodzącymi w skład grupy oraz wymianę informacji pomiędzy instytucjami obowiązany należącymi, jak to określa dyrektywa 2015/849, do tej samej „kategorii zawodowej” w sytuacji, gdy informacje przekazane dotyczą tego samego klienta i tej samej transakcji.

Przepisy rozdziału 6 transponują do projektu ustawy wymogi związane z zapewnieniem ujawniania oraz dostępu do informacji o beneficjentach rzeczywistych podmiotów o charakterze korporacyjnym i innych podmiotów prawnych wynikające z rozdziału III dyrektywy 2015/849, w tym przede wszystkim z art. 30.

Art. 30 ust. 1 dyrektywy 2015/849 nakłada na państwa członkowskie obowiązek nałożenia na podmioty o charakterze korporacyjnym i inne podmioty prawne obowiązek wymogu dysponowania odpowiednimi, dokładnymi i aktualnymi informacjami o ich beneficjentach rzeczywistych, łącznie ze szczegółowymi informacjami o stosunkach łączących je z beneficjentami rzeczywistymi. Natomiast art. 30 ust. 3 dyrektywy 2015/849 nakłada na państwa członkowskie obowiązek zapewnienia przechowywania informacji o beneficjentach rzeczywistych podmiotów o charakterze korporacyjnym i innych podmiotów prawnych w centralnym rejestrze. Wyjaśnienie przyczyn, jakimi kierował się prawodawca europejski, ustanawiając oba ww. obowiązki, jest zawarte w motywie 14 preambuły dyrektywy 2015/849.

Prawidłowa transpozycja przepisów dotyczących informacji o beneficjentach rzeczywistych wymaga określenia zakresu podmiotowego i zdefiniowania na gruncie prawa krajowego pojęcia „podmioty o charakterze korporacyjnym i inne podmioty prawne”.

W prawie polskim brak jest przepisów pozwalających jednoznacznie określić, czy podmiot prawa ma charakter korporacyjny. Powszechnie przyjmuje się podział podmiotów prawa na oparte na substracie osobowym podmioty typu korporacyjnego oraz na oparte na substracie majątkowym podmioty typu zakładowego. Wyróżnia się także podmioty o charakterze mieszanym (korporacyjno-zakładowym lub zakładowo-korporacyjnym) charakteryzujące się specyficznym połączeniem elementów zakładowych i korporacyjnych. Powszechnie przyjmuje się, iż podmioty prawa typu korporacyjnego są zbiorowościami osób związanych z tym podmiotem stosunkiem

członkostwa, realizującymi wspólne cele oraz decydującymi o celach i aktywności korporacji.

W celu prawidłowego określenia zakresu podmiotowego pojęcie „podmioty o charakterze korporacyjnym i inne podmioty prawne” powinno być poddane zabiegom interpretacyjnym nie tylko przy zastosowaniu wykładni językowej, ale także przez pryzmat fundamentalnej zasady standardu FATF, tj. podejścia opartego o analizę ryzyka. Zgodnie z tą zasadą państwa powinny zidentyfikować, ocenić oraz zrozumieć ryzyka prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu występujące w danym kraju, oraz powinny podjąć działania mające na celu ocenę ryzyka i stosowanie środków nakierowanych na efektywne jego ograniczenie.

W związku z powyższym, zasadne wydaje się, aby katalog „podmiotów o charakterze korporacyjnym i innych podmiotów prawnym” obowiązanych do otrzymywania i posiadania informacji o beneficjentach rzeczywistych obejmował tylko te podmioty, których konstrukcja pozwala na ukrycie tożsamości osób fizycznych faktycznie wywierających decydujący wpływ na działania podejmowane przez takie podmioty i w stosunku do których zidentyfikowano ryzyko wykorzystania tych podmiotów w celu ukrycia tożsamości przestępców uczestniczących w procederze prania pieniędzy.

Ograniczenie zakresu podmiotowego pojęcia „podmioty o charakterze korporacyjnym i inne podmioty prawne” w stosunku do jego szerokiej, językowej wykładni koresponduje również z fundamentalną dla prawa europejskiego zasadą proporcjonalności.

Reasumując, wydaje się, iż niezależnie od zakresu i wzajemnej relacji elementów o charakterze korporacyjnym i osobowym w poszczególnych typach spółek, zarówno spółki osobowe, jak i spółki kapitałowe mieszczą się w zakresie pojęcia „podmiotów o charakterze korporacyjnym”. Ponadto z praktyki Generalnego Inspektora wynika, że spółki stanowią również podmioty powszechnie wykorzystywane przez przestępców do legalizacji środków pochodzących z działalności o charakterze przestępczym. Jednakże nie każdy typ spółki znany prawu polskiemu w tym samym stopniu jest narażony na wykorzystanie w przestępczym procederze. W związku z powyższym proponuje się wyłączenie spod obowiązku otrzymywania i posiadania odpowiednich, dokładnych i aktualnych informacji o beneficjentach rzeczywistych spółek partnerskich oraz spółek akcyjnych w rozumieniu przepisów *ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu*

obrotu oraz o spółkach publicznych. W odniesieniu do spółek partnerskich ich wyłączenie spod dysponowania informacjami o beneficjentach rzeczywistych jest motywowane specyficznym przeznaczeniem spółki partnerskiej jako podmiotu utworzonego przez wspólników w celu wykonywania wolnego zawodu, zasad uzyskania uprawnień pozwalających na wykonywanie tych zawodów oraz zasad odpowiedzialności za zobowiązania związane z wykonywaniem wolnego zawodu przez poszczególnych partnerów. Wyłączenie spod obowiązku otrzymywania i posiadania odpowiednich informacji o beneficjentach rzeczywistych w przypadku spółek akcyjnych w rozumieniu przepisów o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych jest uzasadnione odrębnie określonymi obowiązkami o charakterze informacyjnym, jak i znaczną fluktuacją akcjonariatu spółek publicznych.

Realizacja wymogów wynikających z art. 30 ust. 3 dyrektywy 2015/849 nastąpi poprzez ustanowienie systemu teleinformatycznego Centralnego Rejestru Beneficjentów Rzeczywistych (zwanego dalej „Rejestrem”). Organem właściwym w sprawach Rejestru będzie minister właściwy do spraw finansów publicznych. Tym samym zdecydowano się nie korzystać z przykładu zawartego w art. 30 ust. 3 dyrektywy 2015/849, wskazującego rejestry handlowe lub rejestry spółek państw członkowskich jako lokalizację rejestru informacji o beneficjentach rzeczywistych.

Art. 59 oraz art. 60 określają odpowiednio zakres danych objętych zgłoszeniem do rejestru oraz termin do ich zgłoszenia. Art. 61 wskazuje osoby odpowiedzialne za dokonanie oraz określa tryb dokonania zgłoszenia. W celu zapewnienia, aby dane gromadzone w Rejestrze były odpowiednie, dokładne i aktualne, zgłoszenie danych do Rejestru następuje pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań – art. 61 ust. 5.

Art. 62 oraz art. 71 zawierają upoważnienia ustawowe dla ministra właściwego do spraw finansów publicznych do określenia w formie rozporządzeń odpowiednio sposobu i trybu składania zgłoszeń do Rejestru oraz sposobu i trybu składania wniosków o udostępnienie informacji z Rejestru. Zarówno zgłaszanie informacji do Rejestru, jak i uzyskiwanie informacji z Rejestru, następować ma za pomocą środków komunikacji elektronicznej w formie dokumentów elektronicznych. Wzory tych dokumentów określone zostaną przez ministra właściwego do spraw finansów publicznych i umieszczone w centralnym

repozytorium wzorów dokumentów elektronicznych zgodnie z przepisami ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz. U. z 2017 r. poz. 570).

Należy podkreślić, że zasadą ma być nieodpłatne udostępnianie zainteresowanym informacji zgromadzonych w Rejestrze.

Art. 63 przewiduje niezwłoczne wprowadzanie do Rejestru informacji dotyczących beneficjentów rzeczywistych przekazywanych przez spółki, o których mowa w art. 58, a także niezwłoczne zasilanie Rejestru zaktualizowanymi informacjami o beneficjentach rzeczywistych. Zgodnie z art. 67 Rejestr jest jawny. W kontekście objęcia danych gromadzonych w Rejestrze zasadą pełnej jawności projektodawca wziął pod uwagę również uzasadnienie przedłożenia wniosku w sprawie V AMLD, które oprócz zwiększenia efektywności środków podejmowanych w celu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, wskazuje również na zapewnienie większej przejrzystości transakcji finansowych oraz podmiotów o charakterze korporacyjnym, czemu służyć ma przede wszystkim zagwarantowanie odpowiedniego poziomu dostępu do informacji dotyczących beneficjentów rzeczywistych podmiotów prawnych. Pokazuje to zmianę postrzegania systemów gromadzenia i upubliczniania informacji o beneficjentach podmiotów prawnych, jaka zaszła w prawie unijnym. Systemy takie nie są traktowane już jako wyłącznie instrumenty w walce z praniem pieniędzy oraz finansowaniem terroryzmu, a służyć mają szerszej pojętym celom, tj. przeciwdziałaniu unikaniu opodatkowania, ochronie bezpieczeństwa uczestników obrotu gospodarczego, poprzez zapewnienie im dostępu do informacji o potencjalnych kontrahentach, zapewnieniu właściwego poziomu ładu korporacyjnego, zwiększeniu kontroli informacji przez społeczeństwo obywatelskie, w tym przez media i organizacje społeczeństwa obywatelskiego oraz przyczynianiu się do utrzymania zaufania w kwestii uczciwości transakcji finansowych oraz systemu finansowego.

Stanowią więc narzędzia służące ochronie szczególnie ważnego interesu publicznego, czyli zapewnieniu bezpieczeństwa i porządku publicznego poprzez umożliwienie pozyskiwania informacji przez organy państwa, ale także przez podmioty spoza „dominium państwowego”, zaangażowane w system przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu informacji na potrzeby przeciwdziałania popełnianiu poważnych przestępstw godzących w konstytucyjne podstawy państwa. Należy

zauważyć, że dobrem naruszonym przez przestępstwo prania pieniędzy jest prawidłowość obrotu gospodarczego, a dopuszczanie do popełniania tego przestępstwa na szeroką skalę grozi naruszeniem zasad społecznej gospodarki rynkowej stanowiącej podstawę konstytucyjnie chronionego ustroju gospodarczego Rzeczypospolitej Polskiej. Udostępnianie informacji o beneficjentach rzeczywistych uczestnikom obrotu gospodarczego, szczególnie w kontekście powszechnych przypadków angażowania nieświadomych tego faktu przedsiębiorców w struktury mające na celu przestępcze wyłudzenia podatku od towarów i usług również należy ocenić pozytywnie w kontekście chronionych konstytucyjnie zasad wolności działalności gospodarczej oraz prawa własności. Ponadto objęcie informacji o beneficjentach rzeczywistych zasadą jawności sprzyja również realizacji gwarantowanej konstytucyjnie wolności pozyskiwania informacji.

W ocenie projektodawcy objęcie danych beneficjentów rzeczywistych zgromadzonych w Rejestrze zasadą pełnej jawności jest środkiem koniecznym do realizacji celów regulacji i pozostaje w ścisłym związku z wskazanymi powyżej wartościami konstytucyjnymi. Jednocześnie wydaje się, że proponowane rozwiązania nie naruszają w sposób nadmierny chronionego konstytucyjnie prawa do prywatności i autonomii informacyjnej. Należy bowiem zauważyć, że w zdecydowanej większości przypadków dane beneficjentów rzeczywistych, w tym dane o numerach PESEL, które ujawnione zostaną w Rejestrze, są już publicznie dostępne w Krajowym Rejestrze Sądowym. W związku z powyższym, w ocenie projektodawcy regulację art. 67, zakładającą jawność Rejestru należy uznać za proporcjonalną.

Przepisy rozdziału 7 projektu ustawy określają zasady gromadzenia informacji przez Generalnego Inspektora. W art. 72 wskazano transakcje, w odniesieniu do których na instytucji obowiązanej ciąży obowiązek informacyjny wobec Generalnego Inspektora. Są to tzw. „transakcje ponadprogowe”, czyli transakcje raportowane wyłącznie ze względu na ich wartość, bez konieczności stwierdzenia „elementu podejrzanoci”. Obowiązek gromadzenia informacji o „transakcjach ponadprogowych” nie wynika z przepisów dyrektywy 2015/849, niemniej tego typu informacje w różnym zakresie są gromadzone przez jednostki analityki finansowej szeregu państw członkowskich, a sama dyrektywa 2015/849 w motywie 37 preambuły wyraźnie dopuszcza tego typu możliwość. Proponowany zakres przedmiotowy uwzględnia również doświadczenia Generalnego Inspektora w przetwarzaniu informacji o „transakcjach ponadprogowych” gromadzonych

na podstawie obecnej ustawy, z których wynika, że nie wszystkie z tych informacji odznaczają się równym stopniem użyteczności.

W związku z powyższym zdecydowano się na ograniczenie zakresu informacji o „transakcjach ponadprogowych” pozyskiwanych przez Generalnego Inspektora. Celem proponowanych rozwiązań jest pozostawienie Generalnemu Inspektorowi możliwości śledzenia przepływów środków pieniężnych, zgodnie z podstawową zasadą prowadzenia finansowych postępowań analitycznych (ang. *follow the money*), bez konieczności każdorazowego zwracania się o informacje do instytucji obowiązanych. Jak wynika bowiem z praktyki Generalnego Inspektora informacje o „transakcjach ponadprogowych” są podstawowym źródłem informacji wykorzystywanym nie tylko w poszczególnych postępowaniach analitycznych, ale również na potrzeby prowadzenia analiz o charakterze strategicznym.

W art. 72 w ust. 1 w pkt 1 wskazano podlegające raportowaniu transakcje wpłat oraz wypłat gotówkowych. Informacje te pozwalają na pozyskanie wiedzy o środkach wpływających oraz wycofywanych z systemu finansowego. Art. 72 ust. 1 pkt 2 określa transakcje bezgotówkowe, głównie transferów środków pieniężnych, które pozwolą na identyfikację przepływów wartości majątkowych wewnątrz systemu finansowego. Przedmiotowe ograniczenie podlegających raportowaniu „transakcji ponadprogowych” przyczyni się do ograniczenia obowiązków informacyjnych tych instytucji obowiązanych, które bezpośrednio nie wykonują wskazanych w przepisach „transakcji ponadprogowych”. Rozwiązanie to koresponduje z sygnałami pochodzącymi od organizacji zrzeszających instytucje obowiązane, które wielokrotnie wskazywały, że na gruncie obecnie obowiązujących przepisów jedno zdarzenie gospodarcze może być źródłem obowiązku rejestracji transakcji dla kilku instytucji obowiązanych.

Art. 72 ust. 4 jest adresowany do notariuszy i odwołuje się do transakcji, w zakresie których na notariuszach ciąży obowiązek instytucji obowiązanych. W art. 72 ust. 6 określono, jakie informacje o „transakcjach ponadprogowych” powinny zostać przekazane Generalnemu Inspektorowi. W wyniku uwagi zgłoszonej przez Narodowy Bank Polski w art. 72 ust. 6 pkt 5 uzupełniono zakres informacji przekazywanych do Generalnego Inspektora Informacji Finansowej o informacje dotyczące wagi i próby złota dewizowego lub platyny dewizowej będącej przedmiotem transakcji.

Zgodnie z art. 73 instytucje obowiązane mogą korzystać z pośrednictwa podmiotów wskazanych w tym przepisie w realizacji obowiązku przekazania Generalnemu Inspektorowi informacji o „transakcjach ponadprogowych”. Ewentualne korzystanie z przewidzianego w ust. 1 pośrednictwa wskazanego podmiotu nie może stanowić podstawy do zwolnienia instytucji obowiązanej z odpowiedzialności za prawidłową realizację przedmiotowego obowiązku (art. 73 ust. 2).

Art. 74 ust. 1 statuuje obowiązek przekazania Generalnemu Inspektorowi informacji o okolicznościach, które mogą wskazywać na podejrzenie popełnienia przestępstwa prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu. Przepis przewiduje odejście od konieczności wystąpienia transakcji, której okoliczności wskazują, że może ona mieć związek z praniem pieniędzy lub finansowaniem terroryzmu, tzw. „transakcji podejrzanej”, jako przesłanki koniecznej do materializacji obowiązku raportowania (ang. *suspicious transaction report*). Zgłoszeniu podlegają informacje o zidentyfikowanych okolicznościach, które niekoniecznie muszą mieć związek z konkretną transakcją (ang. *suspicious activity report*). Przyjęte rozwiązanie wydaje się sankcjonować obecnie stosowaną praktykę instytucji obowiązanych w zakresie przekazywania tzw. „zawiadomień opisowych”, a także uwzględniać zalecenia formułowane pod adresem polskiego systemu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowania terroryzmu w toku jego ewaluacji prowadzonych przez Komitet Moneyval.

W art. 75 uregulowano wyłączenia od obowiązku przekazywania informacji o powziętych o podejrzeniach popełnienia przestępstwa prania pieniędzy, finansowania terroryzmu albo innych przestępstw lub przestępstw skarbowych mające zastosowanie do instytucji obowiązanych, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 14. Regulacja znajduje swoje źródło w przepisie art. 34 ust. 2 dyrektywy 2015/849 i ma na celu ochronę szczególnego stosunku zaufania pomiędzy klientem a świadczącym pomoc prawną profesjonalnym pełnomocnikiem.

Art. 76 tworzy podstawę prawną dla Generalnego Inspektora do kierowania do instytucji obowiązanych żądań przekazania informacji niezbędnych do realizacji jego zadań. Przepis transponuje do projektu zapis art. 33 ust. 1 lit. b dyrektywy 2015/849 oraz stanowi odpowiednik art. 13a ustawy o p.p.p.f.t. W art. 76 ust. 1 pkt 5 wskazano, że przedmiotem żądania wystosowanego przez Generalnego Inspektora objęte mogą być również adresy

IP, z których następowało połączenie z systemem teleinformatycznym instytucji obowiązanej oraz czasów połączeń z tym systemem.

Wynikające z art. 76 ust. 2 uprawnienie Generalnego Inspektora do żądania od notariuszy również informacji i dokumentów w zakresie innych czynności notarialnych niż te, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 13 wynika, z faktu przedmiotowego ograniczenia statusu notariuszy, jako instytucji obowiązanych. Jak wskazano powyżej obowiązki instytucji obowiązanych, w tym te związane ze stosowaniem środków bezpieczeństwa finansowego ciążyą na notariuszach wyłącznie w odniesieniu do katalogu transakcji przeprowadzanych w formie czynności notarialnych określonego w art. 2 ust. 1 pkt 13. Katalog ten zawiera transakcje związane z wyższym prawdopodobieństwem wykorzystania ich do działań mających na celu pranie pieniędzy lub finansowanie terroryzmu. Postępowania analityczne prowadzone przez Generalnego Inspektora mogą implikować konieczność analizy informacji lub dokumentów związanych z czynnościami notarialnymi innymi, niż te w odniesieniu, do których na notariuszach ciążyą obowiązki instytucji obowiązanych. Brak określonej w art. 76 ust. 2 podstawy prawnej dla Generalnego Inspektora do żądania od notariuszy informacji i dokumentów dotyczących również innych czynności notarialnych skutkowałby sytuacją, w której Generalny Inspektor mimo powzięcia podejrzeń, że określone transakcje zawarte w formie czynności notarialnych zostały wykorzystane do procederu legalizacji środków pochodzących z działalności o charakterze przestępczym lub finansowania działalności o charakterze przestępczym nie byłby uprawniony do pozyskania i wykorzystania w celu realizacji swoich zadań dokumentacji dotyczącej tych transakcji.

W art. 76 ust. 3 zawarto uprawnienie dla Generalnego Inspektora do żądania prowadzenia przez instytucję obowiązaną monitoringu wskazanych stosunków gospodarczych lub transakcji okazjonalnych. Przepis upoważnia Generalnego Inspektora do określenia rodzaju informacji oraz terminu do ich pozyskania przez instytucję obowiązaną. Przyznanie Generalnemu Inspektorowi tego rodzaju uprawnienia koresponduje z zaleceniami organizacji międzynarodowych, a także pozwoli na zwiększenie efektywności prowadzonych postępowań analitycznych.

Art. 77 nakłada na instytucje obowiązane wymóg przekazania formularza identyfikującego przez instytucję obowiązaną. Zakres informacji koniecznych do identyfikacji instytucji obowiązanej został wskazany w ust. 2. Obowiązek wynikający

z regulacji art. 77 ma na celu usprawnienie sposobu przetwarzania informacji w systemie teleinformatycznym Generalnego Inspektora.

Art. 80 wprowadza do projektu ustawy wymogi wynikające z art. 61 dyrektywy 2015/849 w zakresie tzw. „*whistleblowing-u*”. Zgodnie z art. 80 ust. 2 w celu zapewnienia właściwego poziomu ochrony danych osobowych osób dokonujących zgłoszenia oraz osób, którym zarzuca się naruszenie w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu dane te będą gromadzone przez Generalnego Inspektora w wydzielonym zbiorze danych. Zasady postępowania ze zgłoszeniami dotyczącymi rzeczywistych lub potencjalnych naruszeń przepisów z zakresu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu zostaną doprecyzowane w przepisach wykonawczych wydanych na podstawie art. 80 ust. 3.

Art. 81 stanowi odpowiednik art. 14 ust. 2 ustawy o p.p.p.f.t. i nakłada na prokuratorów obowiązek poinformowania Generalnego Inspektora o wydaniu określonych postanowień lub dokonaniu czynności w sprawach o przestępstwo prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu. Uzyskanie tego typu informacji pozwoli Generalnemu Inspektorowi na dokonanie przeglądu posiadanych danych i przekazanie prokuratorowi informacji mogących mieć znaczenie dla prowadzonego postępowania. Zgodnie z art. 81 ust. 4 Generalny Inspektor po dokonaniu analizy posiadanych materiałów informuje prokuratora o fakcie dysponowania informacjami, które mogą być wykorzystywane na potrzeby prowadzonego postępowania karnego. Przyjęcie tego rodzaju rozwiązania wynika z doświadczeń wynikających z praktyki współpracy między Generalnym Inspektorem a prokuratorami i pozwoli na wyeliminowanie przekazywania materiałów, które np. ze względu na przyjęty zakres czasowy prowadzonego postępowania nie będą wykorzystywane na jego potrzeby.

Art. 82 ust. 1 ustanawia podstawę prawną dla Generalnego Inspektora do pozyskiwania od jednostek współpracujących informacji koniecznych do realizacji jego zadań. W art. 82 ust. 2 przewidziano możliwość zawarcia przez Generalnego Inspektora porozumienia z daną jednostką współpracującą, porozumienia określającego warunki techniczne przekazania lub udostępnienia informacji lub dokumentów. Celem regulacji zawartej w ust. 2 jest zwiększenie efektywności wymiany informacji między Generalnym Inspektorem a konkretnymi jednostkami współpracującymi.

Art. 83 nakłada na jednostki współpracujące obowiązek przekazywania Generalnemu Inspektorowi powiadomień, w przypadku powzięcia podejrzeń popełnienia przestępstwa prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu oraz obowiązek opracowania procedury postępowania obowiązującej w jednostce współpracującej w tego rodzaju przypadkach. Przepis stanowi odpowiednik art. 15a ustawy o p.p.p.f.t. Przykładowe wyliczenie informacji, które powinny zostać zwarte w powiadomieniu, określono w art. 83 ust. 2. W ust. 3 nałożono na Generalnego Inspektora obowiązek przekazania informacji zwrotnej dotyczącej związku informacji przekazanych w powiadomieniu z informacjami o podejrzeniach popełnienia przestępstwa prania pieniędzy, finansowania terroryzmu albo innych przestępstw lub przestępstw skarbowych uzyskanymi z innych źródeł.

Przepisy rozdziału 8 projektu ustawy określają ramy prawne procedury wstrzymania transakcji oraz blokady rachunku. Przepisy projektu w przeważającej mierze są oparte na obecnie obowiązujących przepisach regulujących te zagadnienia, zawartych w rozdziale 5 ustawy o p.p.p.f.t., z uwzględnieniem niemal piętnastoletniego doświadczenia Generalnego Inspektora w praktycznym stosowaniu procedury wstrzymania transakcji oraz blokady rachunku. Instytucje prawne wstrzymania transakcji oraz blokady rachunku zostały określone w art. 2 ust. 2 pkt 28 oraz w art. 2 ust. 2 pkt 2 projektu, jako środki polegające na czasowym ograniczeniu dysponowania i korzystania z określonych wartości majątkowych.

W zależności od charakteru przestępstwa, z podejrzeniem popełnienia, którego są związane określone wartości majątkowe lub określona transakcja oraz w zależności od podmiotu inicjującego postępowanie, zastosowanie może znaleźć jeden z czterech wariantów procedury wstrzymania transakcji lub blokady rachunku. W związku z faktem, że Generalny Inspektor pełni funkcję jednostki analityki finansowej, a co za tym idzie jest organem wyspecjalizowanym w przeciwdziałaniu przede wszystkim dwóm określonym typom przestępstw, tj. przestępstwu prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu – procedura wstrzymania transakcji lub blokady rachunku, w przypadku powzięcia przez instytucję obowiązaną (art. 86 projektu) lub Generalnego Inspektora (art. 87 projektu) uzasadnionego podejrzenia jednego z tych dwóch przestępstw, jest przeprowadzana przy aktywnym udziale Generalnego Inspektora. Natomiast w przypadku powzięcia przez instytucję obowiązaną uzasadnionego podejrzenia innego typu przestępstwa lub przestępstwa skarbowego (art. 89 projektu) organem uprawnionym

do podjęcia czynności związanych z wstrzymaniem transakcji lub blokada rachunku jest właściwy miejscowo oraz rzeczowo prokurator.

Art. 86 projektu szczegółowo reguluje procedurę wstrzymania transakcji oraz blokady rachunku dokonywanego w wyniku przekazania przez instytucję obowiązana zawiadomienia o powzięciu uzasadnionego podejrzenia, że określona transakcja lub określone wartości majątkowe mogą mieć związek z praniem pieniędzy lub finansowaniem terroryzmu. Przepis stanowiący odpowiednik postępowania uregulowanego w art. 16 i następnym ustawy o p.p.p.f.t. transponuje do projektu ustawy wymogi wynikające z art. 35 ust. 1 dyrektywy 2015/849.

W tym wariantcie procedury wstrzymania transakcji oraz blokady rachunku podmiotem inicjującym wszczęcie postępowania jest instytucja obowiązana, na którą w przypadku powzięcia wskazanego w art. 86 ust. 1 uzasadnionego podejrzenia został nałożony obowiązek przekazania stosownego zawiadomienia. W związku z faktem, że podejrzenie to dotyczyć ma możliwego związku transakcji lub wartości majątkowych z popełnieniem jednego z dwóch przestępstw w przeciwdziałaniu, w którym jest wyspecjalizowany pełniący funkcję jednostki analityki finansowej Generalny Inspektor, to właśnie ten organ jest właściwy do przyjęcia zawiadomienia instytucji obowiązanej. W celu sprostania uwarunkowaniom współczesnego rynku przede wszystkim usług finansowych, umożliwiającym błyskawiczny transfer wartości majątkowych, wprowadzono wymóg przekazania zawiadomienia, o którym mowa w art. 86 ust. 1 projektu, za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

W art. 86 ust. 2 określono informacje, które instytucja obowiązana powinna zawrzeć w zawiadomieniu. W celu standaryzacji informacji zawierających „element podejrzałości” przekazywanych przez instytucje obowiązane, zakres informacji został wskazany przez odwołanie się do art. 74 ust. 3 projektu. Art. 86 ust. 3 projektu nakłada na Generalnego Inspektora obowiązek niezwłocznego potwierdzenia przyjęcia zawiadomienia instytucji obowiązanej wraz ze wskazaniem daty oraz godziny przyjęcia zawiadomienia. Precyzyjne określenia momentu potwierdzenia przyjęcia zawiadomienia przez Generalnego Inspektora jest niezwykle istotne, ze względu na fakt, że jest to punkt, od którego jest liczony bieg terminów na podjęcie określonych czynności przewidzianych w procedurze wstrzymania transakcji oraz blokady rachunku.

Zgodnie z art. 86 ust. 4 projektu instytucja obowiązana w okresie 24 godzin od chwili potwierdzenia przyjęcia zawiadomienia nie przeprowadza transakcji będącej przedmiotem zawiadomienia, o którym mowa w art. 86 ust. 1, jak również transakcji obciążających rachunek będący przedmiotem tego zawiadomienia. Celem regulacji jest zapewnienie Generalnemu Inspektorowi czasu niezbędnego do podjęcia i przeprowadzenia czynności analitycznych pozwalających na uprawdopodobnienie albo odrzucenie podejrzeń powziętych przez instytucję obowiązana.

W przypadku uprawdopodobnienia podejrzeń powziętych przez instytucję obowiązana Generalny Inspektor przekazuje jej żądanie wstrzymania transakcji lub blokady rachunku na okres nie dłuższy niż 96 godzin od momentu potwierdzenia przyjęcia zawiadomienia (art. 86 ust. 5 projektu). Wydłużenie okresu wstrzymania transakcji oraz blokady rachunku w stosunku do obowiązującego na podstawie aktualnych przepisów okresu 72 godzin jest podyktowane liczbą oraz skomplikowanym charakterem czynności, koniecznych do podjęcia w tym czasie przez prokuratora, do którego Generalny Inspektor skieruje zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu, jak i przez samego Generalnego Inspektora. Bezpośrednio po przekazaniu instytucji obowiązanej żądania wstrzymania transakcji lub blokady rachunku Generalny Inspektor przystępuje do formułowania zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, które zawiera zagregowane informacje na temat podmiotów i osób zaangażowanych w ujawniony przypadek prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu, w tym dane osobowe, dane rejestracyjne przedsiębiorców, informacje o wywiązywaniu się z zobowiązań podatkowych i posiadanym majątku, znaną Generalnemu Inspektorowi przeszłość kryminalną stron transakcji lub posiadaczy rachunków, występowanie wspomnianych osób lub podmiotów w innych śledztwach wszczętych na podstawie zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa przekazanych przez Generalnego Inspektora, szczegółowy opis przepływów finansowych między rachunkami bankowymi, przy użyciu których są podejmowane próby prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu, typologię prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu stwierdzoną w konkretnym przypadku oraz ewentualnie wskazanie przestępstwa bazowego, które generowało środki poddane procederowi prania. Integralną część zawiadomienia stanowią uzyskane oraz poddane analizie historie rachunków bankowych obrazujące konkretne transakcje dotychczas wykonywane na blokowanych rachunkach służących praniu pieniędzy. Uwzględniając aktualne trendy w

tw. „przestępczości bazowej”, która ma w dużej mierze charakter podatkowy i jest domeną wieloosobowych zorganizowanych grup przestępczych funkcjonujących nierzadko nie tylko na terytorium RP, ale i innych państw członkowskich UE lub krajów trzecich, przygotowanie zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa w takiej formie wymaga znacznego nakładu wysoko kwalifikowanej pracy analityków Generalnego Inspektora, która musi zostać wykonana w krótkim czasie. Ponadto, jak wspomniano powyżej, przedmiotowy okres 96 godzin, dotyczy w równiejs mierze czynności Generalnego Inspektora, jak i prokuratora, który w tym samym czasie musi podjąć czynności, o których mowa art. 86 ust. 9 projektu ustawy. Prawidłowo podjęte czynności prokuratora polegają w tym wypadku na zapoznaniu się z całością, nierzadko bardzo obszernej, dokumentacji nadesłanej przez Generalnego Inspektora w formie papierowej i elektronicznej oraz oceną przesłanek stosowania wstrzymania transakcji lub blokady rachunku. Przepisy projektowanej, jak i obowiązującej obecnie ustawy zakładają bowiem, że prokurator nie podtrzymuje blokady rachunku lub wstrzymania transakcji zastosowanych przez Generalnego Inspektora, lecz podejmuje w tym zakresie całkowicie autonomiczną decyzję podlegającą kontroli sądowej na podstawie art. 86 ust. 11 projektu ustawy. Reasumując, biorąc pod uwagę aktualne realia zwalczania zorganizowanej przestępczości ekonomicznej, zastosowanie wstrzymania transakcji lub blokady rachunku, z którym wiąże się przygotowanie przez Generalnego Inspektora zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa i ponowną oceną przesłanek zastosowania wymienionych środków przez prokuratora, 96 godzin na podjęcie wszystkich z wymienionych czynności wydaje się okresem adekwatnym do nakładu pracy, jaki Generalny Inspektor i prokuratur muszą wykonać w ramach procedury wstrzymania transakcji lub blokady rachunku.

Regulacja art. 86 ust. 6 projektu jest wynikiem doświadczeń Generalnego Inspektora związanych ze stosowaniem aktualnie obowiązujących przepisów o wstrzymaniu transakcji lub blokadzie rachunku. Celem przepisu jest oddanie do dyspozycji Generalnego Inspektora narzędzia pozwalającego zarówno na możliwie szybkie, niewarunkowane upływem okresu 24 godzin zwrócenie zainteresowanemu klientowi możliwości dysponowania i korzystania z jego wartości majątkowych, w przypadku zawiadomień, które należy uznać za oczywiście bezzasadne lub przekazane omyłkowo, jak i zapewnienie prawidłowości oraz skuteczności działań podejmowanych przez organy ścigania oraz organy wymiaru sprawiedliwości. Jak wynika z praktyki Generalnego

Inspektora, fakt braku możliwości przeprowadzenia określonych transakcji wynikający z uwarunkowań procedury wstrzymania transakcji oraz blokady rachunku, może stanowić dla zorganizowanych grup zajmujących się legalizacją środków pochodzących z działalności o charakterze przestępczym sygnał ostrzegawczy o fakcie prowadzenia wobec nich stosownych czynności przez organy ścigania oraz organy wymiaru sprawiedliwości.

Stosownie do art. 86 ust. 7 projektu żądanie wstrzymania transakcji oraz blokady rachunku albo zwolnienie z obowiązku nieprzeprowadzania określonych transakcji jest przekazywane instytucji obowiązanej za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Zgodnie z art. 86 ust. 8 projektu przekazanie instytucji obowiązanej żądania wstrzymania transakcji lub blokady rachunku implikuje obowiązek Generalnego Inspektora do niezwłocznego przekazania właściwemu prokuratorowi zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu. Chodzi w tym wypadku zarówno o właściwość miejscową, jak i rzeczową określoną zgodnie z przepisami regulującymi działanie jednostek organizacyjnych prokuratury.

Prokurator, w przypadku uznania zasadności zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa przekazanego przez Generalnego Inspektora wydaje postanowienie o wstrzymaniu transakcji lub blokadzie rachunku na okres oznaczony na czas oznaczony, nie dłuższy niż 6 miesięcy od otrzymania tego zawiadomienia. Postępowania karne prowadzone w sprawach o przestępstwa prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu charakteryzują się wysokim stopniem skomplikowania oraz koniecznością podjęcia przez prokuratora licznych czynności procesowych. Uzasadnione stało się wydłużenie terminu dla prokuratora do wydania postanowienia o zabezpieczeniu majątkowym lub postanowienia w przedmiocie dowodów rzeczowych do 6 miesięcy (art. 86 ust. 8 oraz ust. 13 projektu). Ze względu na konieczność zapewnienia właściwego poziomu ochrony, określonego w Konstytucji prawa własności wydanie przez prokuratora postanowienia o wstrzymaniu transakcji lub blokadzie rachunku podlega kontroli sądowej (art. 86 ust. 11 projektu). Przekazanie przez Generalnego Inspektora zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu nie jest warunkiem koniecznym do wydania przez prokuratora postanowienia o wstrzymaniu transakcji lub blokadzie rachunku, który na podstawie art. 86 ust. 9 projektu jest uprawniony do wydania takiego postanowienia również w sytuacji nieotrzymania

zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa ze strony Generalnego Inspektora.

Przepis art. 86 ust. 12 projektu jest odpowiednikiem art. 20c ustawy o p.p.p.f.t., przepisem o charakterze gwarancyjnym, pozwalającym instytucji obowiązanej na poinformowanie zainteresowanego klienta o żądaniu wstrzymania transakcji lub blokady rachunku przekazanym przez Generalnego Inspektora. Udzielenie informacji odbywa się na wniosek zainteresowanego klienta. W przypadku złożenia takiego wniosku na instytucji obowiązanej ciąży obowiązek udzielenia stosownej informacji.

W art. 87 projektu zawarto regulację wariantu procedury wstrzymania transakcji lub blokady rachunku inicjowaną przez Generalnego Inspektora, bez uprzedniego przekazania przez instytucję obowiązaną zawiadomienia o uzasadnionym podejrzeniu popełnienia przestępstwa prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu. Z praktyki Generalnego Inspektora wynika, że procedury wstrzymania transakcji lub blokady przeprowadzane z własnej inicjatywy charakteryzują się znacznie wyższą efektywnością w porównaniu do procedur wstrzymania transakcji lub blokady rachunku inicjowanych wskutek przekazania zawiadomienia przez instytucję obowiązaną. Potwierdzają to m.in. dane ze sprawozdania Generalnego Inspektora przykładowo za rok 2015, z którego wynika, że z łącznej liczby 339 zablokowanych rachunków bankowych, na których zgromadzono 161,8 mln zł, 307, na których zgromadzono 153,8 mln zł, zostało zablokowane w wyniku procedury podjętej przez Generalnego Inspektora z własnej inicjatywy. W 2016 r. zablokowano 325 rachunków, na łączną kwotę 171,3 mln zł, w tym z własnej inicjatywy GIIF 295, na których zgromadzono 166,1 mln zł. Zastosowanie tego wariantu procedury wstrzymania transakcji lub blokady rachunku jest poprzedzone stosownymi działaniami o charakterze analitycznym i pozwala Generalnemu Inspektorowi na wybranie optymalnego momentu na przekazanie instytucji obowiązanej stosownego żądania. W wielu przypadkach zastosowanie procedury wstrzymania transakcji lub blokady rachunku inicjowanej przez Generalnego Inspektora, bez uprzedniego udziału instytucji obowiązanej, jest koordynowane w czasie z działaniami podejmowanymi przez organy ścigania w celu zatrzymania sprawców lub zabezpieczenia dowodów popełnienia przestępstwa prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu. Co do zasady, to procedura wstrzymania transakcji lub blokady rachunku inicjowanej przez Generalnego Inspektora, bez uprzedniego przekazania przez instytucję obowiązaną zastosowanie znajdzie procedura uregulowana w art. 86 projektu. Zgodnie z art. 87 ust. 4

art. 86 ust. 9–13 znajdują odpowiednie zastosowanie. W związku z faktem odmiennego zainicjowania tego wariantu procedury wstrzymania transakcji lub blokady rachunku w art. 87 ust. 2 projektu uregulowano sposób określenia momentu, od którego jest liczony okres 96 godzin.

Art. 88 projektu stanowi *novum* w stosunku do aktualnie obowiązujących przepisów. Zgodnie z regulacją tego artykułu informacja o przekazaniu przez Generalnego Inspektora żądania wstrzymania transakcji lub blokady rachunku w związku z uznaniem, że określona transakcja lub określone wartości majątkowe mogą mieć związek z praniem pieniędzy lub finansowaniem terroryzmu powinna być przekazana Szefowi Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego. Nałożenie tego rodzaju obowiązku na Generalnego Inspektora jest podyktowane złożonością, dynamiką oraz charakterem powiązań finansowych między podmiotami zaangażowanymi w pranie pieniędzy lub działalność finansowania terroryzmu oraz zakresem zadań realizowanych przez Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego.

W art. 89 projektu unormowano wariant procedury wstrzymania transakcji lub blokady rachunku stosowany w przypadku powzięcia przez instytucję obowiązaną, że określona transakcja lub wartości majątkowe mogą mieć związek z przestępstwem skarbowym lub innym przestępstwem niż przestępstwo prania pieniędzy lub przestępstwo finansowania terroryzmu. Konstrukcja przepisu jest wzorowana na art. 106a ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – *Prawo bankowe* (Dz. U. z 2017 r. poz. 1876, z późn. zm.). W związku z tym, w celu uniknięcia duplikacji procedur możliwych do zastosowania przez banki, z zakresu regulacji art. 88 projektu wyłączono instytucje obowiązane, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1 projektu, jako podlegające przepisom ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – *Prawo bankowe*.

W przypadku zastosowania wariantu procedury wstrzymania transakcji lub blokady rachunku przewidzianej w art. 89 projektu przeciwdziałanie praniu pieniędzy lub finansowaniu terroryzmu następuje już na etapie tzw. „przestępstwa bazowego” dla przestępstwa prania pieniędzy. Konieczność wprowadzenia do projektu ustawy tego rodzaju wariantu procedury wstrzymania transakcji lub blokady rachunku wynika z wymogów przewidzianych w art. 35 ust. 1 dyrektywy 2015/849, zgodnie z którym prawo krajowe państw członkowskich musi przewidywać możliwość „zaniechania przeprowadzenia transakcji” w przypadku, w którym instytucja obowiązana wie lub

podejrzewa, że transakcja ta ma związek z dochodami z działalności przestępczej lub z finansowaniem terroryzmu.

Generalny Inspektor w ramach tej procedury nie podejmuje aktywnie działań, a jedynie otrzymuje informacje, o których mowa w art. 89 ust. 8 projektu, które może wykorzystać w celu analizy zgłoszonych podejrzeń popełnienia przestępstw lub przestępstw skarbowych, jako potencjalnych „przestępstw bazowych” dla przestępstwa prania pieniędzy. Przyjęte rozwiązanie stanowi konsekwencję wspomnianej powyżej specjalizacji Generalnego Inspektora w przeciwdziałaniu określonym typom przestępstw, tj. przestępstwu prania pieniędzy oraz przestępstwu finansowania terroryzmu. W celu zapewnienia efektu synergii i stworzenia możliwości wykorzystania informacji będących w dyspozycji Generalnego Inspektora również na potrzeby postępowań innych niż prowadzonych w sprawach o przestępstwa prania pieniędzy, finansowania terroryzmu na instytucje obowiązane nałożono obowiązek przekazania Generalnemu Inspektorowi kopii zawiadomienia oraz kopii postanowień wydanych przez prokuratora. Analiza tych materiałów pozwoli na przegląd informacji posiadanych przez Generalnego Inspektora, które mogą mieć znaczenie dla postępowania prowadzonego w sprawie i poinformowanie o nich lub przekazanie ich prokuratorowi prowadzącemu postępowanie.

Co do zasady regulacja omawianego wariantu procedury wstrzymania transakcji lub blokady rachunku przewidzianej nie odbiega w sposób znaczący od procedury stosowanej w przypadkach podejrzeń związanych z przestępstwem prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu. Ze względu na fakt, że ten wariant procedury wstrzymania transakcji lub blokady rachunku jest przeprowadzany bez aktywnego udziału Generalnego Inspektora przepis art. 89 projektu nie zakłada, że wymiana informacji między instytucjami obowiązującymi a jednostkami organizacyjnymi procedury będzie przeprowadzana wyłącznie za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Art. 90 projektu stanowi odpowiednik art. 17 aktualnie obowiązujących przepisów. Przepis ten normuje sytuacje, w której mimo powzięcia przez instytucję obowiązującą uzasadnionego podejrzenia związku transakcji z popełnieniem przestępstwa prania pieniędzy lub przestępstwa finansowania terroryzmu (ust. 1) lub z popełnieniem innego przestępstwa lub przestępstwa skarbowego (ust. 2) przekazanie stosownego zawiadomienia, czy to Generalnemu Inspektorowi, czy też właściwemu prokuratorowi było niemożliwe przed jej przeprowadzeniem. Przepis odnosi się wyłącznie do

„transakcji podejrzanych”, o których mowa w art. 86 ust. 1 projektu oraz 88 ust. 1 projektu ze względu na ich „dynamiczny charakter”. Przepis może znaleźć zastosowanie np. w przypadku zleceń transakcji składanych przez Internet w czasie rzeczywistym, transakcji giełdowych, transakcji realizowanych automatycznie przez system teleinformatyczny instytucji obowiązanej lub w sytuacjach losowych związanych z awariami, zakłóceniami pracy systemów teleinformatycznych itp. W przypadkach przewidzianych w art. 89 projektu na instytucji obowiązanej ciąży obowiązek niezwłocznego poinformowania Generalnego Inspektora lub właściwego prokuratora niezwłocznie po przeprowadzeniu transakcji wraz ze wskazaniem oraz uzasadnieniem przyczyn braku wcześniejszego nieprzekazania zawiadomienia.

Ze względu na krótkie, oznaczone w godzinach terminy przewidziane do podjęcia określonych czynności w ramach procedury wstrzymania transakcji lub blokady rachunku, zgodnie z art. 91 projektu do liczenia biegu tych terminów nie wlicza się sobót i dni ustawowo wolnych od pracy. Celem przepisu jest zagwarantowanie czasu koniecznego do zachowania wymogów procedury wstrzymania transakcji lub blokady rachunku.

Terminowe przekazywanie informacji przez instytucje obowiązane i ich efektywne przetwarzanie przez jednostkę analityki finansowej ma fundamentalne znaczenie dla funkcjonowania systemu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, w tym w szczególności dla skuteczności stosowania odznaczającej się ściśle określonymi ramami czasowymi procedury wstrzymania transakcji lub blokady rachunku. W celu usprawnienia przekazywania oraz przetwarzania informacji na potrzeby stosowania tej procedury określonym dokumentom wydawanym w jej ramach, na podstawie art. 92 projektu nadana zostanie forma dokumentu elektronicznego. Ponadto, zgodnie z art. 93 projektu, minister właściwy do spraw finansów publicznych, mając na uwadze konieczność sprawnego, wiarygodnego i bezpiecznego przekazywania tych informacji, określi w przepisach wykonawczych wydanych na podstawie tego przepisu sposób i tryb ich przekazywania.

Przepisy rozdziału 9 regulują zasady ochrony danych oraz zasady na jakich dane, którymi dysponuje Generalny Inspektor mogą być udostępniane innym organom. Przepisy aktualnie normujące te kwestie są zawarte w rozdziale 7 ustawy o p.p.p.f.t.

Przepis art. 95 ust. 1 uzupełnia regulacje ustaw, określających zasady funkcjonowania poszczególnych rodzajów instytucji obowiązanych lub jednostek współpracujących, statuujących podstawy prawne do przekazywania informacji Generalnemu Inspektorowi. Na potrzeby wykonywania swoich zadań Generalny Inspektor jest uprawniony m.in. do przetwarzania informacji zawierających dane osobowe bez określonego w przepisach o ochronie danych osobowych obowiązku, informowania o tym fakcie osoby, której przetwarzane dane dotyczą. Rozwiązanie to jest podyktowane koniecznością zapewnienia skuteczności zwalczania procederu prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu, a ponadto pozostaje w zgodzie z zapisami motywy 46 preambuły dyrektywy 2015/849.

Na podstawie art. 95 ust. 2 pkt 3 Generalny Inspektor, w celu realizacji swoich ustawowo określonych zadań jest uprawniony do przetwarzania informacji objętych tajemnicą telekomunikacyjną. Uprawnienie to zostało przedmiotowo ograniczone do informacji wskazanych w art. 76 ust. 1 pkt 5, a więc dotyczy wyłącznie danych dotyczących adresów IP oraz czasów logowań do systemów teleinformatycznych instytucji obowiązanych. Nadanie tego rodzaju uprawnień Generalnemu Inspektorowi jest uzasadnione faktem powszechnego dostępu do szeroko pojętego rynku usług finansowych oferowanego przy pomocy różnego rodzaju urządzeń telekomunikacyjnych. Ponadto, jak wynika z wniosków o udzielenie informacji, kierowanych do Generalnego Inspektora przez prokuratorów tego rodzaju informacje stanowią wartościowy materiał dowodowy, powszechnie wykorzystywany w postępowaniach karnych. W celu zapewnienia prawidłowości przetwarzania tego rodzaju danych przez Generalnego Inspektora, kontrola nad ich uzyskiwaniem będzie, zgodnie z art. 97 ust. 1, sprawowana przez Sąd Okręgowy w Warszawie. Przepis wprowadza kontrolę następczą, która jest dopuszczalnym rozwiązaniem z punktu widzenia zgodności z normami Konstytucji. W orzeczeniu z dnia 30 lipca 2014 r. (K 23/11) Trybunał Konstytucyjny wskazał, że ogólny standard konstytucyjny nie przesądza, jak dokładnie ma wyglądać procedura dostępu do danych telekomunikacyjnych, a w szczególności czy konieczne ma być w odniesieniu do każdego rodzaju zatrzymywanych danych, o których mowa w art. 180c i art. 180d ustawy z dnia 16 lipca 2004 r – *Prawo telekomunikacyjne* (Dz. U. z 2017 r. poz. 1907, z późn. zm.) uzyskanie zgody na ich udostępnienie. Nie wszystkie dane tego rodzaju powodują taką samą intensywność ingerencji w wolności i prawa człowieka. Wydaje się, że wąski zakres danych objętych tajemnicą telekomunikacyjną przetwarzanych przez Generalnego

Inspektora sprawia, że ingerencja w wolności i prawa człowieka w tym przypadku nie będzie nadmiernie intensywna, a co za tym idzie przewidziany w art. 97 model kontroli następczej sprawowanej przez Sąd Okręgowy w Warszawie wydaje się być adekwatny. W ramach sprawowanej kontroli Sąd Okręgowy w Warszawie będzie uprawniony do zapoznania się z informacjami lub dokumentami, na podstawie, których Generalny Inspektor uznał, że jest konieczne pozyskanie informacji objętych tajemnicą telekomunikacyjną.

Art. 96 przewiduje powołanie pełnomocnika odpowiedzialnego za nadzór nad zgodnością przetwarzania przez Generalnego Inspektora informacji zawierających dane osobowe. Wprowadzenie tego rodzaju rozwiązania, zapewniającego właściwą ochronę danych osobowych, jest podyktowane charakterem zadań realizowanych przez Generalnego Inspektora oraz rodzajem informacji przez niego przetwarzanych.

Ze względu na konieczność zapewnienia wysokiego poziomu ochrony informacji, zgodnie z art. 98 ust. 1, wszystkie informacje gromadzone i udostępnianie przez Generalnego Inspektora objęte zostają tajemnicą informacji finansowej, a ich udostępnienie przez Generalnego Inspektora może nastąpić wyłącznie w trybie określonym w ustawie. Zakres podmiotowy organów i osób, na których ciąży obowiązek zachowania tajemnicy informacji finansowej określają przepisy art. 98 ust. 3–5. Dalsze udostępnienie informacji objętych tajemnicą informacji finansowej, przez organy i podmioty, które weszły w jej posiadanie jest dopuszczalne wyłącznie, jeżeli obowiązek taki wynika z odrębnych przepisów regulujących zasady funkcjonowania tych organów lub podmiotów. Objęcie gromadzonych i udostępnianych przez Generalnego Inspektora informacji tajemnicy finansowej nie wyłącza, poza wyjątkami przewidzianymi w ustawie zasad ochrony tych informacji określonych w odrębnych przepisach.

Art. 100 uzupełnia regulację art. 95 oraz wprowadza to projektu ustawy zakaz ujawniania informacji, mający swoje źródło w art. 39 ust. 1 dyrektywy 2015/849. Celem wprowadzenia do projektu, przewidzianego w art. 100 ust. 2 wyjątku jest umożliwienie organom uprawnionym do uzyskania informacji od Generalnego Inspektora koordynacji swoich działań przez dopuszczenie wymiany między tymi organami, nie samych informacji uzyskanych od Generalnego Inspektora, ale wyłącznie informacji o fakcie takiego uzyskania.

Art. 101 ogranicza zakres podmiotów uprawnionych do uzyskania danych osobowych pracowników instytucji obowiązków oraz organów informacji finansowych bezpośrednio wykonujących określone obowiązki i czynności związane z przeciwdziałaniem praniu pieniędzy oraz finansowaniem terroryzmu. Dane osobowe tych osób Generalny Inspektor będzie udostępniać wyłącznie na żądanie sądu lub prokuratora. Ograniczenie takie wynika m.in. z zapisów art. 61 dyrektywy 2015/849. Ponadto, jak wynika z dotychczasowych doświadczeń zarówno instytucji obowiązków, jak i organów informacji finansowej, osoby takie spotkały się z groźbami karalnymi lub działaniami mogącymi wywoływać uzasadnione obawy co do ich bezpieczeństwa. Zgodnie z art. 101 ust. 2 dane osobowe udostępnione zgodnie z ustępem pierwszym tego artykułu nie będą mogły zostać udostępnione innym podmiotom lub osobom, z wyjątkiem sytuacji przewidzianych w art. 156 § 1 i 5 oraz art. 321 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – *Kodeks postępowania karnego* (Dz. U. z 2017 r. poz. 1904, z późn. zm.). Ww. wyjątki zostały przewidziane w celu uniknięcia niezgodności projektowanego przepisu z przewidzianymi w przywołanych przepisach kodeksu postępowania karnego instytucjach regulujących zasady dostępu stron, ich obrońców oraz pełnomocników do akt sprawy sądowej oraz zasady końcowego zaznajomienia podejrzanego lub jego obrońcy z materiałami postępowania.

Art. 102 stanowi podstawę prawną dla Generalnego Inspektora do realizacji jego podstawowego zadania, tj. przekazywania prokuratorom zawiadomień o powzięciu uzasadnionego podejrzenia popełnienia przestępstwa, do przeciwdziałania, któremu jest właściwy Generalny Inspektor, czyli przestępstwa prania pieniędzy, finansowania terroryzmu lub przestępstwa skarbowego polegającego na uszczupleniu lub narażeniu na uszczuplenie należności publicznoprawnej dużej wartości. Art. 102 ust. 2 reguluje zasady udzielenia przez Generalnego Inspektora tzw. „informacji zwrotnej” instytucjom obowiązanym oraz jednostkom współpracującym.

Przepisy art. 103 oraz art. 104 określają zasady udostępniania przez Generalnego Inspektora informacji uprawnionym organom lub podmiotom. Na podstawie art. 103 ust. 1 wszystkie informacje będące w dyspozycji Generalnego Inspektora są przekazywane sądom i prokuratorom na potrzeby postępowania karnego, niezależnie od charakteru czynu zabronionego jakiego dotyczy prowadzone postępowanie. W celu zapewnienia efektywnego wsparcia prokuratorów prowadzących postępowania w sprawie prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu wszczęte na podstawie zawiadomień o

podejrzeniu popełnienia przestępstwa przekazanych przez Generalnego Inspektora, Generalny Inspektor przekazuje na ich wniosek również informacje lub dokumenty, które nie znajdują się w jego dyspozycji i dopiero muszą być pozyskane. Wprawdzie takie informacje lub dokumenty mogą być pozyskane bezpośrednio przez prokuratora, bez pośrednictwa Generalnego Inspektora, jednakże proponowane rozwiązania mają na celu maksymalne odciążenie prokuratora prowadzącego takie postępowanie i stanowią swojego rodzaju wyraz „wzięcia przez Generalnego Inspektora odpowiedzialności” za zasadność przekazanego zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu.

W art. 104 ust. 1, stanowiącym odpowiednik art. 33 ustawy o p.p.p.f.t., wskazano organy, które w zakresie wyznaczonym ich ustawowymi zadaniami są uprawnione do uzyskania informacji od Generalnego Inspektora. Art. 104 ust. 2 tworzy podstawę prawną do pozyskiwania przez Centralne Biuro Antykorupcyjne oraz Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego informacji o „transakcjach ponadprogowych” w trybie i na zasadach lub na warunkach określonych w przepisach regulujących funkcjonowanie tych służb. W art. 104 ust. 4 określono organy Krajowej Administracji Skarbowej, którym Generalny Inspektor udostępnia posiadane informacje. Art. 104 ust. 6 wdraża do przepisów projektu wymogi wynikające z art. 32 ust. 5 dyrektywy 2015/849 i określa przesłanki po spełnieniu, których Generalny Inspektor może odmówić udostępnienia posiadanych informacji organom, wskazanym w art. 104 ust. 1–4, co do zasady uprawnionym do ich uzyskania.

Zgodnie z art. 105 ust. 1 Generalny Inspektor w przypadku powzięcia podejrzenia popełniania przestępstwa, innego niż przestępstwo prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu przekazuje jednemu z organów wskazanych w art. 104 ust. 1 lub 3 powiadomienie w celu podjęcia czynności wynikających z ich ustawowych zadań. Przepis ten stanowi konsekwencję ograniczenia właściwości Generalnego Inspektora do przeciwdziałania dwóm określonym typom przestępstw, czyli przestępstwu prania pieniędzy oraz przestępstwu finansowania terroryzmu.

Art. 106 określa zakres informacji zwrotnej, którą Generalny Inspektor powinien otrzymać od prokuratorów, którym przekazał zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa. Uzyskanie przez Generalnego Inspektora informacji zwrotnej stanowi ważny czynnik pozwalający na zapewnienie odpowiedniej efektywności postępowań

analitycznych prowadzonych przez Generalnego Inspektora. Zakres informacji zwrotnej przekazywanej przez prokuratorów został sformułowany w ten sposób, aby nie dublować obowiązków informacyjnych prokuratorów wynikających bądź to z przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego, bądź z przepisów wewnętrznych regulujących funkcjonowanie jednostek organizacyjnych prokuratury.

Przepisy art. 109 i kolejne wprowadzają do projektu ustawy wymogi dotyczące współpracy między jednostkami analityki finansowej określone w podsekcji III sekcji 3 rozdziału VI dyrektywy 2015/849.

Art. 109 ust. 1 ustanawia ogólną podstawę prawną dla Generalnego Inspektora do dokonywania wymiany informacji ze swoimi zagranicznymi odpowiednikami. Zgodnie z art. 109 ust. 2 informacje udostępniane przez Generalnego Inspektora zagranicznym jednostkom analityki finansowej mogą być wykorzystywane, z przewidzianymi w dalszych przepisach wyjątkami wyłącznie do celów realizacji zadań analitycznych realizowanych przez jednostki analityki finansowej. Zasada ta ma swoje źródło w art. 54 dyrektywy 2015/849. Udostępnienie informacji przez Generalnego Inspektora następuje na wniosek zagranicznej jednostki analityki finansowej lub z jego własnej inicjatywy. Tryb udostępnienia informacji z własnej inicjatywy znajdzie zastosowanie szczególnie w przypadku otrzymania przez Generalnego Inspektora informacji wskazującej na podejrzenie popełnienia przestępstwa prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu dotyczącego innego państwa członkowskiego UE.

Zgodnie z art. 53 ust. 2 dyrektywy 2015/849 Generalny Inspektor powinien być uprawniony do wykorzystania całej gamy swoich ustawowych kompetencji w celu udostępnienia informacji na wniosek jednostki analityki finansowej państwa członkowskiego UE. Wymóg ten znalazł odzwierciedlenie w art. 110 ust. 1, 3 i 4. Zgodnie z tymi przepisami jednostkom analityki finansowej państw członkowskich Generalny Inspektor udostępnia wszystkie posiadane informacje, pozyskuje informacje w celu ich udostępnienia. Zgodnie z art. 110 ust. 5 udostępnianie informacji na wniosek tych jednostek analityki finansowej nie zostanie zablokowane ze względu na przepisy ustanawiające zasady dostępu informacji ustawowo chronionych z wyjątkiem przepisów o ochronie informacji niejawnych. Podobne zasady udostępniania informacji, pod warunkiem zachowania zasady wzajemności, zostały przewidziane do realizacji

wniosek skierowanych przez jednostki analityki finansowej państw niebędących państwami członkowskimi Unii Europejskiej.

Art. 111 określa wymogi, jakie powinien spełniać wniosek o udostępnienie informacji kierowany do Generalnego Inspektora.

W art. 112 wskazano warunki, pod którymi jest możliwe wykorzystanie informacji udostępnianych lub pozyskiwanych przez Generalnego Inspektora do celów innych niż zadania analityczne jednostek analityki finansowej lub przekazanie tych informacji innym organom oraz przewidziano podstawę prawną do wystosowania przez Generalnego Inspektora żądania blokady rachunku lub wstrzymania transakcji na wniosek zagranicznej jednostki analityki finansowej. Zgodnie z ust. 3 w celu zapewnienie pełnej efektywności przepisów dotyczących przekazywania przez Generalnego Inspektora informacji uprawnionym organom zastosowania nie znajdują przepisy mogące ograniczyć zakres przekazywanych informacji w związku z objęciem ich odrębnymi przepisami o tajemnicach prawnie chronionych. Przepis ust. 4 koresponduje z treścią art. 53 ust. 2 dyrektywy 2015/849 wymagającego od państwa członkowskiego wykorzystania przez jednostki analityki finansowej pełnej gamy uprawnień dostępnych im na gruncie krajowym. W tym celu wskazano wprost, że Generalny Inspektor na wniosek zagranicznej jednostki analityki finansowej może zainicjować procedurę blokady rachunku lub wstrzymania transakcji. Zarzut braku tego regulacji był stawiany polskiemu systemowi przeciwdziałania praniu pieniędzy lub finansowaniu terroryzmu na forum międzynarodowym.

Art. 113 definiuje przesłanki, konieczne do spełnienia dla wydania przez Generalnego Inspektora decyzji o odmowie udostępniania informacji oraz wprowadza wymóg uzasadnienia takiej decyzji. Przesłanki uprawniające Generalnego Inspektora do odmowy udzielenia informacji zagranicznej jednostce analityki finansowej zostały określone przy pomocy klauzul generalnych w celu zapewnienia odpowiedniego stopnia uznaniowości przy podejmowaniu decyzji o udostępnieniu lub odmowie udostępnienia informacji.

W art. 114 określono zasady współpracy Generalnego Inspektora z Agencją Unii Europejskiej ds. Współpracy Organów Ścigania (Europol), która może odbywać się zarówno bezpośrednio, jak i za pośrednictwem jednostki krajowej Europolu. Art. 115 zawiera podstawę prawną do dokonywania przez Generalnego Inspektora wymiany w ramach tzw. „współpracy diagonalnej”, z organami państw trzecich, które nie są

jednostkami analityki finansowej oraz organizacjami międzynarodowymi zajmującymi się przeciwdziałaniem praniu pieniędzy lub finansowaniu terroryzmu.

Rozdział 10 zawiera regulację dotyczącą szczególnych środków ograniczających, polegających na zamrożeniu wartości majątkowych lub ich nieudostępnianiu, stosowanych w celu przeciwdziałania finansowaniu terroryzmu, zwanych dalej „szczególnymi środkami”.

Szczególne środki mają charakter administracyjny i prewencyjny. Oznacza to, że do ich zastosowania nie jest konieczne wszczęcie postępowania karnego przeciwko danej osobie. Celem stosowania szczególnych środków jest efektywne, zapobieganie terroryzmowi i finansowaniu terroryzmu, przez zapobieganie wykorzystywaniu wartości majątkowych przez osoby, spełniające określone w ustawie przesłanki, wyznaczone przez uprawniony organ.

Celem podjętych prac legislacyjnych jest uregulowanie przedmiotowego zagadnienia w sposób, który umożliwi efektywne stosowanie szczególnych środków, zwłaszcza przez realizację zobowiązań wynikających z zawartych przez Polskę umów międzynarodowych oraz międzynarodowych standardów w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu. Polska, jako państwo członkowskie Organizacji Narodów Zjednoczonych i Unii Europejskiej, jest zobowiązana do stosowania szczególnych środków, dla których podstawą są rezolucje Rady Bezpieczeństwa ONZ (podjęte na podstawie rozdziału VII Karty Narodów Zjednoczonych) oraz decyzje Rady UE (wydane na podstawie art. 29 Traktatu o Unii Europejskiej, w ślad za którymi są przyjmowane stosowane bezpośrednio w państwach członkowskich rozporządzenia Rady UE, zgodnie z art. 215 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej). Ponadto Polska powinna dążyć do pełnego wdrożenia międzynarodowych standardów w tej dziedzinie, w szczególności 6 rekomendacji FATF.

Zakres regulacji dotyczy szczególnych środków, o charakterze finansowym, które polegają na zamrażaniu wartości majątkowych oraz ich nieudostępnianiu, stosowanych w celu przeciwdziałania finansowaniu terroryzmu.

W tym zakresie Rzeczpospolita Polska jest zobowiązana do wdrożenia przepisów, dotyczących stosowania szczególnych środków przeciwko osobom i podmiotom określonym przez Radę Bezpieczeństwa ONZ w:

- 1) Rezolucji 1267(1999) (i następujących po niej rezolucjach), na podstawie której Komitet ds. Sankcji wobec ISIL (Daisz) i Al-Kaidy prowadzi listę osób i podmiotów mających związek z ISIL (Daisz) i Al Kaidą – ISIL (Daisz & Al-Qaida Sanctions List);
- 2) Rezolucji 1988(2011) (i następujących po niej rezolucjach), na podstawie której Komitet ds. Sankcji wobec Talibów (tzw. Komitet 1988) prowadzi listę osób, grup, przedsięwzięć i podmiotów mających związek z Talibami (1988 Sanctions List);
- 3) Rezolucji 1373(2001) (i następujących po niej rezolucjach), określającej strategię walki z terroryzmem, w szczególności z jego finansowaniem, pozostawiającą państwom identyfikację osób i podmiotów, mogących mieć związek z działalnością terrorystyczną, do których zastosowane powinny być środki ograniczające.

Przywołane powyżej skonsolidowane listy są publikowane na stronach internetowych Rady Bezpieczeństwa Narodów Zjednoczonych.

Powyższy reżim szczególnych środków ustanowionych przez ONZ jest implementowany na poziomie Unii Europejskiej. W obecnie obowiązującym stanie prawnym, w państwach członkowskich Unii Europejskiej szczególne środki stosuje się na podstawie:

- 1) rozporządzenia 881/2002 wprowadzającego niektóre szczególne środki ograniczające skierowane przeciwko niektórym osobom i podmiotom związanym z ISIL (Daisz) i z organizacjami Al-Kaidy, zawierającego listę osób wskazywanych przez Komitet 1267, implementującego rezolucję Rady Bezpieczeństwa 1267(1999);
- 2) rozporządzenia 753/2011 w sprawie środków ograniczających skierowanych przeciwko niektórym osobom, grupom, przedsiębiorstwom i podmiotom w związku z sytuacją w Afganistanie, zawierającego listę podmiotów powiązanych z Talibami, implementującego Rady Bezpieczeństwa 1988(2011);
- 3) rozporządzenia 2580/2001 w sprawie szczególnych środków restrykcyjnych skierowanych przeciwko niektórym osobom i podmiotom mających na celu zwalczanie terroryzmu (poprzedzone Wspólnym Stanowiskiem 931/2001), implementującego rezolucję Rady Bezpieczeństwa 1373(2001).

Ponieważ rozporządzenia UE obowiązują w państwach członkowskich bezpośrednio, to obowiązek ich stosowania nie został przywołany w przepisach ustawy.

Rozporządzenia UE implementują reżim szczególnych środków ustanowiony przez ONZ wobec osób i podmiotów mogących mieć związek z działalnością terrorystyczną w

ograniczonym zakresie, co powoduje potrzebę uregulowania w przepisach ustawy dwóch kwestii. Po pierwsze, rezolucje ONZ zobowiązują do stosowania szczególnych środków bez zbędnej zwłoki, podczas gdy ich implementacja na szczeblu Unii Europejskiej następuje ze znacznym opóźnieniem. W związku z tym wprowadzono obowiązek stosowania szczególnych środków na zasadach przewidzianych w ustawie wobec osób i podmiotów, umieszczonych na listach, o których mowa w rezolucjach ONZ, jeszcze zanim pojawią się w załącznikach do rozporządzeń unijnych. Jednocześnie w momencie pojawienia się osoby lub podmiotu na liście stanowiącej załącznik do rozporządzenia unijnego, bezpośrednio zastosowanie znajdują przepisy rozporządzenia. Po drugie, podstawa prawna dotychczasowych regulacji unijnych dotyczy wymiaru zewnętrznych działań Unii Europejskiej i przepisy te nie pozwalają na zastosowanie środków w postaci zamrożenia i nieudostępniania wartości majątkowych podmiotom z UE. Traktat z Lizbony wprowadził przepis art. 75 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej, zgodnie z którym Parlament i Rada określają w drodze rozporządzenia ramy środków administracyjnych odnoszących się do przepływu kapitału i płatności, takich jak zamrożenie funduszy należących do osób fizycznych lub prawnych i podmiotów innych niż państwa. Przepis ten jest zawarty w rozdziale dotyczącym obszaru wolności, sprawiedliwości i bezpieczeństwa, a tym samym jego zakres nie odnosi się do stosunków zewnętrznych i może stanowić podstawę do przyjęcia rozwiązań, które pozwolą na stosowanie tego środka do podmiotów podejrzanych o związki z terroryzmem, działających na terytorium Unii (the EU Internals). Dotychczas taki akt prawny nie został jednak przyjęty. W tym zakresie obowiązujący międzynarodowy reżim szczególnych środków wdrażają przepisy ustawy, przez umożliwienie wskazania osób lub podmiotów, przeciwko którym mają być stosowane szczególne środki na liście prowadzonej przez Generalnego Inspektora.

Wszystkie listy osób i podmiotów, przeciwko którym należy stosować szczególne środki na podstawie przepisów ustawy, będą publikowane w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej ministra właściwego do spraw finansów publicznych. Niezależnie od tego, w celu zapewnienia jak najpowszechniejszego dostępu do informacji o obowiązku stosowania szczególnych środków, przewidziano możliwość wydania przez Generalnego Inspektora stosownego komunikatu w środkach masowego przekazu.

W ustawie wprowadzono definicję zamrożenia wartości majątkowych odpowiadającej w swojej treści brzmieniu przewidzianym w rezolucjach ONZ oraz rozporządzeniach UE.

W stosunku do obecnego stanu prawnego, w ustawie wprowadzono – zgodnie z przepisami rezolucji ONZ – zakaz udostępniania wartości majątkowych. Definicja nieudostępniania wartości majątkowych została przyjęta w rozporządzeniu 881/2002 i na jej brzmieniu opiera się definicja zaproponowana w niniejszej ustawie. Podkreślić należy, że celem zamrożenia i nieudostępniania wartości majątkowych jest zapobieganie, aby wartości majątkowe zostały wykorzystane jako środek płatniczy lub do osiągnięcia korzyści finansowych lub gospodarczych (np. fundusze, towary, usługi). Zapobieganie konsumpcyjnemu, osobistemu wykorzystaniu wartości majątkowych nie jest pożądane ani zamierzone.

Przepisy rezolucji 1373(2001), dotyczącej stosowania szczególnych środków przeciwko osobom wskazanym na szczeblu krajowym, obligują państwa do identyfikacji osób i podmiotów, mogących mieć związek z działalnością terrorystyczną, do których zastosowane powinny być środki ograniczające.

Procedura i forma prawna wskazywania na szczeblu krajowym osób i podmiotów, przeciwko którym stosuje się szczególne środki ograniczające ulega zmianie w stosunku do obecnie obowiązujących przepisów. Wskazać należy, że obowiązujący w aktualnym stanie prawnym sposób określenia listy osób i podmiotów – rozporządzenie ministra finansów wydawane w porozumieniu z ministrem spraw zagranicznych – nie został dotychczas w praktyce zastosowany. Proponowany nowy tryb tworzenia listy zakłada, że wobec osób i podmiotów spełniających określone w ustawie kryteria oraz na podstawie rekomendacji Komitetu, Generalny Inspektor wydaje decyzję o umieszczeniu ich na liście osób i podmiotów, przeciwko którym stosuje się szczególne środki ograniczające. Zastosowanie tej formy prawnej ma na celu m.in. realizację międzynarodowych standardów, dotyczących zapewnienia procedury weryfikacji na wniosek, przez sąd lub inny niezależny organ, rozstrzygnięcia o umieszczeniu osoby lub podmiotu na liście.

Od decyzji Generalnego Inspektora przysługuje zatem odwołanie do ministra właściwego do spraw finansów publicznych oraz skarga do sądu administracyjnego. Do postępowania odwoławczego stosuje się odpowiednio przepisy kodeksu postępowania administracyjnego. Dla zapewnienia skuteczności zastosowania środków ograniczających, niezależnie od wniesienia odwołania, decyzja z mocy ustawy podlega natychmiastowemu wykonaniu.

Zmianie trybu tworzenia listy towarzyszy dookreślenie przesłanek, warunkujących wpisanie osoby lub podmiotu na listę. Aktualne przepisy zakładają jedynie ogólnie określone przesłanki fakultatywnego wydania rozporządzenia, jakimi są uwzględnienie konieczności wykonania zobowiązań międzynarodowych oraz wzgląd na konieczność zwalczania terroryzmu i przeciwdziałania finansowaniu terroryzmu. W projekcie sprecyzowano natomiast kryteria, które spełniać muszą osoby i podmioty, przeciwko którym stosuje się szczególne środki ograniczające. Kryteria te są implementacją odpowiednich przepisów rezolucji 1373(2001).

Ponadto wydanie decyzji o umieszczeniu osoby lub podmiotu na liście jest dodatkowo poprzedzone oceną międzyinstytucjonalną. Zostały wzmocnione kompetencje Komitetu Bezpieczeństwa Finansowego w tym zakresie. W skład Komitetu wchodzi przedstawiciele instytucji, organów i służb, które zajmują się zwalczaniem terroryzmu i zwalczaniem jego finansowania, mogących posiadać informacje na temat osób i podmiotów, które mogą spełniać kryteria określone w art. 120.

Komitetowi zostały więc przyznane kompetencje wydawania rekomendacji w zakresie stosowania szczególnych środków wobec osób i podmiotów. Rekomendacja będzie wydawana również wobec osób i podmiotów, co do których zagraniczne jednostki wystąpią z wnioskiem o stosowanie szczególnych środków, jak również wobec osób i podmiotów, co do których wystosowany zostanie wniosek do zagranicznych jednostek o stosowanie szczególnych środków. Przy wymianie ww. wniosków z właściwymi organami innych państw przewidziano udział ministra właściwego do spraw zagranicznych, jako organu odpowiedzialnego za kształtowanie polityki zagranicznej państwa oraz koordynującego zagadnienia związane ze stosowaniem sankcji międzynarodowych.

W zakresie podmiotowym obowiązkiem stosowania szczególnych środków objęto instytucje obowiązane. W zakresie przedmiotowym obowiązkiem zostały objęte wartości majątkowe, bez dotychczasowego wyłączenia rzeczy ruchomych i nieruchomości. Zaznaczyć należy, że celem stosowania szczególnych środków jest przeciwdziałanie terroryzmowi i finansowaniu terroryzmu, a zatem poza zakresem uregulowania znajdują się te rzeczy ruchome i nieruchomości, które służą wyłącznie na osobiste potrzeby osób lub podmiotów i nie mogą być użyte w celu uzyskania przez nich funduszy, towarów lub usług. Ponadto, zgodnie z postanowieniami rezolucji 1373(2001), zamraża się wartości

majątkowe nie tylko będące własnością, ale również posiadane, kontrolowane pośrednio oraz bezpośrednio przez osoby i podmioty, o których mowa w art. 117 ust. 1, a także korzyści pochodzące z tych wartości majątkowych oraz wartości majątkowych nie udostępnia się tym osobom i podmiotom bezpośrednio, pośrednio, ani na ich rzecz.

Zgodnie ze standardami międzynarodowymi, szczególne środki stosuje się bez uprzedniego informowania osób i podmiotów, a wszelkie dane związane z zamrożeniem wartości majątkowych lub ich nieudostępnieniem są przekazywane niezwłocznie do Generalnego Inspektora.

Zgodnie ze standardami międzynarodowymi stosowanie szczególnych środków nie jest ograniczone czasowo. Podmiot umieszczony na liście może się na niej znajdować do momentu, do którego będzie spełniał określone przesłanki.

W ustawie przewidziano możliwość usunięcia podmiotu, który został wskazany na liście oraz procedurę obligatoryjnego i fakultatywnego zwolnienia z zamrożenia wartości majątkowych.

W art. 125 wskazano przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – *Kodeks postępowania administracyjnego*, które nie znajdą zastosowania do postępowania w I instancji w sprawie wydania decyzji o wpisaniu na listę osób i podmiotów, wobec których stosuje się szczególne środki ograniczające. Wyłączeniu ulegną przede wszystkim przepisy dotyczące czynnego udziału strony w postępowaniu oraz udzielania stronie informacji przez organ prowadzący postępowanie. Jest to uzasadnione charakterem decyzji, której celem jest „odcięcie” podmiotów podejrzewanych o działalność terrorystyczną lub finansowanie tego rodzaju działalności od środków materialnych, które mogłyby zostać na te cele przeznaczone. Zapewnienie stronom aktywnego udziału w tego rodzaju postępowaniu dawałoby im możliwość zbycia, transferu lub przeniesienia środków materialnych, a co za tym idzie, możliwość odebrania skuteczności ewentualnej decyzji o zastosowaniu wobec nich środków ograniczających.

Wymienione w art. 126 ust. 1 przesłanki determinujące możliwość wnioskowania o użycie zamrożonych wartości majątkowych są implementacją postanowień rezolucji 1452(2002).

Ponieważ przepisy implementujące postanowienia ww. rezolucji na poziomie unijnym nie określają procedury udzielenia lub odmowy udzielenia zgody na użycie zamrożonych wartości majątkowych, przewiduje się, że regulacje art. 126, dotyczące tej formy i

procedury stosuje się również do wniosków o udzielenie zgody na użycie zamrożonych wartości majątkowych, złożonych na podstawie przepisów unijnych.

Kary przewidziane za niestosowanie przepisów ustawy, dotyczących szczególnych środków ograniczających art. 148 zostały dostosowane do przepisów regulujących reżim przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu przewidzianych w dyrektywie 2015/849. Ponieważ zgodnie z przepisami rozporządzeń UE (art. 10 rozporządzenia 881/2002, art. 12 rozporządzenia 753/2011, art. 9 rozporządzenia 2580/2001) państwa członkowskie zostały zobowiązane do ustalenia kar nakładanych w przypadku naruszenia przepisów tych rozporządzeń, stosowanie tych samych kar przewidziano w przypadku uchybienia obowiązkom wynikającym z tych rozporządzeń.

W rozdziale 11 wyodrębniono pod wspólną nazwą innych środków służących ochronie interesu publicznego wyodrębnione instytucje prawne, których bezpośrednim celem nie jest przeciwdziałanie praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, a właśnie ochrona szerszej pojętego interesu publicznego.

Przepis art. 128 transponuje do przepisów projektu wymogi wynikające z art. 47 dyrektywy 2015/849 dotyczące spełnienia przez osoby fizyczne pełniące określone funkcje w instytucjach obowiązanych, o których mowa w art. 2 ust. 2 pkt 16 wymogów dotyczących kompetencji i reputacji. W tym celu na osoby te nałożono obowiązek spełnienia wymogu niekaralności. Zgodnie z art. 128 ust. 2 osoby te na żądanie organów uprawnionych do przeprowadzania kontroli przepisów o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu będą zobowiązane do przedstawienia stosownego zaświadczenia. Właściwa realizacja tego obowiązku została obwarowana, przewidzianą w art. 152 ust. 2, karą pieniężną w wysokości do 100 000 zł.

Przepisy rozdziału 12 regulują zasady kontroli przestrzegania przez instytucje obowiązane przepisów o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu. Obowiązek zapewnienia przez państwa członkowskie mechanizmów niezbędnych do skutecznego monitorowania i podejmowania środków niezbędnych do przestrzegania przepisów o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu wynika z art. 48 ust. 1 dyrektywy 2015/849.

Zgodnie z art. 129 ust. 1 Generalnemu Inspektorowi przysługuje prawo do kontroli wypełniania obowiązków z zakresu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu w stosunku do wszystkich kategorii instytucji obowiązanych. W art. 129 ust.

2 wskazano Prezesa NBP, Komisję Nadzoru Finansowego, Krajową Spółdzielczą Kasę Oszczędnościowo-Kredytową, prezesów sądów apelacyjnych, wojewodów oraz starostów, naczelników urzędów celno-skarbowych, jako podmioty uprawnione do sprawowania kontroli przestrzegania przepisów o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu w stosunku do określonych kategorii instytucji obowiązanych, podlegających ich nadzorowi lub kontroli na podstawie odrębnych przepisów.

Zgodnie z art. 131 ust. 1 Generalnemu Inspektorowi przyznano uprawnienie do koordynacji kontroli przestrzegania przepisów o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu przeprowadzanej przez inne podmioty. Celem przyznania tego uprawnienia Generalnemu Inspektorowi jest zwiększenie efektywności systemu kontroli przestrzegania przepisów z zakresu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, a także wyeliminowanie niepożądanych sytuacji wielokrotnego kontrolowania przestrzegania przepisów przez te same instytucje obowiązane. W art. 131 ust. 2 wskazano niektóre z koordynacyjnych uprawnień Generalnego Inspektora, w tym uprawnienie do wskazywania obszarów i sektorów podlegających kontroli z uwagi na podwyższone ryzyko prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu, czy ustalania terminów przeprowadzania kontroli.

Zgodnie z art. 130 ust. 1, co do zasady kontrole przestrzegania przepisów o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu są przeprowadzane na podstawie rocznych planów kontroli, opracowywanych przy uwzględnieniu podejścia opartego na analizie ryzyka (art. 130 ust. 2). Wymóg stosowania do kontroli przestrzegania przepisów o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu podejścia opartego na analizie ryzyka wynika z art. 48 ust. 6 dyrektywy 2015/849. Na podstawie art. 130 ust. 3 i 4 Generalny Inspektor jest uprawniony do przeprowadzenia kontroli doraźnej lub zwrócenia się o przeprowadzenia takiej kontroli do podmiotów uprawnionych, o których mowa w art. 129 ust. 2.

Art. 132 konkretyzuje osoby uprawnione do wykonywania czynności kontrolnych oraz określa zakres przedmiotowy upoważnienia do przeprowadzenia kontroli.

W art. 134 określono miejsca, w których mogą być przeprowadzane czynności kontrolne, dopuszczając przeprowadzenie tych czynności również w komórce organizacyjnej, o której mowa w art. 12 ust. 2 (art. 134 ust. 3).

W art. 135 ust. 1 określono uprawnienia kontrolerów konieczne do skutecznej realizacji kontroli przestrzegania przepisów o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, w tym m.in. uprawnienie do żądania od kontrolowanej instytucji obowiązanej przekazania w wyznaczonym terminie wszelkich dokumentów i materiałów niezbędnych do przeprowadzenia kontroli, uprawnienie do wstępu do obiektów i pomieszczeń kontrolowanej instytucji obowiązanej, w obecności kontrolowanego, uprawnienie do żądania umożliwienia sporządzania kopii, szkiców, filmowania i fotografowania oraz dokonywania nagrań dźwiękowych. Obowiązkiem instytucji obowiązanych jest zapewnienie kontrolerowi warunków i środków niezbędnych do sprawnego przeprowadzenia kontroli.

W art. 140 określono zasady sporządzania protokołu kontroli. Zgodnie z ust. 1 z przeprowadzonej kontroli sporządza się protokół kontroli, którego zakres przedmiotowy został określony w ust. 2. Kontrolowana instytucja obowiązana jest uprawniona, zgodnie z art. 140 ust. 7, do zgłoszenia umotywowanych zastrzeżeń do ustaleń zawartych w protokole.

Na podstawie art. 141 ust. 1 po przeprowadzonej kontroli kontroler sporządza wystąpienie pokontrolne, które jest przekazywane instytucji obowiązanej. Zakres przedmiotowy wystąpienia pokontrolnego zawarto w art. 141 ust. 3. Instytucja obowiązana, zgodnie z art. 141 ust. 4, informuje Generalnego Inspektora o sposobie realizacji zaleceń pokontrolnych, może także, na podstawie art. 141 ust. 5 zwrócić się do Generalnego Inspektora o zmianę terminu do ich wykonania.

Zgodnie z art. 142 Generalny Inspektor może w każdym czasie odstąpić od dalszego przeprowadzania czynności kontrolnych, informując na piśmie kontrolowaną instytucję obowiązaną.

Art. 144 wdraża do porządku prawnego art. 48 ust. 4 dyrektywy 2015/849. Przepis ten dotyczy możliwości przeprowadzania przez Generalnego Inspektora kontroli przestrzegania przepisów o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu wydanych na podstawie dyrektywy 2015/849 przez jednostki organizacyjne podmiotów mających siedzibę na terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej działających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (np. przez zakłady, przedstawicielstwa) oraz wymiany informacji z organami państw członkowskich Unii Europejskiej sprawującymi nad nimi nadzór.

Zgodnie z art. 145, w zakresie nieuregulowanym w przepisach rozdziału 12 do kontroli przestrzegania przepisów o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu stosuje się przepisy rozdziału 5 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej. W celu usunięcia ewentualnych luk w regulacji postępowania kontrolnego przewidziano, że w zakresie nieuregulowanym zastosowanie znajdą właściwe przepisy ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, zawierające kompleksową regulację kontroli działalności gospodarczej przedsiębiorców.

Przepisy rozdziału 13 wprowadzają do projektu ustawy przepisy dyrektywy 2015/849 dotyczące kar lub innych środków nakładanych na instytucje obowiązane za naruszenie przepisów o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu. W stosunku do obecnie obowiązujących przepisów zmiany podstawowe to: rozszerzenie katalogu kar administracyjnych, rozszerzenie katalogu rodzajów naruszeń przepisów o przeciwdziałaniu praniu oraz finansowaniu terroryzmu, za które może nałożona zostać kara administracyjna, uszczegółowienie przesłanek mających wpływ na rodzaj oraz wysokość sankcji, wprowadzenie możliwości odstąpienia od nałożenia kary administracyjnej w określonych przypadkach, wprowadzenie możliwości nałożenia kary pieniężnej na osoby sprawujące funkcje zarządcze w instytucjach obowiązanych, określenie zasad upowszechniania informacji o nałożonych sankcjach, przyznanie kompetencji do wydawania decyzji o nałożeniu kar administracyjnych w I instancji organom uprawnionym do prowadzenie kontroli przestrzegania przepisów o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu.

Zgodnie z zaleceniem wynikającym z art. 58 ust. 1 dyrektywy 2015/849 kary lub inne środki stosowane wobec instytucji obowiązanych za naruszenie przepisów o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy lub finansowaniu terroryzmu muszą być skuteczne, proporcjonalne i odstraszające. W ocenie projektodawcy, w celu spełnienia ww. wymogów dyrektywy 2015/849, jest konieczne ukształtowanie odpowiedzialności instytucji obowiązanych na zasadach odpowiedzialności administracyjnej, która w przeciwieństwie do zindywidualizowanej odpowiedzialności karnej pozwoli na skierowanie odpowiedzialności na instytucję obowiązaną, a nie na jej poszczególnych pracowników lub inne osoby fizyczne, którym można przypisać odpowiedzialność za działania lub czynności podejmowane przez instytucję obowiązaną. Wydaje się, że tego rodzaju ukształtowanie odpowiedzialności oprócz korzyści związanych z szybkością stosowania sankcji administracyjnych i uproszczonym trybem ich nakładania pozwoli na

nadanie przepisom o odpowiedzialności instytucji obowiązanych, wymaganego przez dyrektywę 2015/849 waloru skuteczności oraz w znacznie wyższym stopniu zniechęci instytucje obowiązane od dopuszczania się naruszeń przepisów o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, niż kształtowanie odpowiedzialności za tego rodzaju naruszenia na zasadach odpowiedzialności karnej.

Zdefiniowanie naruszeń przepisów o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, jako deliktów administracyjnych i ukształtowanie odpowiedzialności za ich popełnienie na zasadzie mającej obiektywny charakter odpowiedzialności administracyjnej, w ocenie projektodawcy uniemożliwia wprowadzenie w art. 146 oraz art. 147 określających, podlegające sankcjonowaniu naruszenia przepisów odpowiednio dyrektywy 2015/849 oraz rozporządzenia 2015/847, przesłanek wskazanych w art. 59 ust. 1 dyrektywy 2015/849, kwalifikujących naruszenia przepisów, jako „poważne”, „powtarzające się” lub „systematyczne”. Tego rodzaju odejście od treści art. 59 ust. 1 dyrektywy 2015/849 zakładającego wstępną kwalifikację naruszeń przepisów krajowych transponujących dyrektywę 2015/849 przez pryzmat ww. przesłanek jest dopuszczalne w świetle art. 5 pozwalającego państwom członkowskim na przyjęcie bardziej rygorystycznych przepisów w zakresie regulowanym dyrektywą 2015/849.

Określony w art. 149 ust. 1 katalog kar administracyjnych, dostosowany do wymogów wynikających z art. 59 dyrektywy 2015/849, obejmuje: publikację w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw finansów publicznych informacji o instytucji obowiązanej oraz zakresie naruszenia przepisów ustawy przez tę instytucję, nakaz zaprzestania podejmowania przez instytucję obowiązaną określonych czynności, cofnięcie koncesji lub zezwolenia albo wykreślenie z rejestru działalności regulowanej, zakaz pełnienia obowiązków na stanowisku kierowniczym osoby odpowiedzialnej za naruszenie przez instytucję obowiązaną przepisów ustawy, przez okres nie dłuższy niż rok, oraz karę pieniężną. Przepis art. 149 jest uzupełniony regulacją art. 150 ust. 1 i 2, w którym wskazano zakres kar administracyjnych nakładanych przez poszczególne organy. Ze względu na specyficzną konstrukcję poszczególnych kar, a także ze względu na zróżnicowane uprawnienie o charakterze nadzorczym przysługujące organom, o którym mowa w art. 150, w stosunku do poszczególnych instytucji obowiązanych, wynikające z przepisów odrębnych, zakres kar możliwych do nałożenia będzie zróżnicowany w zależności od

rodzaju instytucji obowiązanej, na którą będzie nakładana kara, oraz w zależności od organu nakładającego karę.

Naruszenia przepisów ustawy, za które nałożona może zostać kara administracyjna określono w art. 146. Sformułowany w tym przepisie zakres naruszeń przepisów ustawy podlegających sankcjonowaniu odwołuje się do przepisów transponujących do projektu ustawy wymogi wynikające z przepisów wskazanych w art. 59 ust. 1 lit. a–b dyrektywy 2015/849.

W związku z wynikającym z art. 17 ust. 1 rozporządzenia 2015/847 wymogiem zapewnienia, aby naruszenia przepisów tego rozporządzenia podlegały karom i środkom o charakterze skutecznym, proporcjonalnym i odstrasającym oraz spójnym z karami określonymi w rozdziale VI sekcji 4 dyrektywy 2015/849 w art. 147 określono podlegające sankcjonowaniu naruszenia przepisów rozporządzenia 2015/847.

W art. 149 ust. 2 i 3 określono wysokość kar pieniężnych, które mogą być zastosowane. Wysokość kar wskazana w tych przepisach wynika z wymogów określonych w art. 59 ust. 2 lit. e oraz art. 59 ust. 3 dyrektywy 2015/849.

W art. 149 ust. 4 zawarto przesłanki, którymi powinien kierować się organ nakładający sankcję, przy ustalaniu rodzaju oraz wysokości kary.

Przewidziano również, w art. 149 ust. 5, możliwość odstąpienia od nałożenia kary administracyjnej w szczególnie uzasadnionych przypadkach.

W art. 150 ust. 1 określono organy uprawnione do nakładania kar administracyjnych wraz ze wskazaniem rodzajów kar dostępnych poszczególnym organom. Z praktyki stosowania obecnie obowiązujących przepisów o karach pieniężnych, do nakładania których jest uprawniony wyłącznie Generalny Inspektor, wynika, że przyznanie tego rodzaju uprawnień wyłącznie Generalnemu Inspektorowi jest nieefektywne, a ponadto negatywnie wpływa na możliwości Generalnego Inspektora w zakresie prowadzenia postępowań kontrolnych.

Art. 150 ust. 2 zawiera regulację dotyczącą nakładania kary, o której mowa w art. 149 ust. 1 pkt 3. Uprawnienie do nakładania tego rodzaju kary w związku z jej specyficzną konstrukcją zakładającą uprzednie dopuszczenie instytucji obowiązanej do prowadzenia określonego rodzaju działalności w formie zezwolenia, koncesji, wpisu zostało przyznane organom nadzorczym, tj. Prezesowi NBP w stosunku do przedsiębiorców prowadzących

działalność kantorową, ministrowi właściwemu do spraw finansów publicznych w stosunku do instytucji obowiązanych z branży hazardowej oraz KNF w stosunku do instytucji obowiązanych, objętych jej nadzorem. W art. 150 ust. 4 przewidziano możliwość odstąpienia od wszczęcia postępowania w sprawie nałożenia kar administracyjnych, w przypadku naruszeń obowiązków określonych w przepisach ustawy lub rozporządzenia 2015/847, niemających charakteru poważnego i pod warunkiem zrealizowania przez instytucje obowiązane zaleceń pokontrolnych.

W art. 151 przewidziano, wynikającą z art. 60 ust. 1–3 dyrektywy 2015/8489 procedurę upubliczniania informacji o nałożonych sankcjach. Na podstawie art. 60 ust. 3 zdanie ostatnie dyrektywy 2015/849 przyjęto okres roku, jako czas, w jakim dane osobowe zawarte w publikacji o nałożonej karze administracyjnej będą upubliczniane na stronie internetowej Generalnego Inspektora. W art. 151 ust. 3 określono przesłanki, przy spełnieniu których jest dopuszczalne ograniczenie obowiązków publikacji informacji o nałożonej karze administracyjnej.

Art. 153 implementuje do projektu ustawy wymogi wynikające z art. 58 ust. 3 dyrektywy 2015/849 i dopuszcza możliwość nałożenia w stosownych przypadkach kary pieniężnej na osoby pełniące funkcje zarządcze w instytucjach obowiązanych. Art. 152 ust. 1 sankcjonuje naruszenie obowiązku przekazania informacji do Centralnego Rejestru Beneficjentów Rzeczywistych przez podmioty do tego zobowiązane. W art. 152 ust. 2 przewidziano możliwość nałożenia kary pieniężnej na osoby fizyczne, o których mowa w art. 128 ust. 1, czyli osoby fizyczne pełniące określone funkcje w instytucjach obowiązanych, o których mowa w art. 2 ust. 2 pkt 16. Przepis ma charakter gwarancyjny, tzn. służyć ma przede wszystkim zapewnieniu, że osoby te spełniają określone wymogi dotyczące „kompetencji i reputacji”, jak wynika to z art. 47 ust. 2 dyrektywy 2015/849.

Rozdział 14 zawiera przepisy karne. Podobnie jak przepisy rozdziału o karach administracyjnych mają one na celu zapewnienie skutecznego wykonywania przez instytucje obowiązane obowiązków z zakresu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu. Ze względu na fakt rozszerzenia katalogu kar administracyjnych oraz znaczącego zwiększenia stopnia ich dolegliwości, zdecydowano się na ograniczenie przepisów karnych ustawy przede wszystkim do penalizacji czynów, które mogą być kwalifikowane, jako związane z ukrywaniem przestępnego pochodzenia środków lub zmierzające do finansowania terroryzmu, a więc do czynów odznaczających

się szczególną szkodliwością. Za czyny takie art. 155 ust. 1 uznaje niedopełnienie obowiązków związanych z przekazaniem Generalnemu Inspektorowi zawiadomienia o okolicznościach, które mogą wskazywać na podejrzenie popełnienia przestępstwa prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu lub zawiadomienia o powzięciu uzasadnionego podejrzenia, że określona transakcja lub wartości majątkowe będące przedmiotem tej transakcji mogą mieć związek z praniem pieniędzy lub finansowaniem terroryzmu.

Zgodnie z art. 155 ust. 2 sankcji karnej będzie podlegać również zachowanie polegające na ujawnieniu osobom nieuprawnionym, posiadaczom rachunku lub osobom, których transakcja dotyczy, informacji zgromadzonych zgodnie z upoważnieniem ustawy lub wykorzystaniu tej informacji w sposób niezgodny z przepisami ustawy. W ocenie projektodawcy zachowania takie, jako potencjalnie mogące skutkować uniemożliwieniem wykonania zadań przez Generalnego Inspektora lub organy ścigania, również odznaczają się znaczącym stopniem szkodliwości, uzasadniającym ich objęcie sankcjonowaniem na gruncie karnym.

W art. 156 określony czyn polegający na udaremnianiu lub utrudnianiu przeprowadzenia czynności kontrolnych. Celem regulacji jest zapewnienie prawidłowości postępowań kontrolnych prowadzonych wobec instytucji obowiązanych.

Wobec znaczącego rozszerzenia zakresu oraz wysokości sankcji administracyjnych, w tym w szczególności kar pieniężnych oraz znikomej liczby skazań na podstawie przepisów karnych ustawy o p.p.p.f.t. (liczba prawomocnych skazań w latach 2010–2016 wahała się pomiędzy 0 a 10 przypadkami rocznie), w ocenie projektodawcy jest zasadną depenalizacja niektórych z zachowań sankcjonowanych przepisami karnymi aktualnie obowiązującej ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu.

W rozdziale 15 określono zmiany w przepisach innych ustaw. Proponowane przepisy stanowią konsekwencję rozwiązań zawartych w projekcie ustawy.

Zdecydowana większość zmian przepisów innych ustaw, przewidzianych w rozdziale 15 ma charakter dostosowujący. Przepisy licznych aktów prawnych, m.in. ustaw regulujących działalność instytucji obowiązanych lub jednostek współpracujących zawierają odwołania do ustawy o p.p.p.f.t. Występujące w przepisach tych ustaw odwołania do ustawy o p.p.p.f.t. zostaną zastąpione odwołaniem do przepisów o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu. Projektodawca

uznał, że sformułowanie odwołania do przepisów projektu w ten sposób pozwoli zarówno na jednoznaczną identyfikację przepisów, do których następuje odwołanie, a jednocześnie nie będzie wiązać się z koniecznością nowelizacji wielu aktów prawnych w przypadku ewentualnej zmiany nowej ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu. Wskazany powyżej charakter mają zmiany wprowadzone do ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – *Prawo o adwokaturze* (art. 157), ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. *o radcach prawnych* (art. 158), ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. – *Prawo o notariacie* (art. 161), ustawy z dnia 5 lipca 1996 r. *o doradztwie podatkowym* (art. 162), ustawy z dnia 11 kwietnia 2001 r. *o rzecznikach patentowych* (art. 164), ustawy z dnia 24 maja 2002 r. *o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu* (art. 165), ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. *o działalności pożytku publicznego i wolontariacie* (art. 166), ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. *o obrocie instrumentami finansowymi* (art. 167), ustawy z dnia 5 listopada 2009 r. *o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych* (art. 168), ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 r. *o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych* (art. 170), ustawy z dnia 11 września 2015 r. *o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej* (art. 173), ustawy z dnia 10 czerwca 2016 r. *o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji* (art. 174), ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r. *o Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej* (art. 175).

Zmiany do ustawy z dnia 6 kwietnia 1984 r. *o fundacjach* (art. 159) oraz ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. – *Prawo o stowarzyszeniach* (art. 160) zostały wprowadzone m.in. w celu realizacji zaleceń pokontrolnych Najwyższej Izby Kontroli, która wskazała, że brak jest właściwych narzędzi kontroli przestrzegania przepisów o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu w stosunku do tych kategorii instytucji obowiązanych.

Zmiany wprowadzone do ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. *o ochronie danych osobowych* wynikają z charakteru informacji przetwarzanych przez Generalnego Inspektora oraz rodzaju organów, z którymi Generalny Inspektor dokonuje wymiany informacji. Wszystkie organy wskazane w art. 43 ust. 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. *o ochronie danych osobowych*, w stosunku do których przedmiotowy przepis ogranicza uprawnienia Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych są organami, z którymi Generalny Inspektor prowadzi wymianę informacji, często informacji wrażliwych, informacji niejawnych, informacji uzyskanych w wyniku działań operacyjno-rozpoznawczych.

Nieuwzględnienie zbiorów danych administrowanych przez Generalnego Inspektora w przepisie art. 43 ust. 2 mogłoby skutkować niemożnością zapewnienia właściwej ochrony informacji przez inne organy wskazane w tym przepisie albo ograniczeniem informacji przekazywanych między tymi organami a Generalnym Inspektorem. W celu zapewnienia właściwego poziomu ochrony danych osobowych osób dokonujących Generalnemu Inspektorowi zgłoszenia rzeczywistych lub potencjalnych naruszeń przepisów z zakresu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, dane osobowe tych osób będą, zgodnie z art. 80 ust. 2, przetwarzane w odrębnym zbiorze, w odniesieniu do którego uprawnienia kontrolne Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych nie zostaną ograniczone.

Zmiany wprowadzone w przepisach ustawy z dnia 9 listopada 2009 r. *o grach hazardowych* umożliwiają Generalnemu Inspektorowi przekazanie informacji ministrowi właściwemu do spraw finansów publicznych w związku z postępowaniem o udzielenie koncesji lub zezwolenia na prowadzenie określonych gier hazardowych. Powszechnie przyjmuje się, że z działalnością podmiotów świadczących usługi hazardowe jest związane wysokie ryzyko prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu, w związku z czym jest zasadne, aby organ reglamentujący działalność w tym zakresie dysponował możliwością analizy informacji związanych z przeciwdziałaniem praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu na etapie podejmowania decyzji w sprawie udzielenia koncesji lub zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie gier hazardowych.

Zgodnie z obecnym brzmieniem przepisu art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 9 listopada 2009 r. *o grach hazardowych* minister właściwy do spraw finansów publicznych może zwrócić się do Generalnego Inspektora o informacje, czy istnieją uzasadnione zastrzeżenia z punktu widzenia przestrzegania przepisów regulujących przeciwdziałanie praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, co powoduje, że uzyskanie tego rodzaju informacji jest niemożliwe lub utrudnione w przypadku podmiotów dopiero występujących o koncesje lub zezwolenia na prowadzenie, określonych gier hazardowych. Przestrzeganie przepisów o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, co do zasady jest obowiązkiem instytucji obowiązanych w tym podmiotów z branży hazardowej. W przypadku osób, które dotychczas tego rodzaju działalności nie prowadziły, a więc nie podlegały reżimowi ustawy o p.p.p.f.t. informacje takie nie mogły być udzielone, co nie znaczy, że określone informacje, które mogły mieć

wpływ na treść decyzji w sprawie udzielenia lub koncesji nie pozostawały w dyspozycji Generalnego Inspektora.

Zmiany wprowadzone do ustawy dnia 9 czerwca 2011 r. – *Prawo geologiczne i górnicze* wynikają z faktu, że Generalny Inspektor nie dysponuje możliwościami prawnymi, ani faktycznymi pozwalającymi na ocenę, czy podmiot znajduje się pod kontrolą korporacyjną państwa trzeciego, podmiotu lub obywatela państwa trzeciego, a w przypadku znajdowania się pod taką kontrolą, czy kontrola ta może zagrażać bezpieczeństwu państwa. W związku z powyższym pozbawiono Generalnego Inspektora kompetencji do wydawania postanowienia w postępowaniu kwalifikacyjnym, o którym mowa w art. 49a ust. 10 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. – *Prawo geologiczne i górnicze*.

Zmiany wprowadzone do ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. *o Krajowej Administracji Skarbowej* obejmujące rozszerzenie zakresu przestępstw, których rozpoznawanie, wykrywanie i zwalczanie należy do zadań organów Krajowej Administracji Skarbowej mają na celu zwiększenie ekonomiki działania organów Krajowej Administracji Skarbowej przez umożliwienie objęcia tym samym postępowaniem zarówno tzw. „czynu bazowego” oraz przestępstwa prania pieniędzy oraz wyeliminowanie konieczności wyłączenia czynu, określonego w art. 299 *Kodeksu karnego* do odrębnego postępowania. Proponowane zmiany podyktowane są tym, że czyny zabronione związane z wyłudzeniem bądź niezapłaceniem należności publicznoprawnych niejednokrotnie są związane z przestępstwem prania brudnych pieniędzy. Pominięcie tego artykułu w katalogu przestępstw, których zwalczanie pozostaje we właściwości Krajowej Administracji Skarbowej może spowodować sytuację, w której te same osoby, w związku z wyłudzeniami bądź niezapłaceniem należności podatkowych, będą ścigane przez organy Krajowej Administracji Skarbowej, natomiast w odniesieniu do przestępstwa określonego w art. 299 *Kodeksu karnego* już przez inne organy. Dodatkowym argumentem uzasadniającym powyższe jest fakt, że zgodnie z art. 118 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. *o Krajowej Administracji Skarbowej*, Szef KAS może wnioskować o zarządzenie kontroli operacyjnej w odniesieniu do przestępstw przeciwko obrotowi gospodarczemu, czyli określonych w rozdziale XXXVI *Kodeksu karnego*, do których zalicza się także przestępstwo z art. 299 *Kodeksu karnego*.

Uchylenie art. 2 ust. 1 pkt 11 ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. *o Krajowej Administracji Skarbowej* jest konsekwencją zmiany ulokowania Generalnego Inspektora w strukturze organów administracji rządowej.

Ponadto, w związku z faktem nadania naczelnikom urzędów celno-skarbowych uprawnienia do kontroli przestrzegania przepisów o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu wskazano wprost, że tego rodzaju kontrola będzie wchodzić w zakres kontroli celno-skarbowej. Jednocześnie ze względu na koordynacyjną rolę Generalnego Inspektora w zakresie kontroli przepisów o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, wyłączono uprawnienia koordynacyjne Szefa KAS w odniesieniu do tego zakresu kontroli celno-skarbowej.

Zmiany wprowadzane do ustawy z dnia 9 marca 2017 r. *o wymianie informacji podatkowych z innymi państwami* (Dz. U. poz. 648) są związane z implementacją do krajowego porządku prawnego wymogu wynikającego z przepisów dyrektywy Rady (UE) 2016/2258 z dnia 6 grudnia 2016 r. *zmieniającej dyrektywę 2011/16/UE w odniesieniu do dostępu organów podatkowych do informacji dotyczących przeciwdziałania praniu pieniędzy*. Celem regulacji jest zapewnienie Szefowi Krajowej Administracji Skarbowej, jako organowi właściwemu w sprawach wymiany informacji podatkowych z innymi państwami bezpośredniego dostępu do informacji zgromadzonych przez instytucje obowiązane w związku ze stosowaniem przez nie środków bezpieczeństwa finansowego.

W rozdziale 16 przewidziano przepisy przejściowe regulujące zasady stosowania przepisów ustawy o p.p.p.f.t m.in. do wstrzymania transakcji lub blokady rachunku, do zwolnienia wartości majątkowych, zamrożonych przed dniem wejścia w życie ustawy na podstawie art. 20d ustawy uchylanej w art. 194, do kontroli wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie ustawy, do postępowań w sprawie nałożenia kar pieniężnych wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie ustawy, chyba że przepisy projektowanej ustawy będą względniejsze dla podmiotu (*vide* art. 186).

W art. 178 wprowadzono zasadę, że zawiadomienia, o których mowa w art. 74, art. 86 ust. 1 i w art. 90 ust. 1, potwierdzenie, o którym mowa w art. 86 ust. 3, żądania, o których mowa w art. 86 ust. 5 i art. 87 ust. 1, zwolnienia, o których mowa w art. 86 ust. 6, informacje i dokumenty, o których mowa w art. 76, a także informacje o zawiadomieniu,

o których mowa w art. 89 ust. 8, przekazywane będą przez instytucje obowiązane do Generalnego Inspektora do czasu wejścia w życie rozporządzeń wydanych na podstawie art. 79 ust. 3 i art. 93 ustawy w formie pisemnej, o ile instytucje obowiązane nie uzgodnią z Generalnym Inspektorem przekazywania tych informacji za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

W art. 179 wprowadzono rozwiązanie dzięki, któremu przekazany przed dniem wejścia w życie ustawy przez instytucję obowiązaną formularz identyfikacyjny do Generalnego Inspektora będzie uznany za formularz identyfikujący instytucję obowiązaną w rozumieniu art. 77 ust. 1. Niemniej warunkiem uznania go przez Generalnego Inspektora będzie uprzednie przekazanie go elektronicznie. Proponowane rozwiązanie ma na celu zredukowanie obciążeń nakładanych na instytucje obowiązane w przypadku wywiązania się przez nią przed dniem wejścia w życie ustawy, z obowiązku wobec Generalnego Inspektora.

W art. 180 wprowadzono regulację przejściową, stosownie do której w terminie trzech miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy instytucje obowiązane, o których mowa w ustawie uchylanej w art. 194, tzw. „stare” instytucje obowiązane, będą przekazywały informacje o transakcjach ponadprogowych, o których mowa w art. art. 72, oraz formularze, o których mowa w art. 77 ust. 1, na podstawie przepisów dotychczasowych. Po upływie tego czasu nie dłużej jednak niż przez 12 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy będą mogły wybrać sposób przekazywania ww. informacji oraz formularzy identyfikujących, tj. albo zgodnie z przepisami dotychczasowymi, albo zgodnie z przepisami projektowanej ustawy. Proponowane rozwiązania są związane z koniecznością wdrożenia przez instytucje obowiązane właściwych rozwiązań informatycznych, w tym dostosowaniem do rozwiązań przewidzianych w przepisach wykonawczych wydanych na podstawie art. 78 ustawy.

W art. 181 wyłączono stosowanie w okresie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy art. 72 dotyczącego przekazywania informacji „ponadprogowych” przez instytucje obowiązane niebędące instytucjami obowiązanymi, o których mowa w ustawie uchylanej w art. 194. W okresie tym „nowe” instytucje obowiązane będą realizowały obowiązki, o których mowa w art. 74, w art. 76, w art. 86, w art. 89 ust. 8 oraz w art. 90, bez obowiązku przekazania formularza identyfikującego, o którym mowa w art. 77. Projektowany przepis ma na celu umożliwienie wywiązania się przez „nowe” instytucje obowiązane

z ww. obowiązku bez konieczności równoczesnego przekazywania przez nie formularzy identyfikacyjnych.

W art. 187 przyjęto założenie, że do czasu wejścia w życie rozporządzenia na podstawie art. 85 ust. 4 dotyczącego przekazywania informacji do Generalnego Inspektora przez organy Straży Granicznej i naczelników urzędów celno-skarbowych zachowają moc przepisy wykonawcze, wydane na podstawie art. 15a ust. 6 ustawy o p.p.p.f.t. Rozwiązanie takie jest podyktowane koniecznością wdrożenia właściwych rozwiązań informatycznych.

Przewidziano, że ustawa, poza przepisami dotyczącymi gromadzenia informacji o beneficjentach rzeczywistych wejdzie w życie w terminie 3 miesięcy do dnia ogłoszenia.

Projekt będzie miał wpływ na działalność mikroprzedsiębiorców oraz małych i średnich przedsiębiorców, gdyż dodaje też nowe kategorie instytucji obowiązanych (wskazanych w art. 2 ust. 1 pkt 12, 16, 24 i 25) oraz rozszerza jedną z obecnie istniejących kategorii instytucji obowiązanych (wskazaną w projekcie w art. 2 ust. 1 pkt 23), co prawdopodobnie będzie miało wpływ na zwiększenie wiarygodności ich działalności, a jednocześnie nałoży na te podmioty obowiązki wymagane przez nową ustawę.

Przedmiot projektowanego aktu prawnego nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej.

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248) oraz § 52 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2016 r. poz. 1006, z późn. zm.) projekt został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronach internetowych Rządowego Centrum Legislacji.

Projekt nie podlega notyfikacji zgodnie z procedurą określoną w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597).

Projekt ustawy nie wymaga zaopiniowania, dokonania konsultacji albo uzgodnienia z właściwymi instytucjami organami Unii Europejskiej, w tym Europejskim Bankiem Centralnym.